

TÜRKİYE CUMHURİYET
MERKEZ BANKASI

YILLIK RAPOR 2009

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI ANONİM ŞİRKETİ

20 Nisan 2010 Tarihli
HİSSEDARLAR GENEL KURULUNA
Sunulan

YETMİŞ SEKİZİNCİ HESAP YILI HAKKINDA
BANKA MECLİSİNCE HAZIRLANAN
FAALİYET RAPORU

ANKARA
2010

Yıllık Rapor 2009

Adres: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası İdare Merkezi
İstiklal Caddesi No: 10
06100 Ulus / Ankara / Türkiye

Telefon: (90 312) 507 50 00

Faks: (90 312) 507 56 40

E-posta: iletisimbilgi@tcmb.gov.tr

Elektronik ağ: <http://www.tcmb.gov.tr>

ISSN 1300 – 4573

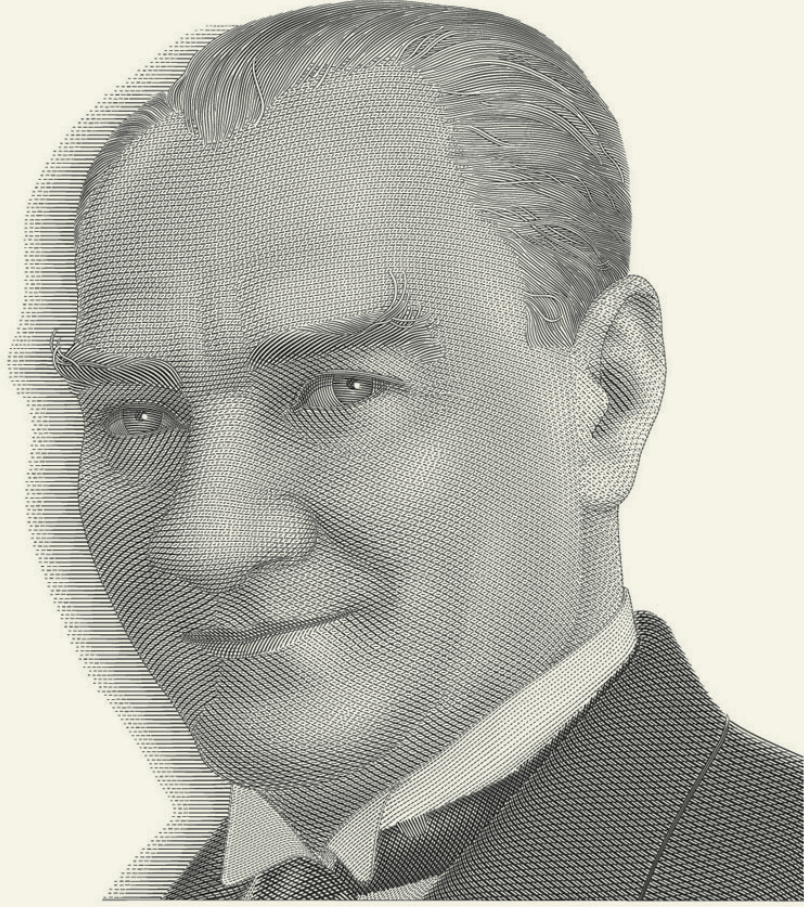
ISBN 978-605-5758-23-3 (basılı)

ISBN 978-605-5758-24-0 (elektronik ortam)

Basım Yeri: Ömür Matbaacılık A.Ş.

GÜNDEM

1. Açılış, Divanın teşekkülü.
2. Toplantı tutanağının imzalanması hususunda Divana yetki verilmesi.
3. Banka Meclisi ve Denetleme Kurulunun 2009 hesap yılına ait raporlarının ve kâr dağıtımı ile ilgili teklifin okunması ve görüşülmesi.
4. 2009 yılına ait bilanço, kâr ve zarar hesabı ile kâr dağıtımına ilişkin teklifin onaylanması.
5. Banka Meclisi üyelerinin ve Denetleme Kurulunun ibrası.
6. Banka Meclisinin 30 Nisan 2010 tarihinde boşalacak iki üyeliği için seçim yapılması.
7. Denetleme Kurulunun açık bulunan bir üyeliği için (B) ve (C) sınıfı hissedarlarınca bir üye seçimi.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	6
1. BÖLÜM YÖNETİM BİRİMLERİ	8
1.1. TCMB ORGANİZASYON ŞEMASI	10
1.2. BANKA MECLİSİ	12
1.3. PARA POLİTİKASI KURULU	14
1.4. DENETLEME KURULU	16
1.5. YÖNETİM KOMİTESİ	18
1.6. İDARE MERKEZİ YÖNETİM BİRİMLERİ	20
1.7. ŞUBELER	21
1.8. TEMSİLCİLİKLER	21
2. BÖLÜM STRATEJİK PLAN VE UYGULAMALARI	22
2.1. TCMB STRATEJİK PLANI	24
2.2. FİYAT İSTİKRARI VE PARA POLİTİKASI	25
2.3. FİNANSAL İSTİKRAR GELİŞMELERİ VE FAALİYETLER	43
2.4. ÖDEME – TAKAS SİSTEMLERİ VE EMİSYON	44
2.5. DÖVİZ REZERV VE RİSK YÖNETİMİ	49
2.6. AVRUPA BİRLİĞİ UYUM ÇALIŞMALARI	50
2.7. İLETİŞİM POLİTİKASI VE FAALİYETLER	52
3. BÖLÜM İDARİ VE SOSYAL İŞLER	54
3.1. KADRO VE PERSONEL DURUMU	56
3.2. EĞİTİM FAALİYETLERİ	57
3.3. KÜLTÜR, SANAT VE SPOR FAALİYETLERİ	59
4. BÖLÜM FİNANSAL TABLOLAR	60
4.1. TCMB'NİN KARŞILAŞTIRMALI FİNANSAL TABLOLARI	62
4.2. 31.12.2009 TARİHLİ BİLANÇO, KÂR-ZARAR TABLOSU VE AÇIKLAMALAR	65
4.3. UFRS'YE UYGUN OLARAK DÜZENLENMİŞ FİNANSAL TABLOLAR	82
4.4. TCMB'DE DENETİM VE DENETİM RAPORLARI	142
4.5. TCMB'DE AKTİVİTEYE DAYALI MALİYET MUHASEBESİ	146
4.6. TÜRKİYE-IMF PARASAL İLİŞKİLERİ	147
GRAFİKLER	
Grafik 1 / Gelişmiş Ülkeler ve Gelişmekte Olan Ülkeler Yıllık Büyüme Oranları	26
Grafik 2 / Gelişmiş Ülkeler İşsizlik Oranları	26
Grafik 3 / S&P Goldman Sachs Emtia Fiyatları Endeksleri	27
Grafik 4 / Ham Petrol (Brent) Fiyatları	27
Grafik 5 / Gelişmiş Ülkeler ve Gelişmekte Olan Ülkeler Tüketici Fiyat Enflasyonu	28
Grafik 6 / Gelişmiş Ülkeler ve Gelişmekte Olan Ülkeler Çekirdek Tüketici Fiyat Enflasyonu	28
Grafik 7 / Küresel Risk İştahı Endeksleri	29
Grafik 8 / Seçilmiş Ülkeler CDS Oranları	29
Grafik 9 / Gelişmiş Ülkeler Politika Faiz Oranı	30
Grafik 10 / Enflasyon Hedeflemesi Yapan Gelişmekte Olan Ülkeler Politika Faiz Oranı	30
Grafik 11 / Yıllık TÜFE Enflasyonu ve Hedefle Uyumlu Patika	31
Grafik 12 / Tüketici Fiyatları	31
Grafik 13 / Hizmet Fiyatları	32
Grafik 14 / TÜFE, ÖKTEG-H ve ÖKTEG-I	32
Grafik 15 / 12 ve 24 Ay Sonrasındaki TÜFE Beklentileri	32
Grafik 16 / GSYİH ve Nihai Yurt İçi Talep	34
Grafik 17 / Çıktı Açığı	34
Grafik 18 / Cari İşlemler Dengesi/GSYİH	35
Grafik 19 / Genel Devlet Bütçe Açığı ve Borç Oranı	39
Grafik 20 / Finansal Sağlık Endeksi	43
Grafik 21 / Bankalararası Takas Odalarında Hesaplaşmaya Tabi Tutulan Çekler	44
Grafik 22 / EFT Sistemi İşlem Tutarları	46
Grafik 23 / EFT Sistemi İşlem Hacmi	46
Grafik 24 / Emisyon Hacmi	47
Grafik 25 / Emisyon Hacminin GSYİH'ye Oranı	47
Grafik 26 / Merkez Bankası Döviz Rezervleri	50
Grafik 27 / 2000-2009 Yılları Arasında Çalışan Sayısı	56

Grafik 28 / Çalışanların Yaş Gruplarına Göre Dağılımı	56
Grafik 29 / Çalışanların Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımı	56
Grafik 30 / Eğitim Faaliyetleri (Banka Personeli)	57
Grafik 31 / Eğitim Faaliyetleri (Banka Personeli Dışındaki Katılımcılar)	58
Grafik 32 / Banka Dışındaki Eğitim Programları	58
Grafik 33 / Lisansüstü Eğitim Programlarına Devam Eden Banka Personeli	58
Grafik 34 / Temel Aktivitelerin Dağılımı	138

TABLolar

Tablo 1. Harcamalar Yoluyla GSYİH Gelişmeleri	33
Tablo 2. İş Gücü ve İstihdam	36
Tablo 3. İstihdamın Sektörel Dağılımı	37
Tablo 4. Sanayi, İnşaat, Ticaret ve Lokanta-Otel Sektörleri Genel Verimlilik ve Ücret Gelişmeleri	37
Tablo 5. Tüketici Kredileri ve Kredi Kartlarından Alacaklar	38
Tablo 6. Tüketici Kredileri Faizleri	38
Tablo 7. Merkezi Yönetim Bütçe Gerçekleşme ve Hedefleri	39
Tablo 8. AB Tanımlı Genel Yönetim Nominal Borç Stoku Gerçekleşme ve Hedefleri	40
Tablo 9. 2009 Yılında Hedefle Uyumlu Enflasyon Patikası, Belirsizlik Aralığı ve Enflasyon Gerçekleşmeleri	40
Tablo 10. 2009 Yılında Para Politikası Kurulu Toplantıları ve Faiz Kararları	41
Tablo 11. 31.12.2009 Tarihinde Tedavülde Bulunan Banknotlar	48
Tablo 12. AB Tarama Sürecinde TCMB'nin Katılım Sağladığı Fasıllardaki Gelişmeler	51
Tablo 13. TCMB Şubeler ve Temsilcilikler Personel Sayısı	57

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AMB	Avrupa Merkez Bankası
BDDK	Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu
BİMER	Başbakanlık İletişim Merkezi
BIS	Uluslararası Ödemeler Bankası
BTOM	Bankalararası Takas Odaları Merkezi
CLS	Sürekli Mutabakat Sistemi
CPSS	Ödeme ve Mutabakat Sistemleri Komitesi
DRYK	Döviz Risk ve Yatırım Komitesi
EFT	Elektronik Fon Transferi
EMKT	Elektronik Menkul Kıymet Transferi
Fed	Amerika Birleşik Devletleri Merkez Bankası
GOÜ	Gelişmekte Olan Ülkeler
GSYİH	Gayri Safi Yurt İçi Hasıla
GÜ	Gelişmiş Ülkeler
IMF	Uluslararası Para Fonu
İSEDAK	İslam Ülkeleri Teşkilatı Ekonomik ve Ticari İşbirliği Daimi Komitesi
ÖKTG	Özel Kapsamlı TÜFE Göstergeleri
ÖKTG-H	Özel Kapsamlı TÜFE Göstergeleri H Endeksi
ÖKTG-I	Özel Kapsamlı TÜFE Göstergeleri I Endeksi
OPEC	Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü
OVP	Orta Vadeli Program
PPK	Para Politikası Kurulu
SEPA	Tek Avrupa Ödeme Alanı
SMP	Stratejik Model Portföy
SWIFT	Dünya Bankalararası Finansal İletişim Kuruluşu
TARP	Sorunlu Varlıkları Rahatlatma Programı
TBB	Türkiye Bankalar Birliği
TCMB	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TL	Türk Lirası
TÜFE	Tüketici Fiyat Endeksi
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu

ÖNSÖZ

Küresel kriz döneminde piyasa faizlerinin reel seviyesi, TCMB'nin faiz indirimlerinin sonucunda istikrarlı biçimde azalmış ve tarihsel olarak en düşük seviyelerine inmiştir.

Gelişmiş ülkelerin finansal piyasalarında ortaya çıkan ve 2008 yılının dördüncü çeyreğinden itibaren derinleşerek küresel sistemin tamamına yayılan finansal kriz, 2009 yılı boyunca ekonomik ve finansal istikrarı tehdit etmeye devam etmiştir. Krizin etkisiyle daralan finansman imkânları ve dış ticaret hacmi, diğer gelişmekte olan ülkeler gibi Türkiye'de de 2009 yılının ilk yarısında iktisadi faaliyette belirgin bir yavaşlamaya yol açmıştır. Öte yandan, gelişmiş ülkelerde kamu borçlarının kaygı verici düzeylere ulaşması, kredi piyasalarındaki sorunların kısmen sürmesi ve işsizlik oranlarının yüksek seviyelerini koruması, küresel ekonomiye ilişkin sorunların kalıcı olarak giderilmesinin uzun zaman alacağına işaret etmektedir. Ayrıca, söz konusu dönemde küresel ölçekte uygulanan olağanüstü parasal ve mali tedbirlerden çıkış stratejilerine dair belirsizlikler, iktisadi toparlanmanın sürdürülebilirliğine ilişkin risklerin devam etmesine neden olmaktadır.

TCMB (Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası), 2008 yılının son çeyreğinden itibaren ülkemizde enflasyonun hızlı bir düşüş göstereceğini öngörerek, fiyat istikrarını sağlama temel amacı ile çelişmeksizin, küresel krizin iktisadi faaliyet üzerinde yaratacağı tahribatı sınırlamaya odaklanan bir para politikası izlemiştir. Bu kapsamda Bankamız, 2008 yılı Kasım ayında parasal genişleme sürecini başlatmış ve gelişmekte olan ülkeler içinde faiz indirimlerine en erken başlayan merkez bankalarından biri olmuştur. Küresel krizin zirve yaptığı Kasım 2008-Nisan 2009 döneminde, önden yüklemeli bir strateji izlenerek politika faizlerinde toplam 7 puan indirime gidilmiştir.

TCMB, 2009 yılının ikinci yarısından itibaren iktisadi faaliyete dair kısmi toparlanma işaretleri alınmasına rağmen talepteki

canlanmanın gücüne ve kalıcılığına ilişkin belirsizliklerin devam etmesi nedeniyle, iktisadi faaliyetteki toparlanmanın ve istihdam koşullarındaki iyileşmenin zaman alacağını öngörerek politika faiz indirimlerine devam etmiştir. Bu kapsamda, 2009 yılı Mayıs ayından 2009 yılı sonuna kadar politika faizleri, daha önceki indirimlere ilave olarak, toplam 3,25 puan düşürülmüştür. Bu indirimler sonucunda, Türkiye, enflasyon hedeflemesi uygulayan ülkeler içinde kriz sürecinde en yüksek oranda politika faiz indirimine giden ülke olmuştur.

Bu dönemde, piyasa faizlerinin reel seviyesi, TCMB'nin faiz indirimlerinin sonucunda istikrarlı biçimde azalmış ve tarihsel olarak en düşük seviyelerine inmiştir. Reel faizin durgunluk dönemlerinde düşmesi, sağlıklı işleyen ekonomilerde beklenen bir gelişme olmakla birlikte, Türkiye ekonomisinde daha önce gözlenmemiş bir durumdur. Bu çerçevede, reel faizlerin mevcut düzeyi, para politikasının etkinliği bakımından olumlu bir göstergedir. Bankamız bünyesinde yapılan araştırmalar, politika faizlerinde yapılan indirimlerin iktisadi faaliyetteki aşırı dalgalanmaların şiddetinin hafifletilmesine yardımcı olduğunu göstermektedir.

Faiz indirimlerinin başlamasından bugüne yaşanan gelişmeler, TCMB'nin küresel krizin boyutuna ve iktisadi faaliyet ile enflasyon görünümü üzerindeki etkilerine ilişkin öngörülerini uyumlu gerçekleştirmiş, para politikasına ilişkin alınan kararların haklılığını ortaya koymuş ve para politikasının finansal değişkenler ve beklentiler üzerindeki etkisini artırmıştır. Tüm dünyada kamunun artan borçluluk oranları nedeniyle orta ve uzun vadeli faizler üzerinde yukarı yönlü baskı yapmasının beklendiği ve piyasaların risk iştahına olan duyarlılığının halen

TCMB, önümüzdeki dönemlerdeki para politikası uygulamalarında, geçtiğimiz kriz döneminde elde etmiş olduğu tecrübelerin ışığında ve elde ettiği itibar birikiminin farkındalığıyla hareket edecektir.

yüksek seviyelerde seyrettiği bir dönemde, ülkemizde piyasa faizlerinin temel belirleyicisinin TCMB'nin politika faizleri olmaya devam etmesi, para politikasının etkinliğinin bir göstergesidir.

Küresel ekonomilerin içinde bulunduğu kriz, "güvenli liman" olarak kabul edilen gelişmiş ülke finans piyasalarının kırılma eğilimini ortaya koyarken, gelişmekte olan ülkelerin hepsinin de sanıldığı kadar riskli olmadığını göstermiştir. Bu dönemde, kredi notu iki kademe birden yükseltilecek tek ülkenin Türkiye olması, ekonomik ve finansal sistemimizin sağlamlığını teyit etmiştir. Türkiye bu iyileşmeyi enflasyonla mücadelede elde ettiği kazanımlara, mali disiplinde kaydedilen gelişmeye ve bankacılık sisteminin sağlam yapısına borçludur. Bu özellikleriyle ülkemizin, krizden çıkış sürecinde en hızlı büyüyecek ülkeler arasında olacağını tahmin etmekteyiz.

2009 yılı sonu itibarıyla yüzde 6,5 olarak gerçekleşen tüketici fiyatları enflasyonu, yüzde 7,5 olarak belirlenen hedefin altında kalmakla birlikte, belirsizlik aralığının içinde gerçekleşmiştir. Bilindiği üzere enflasyon hedeflemesi rejimi uygulayan bir merkez bankası için enflasyonun, hedefin belirgin olarak altında kalması, hedefin belirgin olarak üstüne çıkması kadar istenmeyen bir durumdur. İçinde bulunduğumuz küresel kriz ortamında ülkemizin deflasyonist bir süreç yaşamaması ve enflasyonun hedeften belirgin şekilde sapmasının engellenmesi, uyguladığımız para politikasına olan güveni artırmıştır.

Son bir yıl içinde yaşanan gelişmeler, enflasyon hedeflemesi rejiminin iktisadi şoklara zamanında tepki verilebilmesine olanak tanıyan esnek bir rejim olduğunu göstermiştir. Küresel kriz boyunca uygulanan para politikası, TCMB'nin, fiyat istikrarı amacıyla çelişmemek kaydıyla, gerektiğinde büyüme ve istihdamdaki dışsal unsurlardan kaynaklanan ani zayıflamaya da odaklanabildiğini açıkça ortaya koymuştur. TCMB, önümüzdeki dönemlerdeki para politikası uygulamalarında, geçtiğimiz kriz döneminde elde etmiş olduğu tecrübelerin ışığında ve elde ettiği itibar birikiminin farkındalığıyla hareket edecektir.

Ülkemiz açısından 2009 yılına damgasını vurmuş önemli bir diğer gelişme, 2005 yılında altı sıfır atılarak Yeni Türk Lirası banknot ve madeni paraların tedavüle çıkarılması ile başlayan Para Reformu sürecinin, paramızın adından "Yeni" ibaresinin kaldırılması ile tamamlanmış olmasıdır. Yenilenen tasarımları, değişen boyutları ve gelişmiş güvenlik özellikleriyle Türk Lirası ve Kuruş adını alan banknot ve madeni paralar, 1 Ocak 2009 tarihinde tedavüle çıkmıştır. Banknotlarını, tasarımından basımına ve dağıtımına kadar her aşamasıyla kendi bünyesinde üreten merkez bankalarından olan TCMB, Para Reformu'nu başarıyla tamamlamanın gururunu yaşamaktadır.

Bankamız, her üç yılda bir ABD dışında bir ülkede gerçekleştirilen Dünya Bankası Grubu-Uluslararası Para Fonu Yıllık Toplantıları'nın bu yıl ülkemizde gerçekleştirilmesinde aktif rol almış, diğer ilgili kuruluşlar ile eşgüdüm içinde yüklenildiği sorumlulukları başarı ile yerine getirmiştir. Ülkemizin ev sahipliğinde 6-7 Ekim 2009 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleştirilen bu toplantılarda dünyanın her bölgesinden 13.713 katılımcı ağırlanmıştır.

Bunun yanında, komşularımız başta olmak üzere, diğer ülkelerin merkez bankaları ile ikili düzeyde yürütülen ilişkilerimiz hızla gelişmektedir. Bu faaliyetlerimiz ile hem para politikası konusundaki birikimimizi farklı tecrübeler ışığında zenginleştirmekte, hem de diğer merkez bankalarına katkı sağlamaktayız.

Bankamızın enflasyon hedeflemesi rejimi çerçevesinde uygulamakta olduğu etkin iletişim politikasıyla hesap verme sorumluluğu, şeffaflık ve öngörülebilirlik konularında 2009 yılında da önemli mesafe alınmıştır. İnternet sitemiz, zengin raporlama sistemimiz ve basın duyurularımız, kamuoyu ile iletişimimizin güçlenmesinde önemli rol oynamıştır. Diğer taraftan, kamuoyu ile iletişimimizde gerek kapsam gerek kalite açısından yaşanan gelişmeler, Bankamızın etkin iletişim konusuna verdiği öneme işaret etmektedir.

Bu vesileyle TCMB'nin 2009 yılı faaliyetlerinin özetlendiği ve Bilânço detaylarının paylaşıldığı Yıllık Rapor, siz Sayın Hissedarlara sunulmaktadır.

TCMB olarak 2009 yılında olduğu gibi önümüzdeki dönemde de, fiyat istikrarı ile çelişmemek kaydıyla küresel finans krizinin ekonomimiz üzerindeki olumsuz etkilerinin giderilmesi yolunda gereken adımları atmaya devam edeceğiz. Bankamızın üstlendiği görevler açısından önemli ve zorlu bir yıl olacağını öngördüğümüz 2010 yılında da güçlü kurumsal yapımız ve nitelikli çalışanlarımızın katkıları, hedeflerimize ulaşmamızda bize destek verecek en güvenilir kaynaklardır.

Özverili çalışmalarından ve katkılarından dolayı çalışanlarımıza teşekkür ederim.

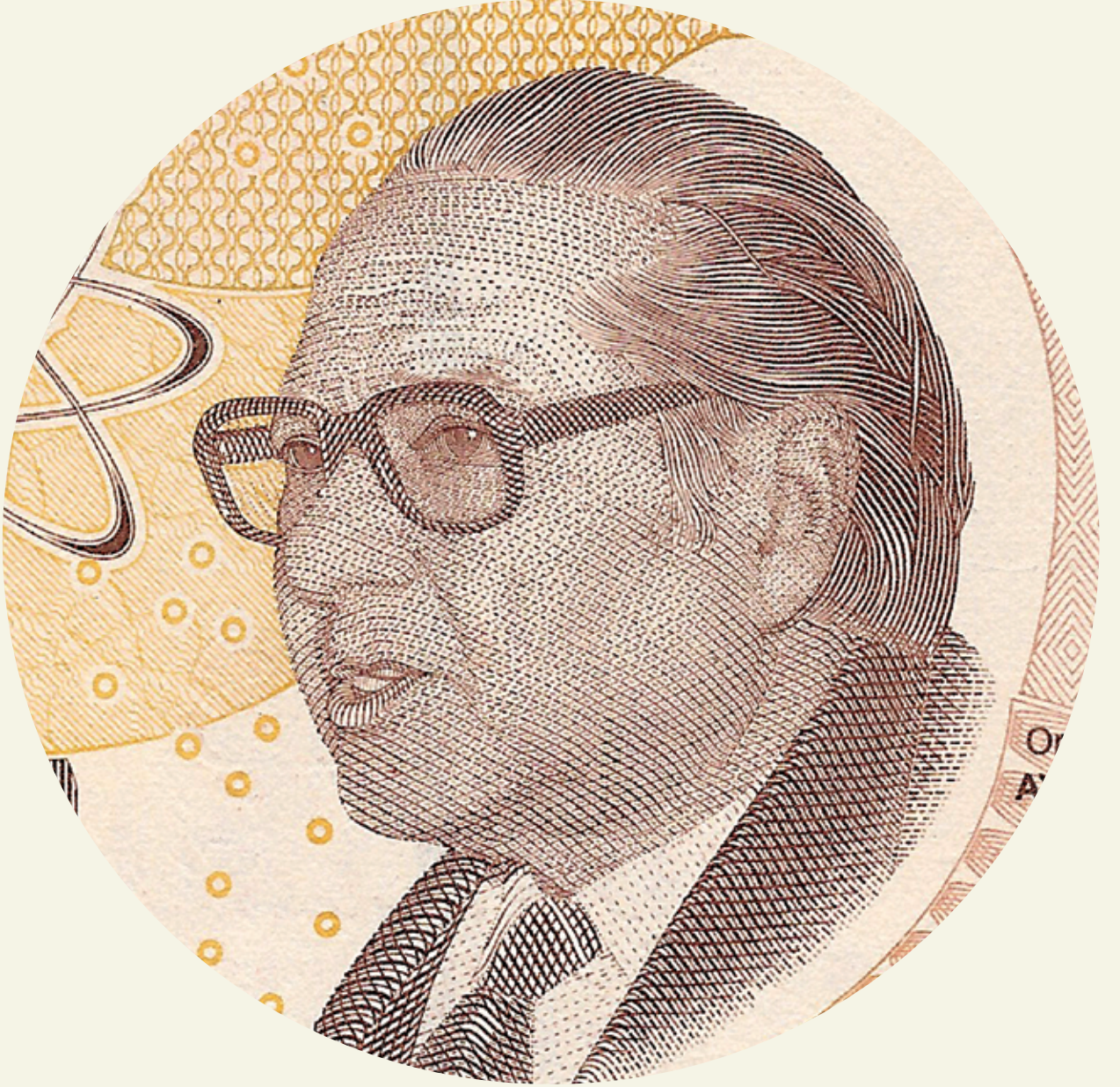
Durmuş Yılmaz
Başkan

1. BÖLÜM YÖNETİM BİRİMLERİ

5 TL

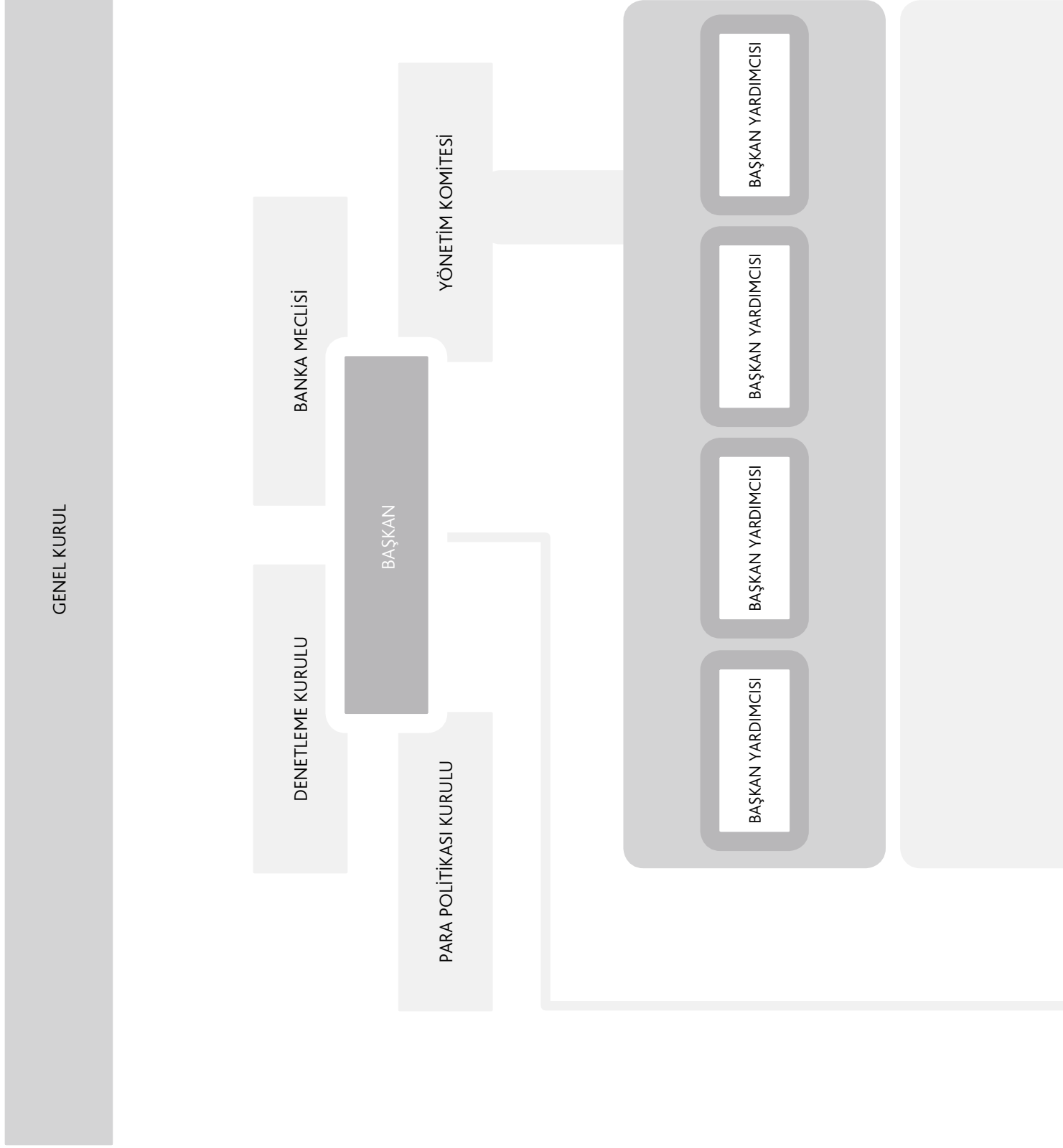
AYDIN SAYILI

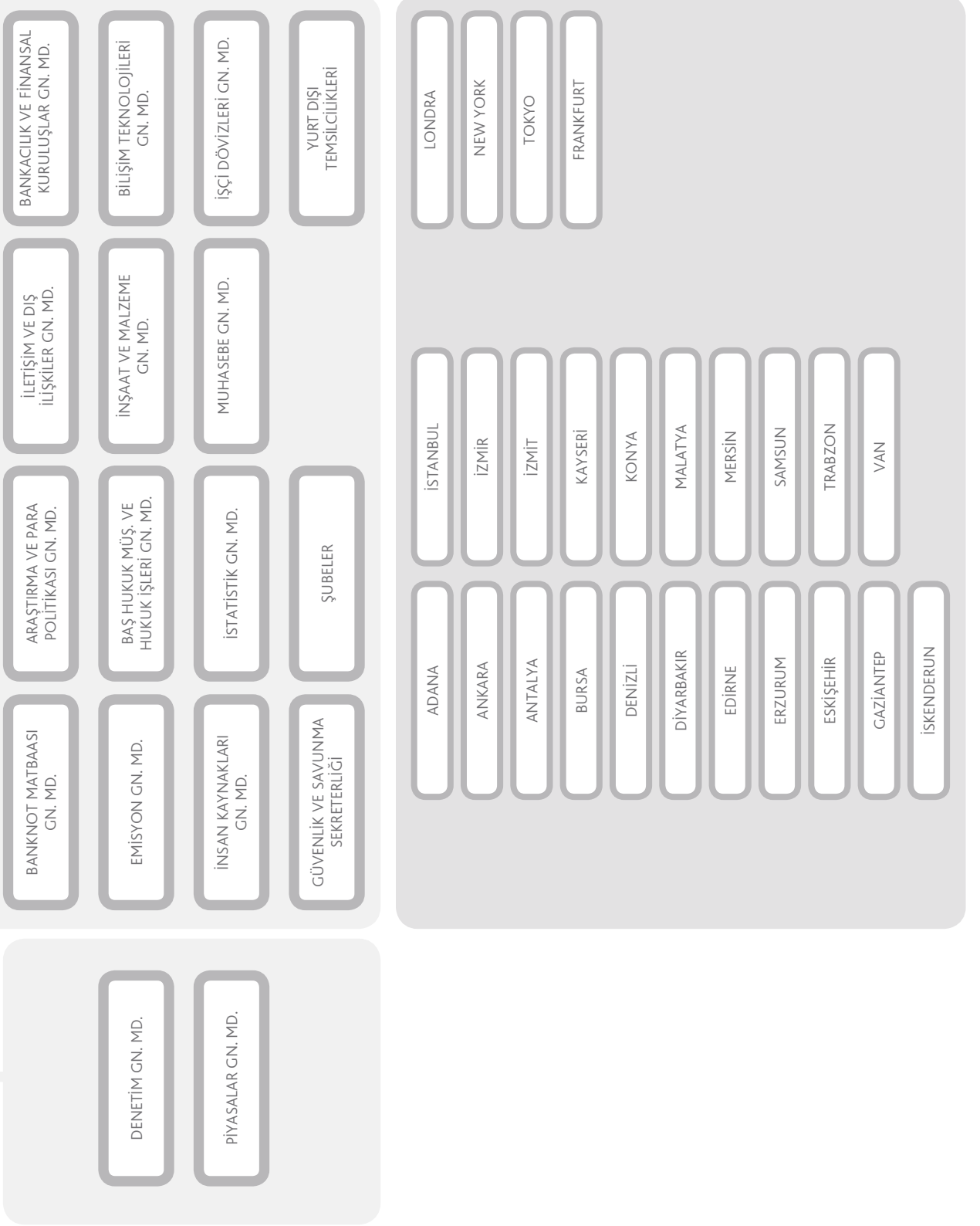
Ordinaryüs Prof. Dr. Aydın Sayılı, 1913-1993 yılları arasında yaşamıştır. Bilindiği kadarıyla dünyada bilim tarihi alanında verilen ilk doktora derecesinin sahibidir. Bilimsel çalışmayı bir yaşam biçimi olarak benimseyen Aydın Sayılı, konusuyla ilgili, daha çok birinci el kaynaklara dayalı olarak yaptığı değişik dillerde sekizi kitap olmak üzere toplam 140 esere imza atmıştır.

Portre, E-9 Emisyon Grubu
1. Tertip, 5 TL kupürdeki arka yüz tasarımından alınmıştır.

1.1. TCMB ORGANİZASYON ŞEMASI

1.2. BANKA MECLİSİ

Soldan sağa; Prof. Dr. Turalay Keç, Mehmet Vehbi Çıtak, Prof. Dr. Mustafa İlker Parasız, Durmuş Yılmaz,
Prof. Dr. Necdet Şensoy, Necati Şahin, Doç. Dr. Lokman Gündüz

Banka Meclisi, Başkan ile Genel Kurul tarafından seçilen altı üyeden oluşmaktadır. Meclis üyelerinin görev süresi üç yıldır ve her yıl üçte biri yenilenmektedir. Başkan, Banka Meclisinin de başkanıdır. Toplantılar, Başkan'ın çağrısı ile ayda en az bir defa olmak üzere yapılmaktadır. Banka Meclisi, üyelerin en az üçte ikisinin katılımıyla toplanmaktadır ve mevcut üyelerin çoğunluğu ile karar almaktadır.

Enflasyon hedefi doğrultusunda uygulanabilecek para politikasına ve kullanılabilir para politikası araçlarına ilişkin kararların alınması; tedavüldeki banknotlara ilişkin konularda düzenleme yapılması; açık piyasa ve döviz-efektif işlemlerine, reeskont ve avans işlemleri ile ilgili faiz oranlarına, zorunlu karşılıklara ve ülke altın ve döviz rezervlerinin yönetimine ilişkin düzenlemelerin yapılması; Bankanın bütçesinin, yıllık faaliyet raporunun, bilanço, kâr ve zarar hesaplarının ve Genel Kurul gündeminin hazırlanması; Bankanın idare, teşkilat ve hizmetleri ile personeline ilişkin olarak hazırlanan düzenlemelerin ve kadroların onaylanması Banka Meclisinin görev ve yetkileri arasındadır. Bu çerçevede Banka Meclisince 2009 yılında yapılan 18 toplantıda 140 adet karar alınmıştır.

31 Aralık 2009 tarihi itibarıyla Banka Meclisi Başkanı, Başkan Durmuş Yılmaz ve üyeler; Prof. Dr. Mustafa İlker Parasız, Necati Şahin, Mehmet Vehbi Çıtak, Doç. Dr. Lokman Gündüz, Prof. Dr. Necdet Şensoy ve Prof. Dr. Turalay Kenç'tir.

14 Nisan 2009 tarihinde yapılmış olan TCMB Olağan Genel Kurul Toplantısında;

- Banka Meclisindeki görev süreleri 30 Nisan 2009 tarihi bitiminde sona eren Banka Meclisi üyelerinden Prof. Dr. Mustafa İlker Parasız ile Prof. Dr. Necdet Şensoy, 1 Mayıs 2009 tarihinden 30 Nisan 2012 tarihi bitimine kadar, 3 yıl süreyle görev yapmak üzere tekrar Banka Meclisi Üyeliğine seçilmişlerdir.
- Dr. Mustafa İbrahim Turhan'ın 8 Mayıs 2008 tarihinde TCMB Başkan Yardımcılığına atanması nedeniyle açık bulunan Banka Meclisi Üyeliğine, Prof. Dr. Turalay Kenç ayrılan üyenin müddetini tamamlamak üzere 30 Nisan 2010 tarihi bitimine kadar görev yapmak üzere seçilmiştir.

1.3. PARA POLİTİKASI KURULU

Soldan sağa; Prof. Dr. Turalay Keç, Burhan Gökmez, Doç. Dr. Mehmet Yörükoğlu, Durmuş Yılmaz, Doç. Dr. Erdem Başçı, Prof. Dr. Abdullah Yavaş, Dr. Mustafa İbrahim Türhan

PPK (Para Politikası Kurulu), Başkan'ın başkanlığı altında, Başkan Yardımcıları, Banka Meclisince üyeleri arasından seçilen bir üye ve Başkan'ın önerisi üzerine müşterek kararla atanan bir üyeden oluşmaktadır. Hazine Müsteşarı veya belirleyeceği Müsteşar Yardımcısı toplantılara oy hakkı olmaksızın katılabilmektedir. PPK; fiyat istikrarını sağlamak amacıyla para politikası ilke ve stratejilerinin belirlenmesi, para politikası stratejisi çerçevesinde Hükümet ile birlikte enflasyon hedefinin belirlenmesi, para politikası hedefleri ve uygulamaları konusunda belirli dönemler itibarıyla raporlar hazırlayarak Hükümetin ve belirleyeceği esaslar doğrultusunda kamuoyunun bilgilendirilmesi, Hükümetle birlikte Türk Lirası'nın iç ve dış değerini korumak için gerekli tedbirlerin alınması ve yabancı paralar ile altın karşısındaki değerini tespit etmeye yönelik kur rejiminin belirlenmesi ile görevli ve yetkilidir.

2009 yılında PPK tarafından 12 toplantı yapılmıştır.

Banka Meclisi Üyesi Dr. Mustafa İbrahim Turhan'ın TCMB Başkan Yardımcılığına atanması nedeniyle açılan PPK Üyelğine, 7 Mayıs 2009 tarihi itibarıyla, Banka Meclisi Üyesi Prof. Dr. Turalay Kenç seçilmiştir.

31 Aralık 2009 tarihi itibarıyla PPK Başkanı Başkan Durmuş Yılmaz ve üyeler; Başkan Yardımcıları Doç. Dr. Erdem Başçı, Burhan Göklemmez, Doç. Dr. Mehmet Yörükoğlu, Dr. Mustafa İbrahim Turhan, Banka Meclisi Üyesi Prof. Dr. Turalay Kenç ve Prof. Dr. Abdullah Yavaş'tır.

1.4. DENETLEME KURULU

Soldan sağa; Abdullah Yalçın, Mustafa Saim Uysal, Mehmet Tüfekçi, Prof. Dr. Ekrem Yıldız

Denetleme Kurulu üyeleri; (A) sınıfı hissedarınca bir üye, (B) ve (C) sınıfı hissedarlarınca iki üye ve (D) sınıfı hissedarlarınca bir üye olmak üzere seçilmektedir. Üyelerin görev süresi iki yıldır. Denetleme Kurulu, Bankanın bütün işlem ve hesaplarını denetlemektedir. Yönetme yetkisi olmayıp, değerlendirmelerini yazılı olarak Banka Meclisine bildirmekte ve bir kopyasını da Başbakanlığa iletmektedir. Kurul, yıl sonunda işlem ve hesaplar hakkında hazırlayacağı raporu Genel Kurula sunmaktadır.

31 Aralık 2009 tarihi itibarıyla Denetleme Kurulu üyeleri; Mustafa Saim Uysal, Abdullah Yalçın, Mehmet Tüfekçi ve Prof. Dr. Ekrem Yıldız'dır.

Denetleme Kurulu; (A) Sınıfı Üyesi Mehmet Tüfekçi, (B) ve (C) Sınıfı üyeleri Abdullah Yalçın ve Prof. Dr. Ekrem Yıldız, (D) sınıfı üyesi Mustafa Saim Uysal 2009 yılında da görevlerini sürdürmüşlerdir.

1.5. YÖNETİM KOMİTESİ

Soldan sağa; Doç. Dr. Mehmet Yörükoğlu, Burhan Göklemmez, Durmuş Yılmaz, Doç. Dr. Erdem Başçı, Dr. Mustafa İbrahim Turhan

Yönetim Komitesi, Başkan ve Başkan Yardımcılarından oluşmaktadır. Başkan, Bakanlar Kurulu kararıyla beş yıllık bir dönem için atanır. Başkan Yardımcıları, Başkan'ın önerisi üzerine müşterek kararlar beş yıl süre ile atanırlar. Yönetim Komitesi toplantılarında kararlar, tam üye sayısının çoğunluğu ile alınmaktadır.

Komite; Başkan tarafından gerekli görülen durumlarda, Banka Meclisi kararına bağlanacak hususları önceden inceleyerek Banka Meclisine yapılacak teklifleri ve Bankanın idare, teşkilat ve hizmetlerine ilişkin yönetmelikleri hazırlamaktadır. Ayrıca,

Banka işlemlerinde koordinasyonu sağlamak, atanmaları Banka Meclisince yapılan personel dışında kalan memur ve hizmetlilerin tayin, aylıklarının tespit, işten çıkarma ve emeklilik gibi işlemlerini yapmak Komitenin görev ve yetkileri arasındadır.

31 Aralık 2009 tarihi itibarıyla Yönetim Komitesi; Başkan Durmuş Yılmaz Başkanlığında Doç. Dr. Erdem Başçı, Burhan Göklemmez, Doç. Dr. Mehmet Yörükoğlu ve Dr. Mustafa İbrahim Turhan'dan oluşmaktadır.

1.6. İDARE MERKEZİ YÖNETİM BİRİMLERİ

Soldan sağa; Ömer Öztürk, Rifat Günay, Mustafa Alim Çiçek, Mustafa Kudret Mennan, Ergün Anasoy, Çiğdem Tunçtürk Köse, Dr. Ali Hakan Kara, Dr. Bilal San, Mehmet Sertbudak, Selahattin Akkaş, Hüseyin Zafer, İrfan Yanar

31.12.2009 tarihi itibarıyla;

ARAŞTIRMA VE PARA POLİTİKASI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	GENEL MÜDÜR	DR. ALİ HAKAN KARA
BANKACILIK VE FİNANSAL KURULUŞLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	GENEL MÜDÜR	RİFAT GÜNAY
BANKNOT MATBAASI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	GENEL MÜDÜR	SELAHATTİN AKKAŞ
BAŞHUKUK MÜŞAVİRLİĞİ VE HUKUK İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	GENEL MÜDÜR	MUSTAFA KUDRET MENNAN
BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	GENEL MÜDÜR	ÖMER ÖZTÜRK
DENETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	GENEL MÜDÜR	DR. BİLAL SAN
EMİSYON GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	GENEL MÜDÜR	MEHMET SERTBUDAK
İLETİŞİM VE DIŞ İLİŞKİLER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	GENEL MÜDÜR	HÜSEYİN ZAFER
İNSAN KAYNAKLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	GENEL MÜDÜR	MUSTAFA ALİM ÇİÇEK
İNŞAAT VE MALZEME GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	GENEL MÜDÜR	
İSTATİSTİK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	GENEL MÜDÜR	DR. AHMET NURİ KIPICI
İŞÇİ DÖVİZLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	GENEL MÜDÜR	ERGÜN ANASOY
MUHASEBE GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	GENEL MÜDÜR	İRFAN YANAR
PİYASALAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	GENEL MÜDÜR	ÇİĞDEM TUNÇTÜRK KÖSE
GÜVENLİK VE SAVUNMA SEKRETERLİĞİ	GÜVENLİK VE SAVUNMA SEKRETERİ	HALİT YILDIRIM

1.7. ŞUBELER

31.12.2009 tarihi itibarıyla;		
ADANA ŞUBESİ	MÜDÜR	MEHMET ALİ TUĞLU
ANKARA ŞUBESİ	MÜDÜR	MEHMET ALİ KOCA
ANTALYA ŞUBESİ	MÜDÜR	MEHMET FAİK DEMİR
BURSA ŞUBESİ	MÜDÜR	İSMAİL YÜRÜMEZ
DENİZLİ ŞUBESİ	MÜDÜR	SÜLEYMAN KORUYUCU
DİYARBAKIR ŞUBESİ	MÜDÜR	EYÜP KÜTÜK
EDİRNE ŞUBESİ	MÜDÜR	MUSTAFA BOZKURT
ERZURUM ŞUBESİ	MÜDÜR	İSKENDER BÜYÜKTAŞ
ESKİŞEHİR ŞUBESİ	MÜDÜR	NEVZAT GÜLEN
GAZİANTEP ŞUBESİ	MÜDÜR	AHMET İNCİ
İSKENDERUN ŞUBESİ	MÜDÜR	TUFAN SONEK
İSTANBUL ŞUBESİ	MÜDÜR	LÜTFİ ÜMİT FINDIKOĞLU
İZMİR ŞUBESİ	MÜDÜR	TEVFİK HAYATİ BOYALI
İZMİT ŞUBESİ	MÜDÜR	ATANUR DURSUN
KAYSERİ ŞUBESİ	MÜDÜR	MEHMET REŞİT KETENE
KONYA ŞUBESİ	MÜDÜR	ŞERAFETTİN BAYDAŞ
MALATYA ŞUBESİ	MÜDÜR	SÜLEYMAN MIÇOOĞULLARI
MERSİN ŞUBESİ	MÜDÜR	MUHARREM ZENGİN
SAMSUN ŞUBESİ	MÜDÜR	HALİL YEŞİLBURSA
TRABZON ŞUBESİ	MÜDÜR	MEHMET ÜNAL KEKEVİ
VAN ŞUBESİ	MÜDÜR	

1.8. TEMSİLCİLİKLER

31.12.2009 tarihi itibarıyla;		
FRANKFURT TEMSİLCİLİĞİ	TEMSİLCİ YARDIMCISI	JALE ATAMAN
LONDRA TEMSİLCİLİĞİ	TEMSİLCİ YARDIMCISI	İMİRZE İLHAN KOÇAKER
NEW YORK TEMSİLCİLİĞİ	TEMSİLCİ	MEHMET AYDIN ÖZMEN
TOKYO TEMSİLCİLİĞİ	TEMSİLCİ	ÇETİN ÖZBEK

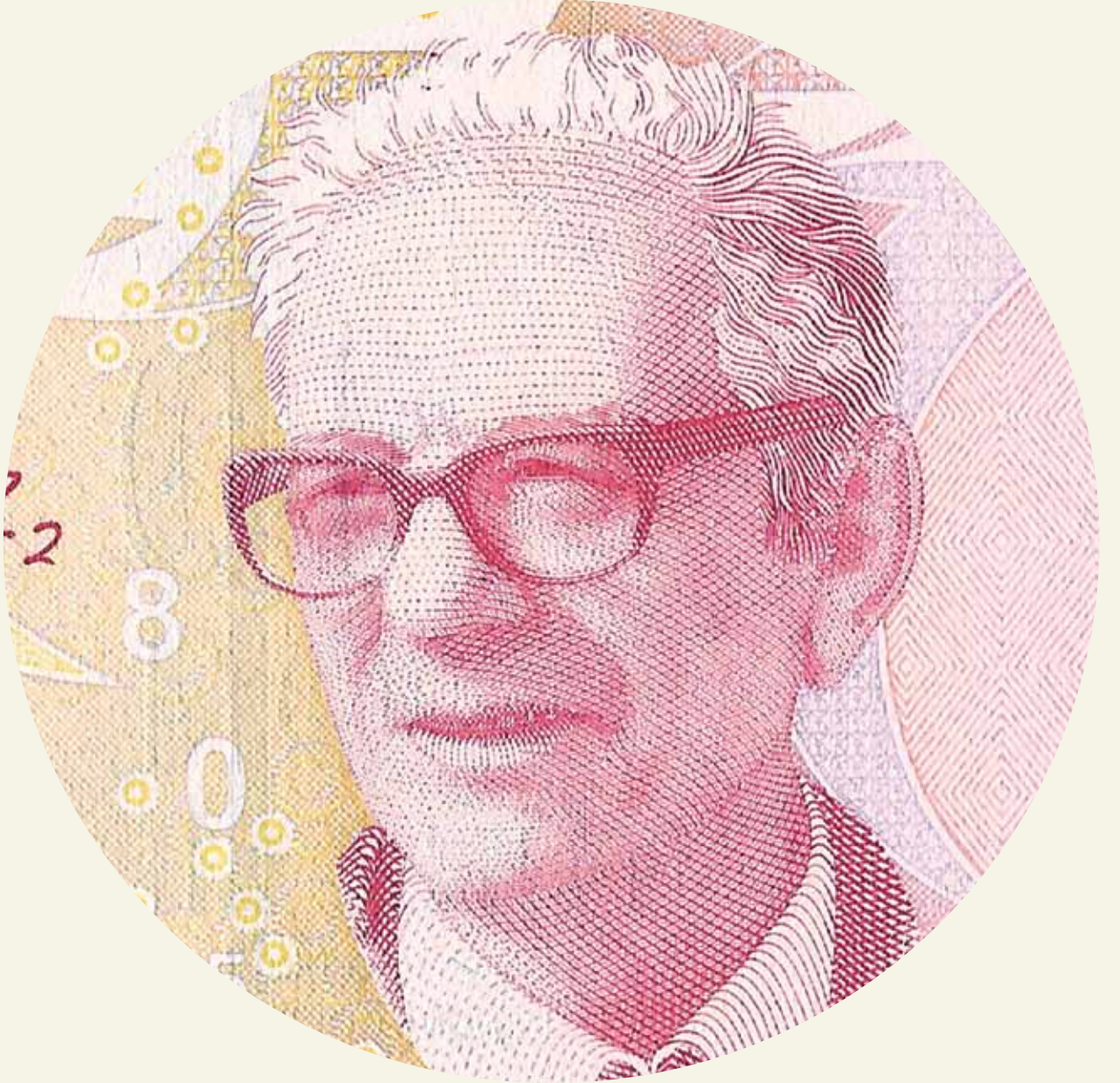
2. BÖLÜM STRATEJİK PLAN VE UYGULAMALARI

10 TL

CAHİT ARF

Ordinaryüs Prof. Dr. Cahit Arf, 1910-1997 yılları arasında yaşamıştır. Türkiye'nin yetiştirdiği en önemli matematikçilerden birisi olan Arf, kendi adıyla bilinen birçok önemli teoremi ile dünya çapında tanınmıştır. Cebir, sayılar teorisi, esneklik teorisi, analiz, geometri ve mühendislik matematiği gibi çok çeşitli alanlarda yaptığı çalışmalarla matematiğe temel katkılarda bulunan Arf, 20'den fazla özgün yayın vermiştir.

Portre, E-9 Emisyon Grubu
1. Tertip, 10 TL kupürdeki arka yüz tasarımından alınmıştır.

2.1. TCMB STRATEJİK PLANI

Misyon

- Fiyat istikrarını ve finansal istikrarı sağlamak, böylelikle kişilerin ve toplumun refahının yükselmesine, para, kredi, sermaye, mal ve hizmet piyasalarının sağlıklı ve düzenli işlemelerinin sağlanmasına ve geliştirilmesine katkıda bulunmak,
- Fiyat istikrarını sağlama amacı ile çelişmemek kaydıyla Hükümetin büyüme ve istihdam politikalarını desteklemektir.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu ile Bankamıza verilen görevler göz önünde bulundurularak Bankamız Temel Stratejik Amaçları beş başlık altında aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

1) Ulusal Paraya Güvenin Artırılması

Fiyat istikrarını ve finansal istikrarı sağlamak ve korumak, böylelikle ulusal paraya olan güveni artırarak, fiyat istikrarını ve finansal istikrarı sağlama amacıyla çelişmemek kaydıyla sürdürülebilir büyümenin sağlanmasına ve toplumun refahının yükseltilmesine katkıda bulunmak.

2) Avrupa Birliği ile Uyumun Sağlanması ve Uluslararası Kuruluşlarla İlişkilerin Geliştirilmesi

Avrupa Birliğine entegrasyon kapsamında gerekli hukuki, sosyal ve örgütsel yapıyı oluşturmaya çalışarak, bu yönde gerekli önlemleri almak.

3) Yeterli ve Etkili İletişimin Geliştirilmesi

Hesap verme sorumluluğu, güvenilirlik ve şeffaflık ilkeleri doğrultusunda uygulanan politikalardan daha iyi sonuç almak amacıyla iç ve dış kamuoyu ile iletişimi geliştirmek ve bu ilişkide aktif rol almak.

Vizyon

- Toplumun refahını yükseltmek için fiyat istikrarını sağlayan ve kalıcı kılan,
- Finansal istikrara katkıda bulunan,
- Etkin bir iletişim politikası yürüten,
- Bağımsız, şeffaf, hesap verme sorumluluğu taşıyan ve güvenilir bir merkez bankası olmak şeklinde belirlenmiştir.

Değerler

- Şeffaflık, hesap verme sorumluluğu, güvenilirlik, iyi yönetim, etkili iletişim, kamu yararına öncelik verilmesidir.

4) Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının Temel İşlevlerine Odaklanması

Bankamızı hem işlevleri hem de insan kaynakları bakımından yeniden gözden geçirerek bu kapsamda kariyer planlaması yapmak ve asli olan görevlere odaklanmak.

Değişen çevreye uyum sağlamak ve etkili kararlar alabilmek amacıyla araştırmalar yapmak, sonuçlarını uygulamaya yansıtarak Bankamızın asli faaliyetlerini geliştirmek.

5) Kurumsal Yönetişimin Geliştirilmesi

Bankamızda işlevsel, güvenli ve esnek iş ortamını sağlamak. Böylelikle şeffaflığı ve hesap verme bilincini artırarak kurumsal yönetimde örnek bir kurum olmak. Çalışanların süreçlere etkin katılımını sağlayacak kurumsal kültürü oluşturmak ve kurumsal aidiyet duygusunu güçlendirmek.

2.2. FİYAT İSTİKRARI VE PARA POLİTİKASI

2.2.1. Genel Değerlendirme

2008 yılının Eylül ayında özellikle ABD'deki bazı büyük finans kuruluşlarının iflas etmesiyle daha da derinleşen küresel finans krizinin etkileri 2009 yılının ilk yarısında da devam etmiştir. Buna bağlı olarak büyüme oranları, gelişmiş ülkeler başta olmak üzere küresel ölçekte sert bir şekilde gerilemiştir. Daha çok büyük ölçekli kamu müdahalelerinin bir sonucu olarak, 2009 yılının ikinci yarısından itibaren krizin etkileri hafiflemeye başlamış, küresel ekonomi yavaş ve kademeli bir toparlanma eğilimine girmiştir. Özellikle gelişmiş ülkelerde uygulamaya konulan ve tarihsel olarak görülmemiş boyutlara ulaşan teşvik paketleriyle birlikte küresel ekonomik faaliyette gözlenen toparlanma eğilimi, küresel risk algılamalarındaki iyileşmeye ve finansal piyasalardaki normalleşme eğilimine olumlu katkıda bulunmuştur. Küresel finans piyasalarında gözlenen bu olumlu gelişmelere karşın, özellikle bankacılık kesimindeki sorunlu varlıkların çözüme kavuşturulamamış olması ve kırılganlıkların büyük ölçüde devam etmesi, kredi mekanizmasının etkinliğini sınırlamıştır.

2008 yılının son çeyreğinden itibaren derinleşen küresel ekonomik krizin ülkemiz ekonomisi üzerindeki olumsuz etkilerinin belirginleşmesiyle birlikte, iç talep 2009 yılının ilk çeyreğinde hızlı bir şekilde gerilemiştir. Uluslararası finans piyasalarındaki sorunların neden olduğu belirsizlikler, yurt içi kredi piyasasını da olumsuz yönde etkilemiş, kredi hacmi 2008 yılının son ve 2009 yılının ilk çeyreğinde hızla gerilemiştir. Bunun yanı sıra yüksek seyretmeye devam eden işsizlik oranları da ihtiyati tasarruf eğilimini artırarak tüketim harcamalarını sınırlamıştır. Yılın ikinci çeyreğinde mali tedbirlerin katkısıyla toparlanma gösteren iç talep, vergi teşviklerinin kademeli biçimde geri alınmasıyla birlikte tekrar yavaşlama eğilimine girmiştir. Buna karşılık, dış talepteki kademeli toparlanma eğilimi sürmüştür. 2008 yılının son çeyreğinden itibaren hızla gerileyen ihracat ve ithalat, 2009 yılının ikinci çeyreği itibarıyla toparlanmaya başlamış, ancak yılın tamamında her iki kalemdede bir önceki yıla göre önemli ölçüde düşüşler yaşanmıştır. Diğer yandan, ithalatın ihracattan daha hızlı bir şekilde gerilemesi sonucunda 2009 yılında dış ticaret açığı ve cari açık önceki yıla kıyasla belirgin bir şekilde daralmıştır.

2009 yılında TCMB, fiyat istikrarı temel amacı ile çelişmemek koşuluyla krizin iktisadi faaliyet ve finansal istikrar üzerindeki olumsuz etkilerini sınırlamaya yönelik politikalara odaklanmıştır.

Krize karşı uygulanan mali önlem paketleri çerçevesinde kamu harcamalarının artması ve yurt içi iktisadi faaliyetteki daralmaya bağlı olarak vergi gelirlerinin düşmesi, bütçe açığının genişlemesine yol açmış, kamu borcunun GSYİH'ye oranı yükselmiştir.

Fiyat istikrarını temel amaç olarak alan para politikası stratejisi çerçevesinde 2006 yılının başında uygulanmaya başlanan açık enflasyon hedeflemesi rejimine 2009 yılında da devam edilmiştir. Küresel iktisadi faaliyetteki daralmayla birlikte uluslararası emtia fiyatlarında gözlenen hızlı düşüşler ve mali tedbirler kapsamında gerçekleştirilen vergi indirimleriyle yılın ilk yarısında enflasyonda belirgin bir düşüş gözlenmiştir. 2009 yılının son çeyreğinde temelde baz etkisi ve işlenmemiş gıda fiyatlarındaki artışlar nedeniyle yıllık enflasyon bir miktar yükselmekle birlikte temel fiyat göstergeleri düşük seyrini korumuştur. Bu gelişmeler sonucunda enflasyon 2009 yılı sonunda yüzde 6,53 düzeyi ile yüzde 7,5 olan hedefin altında, ancak belirsizlik aralığının içinde gerçekleşmiştir.

2009 yılında TCMB, fiyat istikrarı temel amacı ile çelişmemek koşuluyla krizin iktisadi faaliyet ve finansal istikrar üzerindeki olumsuz etkilerini sınırlamaya yönelik politikalara odaklanmıştır. Bu çerçevede, bir yandan kısa vadeli faiz oranları süratli bir şekilde aşağı çekilirken, diğer yandan dengeleyici bir likidite politikası izlenerek kredi piyasasındaki tıkanıklığın giderilmesi hedeflenmiştir. İktisadi faaliyette Mayıs ayından itibaren kısmi toparlanma işaretleri görülmesine karşın, talepteki canlanmanın kalıcılığına ilişkin belirsizliklerin devam etmesi ve istihdam koşullarında belirgin bir iyileşme görülmemesi nedeniyle faiz indirimlerine devam edilmiştir. Yılın sonlarına doğru ise iktisadi faaliyette ılımlı bir toparlanma sürecine girildiği algılamasının güçlenmesiyle faiz indirimleri kademeli olarak yavaşlatılmış ve Aralık ayında politika faizleri sabit tutulmuştur. Bu gelişmeler sonucunda, 2009 yılında politika faiz oranları toplam 850 baz puan indirilmiştir.

Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin büyüme oranlarının yılın ikinci çeyreğinden itibaren yukarı yönlü hareket ettiği gözlenmektedir.

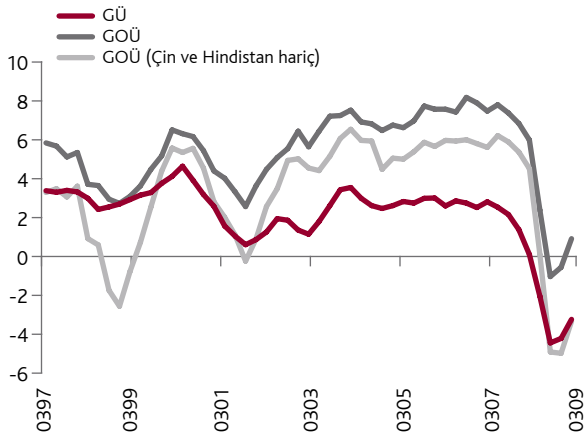
2.2.2. Küresel Ekonomik Gelişmeler

Küresel Büyüme

Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin büyüme oranlarının 2009 yılının ilk çeyreğinde dip noktasına ulaştıktan sonra, esas olarak küresel ölçekteki genişleyici para ve maliye politikalarının ve daha çok gelişmiş ülkelerdeki stok birikiminin katkısıyla, yılın ikinci çeyreğinden itibaren yukarı yönlü hareket ettiği gözlenmektedir (Grafik 1). Gelişmekte olan ülkeler ağırlıklandırılmış yıllık büyüme endeksi üçüncü çeyrekte büyümenin yeniden başladığına işaret etse de, Çin ve Hindistan hariç tutulduğunda daralmanın henüz sona ermediği görülmektedir.

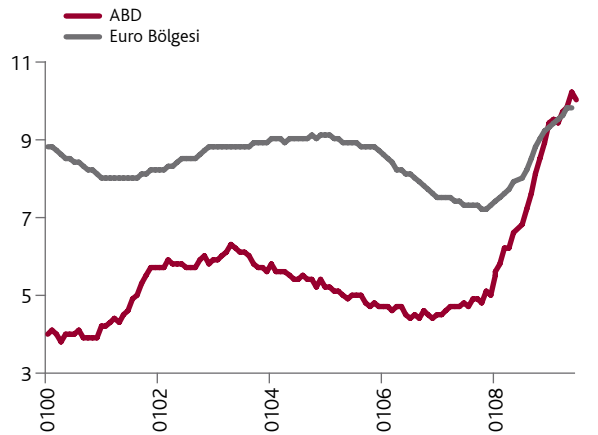
Küresel toparlanmaya ilişkin olumlu işaretlere karşın, ABD ve Euro bölgesi başta olmak üzere, gelişmiş ülkelerdeki yüksek işsizlik oranları mevcut düzeyini korumaktadır (Grafik 2). Küresel büyümeye ilişkin gelişmelerin temelde geçici nitelikteki genişleyici para ve maliye politikalarına dayanması ve işsizlik oranlarının halen yüksek düzeylerde bulunması, toparlanmanın yavaş ve kademeli, hatta inişli çıkışlı bir seyir izleyebileceğine işaret etmektedir.

Grafik 1 / Gelişmiş Ülkeler (GÜ) ve Gelişmekte Olan Ülkeler (GOÜ) Yıllık Büyüme Oranları (Yüzde)

Kaynak: Bloomberg, TCMB.

Grafik 2 / Gelişmiş Ülkeler İşsizlik Oranları (Yüzde)

Kaynak: Bloomberg.

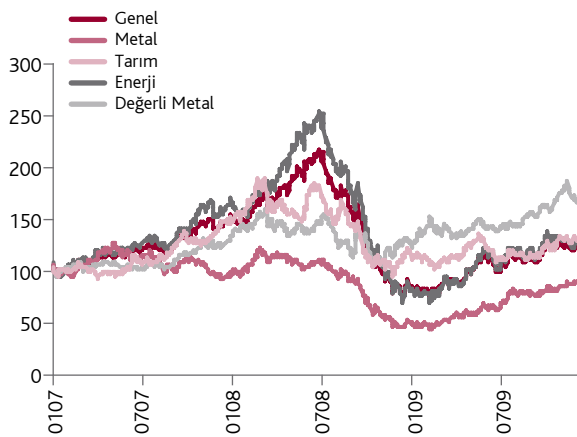
Emtia fiyatları, yılın ikinci yarısından itibaren yükselme eğilimine girmiştir.

Emtia Fiyatları

Küresel ekonomik faaliyetteki belirgin daralmaya bağlı olarak 2008 yılının son çeyreğinde sert bir şekilde gerileyen emtia fiyatları, 2009 yılının ilk çeyreğinde de mevcut düşük düzeyini korumuştur. Ancak emtia fiyatları, yılın ikinci yarısından itibaren küresel ekonomideki toparlanmaya ilişkin iyimser algılamaların güçlenmesi, Çin'in uygulamaya başladığı mali teşvik paketinin yarattığı talep artışı ve ABD dolarındaki değer kaybının etkisiyle yükselme eğilimine girmiştir. Yılın son çeyreğinde de, özellikle teşvik paketlerinin neden olduğu küresel likidite bolluğu ve küresel iktisadi faaliyette gözlenen hızlanma eğilimi sonucunda emtia fiyatlarındaki artış sürmüştür (Grafik 3).

Uluslararası Brent tipi ham petrol fiyatları, 2008 yılının Temmuz ayında 145,7 ABD doları/varil düzeyi ile tarihi zirve değerine ulaştıktan sonra, sanayileşmiş ülkeler başta olmak üzere küresel talepteki azalma sonucunda yıl sonuna kadar sert bir şekilde gerilemiştir. Petrol fiyatlarındaki bu hızlı düşüş karşısında OPEC (Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü) üyesi ülkelerin petrol üretimini azaltmalarıyla talepteki gerileme dengelenmiş ve 2009 yılının ilk çeyreğinde petrol fiyatları 40-50 ABD doları/varil aralığında istikrar kazanmıştır. Yılın ikinci çeyreğinden itibaren petrol fiyatları, küresel ekonomik durgunluğun dip noktasına ulaştığı yönündeki görüşlerin güçlenmesi, ABD dolarındaki değer kaybı ve OPEC üyesi ülkelerin arz kısıntısı yönündeki uygulamaları sonucunda artış eğilimine girmiştir. 2009 yılının ikinci yarısından itibaren küresel ekonomideki toparlanma eğiliminin belirginleşmesi ve ABD dolarındaki değer kaybı eğiliminin devam etmesiyle bir miktar daha artan petrol fiyatları yılın son çeyreğinde, OPEC üyesi ülkelerin de makul seviye olarak gördükleri 70-80 ABD doları/varil aralığında hareket etmiştir (Grafik 4).

Grafik 3 / S&P Goldman Sachs Emtia Fiyatları Endeksleri*

Kaynak: Goldman Sachs.
*Ocak 2007 ortalaması 100 olarak alınmıştır.

Grafik 4 / Ham Petrol (Brent) Fiyatları
(ABD Doları/Varil)

Kaynak: Bloomberg.

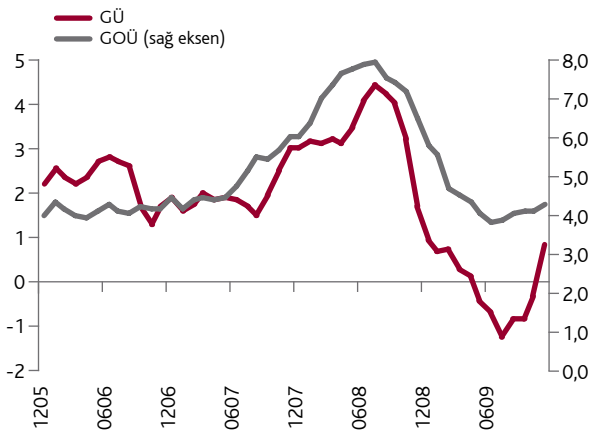
Gelişmiş ülkeler enflasyonu yıl sonu itibarıyla pozitif değerlere ulaşmıştır.

Küresel Enflasyon

2008 yılının ikinci yarısından itibaren talep ve maliyet koşullarının yarattığı aşağı yönlü baskı sonucu hızlı bir şekilde düşmeye başlayan küresel enflasyon, 2009 yılının ilk yarısında da söz konusu eğilimini devam ettirmiş, gelişmiş ülkelerin tüketici fiyatlarındaki yıllık değişim oranı Mayıs ve Haziran aylarında negatife dönmüştür. Ancak küresel enflasyon, önceki yılın yüksek baz etkisinin ortadan kalkmaya başlaması ve emtia fiyatlarındaki yükselişin etkisiyle 2009 yılının Ağustos ayından itibaren yukarı yönlü hareket etmeye başlamış, gelişmiş ülkeler enflasyonu yıl sonu itibarıyla pozitif değerlere ulaşmıştır (Grafik 5).

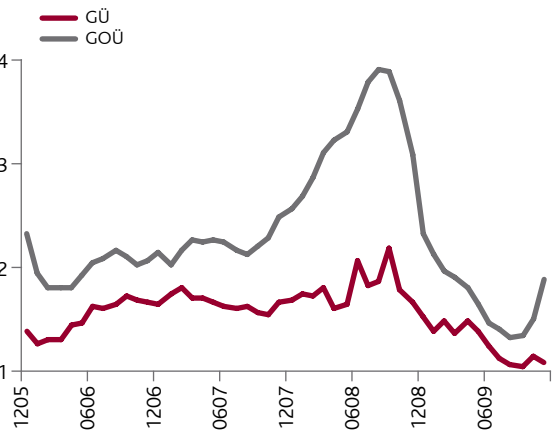
Genel enflasyon eğilimini etkileyen geçici ve mevsimsel unsurları dışarıda bırakan çekirdek enflasyon, hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde 2009 yılının başından itibaren belirgin bir düşüş eğilimi sergilemiştir. Bununla birlikte, çekirdek enflasyon yılın son çeyreğinde gelişmiş ülkelerde yatay bir eğilim izlerken, gelişmekte olan ülkelere ise artış eğilimine girmiştir (Grafik 6).

Grafik 5 / Gelişmiş Ülkeler (GÜ) ve Gelişmekte Olan Ülkeler (GOÜ) Tüketici Fiyat Enflasyonu (Yıllık Yüzde Değişim)

Kaynak: Bloomberg, TCMB.

Grafik 6 / Gelişmiş Ülkeler (GÜ) ve Gelişmekte Olan Ülkeler (GOÜ) Çekirdek Tüketici Fiyat Enflasyonu (Yıllık Yüzde Değişim)

Kaynak: Bloomberg, TCMB.

2009 yılının sonu itibarıyla küresel risk iştahındaki iyileşme, temel olarak iktisadi faaliyete ilişkin toparlanma işaretlerinin güçlenmesiyle birlikte, yavaşlayarak da olsa devam etmiştir.

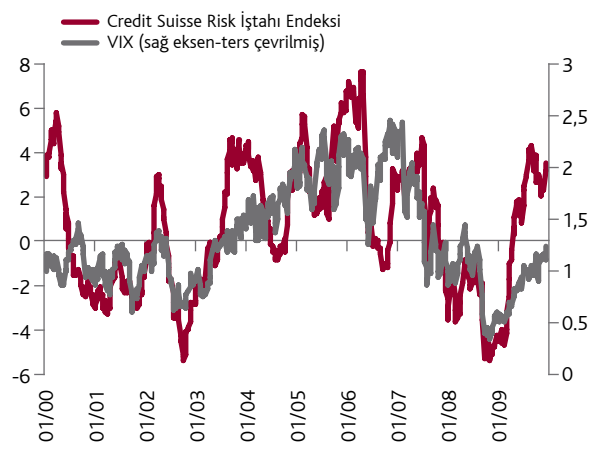
Küresel Finansal Koşullar ve Risk Göstergeleri

2009 yılının ilk yarısı itibarıyla küresel finans piyasalarında, krizin etkisini en fazla hissettirdiği 2008 yılının son çeyreğine göre sınırlı da olsa iyileşme gözlenmiştir. Söz konusu iyileşmede küresel ölçekte finansal piyasaların sağlıklı işlemesine yönelik alınan önlemler, gelişmiş ülkelerin aldığı olağanüstü parasal ve mali tedbirler ile küresel iktisadi faaliyete ilişkin açıklanan görece olumlu veriler etkili olmuştur. Buna ek olarak, krizin merkezinde yer alan uluslararası ölçekli ticari ve yatırım bankalarının stres testlerinin gerektirdiği sermaye takviyelerini sorunsuz bir şekilde gerçekleştirebilmeleri ve Fed'den (Amerika Birleşik Devletleri Merkez Bankası) TARP (Sorunlu Varlıkları Rahatlatma Programı-Troubled Asset Relief Program) kanalıyla almış oldukları fonları erken ödeme eğilimleri finansal piyasaların olumlu seyrine katkıda bulunmuştur. Yılın ikinci yarısında da, mali destek programlarına devam edilmesi, gelişmiş ülke

büyüme oranlarının beklenenden olumlu gerçekleşmesi ve küresel iktisadi faaliyetteki toparlanmanın süreceği beklentisinin sağladığı katkıyla küresel finans piyasalarındaki olumlu performans korunmuştur.

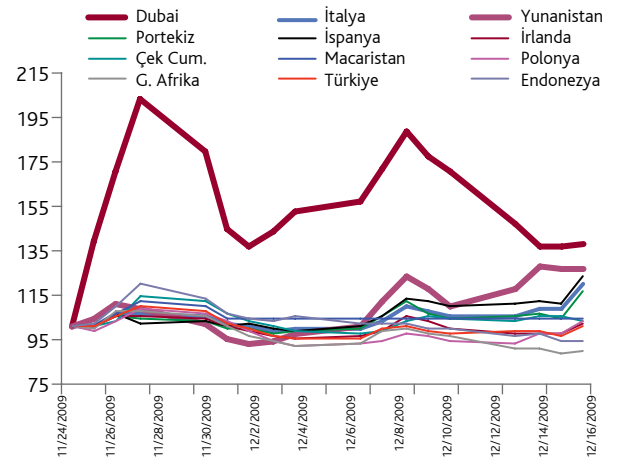
2009 yılının sonu itibarıyla küresel risk iştahındaki iyileşme, temel olarak iktisadi faaliyete ilişkin toparlanma işaretlerinin güçlenmesiyle birlikte, yavaşlayarak da olsa devam etmiştir (Grafik 7). Yunanistan ve Dubai kaynaklı finansal sorunlar küresel risk iştahında kısa süreli bozulmalar yaratsa da, yatırımcıların söz konusu gelişmeleri ülkelere özgü sorunlar olarak algılaması, risk iştahındaki iyileşme eğilimine geri dönülmesini sağlamıştır (Grafik 8).

Grafik 7 / Küresel Risk İştahı Endeksleri

Kaynak: Bloomberg.

Grafik 8 / Seçilmiş Ülkeler CDS Oranları*

Kaynak: Bloomberg.

* 24 Kasım 2009 değeri 100 olarak alınmıştır.

Yıl sonu itibarıyla genişleyici para politikalarından olası çıkış stratejilerine dair sinyaller verilmeye başlanmıştır.

Küresel Para Politikası Gelişmeleri

Gerek gelişmiş gerek gelişmekte olan ülke merkez bankalarının küresel ekonomik krizin derinleştiği 2008 yılının son çeyreğinde başladıkları faiz indirim süreci, 2009 yılının ilk çeyreğinde de, hız kesmekle birlikte, devam etmiştir. Fed ve AMB'nin (Avrupa Merkez Bankası) de içinde bulunduğu merkez bankaları bu dönemde uyguladıkları parasal genişlemenin kapsamını ve büyüklüğünü genişletmişlerdir. Gelişmiş ülke merkez bankalarında 2009 yılının ikinci çeyreğinde büyük oranda hız kesmeye başlamış olan faiz indirim süreci, yılın üçüncü çeyreği itibarıyla sona ermiştir. Gelişmekte olan ülke merkez bankaları ise küresel krizin iktisadi faaliyet üzerindeki etkisini sınırlamak amacıyla faiz indirimlerine azalan miktarlarla devam etmişlerdir. 2009 yılının son çeyreğinde merkez bankalarının büyük bir kısmı politika faizlerini mevcut düşük seviyelerinde tutmuş ve geleneksel olmayan para politikası araçlarını kullanarak genişleyici para politikası uygulamayı sürdürmüşlerdir. Yıl sonu itibarıyla faiz indirim sürecinin büyük ölçüde sonuna gelinmiş ve genişleyici para politikalarından olası çıkış stratejilerine dair sinyaller verilmeye başlanmıştır.

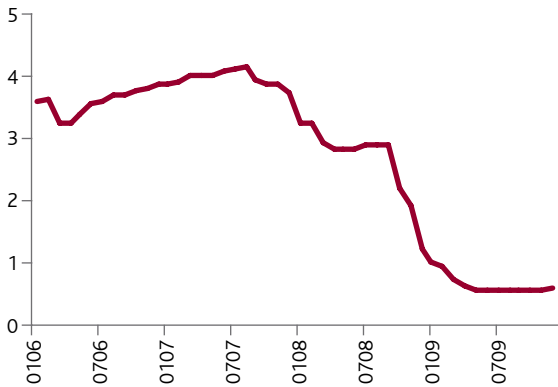
2009 yılının sonunda küresel politika faizlerinin büyük ölçüde yatay bir seyir izlediği görülmektedir. 2009 yılında yapılan sınırlı faiz indirimlerine bağlı olarak gelişmiş ülke merkez bankalarının bileşik politika faiz oranı 2008 yılı sonundaki seviyesine göre yaklaşık 60 baz puan gerileyerek yıl sonu itibarıyla yüzde 0,58 olarak gerçekleşmiştir (Grafik 9). Diğer yandan, gelişmekte olan ülke merkez bankalarının bileşik politika faiz oranı yıl sonunda 2008 yılı sonuna göre yaklaşık 5 puan gerileyerek yüzde 5,75 düzeyine gelmiştir (Grafik 10).

2.2.3. Makroekonomik Gelişmeler

Enflasyon Gelişmeleri

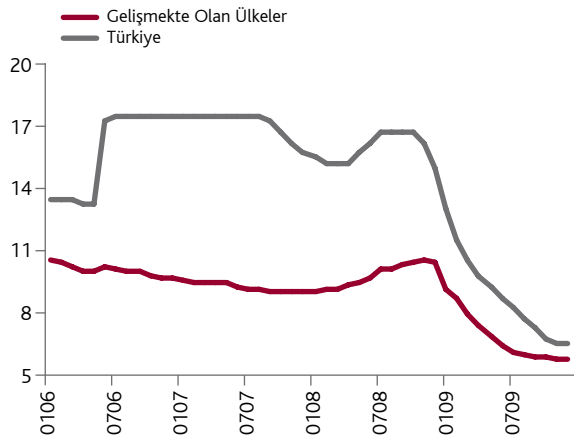
2009 yılı sonunda TÜFE enflasyonu 2008 yıl sonuna kıyasla yaklaşık 3,5 puan azalarak yüzde 6,53 olarak gerçekleşmiştir (Grafik 11). Bu gelişmede, 2008 yılının son çeyreğinden itibaren ülkemizi de etkileyen küresel krizin iktisadi faaliyette yol açtığı yavaşlama ve düşen uluslararası emtia fiyatlarının yurt içi fiyatlara doğrudan ve dolaylı yansımaları belirleyici olmuştur.

Grafik 9 / Gelişmiş Ülkeler Politika Faiz Oranı
(Yüzde, bileşik)

Kaynak: Bloomberg, TCMB hesaplamaları.

Grafik 10 / Enflasyon Hedeflemesi Yapan Gelişmekte Olan Ülkeler Politika Faiz Oranı
(Yüzde, bileşik)

Kaynak: Bloomberg, TCMB hesaplamaları.

2009 yılında enerji fiyatları uluslararası fiyat gelişmeleri paralelinde hareket etmiştir.

2009 yılı genelindeki enflasyon gelişmeleri alt kalemler itibarıyla incelendiğinde, kamu vergi ayarlamalarının etkili olduğu alkol ve tütün ürünleri haricinde kalan tüm ana gruplarda yıllık enflasyonun gerilediği görülmektedir. Özellikle, bu dönemde hizmet ve enerji yıllık enflasyonlarındaki düşüş dikkat çekicidir (Grafik 12).

2009 yılında gıda fiyat gerçekleştirmeleri alt gruplar bazında 2008 yılındakinin tersi bir görünüm arz etmiştir. İşlenmiş gıda fiyatları ithalat fiyatlarının düşmesi, olumlu üretim gelişmeleri ve iktisadi faaliyetlerdeki daralma neticesinde, 2008 yılındaki yüksek artışların aksine 2009 yılında yataya yakın bir seyir izlemiştir. Diğer taraftan, işlenmemiş gıda fiyatlarında arz yönlü şokların etkisiyle kaydedilen yüksek oranlı artışlar bu olumlu görünümü sınırlamıştır. Sonuç olarak, gıda grubu fiyatları son yıllara kıyasla daha düşük oranda artış kaydetse de, yıllık enflasyona yukarı yönde en fazla katkı yapan alt gruplardan biri olmuştur.

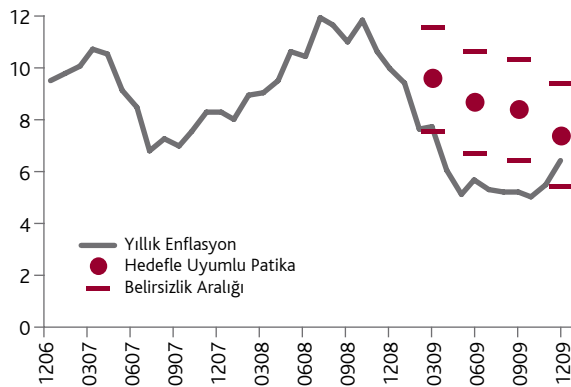
2009 yılında enerji fiyatları uluslararası fiyat gelişmeleri paralelinde hareket etmiştir. 2008 yılının ikinci yarısında keskin bir düşüş eğilimine giren uluslararası petrol fiyatlarının

gecikmeli etkileriyle enerji fiyatları 2009 yılının ilk yarısında gerileme kaydetmiş, sonrasında ise uluslararası fiyatlardaki toparlanmayla birlikte tekrar yükselişe geçmiştir. Yıl genelinde yüzde 4,64 oranında artan enerji fiyatları, yıllık tüketici enflasyonunun bir önceki yıla kıyasla gerilemesinde önemli bir rol oynamıştır (Grafik 12).

Enerji ve gıda dışında kalan mal grubu yıllık enflasyonu, iktisadi faaliyeti canlandırmak amacıyla dayanıklı tüketim mallarında uygulanan vergi oranlarındaki geçici ayarlamaların etkisiyle yıl içinde dalgalı bir seyir izlemiş ve yüzde 6,15 ile 2008 yılına kıyasla daha yüksek bir seviyede gerçekleşmiştir. Bu artışın temel kaynağı, kamu mali dengesini sağlamaya yönelik yapılan vergi artışlarına bağlı olarak yaklaşık yüzde 22 oranında artan tütün grubu ile yaklaşık yüzde 35 oranında artan altın fiyatlarıdır. Bu kalemlerin dışında kalan malların (temel mallar) yıllık enflasyonu ise Türk Lirası'ndaki değer kaybına rağmen, iktisadi faaliyetlerdeki yavaşlamanın etkisiyle yüzde 2,56'ya gerilemiştir.

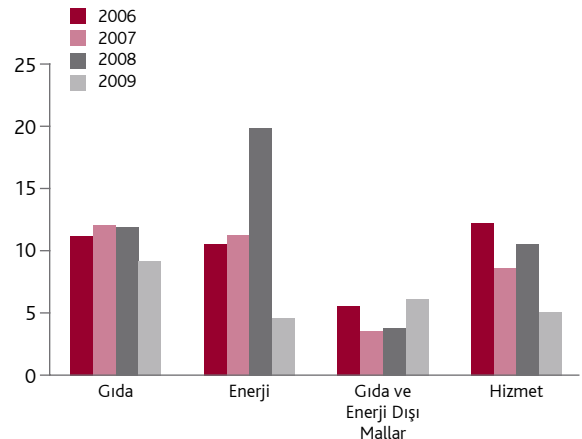
Hizmet grubu, iktisadi faaliyetlerdeki yavaşlamanın fiyatlar üzerindeki etkilerinin en belirgin gözlemlendiği grup olmuştur. Tüm

Grafik 11 / Yıllık TÜFE Enflasyonu ve Hedefle Uyumlu Patika

Kaynak: TÜİK, TCMB.

Grafik 12 / Tüketici Fiyatları (Yıllık Yüzde Değişim)

Kaynak: TÜİK, TCMB.

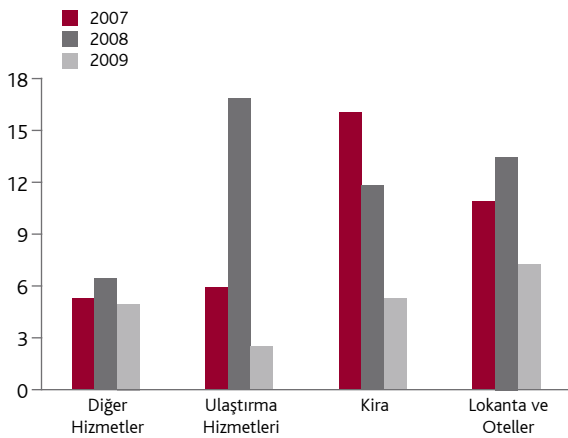
2009 yılı sonu itibarıyla 2010 yıl sonu enflasyon beklentisi yüzde 6,56, 2011 yıl sonu enflasyon beklentisi ise yüzde 6,31 düzeyine gelmiştir.

hizmet alt gruplarında yıllık enflasyon 2008 yılına kıyasla belirgin oranda gerilemiş, buna paralel olarak hizmet yıllık enflasyonu yüzde 5,13 ile tarihi düşük seviyelerine inmiştir (Grafik 13). İş gücü piyasasındaki olumsuz görünüm hizmet fiyat artışlarını sınırlamada önemli bir rol oynamıştır.

Enflasyonun ana eğiliminin incelenmesi amacıyla kullanılan Özel Kapsamlı TÜFE Göstergeleri (ÖKTG)'nden olan H ve I endekslerinin yıllık artış oranları, geçici vergi ayarlamalarının etkili olduğu dönemlerde dalgalı bir seyir izlese de yıl genelinde belirgin bir düşüş eğilimi göstermiştir (Grafik 14). Yıl sonu itibarıyla H ve I endekslerinin yıllık enflasyonu sırasıyla yüzde 3,18 ve yüzde 3,84 olmuştur. Temel göstergelerin geldiği bu seviye orta vadeli hedeflerle uyumlu bir görünüm arz etmektedir.

Enflasyon beklentileri, enflasyon gerçekleşmeleri üzerinde gerek fiyat gelişmelerine gerek ücret ayarlamalarına temel teşkil etmesi açısından belirleyici olmaktadır. 2008 yılında enflasyondaki görünümün etkisiyle yükselen orta vadeli enflasyon beklentileri, gerek 2008 yılının sonundan itibaren enflasyonun olumlu bir görünüm sergilemeye başlaması, gerek gerçekleşmelerin TCMB'nin enflasyon öngörülerini doğrulaması

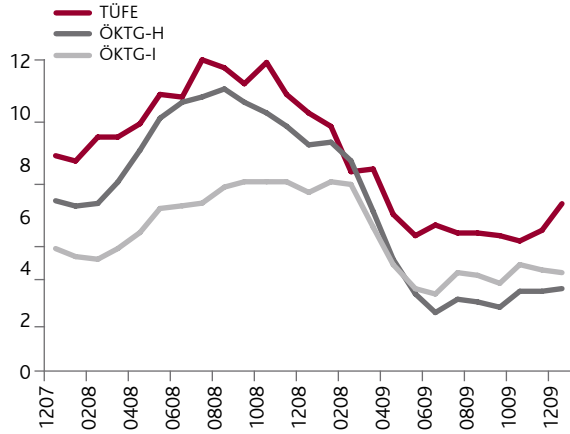
Grafik 13 / Hizmet Fiyatları
(Yıllık Yüzde Değişim)

Kaynak: TÜİK, TCMB.

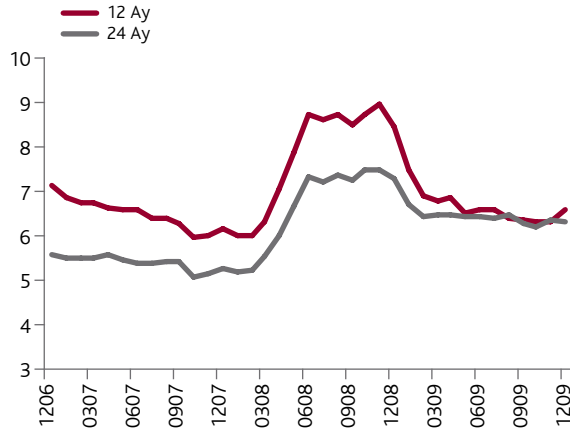
ile 2009 yılında kademeli olarak gerileyerek orta vadeli hedeflerle daha uyumlu seviyelere gelmiştir (Grafik 15). 2009 yılı sonu itibarıyla 2010 yıl sonu enflasyon beklentisi yüzde 6,56, 2011 yıl sonu enflasyon beklentisi ise yüzde 6,31 düzeyine gelmiştir.

Grafik 14 / TÜFE, ÖKTG-H ve ÖKTG-I
(Yıllık Yüzde Değişim)

Kaynak: TÜİK.

Grafik 15 / 12 ve 24 Ay Sonrasındaki TÜFE Beklentileri*
(Yıllık Yüzde Değişim)

* TCMB Beklenti Anketi ikinci anket dönemi beklentileridir.
Kaynak: TCMB.

GSYİH yılın ilk dokuz aylık döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 8,4 oranında gerileme kaydetmiştir.

Arz ve Talep Gelişmeleri

GSYİH 2009 yılı ilk çeyreğinde yıllık bazda yüzde 14,7 gibi yüksek oranlı gerileme göstermiş, ikinci ve üçüncü çeyrekte ise yıllık bazda sırasıyla yüzde 7,9 ve yüzde 3,3 oranlarında azalmıştır (Tablo 1). Böylece, GSYİH yılın ilk dokuz aylık döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 8,4 oranında gerileme kaydetmiştir. Harcama unsurları

incelendiğinde, özel kesim talebinin büyümeye yaptığı olumsuz katkının ikinci ve üçüncü çeyrelerde görece olarak azaldığı görülmektedir. İthalattaki daralmanın ihracattaki daralmadan daha yüksek olması sonucu net ihracat ilk üç çeyrekte büyümeye olumlu katkı yapmıştır.

Tablo 1. Harcamalar Yoluyla GSYİH Gelişmeleri
(1998 Fiyatlarıyla, Yıllık Yüzde Değişim)

	2007					2008					2009				
	Yıllık	I	II	III	IV	Yıllık	I	II	III	IV	Yıllık	I	II	III	Dokuz Aylık
1-Tüketim Harcamaları	4,9	6,5	1,2	-0,1	-3,3	0,9	-8,3	-1,2	-0,2	-3,2					
Kamu	6,5	5,5	-3,4	2,6	3,4	1,9	5,2	0,5	5,2	3,6					
Özel	4,6	6,6	1,9	-0,5	-4,5	0,8	-10,0	-1,5	-0,9	-4,1					
2-Sabit Sermaye Yatırımları	5,4	6,1	-2,9	-9,7	-19,4	-7,1	-27,5	-24,3	-18,0	-23,3					
Kamu	6,3	18,2	14,9	5,2	15,8	13,0	24,5	5,4	-10,6	4,0					
Özel	5,3	4,9	-5,4	-12,1	-25,7	-10,0	-33,5	-29,4	-19,4	-27,7					
Makine-Teçhizat	4,7	12,6	-3,4	-11,7	-28,6	-8,6	-36,0	-28,4	-18,0	-27,8					
İnşaat	6,2	-6,8	-9,3	-12,8	-20,6	-12,5	-28,7	-31,6	-21,8	-27,4					
Özel Kesim Talebi (Tüketim+Yatırım)*	4,4	5,9	0,1	-2,8	-9,0	-1,7	-14,7	-7,4	-4,1	-8,5					
3-Stok Değişimi*	0,7	1,2	2,2	1,6	-3,8	0,3	-7,8	-4,3	-1,3	-4,3					
3-Mal ve Hizmet İhracatı	7,3	13,0	3,6	3,0	-8,5	2,3	-11,2	-10,1	-4,6	-8,5					
4-Mal ve Hizmet İthalatı	10,7	13,9	1,6	-3,5	-23,7	-3,8	-31,0	-20,4	-11,9	-21,1					
Net İhracat*	-1,2	-0,9	0,4	1,7	5,2	1,7	6,7	3,5	2,0	4,0					
5-Toplam Yurtiçi Talep	5,7	7,7	2,3	-0,7	-11,1	-0,8	-20,3	-10,9	-5,2	-11,9					
6-Toplam Nihai Yurtiçi Talep	5,0	6,4	0,2	-2,4	-7,4	-1,0	-12,9	-6,8	-4,2	-7,9					
7-GSYİH	4,7	7,2	2,8	1,0	-6,5	0,9	-14,7	-7,9	-3,3	-8,4					

*GSYİH büyümesine katkı (yüzde).
Kaynak: TÜİK.

Dış ticaret açığı 2008 yılında 53 milyar ABD dolarından 2009 yılında 24,7 milyar ABD dolarına gerilemiştir.

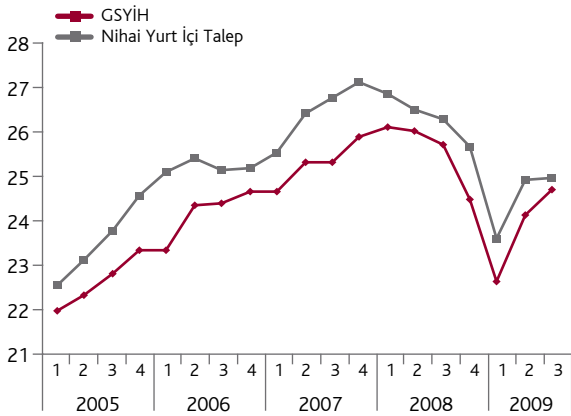
Mevsimsellikten arındırılmış verilerle incelendiğinde GSYİH, küresel ekonomide yaşanan gelişmelerin ekonomimiz üzerindeki etkilerinin belirginleşmesi sonucunda 2008 yılının son çeyreğinde sert düşüş göstermiştir (Grafik 16). 2008 yılının son çeyreğinde dış talepte gözlenen keskin daralmanın sanayi sektörü ile bağlantısı güçlü olan hizmet sektörlerine yayılan olumsuz etkisi, iş gücü piyasasına da belirgin biçimde yansımıştır. İşsizlik oranlarının tarihsel yüksek düzeylere çıkmasıyla birlikte, dış talebin ardından 2009 yılı ilk çeyreğinde iç talep koşulları da hızla bozulmuştur. Böylelikle, 2008 yılının son çeyreğinin ardından 2009 yılının ilk çeyreğinde de iktisadi faaliyette sert düşüş yaşanmıştır. Nihai yurt içi talep, ikinci çeyrekte mali tedbirlerin etkisiyle özel tüketim kaynaklı hızlı bir toparlanma sergilese de, vergi teşviklerinin kademeli biçimde geri alınmasıyla birlikte yavaşlamaya başlamış ve üçüncü çeyrekte yataya yakın bir seyir izlemiştir. Buna karşılık, dış talepteki yavaş toparlanma eğilimi sürmüştür. Bu çerçevede GSYİH ikinci çeyrekteki kayda değer yükselişin ardından, üçüncü çeyrekte dönemlik bazda daha düşük bir büyüme kaydetmiştir.

2009 yılının son çeyreğine ilişkin göstergeler iktisadi faaliyette yavaş fakat istikrarlı bir toparlanma eğilimine işaret etmektedir. Küresel toparlanma hızında halen ılımlı bir düzeye işaret eden orta vadeli görünüm de iktisadi faaliyette yavaş ve kademeli toparlanma öngörüsünü desteklemektedir. Bu doğrultuda, toplam talep koşullarının enflasyona düşüş yönünde yaptığı katkı 2009 yılında da devam etmiştir (Grafik 17).

Ödemeler Dengesi Gelişmeleri

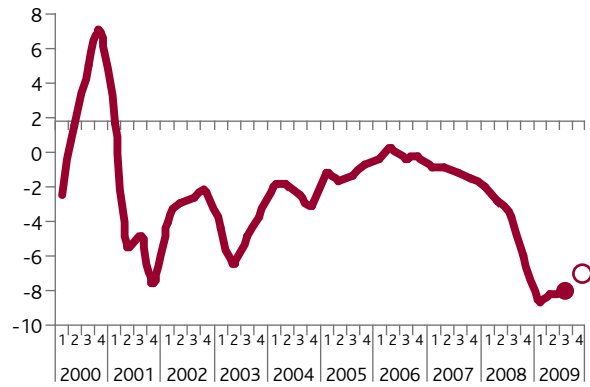
2008 yılının son üç aylık döneminden itibaren gerek iç ve dış talepteki daralmadan, gerek ham petrol ve demir çelik başta olmak üzere emtia fiyatlarındaki hızlı düşüşten dolayı hızla gerileyen ihracat ve ithalat, 2009 yılının ikinci çeyreğinden itibaren toparlanmaya başlamıştır. Toplam mal ihracatı 2009 yılında yüzde 22,1 oranında azalarak 109,7 milyar ABD dolarına, toplam mal ithalatı ise aynı dönemde yüzde 30,7 oranında azalarak 134,4 milyar ABD dolarına gerilemiştir. Bu gelişmeler sonunda dış ticaret açığı 2008 yılında 53 milyar ABD dolarından 2009 yılında 24,7 milyar ABD dolarına gerilemiştir. İhracattaki düşüşte ana metal, kara taşıtları ve rafine edilmiş petrol kalemlerinin zayıf performansı öne çıkmaktadır. İthalatta ise ham petrol ve doğalgaz, ana metal, kimyasal madde ve ürün ile kara taşıtları kalemlerindeki yüksek oranlı azalışlar göze çarpmaktadır.

Grafik 16 / GSYİH ve Nihai Yurt İçi Talep
(Mevsimsellikten Arındırılmış, 1998 Fiyatlarıyla Milyar TL)

Kaynak: TÜİK, TCMB.

Grafik 17 / Çıktı Açığı
(Yüzde)

Kaynak: TCMB.

Uluslararası finans krizinin etkisi sermaye hareketlerinde de gözlenmiş ve 2009 yılında sermaye girişleri belirgin olarak azalmıştır.

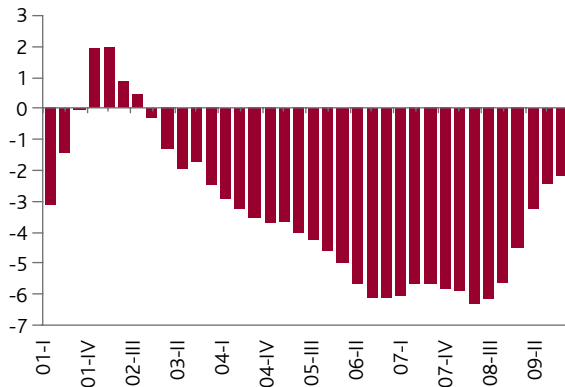
Küresel durgunluk ve emtia fiyatlarındaki düşüş nedeniyle 2008 yılının ikinci yarısında hızla gerileyen dış ticaret fiyatları, 2009 yılının ikinci üç aylık döneminden itibaren tekrar artmaya başlamıştır. Özellikle ham petrol ve rafine edilmiş petrol, hurdalar ile haberleşme cihazları fiyat endekslerinde belirgin bir artış eğilimi göze çarpmaktadır. Böylece, dış ticaret fiyatlarının ihracat ve ithalatın yıllık nominal artışına olan azaltıcı etkisi yılın son çeyreğinde genel olarak ortadan kalkmıştır. Miktar endekslerinde ise, ihracattaki kademeli artış eğilimi yılın son çeyreğinde devam ederken, yılın ikinci ve üçüncü çeyreklerinde vergi indirimlerinin etkisiyle ihracattan hızlı artan ithalat yılın son çeyreğinde hız kesmiştir.

Küresel krizin turizm gelirleri üzerine olumsuz etkileri, ortalama harcamada düşüş olarak ortaya çıkmıştır. 2009 yılında turizm gelirleri yüzde 3,2 gerilemiştir. Söz konusu gerileme temelde ortalama turizm harcamalarının düşmesinden kaynaklanmış olup, aynı dönemde ziyaretçi sayısı yüzde 3,3 artmıştır. Diğer hizmet kalemlerindeki iyileşme neticesinde hizmetler fazlasındaki gerileme yüzde 5,3 ile sınırlı kalmıştır. Böylece, 2008 yılının Ağustos ayında yıllık olarak 49,2 milyar ABD dolarına kadar çıkan cari işlemler açığı, 2009 yılında 13,9 milyar ABD dolarına gerilemiştir (Grafik 18).

Uluslararası finans krizinin etkisi sermaye hareketlerinde de gözlenmiş ve 2009 yılında sermaye girişleri belirgin olarak azalmıştır. Alt kalemler itibarıyla incelendiğinde, net doğrudan yatırımlar yüzde 61,7 gerileyerek 6 milyar ABD doları dolayında gerçekleşmiş, portföy yatırımları 0,2 milyar ABD doları, Hazine Müsteşarlığının net tahvil ihracı ise 1,8 milyar ABD doları olmuştur. Özel sektör, uzun vadeli dış borçlanmasının gerilemesi neticesinde net ödeyici konumuna gelmiş, kısa vadeli dış borç kullanımlarında ise belirgin bir değişim görülmemiştir.

Bu gelişmeler sonucunda 2009 yılında resmi rezervler 0,1 milyar ABD doları artarken, bankaların döviz varlıkları 6 milyar ABD doları azalmış, net hata ve noksan kalemi 8,4 milyar ABD doları pozitif bakiye vermiştir.

Grafik 18 / Cari İşlemler Dengesi/GSYİH*
(Yüzde)

* Yıllıklandırılmış veriler. 2009 yılı son çeyrek verisi tahminidir.
Kaynak: TCMB.

Küresel krizin etkileri sanayi istihdamı üzerinde yoğunlaşırken, inşaat ve hizmetler istihdamındaki etkisi sınırlı düzeyde kalmıştır.

İstihdam, Verimlilik ve İş Gücü Maliyetlerindeki Gelişmeler
2008 yılında 23,8 milyon kişi olan iş gücü, 2009 yılında yüzde 4 oranında artarak 24,7 milyon kişiye ulaşmış, istihdam ise yüzde 0,4 oranında artarak 21,3 milyon kişi düzeyinde gerçekleşmiştir. Bu dönemde iş gücüne katılım oranındaki artış ve istihdamın yatay seyretmesi sonucu işsizlik oranı yüzde 11'den yüzde 14'e yükselmiştir. Aynı dönemde tarım dışı işsizlik oranı yüzde 13,6'dan yüzde 17,4'e, genç nüfustaki işsizlik oranı da yüzde 20,5'ten yüzde 25,3'e yükselmiştir (Tablo 2).

2008 yılının dördüncü çeyreğinden itibaren küresel krizin iş gücü piyasası üzerindeki etkileri belirgin şekilde hissedilmeye başlamış, iş gücü piyasasındaki kötüleşme 2009 yılının ortalarına kadar devam etmiştir. 2009 yılının üçüncü çeyreğinden itibaren tarım dışı istihdamın toparlanmaya başlamasıyla işsizlik oranları gerilemiştir.

2008 yılına kadar genel bir gerileme eğilimi içinde olan kayıt dışı istihdamın toplam istihdam içindeki payı, 2009 yılında,

artan işsizlik oranları ile beraber, bir önceki yıla göre 0,3 puan artarak yüzde 43,8 oranında gerçekleşmiştir.

Küresel krizin etkileri sanayi istihdamı üzerinde yoğunlaşırken, inşaat ve hizmetler istihdamındaki etkisi sınırlı düzeyde kalmıştır. 2009 yılında sanayi istihdamı yüzde 7 oranında daralırken, inşaat istihdamı yüzde 0,6 oranında, hizmetler istihdamı ise yüzde 1,4 artmıştır. Ancak, hizmetler istihdamı altında yer alan ticaret istihdamı aynı dönemde yüzde 0,7 oranında gerilemiştir. Bu dönemde sanayi istihdamı 311 bin kişi azalırken, inşaat istihdamı 8 bin kişi, hizmetler istihdamı 149 bin kişi artmış, böylece tarım dışı istihdam 155 bin kişi gerilemiştir (Tablo 3).

İktisadi faaliyetteki daralma, başta sanayi sektörü olmak üzere kapasite kullanım oranlarının düşmesine yol açarken, benzer bir dinamikte iş gücü verimliliğinin gerilemesine, reel birim iş gücü maliyetlerinin ise artmasına neden olmuştur. 2009 yılının ilk 9 aylık döneminde reel ücret ödemeleri yüzde 5,8 oranında

Tablo 2. İş Gücü ve İstihdam
(Bin Kişi)

	2006	2007	2008	2009				2009
	Yıl Ort.	Yıl Ort.	Yıl Ort.	I	II	III	IV	Yıl Ort.
15 ve yukarı yaştaki nüfus	49.174	49.994	50.772	51.360	51.575	51.789	52.007	51.686
İş Gücü	22.751	23.114	23.805	23.582	24.837	25.537	25.011	24.748
İş Gücüne Katılma Oranı (Yüzde)	46,3	46,2	46,9	45,9	48,2	49,3	48,1	47,9
Erkek	69,9	69,8	70,1	69,1	70,5	71,9	70,6	70,5
Kadın	23,6	23,6	24,5	23,5	26,6	27,5	26,4	26,0
İstihdam	20.423	20.738	21.194	19.779	21.455	22.108	21.741	21.277
Tarım	4.907	4.867	5.016	4.391	5.422	5.854	5.342	5.254
Tarım Dışı	15.516	15.871	16.178	15.388	16.033	16.254	16.399	16.023
İstihdam Oranı (Yüzde)	41,5	41,5	41,7	38,5	41,6	42,7	41,8	41,2
Kadın İstihdam/İstihdam (Yüzde)	25,7	25,8	26,4	26,2	28,2	28,0	27,8	27,6
İşsizlik Oranı (Yüzde)	10,2	10,3	11,0	16,1	13,6	13,4	13,1	14,0
Tarım	1,4	1,8	1,3	2,7	1,8	1,7	1,8	1,8
Tarım Dışı	12,7	12,6	13,6	19,3	17,0	17,0	16,2	17,4
Genç işsizlik oranı	19,1	20,0	20,5	28,6	24,9	23,5	24,4	25,3
Kayıtdışı istihdam oranı	47,0	45,4	43,5	40,8	44,6	45,7	43,9	43,8

Kaynak: TÜİK Hanehalkı İşgücü Anketi.

Arz yönünden bakıldığında, 2009 yılı bankaların temelde risk algılamalarına bağlı olarak kredi vermekte temkinli davrandıkları bir yıl olmuştur.

gerilerken, katma değer yüzde 13,1 oranında küçülmüştür. Aynı dönemde kişi başı kısmi verimliliğin de yüzde 5,3 oranında gerilemesi sonucu reel birim ücret yüzde 8,9 oranında artmıştır (Tablo 4).

Kredi Gelişmeleri

Gelişmiş ülkeler finans piyasalarında başlayıp 2008 yılının dördüncü çeyreğinden itibaren küreselleşen finansal krizle beraber artan belirsizlik kredi piyasasını da olumsuz yönde

etkilemiştir. Arz yönünden bakıldığında, 2009 yılı bankaların temelde risk algılamalarına bağlı olarak kredi vermekte temkinli davrandıkları bir yıl olmuştur. Talep yönünden bakıldığında ise iktisadi faaliyetteki gerilemeye paralel olarak yatırım kaynaklı kredi talebinde azalma dikkat çekmektedir. Diğer taraftan, firmaların borçlarını yeniden yapılandırma isteği talebi artıran en önemli unsur olarak ortaya çıkmıştır.

Tablo 3. İstihdamın Sektörel Dağılımı
(Bin Kişi)

	2006	2007	2008	2009				2009
	Yıl Ort.	Yıl Ort.	Yıl Ort.	I	II	III	IV	Yıl Ort.
Toplam İstihdam	20.423	20.738	21.194	19.779	21.455	22.108	21.741	21.277
Tarım	4.907	4.867	5.016	4.391	5.422	5.854	5.342	5.254
Tarım Dışı	15.516	15.871	16.178	15.388	16.033	16.254	16.399	16.023
Sanayi	4.269	4.314	4.441	4.052	3.997	4.163	4.302	4.130
İmalat Sanayi	4.066	4.088	4.235	3.880	3.829	3.976	4.101	3.949
İnşaat	1.196	1.231	1.241	976	1.296	1.373	1.345	1.249
Hizmetler	10.051	10.327	10.495	10.361	10.741	10.718	10.752	10.644
Ticaret, Otel, Lokanta	4.492	4.557	4.573	4.359	4.503	4.762	4.550	4.542
Diğer Hizmetler	5.559	5.770	5.922	6.002	6.238	5.956	6.202	6.102

Kaynak: TÜİK Hanehalkı İşgücü Anketi.

Tablo 4. Sanayi, İnşaat, Ticaret ve Lokanta-Otel Sektörleri Geneli Verimlilik ve Ücret Gelişmeleri*
(Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre Yüzde Değişim)

	2006	2007	2008				2009			9 Aylık		
	Yıl Ort.	Yıl Ort.	I	II	III	IV	Yıl Ort.	I	II	III	2008	2009
Katma Değer	8,3	5,9	7,5	3,6	-0,9	-10,6	-0,3	-20,5	-12,9	-6,2	3,2	-13,1
İstihdam	7,4	4,7	2,1	4,7	0,5	-2,9	1,1	-7,2	-11,1	-6,7	2,4	-8,4
Verimlilik	0,8	1,2	5,3	-1,1	-1,4	-7,9	-1,4	-14,3	-2,0	0,5	0,9	-5,3
Reel Ücret Ödemeleri	7,0	5,0	3,6	3,7	-0,4	-2,5	1,0	-6,7	-6,2	-4,6	2,2	-5,8
Reel Birim Ücret	-1,1	-1,0	-3,7	0,1	0,5	9,0	1,4	17,3	7,6	1,7	-1,1	8,9

* İstihdam, Verimlilik ve Ücret Endeksleri; Kısa Dönemli İş Göstergeleri (2005=100), Sanayi Hizmet İstatistikleri sektörel ağırlıkları (2007) ve Sabit Fiyatlarla GSYİH sektör katma değerleri kullanılarak elde edilmiştir. Reel endeksler için TÜFE kullanılmıştır.

Kaynak: TÜİK, TCMB.

Türkiye’de önceki yıllarda uygulanan mali disiplin çerçevesinde kamu sektörü bütçe açığı ve borcun milli gelire oranı hızlı bir şekilde gerileyerek hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülke ortalamalarının oldukça altına inmiştir.

Kriz sürecinde finansal istikrarın korunmasını ve kredi piyasalarının işlevselliğinin devamını sağlamak amacıyla TCMB'nin aldığı tedbirlerin kredi piyasalarında olumlu yansımaları olmuştur. Politika faizlerinde yapılan hızlı indirimler kredi faizlerine yansımış, bu da finansal sıkılığın etkilerini bir ölçüde sınırlamıştır. Risk algılamalarının iyileşmesi ile kredi piyasasında yılın ikinci yarısına doğru olumlu gelişmeler gözlenmeye başlanmış, üçüncü çeyrekte kredi faizlerinde gözlenen belirgin düşüşün ardından son çeyrekte kredi hacmindeki artış eğilimi belirginleşmiştir (Tablo 5 ve Tablo 6).

Kamu Maliyesi ve Borç Stokundaki Gelişmeler

2009 yılında küresel iktisadi faaliyetlerdeki daralma ve krize karşı alınan dengeleyici mali tedbirler, hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde kamu sektörü bütçe açıklarının ve borç oranlarının yükselmesine yol açmıştır. İktisadi faaliyetlerdeki daralma vergi tahsilatlarını düşürürken, istihdam hacmindeki gerileme de sosyal güvenlik primlerinin azalmasına ve işsizlik sigortası ödemelerinin artmasına neden olmuştur (Grafik 19).

Söz konusu küresel eğilime paralel olarak, 2009 yılında ülkemizde de kamu sektörünün bütçe açığı artmış, borcun milli gelire oranı yükselmiştir. Türkiye’de önceki yıllarda uygulanan mali disiplin çerçevesinde kamu sektörü bütçe açığı ve borcun milli gelire oranı hızlı bir şekilde gerileyerek hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülke ortalamalarının oldukça altına inmiştir (Grafik 19).

2009 yılında ülkemizin bütçe açığı diğer gelişmekte olan ülkelerin ortalamasına göre daha hızlı artmış olsa da, OVP’de (Orta Vadeli Program) yer alan öngörülere göre, ilerleyen dönemlerde kamu sektörünün borç oranı diğer gelişmekte olan ülkelerin ortalamasına göre daha düşük kalmaya devam edecektir.

2009 yılı merkezi yönetim bütçe açığı, OVP tahminlerinden daha iyi gerçekleşmiştir. Buna rağmen, merkezi yönetim bütçesi 2009 yılında 52,2 milyar Türk Lirası açık verirken, faiz dışı denge 1,0 milyar Türk Lirası fazla vermiştir. Faiz dışı harcamaların hedeflenenin üzerinde, vergi gelirlerinin ise hedeflenenin altında artış göstermesi, bütçe performansındaki bozulmanın başlıca nedenleri olarak öne çıkmaktadır. Faiz dışı harcama kalemlerinden cari transferlerin harcama artışında belirleyici bir rol oynadığı göze çarpmaktadır.

OVP hedefleriyle uyumlu olarak hazırlanan 2010 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu 2009 yılı sonunda yasalasmıştır. Bütçe Kanunu’na göre, faiz dışı giderlerin GSYİH’ye oranının 2010 yılında mal ve hizmet alımlarındaki gerileme sonucu sınırlı ölçüde azalması, faiz giderlerinin GSYİH’ye oranının da faiz oranlarındaki gerileme sonucu sınırlı ölçüde düşmesi beklenmektedir (Tablo 7).

Tablo 5. Tüketici Kredileri ve Kredi Kartlarından Alacaklar
(Reel Üç Aylık Yüzde Değişim, Bitiş Değerleri)

	2008		2009			
	III	IV	I	II	III	IV
Tüketici Kredileri	6,0	-5,0	-0,7	2,0	2,0	2,2
Konut Kredileri	3,5	-4,4	-0,6	2,0	2,5	3,4
Taşıt Kredileri	-0,5	-11,9	-10,5	-4,9	-5,7	-7,1
Diğer Krediler	9,6	-4,5	0,5	2,9	2,5	2,1
Kredi Kartları	6,6	-0,4	-3,3	5,0	1,7	-1,9

Kaynak: TCMB.

Tablo 6. Tüketici Kredileri Faizleri
(Çeyrek Sonu Değerleri)

	2008		2009			
	III	IV	I	II	III	IV
Tüketici Kredileri						
Konut Kredileri (36 ay)	1,49	1,76	1,45	1,38	0,98	0,94
Taşıt Kredileri (24 ay)	1,70	2,00	1,78	1,74	1,44	1,37
Diğer Krediler (12 ay)	1,89	2,10	1,88	1,82	1,58	1,56

Kaynak: TCMB.

OVP hedefleriyle uyumlu olarak hazırlanan 2010 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu 2009 yılı sonunda yasalaşmıştır.

Tablo 7. Merkezi Yönetim Bütçe Gerçekleşme ve Hedefleri
(GSYİH'nin Yüzdesi Olarak)

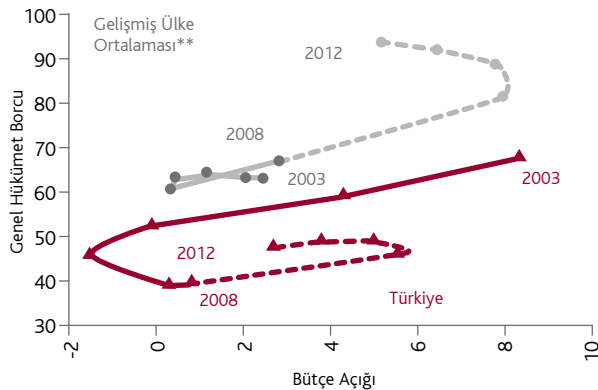
	2007	2008	2009*	2010**	2011**	2012**
Bütçe Giderleri	24,2	23,9	28,2	27,9	26,7	25,6
Faiz-Dışı Giderler	18,4	18,6	22,6	22,4	21,7	21,1
Personel Giderleri	5,2	5,1	5,9	5,9	5,7	5,6
SGK'ya Devlet Primi Giderleri	0,7	0,7	0,8	1,1	1,0	1,0
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	2,6	2,6	3,1	2,4	2,5	2,3
Cari Transferler	7,5	7,4	9,7	9,9	9,8	9,6
Sermaye Giderleri	1,5	1,9	2,1	1,8	1,6	1,6
Sermaye Transferleri	0,4	0,3	0,5	0,3	0,3	0,3
Faiz Giderleri	5,8	5,3	5,6	5,5	4,9	4,5
Bütçe Gelirleri	22,6	22,1	22,7	23,0	22,6	22,4
Vergi Gelirleri	18,1	17,7	18,2	18,8	18,8	18,7
Vergi-Dışı Gelirler	3,8	3,7	3,8	3,6	3,2	3,1
Bütçe Dengesi	-1,6	-1,8	-5,5	-4,9	-4,0	-3,2
Faiz-Dışı Bütçe Dengesi	4,2	3,5	0,1	0,6	0,9	1,3

*GSYİH verisi Orta Vadeli Programdan (2010-2012) alınmıştır.

** Hedef.

Kaynak: Maliye Bakanlığı, Orta Vadeli Program (2010-2012), Orta Vadeli Mali Plan (2010-2012), 2010 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu.

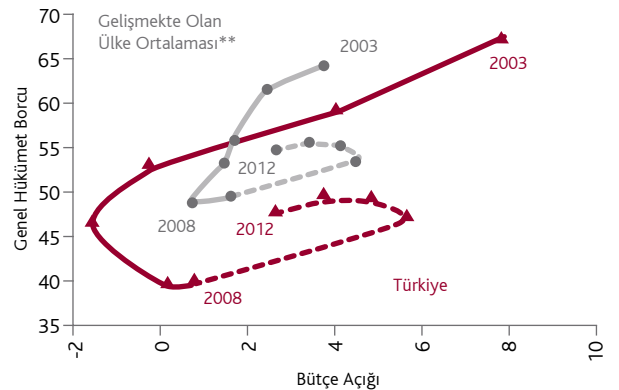
Grafik 19 / Genel Devlet Bütçe Açığı ve Borç Oranı
(GSYİH'nin Yüzdesi Olarak)

* Kesikli çizgiler tahminleri göstermektedir.

** ABD, İngiltere, Almanya, Fransa, İspanya, İrlanda, İzlanda, Japonya, Portekiz, İsrail, Yunanistan, İtalya, Avusturya, Yeni Zelanda ve Güney Kore'yi kapsamaktadır.

Kaynak: IMF. Türkiye verisi Maliye Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, Orta Vadeli Program (2010-2012) ve 2009 Yılı Programı'ndan alınmıştır.

* Kesikli çizgiler tahminleri göstermektedir.

** Macaristan, Meksika, Romanya, Arjantin, Brezilya, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Hindistan, Endonezya, İsrail, Malezya, Polonya, Singapur, Güney Afrika'yı kapsamaktadır.

Kaynak: IMF. Türkiye verisi Maliye Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, Orta Vadeli Program (2010-2012) ve 2009 Yılı Programı'ndan alınmıştır.

Para politikası stratejisi olarak 2006 yılı başından itibaren açık enflasyon hedeflemesi rejimi uygulanmaktadır.

Tablo 8. AB Tanımlı Genel Yönetim Nominal Borç Stoku Gerçekleşme ve Hedefleri
(GSYİH'nin Yüzdesi Olarak)

	2007	2008	2009*	2010**	2011**	2012**
AB Tanımlı Genel Yönetim Nominal Borç Stoku	39,4	39,5	46,5	49,0	48,8	47,8

*Tahmin.

** Hedef.

Kaynak: Orta Vadeli Program (2010-2012), Orta Vadeli Mali Plan (2010-2012), Hazine Müsteşarlığı.

Memur maaşları 2010 yılında bütçe disiplini gözetmek amacıyla enflasyon tahminlerine paralel oranda artırılmıştır. Ancak, asgari ücretin belirlenmesinde benzer bir yaklaşım izlenmemiş ve enflasyon tahminlerinin üzerinde bir artış öngörülmüştür. Ayrıca, emekli maaşlarında da enflasyon tahminlerinin üzerinde artışlar yapılmıştır. Bütçe gelirlerinin GSYİH'ye oranının ise esas olarak dolaylı vergiler yoluyla artırılması hedeflenmektedir.

OVP hedefleri çerçevesinde, bütçe açıklarının aşamalı olarak sınırlandırılması sonucu kamu kesimi borç stokunun milli gelire oranının da orta vadede tekrar düşüş eğilimine gireceği öngörülmektedir (Tablo 8). Diğer taraftan, bütçe disiplininin sağlanması, kamu kesimi borçluluğunun orta vadede kontrol altına alınması ve kurumsal yapının güçlendirilmesi amacıyla, 2011 yılından itibaren mali kural uygulamasına geçilmesi hedeflenmektedir. OVP'ye göre, mali kurala ilişkin yasal altyapının en geç 2010 yılının ilk çeyreğinde tamamlanması gerekmektedir. Söz konusu yasal düzenlemeler maliye politikasının orta ve uzun dönem öngörülebilirliğini artırarak bekleyişlerin daha etkin yönetilebilmesine olanak tanıyacaktır.

2.2.4. Para Politikası Uygulamaları

Enflasyon Hedeflemesi Rejimi: Genel Çerçeve

Para politikası stratejisi olarak 2006 yılı başından itibaren açık enflasyon hedeflemesi rejimi uygulanmaktadır. Rejimin operasyonel çerçevesi ve gerçekleştirmeler şu şekilde özetlenebilir:

Enflasyon hedefleri, TÜFE yıl sonu yıllık yüzde değişimi olarak tanımlanmakta, üç yıllık bir zaman dilimi için Hükümet ve TCMB tarafından birlikte belirlenmektedir. Hesap verme sorumluluğu doğrultusunda, hedef etrafında simetrik bir belirsizlik aralığı oluşturulmakta ve enflasyonun bu aralığın dışına çıkması durumunda TCMB hedeften sapmanın nedenlerini, hedefe tekrar yakınsaması için alınan ve alınması gereken önlemleri içeren bir mektubu Hükümete göndermekte ve kamuoyu ile paylaşmaktadır.

Bu çerçevede, 2009 yılı sonu için enflasyon hedefi yüzde 7,5 olarak belirlenmiştir. Hesap verme sorumluluğuna baz oluşturmak üzere üçer aylık dönemlerin sonu için oluşturulan hedefle uyumlu patika ve bu patika etrafında 2 yüzde puanlık

Tablo 9. 2009 Yılında Hedefle Uyumlu Enflasyon Patikası, Belirsizlik Aralığı ve Enflasyon Gerçekleşmeleri

	Mart	Haziran	Eylül	Aralık
Belirsizlik aralığı üst sınırı	11,70	10,80	10,50	9,50
Hedefle uyumlu patika	9,70	8,80	8,50	7,50
Belirsizlik aralığı alt sınırı	7,70	6,80	6,50	5,50
Gerçekleşmeler	7,89	5,73	5,27	6,53

Kaynak: TCMB.

belirsizlik aralığı oluşturulmuştur (Tablo 9). Küresel krizin toplam talepte yarattığı daralma ve buna bağlı olarak emtia fiyatlarındaki düşüşler, mali tedbirler kapsamında yapılan vergi indirimleri ile birlikte fiyatlar üzerinde aşağı yönlü bir baskı yaratmış ve enflasyonda sert bir düşüş gerçekleşmiştir. Böylece, Haziran ve Eylül aylarında enflasyon oranları belirlenen hedef patikasının altında kalmıştır. Yılın son çeyreğinde, büyük ölçüde enerji fiyatlarının oluşturduğu baz etkisi ve işlenmemiş gıda fiyatlarındaki yüksek artışlar nedeniyle, enflasyon oranı bir miktar yükselse de 2009 yılı sonunda enflasyon oranı yüzde 6,53 ile belirsizlik aralığının içinde gerçekleşmiştir.

Para politikasının temel aracı Bankalararası Para Piyasası ve İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Repo-Ters Repo Pazarında uygulanmakta olan kısa vadeli faiz oranlarıdır. Faiz oranlarına ilişkin kararlar önceden belirlenen bir yıllık takvim çerçevesinde aylık olarak alınmaktadır. Toplantıda alınan kararlar, kısa gerekçesi ile birlikte aynı gün, daha detaylı toplantı özetleri ise toplantıyı takip eden sekiz iş günü içinde, İngilizce çevirileri ile birlikte ilan edilmektedir. 2009 yılında PPK toplantıları planlanan çerçevede gerçekleşmiştir.

Para politikasının temel iletişim aracı yılda dört kez yayımlanmakta olan Enflasyon Raporu'dur. Enflasyon, makroekonomik ve finansal gelişmeler gibi konularda detaylı analizlerin yanı sıra TCMB'nin enflasyon tahminlerini, risk unsurlarını ve olası politika tepkilerini kapsayacak şekilde hazırlanan Enflasyon Raporu 2009 yılında da Ocak, Nisan, Temmuz ve Ekim aylarında yayımlanmıştır. Bir diğer önemli iletişim aracı olan Aylık Fiyat Gelişmeleri Raporu'nun yayımlanmasına da devam edilmiştir.

Para Politikası Uygulamaları

2009 yılında TCMB, bir yandan fiyat istikrarı hedefini gözetirken diğer yandan da krizin iktisadi faaliyet ve finansal istikrar üzerindeki olumsuz etkilerini sınırlamaya yönelik politikalara odaklanmıştır. Bu doğrultuda, 2008 yılının Kasım ayından itibaren politika faiz oranlarında başlatılan indirim süreci, yıl sonunda enflasyonun hedefin altında kalma ihtimalinin arttığı öngörüsüyle 2009 yılının ilk aylarında hızlandırılarak devam ettirilmiştir. 2009 yılının Mayıs ayından itibaren iktisadi faaliyete dair kısmi toparlanma işaretleri alınmasına rağmen, talepteki canlanmanın gücüne ve

Ocak-Kasım 2009 döneminde politika faiz oranlarında toplam 850 baz puan indirim gerçekleştirilmiştir.

kalıcılığına ilişkin belirsizliklerin devam etmesi ve iktisadi faaliyetteki toparlanmanın ve istihdam koşullarındaki iyileşmenin zaman alacağı öngörülmesi nedeniyle, politika faiz indirimlerine devam edilmiştir. Böylece Ocak-Kasım 2009 döneminde politika faiz oranlarında toplam 850 baz puan indirim gerçekleştirilmiştir. PPK'nın Aralık 2009'daki toplantısında ise, iktisadi faaliyette ılımlı bir toparlanma eğilimine girildiği algılamasının güçlenmesiyle politika faizleri sabit tutulmuştur (Tablo 10). Bununla birlikte, küresel ekonomideki sorunların tam olarak giderilememiş olduğu ve toparlanmanın gücüne ilişkin belirsizliklerin devam ettiği dikkate alınarak, faiz oranlarının uzun bir süre düşük düzeylerde tutulması gerekeceği vurgulanmıştır.

Tablo 10. 2009 Yılında Para Politikası Kurulu Toplantıları ve Faiz Kararları

PPK Toplantı Tarihleri	Faiz Kararı	Faiz Oranı
15 Ocak 2009	-2,00	13,00
19 Şubat 2009	-1,50	11,50
19 Mart 2009	-1,00	10,50
16 Nisan 2009	-0,75	9,75
14 Mayıs 2009	-0,50	9,25
16 Haziran 2009	-0,50	8,75
16 Temmuz 2009	-0,50	8,25
18 Ağustos 2009	-0,50	7,75
17 Eylül 2009	-0,50	7,25
15 Ekim 2009	-0,50	6,75
19 Kasım 2009	-0,25	6,50
17 Aralık 2009	Değişiklik yapılmadı	6,50

Kaynak: TCMB.

TCMB, dalgalı döviz kuru politikası uygulamasına 2009 yılında da devam etmiştir.

TCMB, küresel kriz dönemi boyunca finansal istikrarı korumaya yönelik olarak diğer politika araçlarını da etkin bir şekilde kullanmış, 2008 yılının ortalarından itibaren Türk Lirası ve döviz likidite sıkışıklığını gidermek, bu piyasaların sağlıklı işlemlerini sağlamak ve reel sektörü desteklemek amacıyla aldığı önlemlere 2009 yılında da devam etmiştir. Bu çerçevede, Türk Lirası likiditesini desteklemeye yönelik olarak, Ocak ayında bankalara Likidite Desteği Kredisi kullanılması koşulları yeniden gözden geçirilmiş ve kullanılabilir kredilere ilişkin usul ve esasların belirlendiği yönetmelik TCMB'nin İnternet sitesinde yayımlanmıştır. Haziran ayından itibaren temel fonlama aracı olan bir hafta vadeli repo işlemlerine ilave olarak üç aya kadar vadeli repo işlemlerinin de kullanılmasına başlanmış, Ekim ayında yüzde 6 olan Türk Lirası zorunlu karşılık oranı yüzde 5'e düşürülmüştür. Döviz likiditesini desteklemeye ve döviz piyasalarının sağlıklı çalışmasını sağlamaya yönelik olarak, Şubat ayında bankaların döviz depo piyasasından ABD doları ve Euro cinsinden alabilecekleri döviz depolarının vadesi uzatılmış, bu piyasada TCMB taraflı işlemlerde borç verme faiz oranı düşürülmüş, 10 Mart – 3 Nisan 2009 döneminde döviz satım ihaleleri gerçekleştirilmiştir. Reel sektörü desteklemeye yönelik olarak ise Mart ve Nisan ayında yapılan düzenlemelerle ihracat reeskont kredisi kullanımının yaygınlaştırılmasına yönelik olarak, daha fazla sayıda firmanın ihracat reeskont kredisinden yararlandırılması sağlanmış, kredi limitleri yükseltilmiştir.

Döviz Kuru Politikası

TCMB, döviz kurlarının piyasadaki arz ve talep koşulları tarafından belirlenmesi esasına dayanan dalgalı döviz kuru politikası uygulamasına 2009 yılında da devam etmiştir. Uygulanmakta olan bu politika çerçevesinde, döviz piyasasının sağlıklı bir şekilde çalışmasını sağlamak için döviz alım ve satım ihaleleri yapılmaktadır. İhale esasları önceden açıklanan programa uygun olarak şeffaf yöntemlerle gerçekleştirilmekte, döviz likiditesinde olağanüstü farklılaşmalar görülmedikçe bu programlarda değişikliğe gidilmemektedir. Bu amaçla, döviz piyasasında derinliğin kaybolmasına bağlı olarak oluşacak sağlıksız fiyat oluşumlarını önlemek ve döviz piyasasına gerekli likiditeyi vermek için döviz satım ihaleleri düzenlenebilmektedir. Döviz arzının yüksek olduğu dönemlerde ise seviyeyi etkilemeden rezerv biriktirme amaçlı döviz alım ihaleleri yapılmaktadır. Öte yandan, döviz piyasasında aşırı oynaklık yaşanması durumunda TCMB piyasaya alım ya da satım

yönünde doğrudan müdahale edebilmektedir. Bu müdahaleler, oynaklığın nedenlerine bakılarak her iki yöndeki aşırı oynaklığı önlemek için yapılmaktadır.

2006 yılı Haziran ayında küresel likidite krizi sırasında gerçekleştirilen doğrudan satım müdahalesinden sonra TCMB döviz piyasasına doğrudan müdahale etmemiştir. TCMB, küresel kriz koşullarında bankaların döviz likidite durumlarını güçlendirmek amacıyla alınan önlemler çerçevesinde, 16 Ekim 2008 tarihinde ara verdiği döviz alım ihalelerine, küresel ekonomiye ilişkin olumlu beklentilere bağlı olarak likidite ve risk iştahının tekrar güçlenmesi ve döviz piyasasının görece bir istikrara kavuşması üzerine, 4 Ağustos 2009 tarihinde tekrar başlamıştır. İhalelerde alımı yapılacak tutar günlük 30 milyon ABD doları ihale ve 30 milyon ABD doları opsiyon hakkı olmak üzere en fazla 60 milyon ABD doları olarak belirlenmiştir. Ayrıca, döviz piyasasında derinliğin kaybolmasına bağlı olarak sağlıksız fiyat oluşumları gözlenmesi üzerine 10 Mart-3 Nisan 2009 döneminde, günlük 50 milyon ABD doları tutarında olmak üzere döviz satım ihaleleri düzenlenmiş, gerçekleştirilen 18 ihalede toplam 900 milyon ABD doları satılmıştır. Böylece 2009 yılında döviz alım-satım ihaleleri yoluyla net 3,4 milyar ABD doları alınmıştır. TCMB brüt döviz rezervleri ise, 25 Aralık 2009 itibarıyla 69,6 milyar ABD doları düzeyinde gerçekleşmiştir.

2010 Yılında Para ve Kur Politikası

2010 yılında para ve kur politikasının genel çerçevesi TCMB'nin 10 Aralık 2009 tarihli "2010 yılında Para ve Kur Politikası" başlıklı duyurusu ile kamuoyuna açıklanmıştır. Bu çerçevede, 2009 yılında da enflasyon hedeflemesi ve dalgalı döviz kuru rejimlerinin uygulanmasına devam edilecektir. 2010 yıl sonu için belirlenen enflasyon hedefi yüzde 6,5'tir. Enflasyon hedefi etrafında oluşturulan belirsizlik aralığı, 2010 yılında da iki puan olarak korunmuştur.

TCMB, hesap verme sorumluluğu gereğince, yıl sonunda enflasyonun hedeften belirgin olarak sapması durumunda Hükümete ayrıntılı bir açık mektup yazacaktır. Ayrıca, enflasyonun yıl içinde de üç aylık dönemlerin sonu itibarıyla yıl sonu hedefinden 2 yüzdelik puandan fazla farklılaşması durumunda, sapmaya yol açan nedenler ile hedefe ulaşılması için alınan ve alınması gereken önlemler Enflasyon Raporu aracılığıyla kamuoyuna açıklanacaktır.

Türk bankacılık sektörü, 2001 Krizi'nden sonra kararlılıkla uygulanan reformlar sayesinde güçlü yapısını korumuştur.

2.3. FİNANSAL İSTİKRAR GELİŞMELERİ VE FAALİYETLER

TCMB, fiyat istikrarının sağlanması temel amacı doğrultusunda finansal sistemin bir bütün olarak istikrarını gözetmekte, sistemin risklerini ve kırılganlıklarını Finansal İstikrar Raporu aracılığıyla değerlendirmektedir. Bu çerçevede, 2009 yılı içindeki finansal sisteme ilişkin gelişmelerin analiz ve değerlendirmeleri 2009 yılı Mayıs ve Kasım aylarında yayımlanan Finansal İstikrar Raporlarında sunulmuştur.

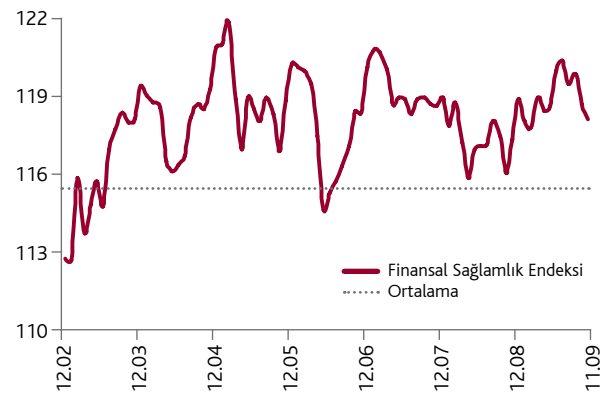
Gelişmiş ülkelerin finansal piyasalarında başlayıp 2008 yılının son çeyreğinden itibaren derinleşerek dünya geneline yayılan krizin finansal piyasalar üzerindeki etkileri, uygulanan parasal ve mali tedbirlerin de katkısıyla 2009 yılının üçüncü çeyreğinde azalmıştır. Finansal piyasalarda gözlenen bu gelişmelere karşın küresel ekonomiye dair öncü göstergelerdeki iyileşmenin yavaş ve istikrarsız olması, işsizlik oranlarının yüksek düzeylerdeki seyrine devam etmesi ve bankacılık sektöründeki sorunların hâlâ tam olarak çözümlenememiş olması, toparlanmanın kalıcılığına ve gücüne ilişkin riskleri canlı tutmaktadır.

Türk bankacılık sektörü, 2001 Krizi'nden sonra kararlılıkla uygulanan reformlar sayesinde güçlü yapısını korumuştur. 2008 yılı son çeyreğinden bu yana devam eden politika faiz indirimlerinin piyasa faizlerine yansımalarının, likiditeye ilişkin alınan tedbirlerin ve risk algılamalarındaki iyileşmenin desteğiyle kredilerde kademeli bir toparlanma gözlenmeye başlamış, ayrıca tahsili gecikmiş alacakların artış hızı yılın son çeyreğinde yavaşlama göstermiştir.

Küresel kriz nedeniyle sermaye yapıları ciddi hasar gören birçok ülkenin bankacılık sisteminden farklı olarak, ülkemiz bankalarının sermaye yapıları son dönemlerdeki yüksek kârların da katkısıyla daha da güçlenmiştir. Bankamızın aldığı önlemlerin yanı sıra, son dönemde küresel risk algılamasındaki olumlu gelişmelerin de etkisiyle likidite şartlarının görece olarak iyileştiği gözlenmekte ve likidite yeterlilik rasyoları belirlenen yasal oranların üzerinde seyretmektedir. Ayrıca, bankacılık sektörü kur riski taşıyamama eğilimini sürdürmektedir.

Bankacılık sektörünün sağlamlığının bir göstergesi olan Finansal Sağlık Endeksi, 2008 yıl sonu seviyesinden, özellikle faiz riski, kârlılık ve sermaye yeterliliği alt endekslerinden kaynaklanmak üzere, 2009 yılı Temmuz ayına kadar yükseliş göstermiş; bu tarihten sonra ise faiz riski, kârlılık ve likidite alt endekslerindeki azalışlara bağlı olarak düşüş göstermişse de 2009 yılı içinde yüksek seviyesini korumaya devam etmiştir (Grafik 20).

Grafik 20 / Finansal Sağlık Endeksi* (1999=100)

Kaynak: BDDK, TCMB.

* Kullanılan ortalama, finansal sağlık endeksinin Aralık 1999 - Kasım 2009 ortalamasıdır.

Bankalararası takas odalarında hesaplaşmaya tabi tutulan çek adet ve tutarları 2009 yılında 19,3 milyon adet ve 200,8 milyar Türk Lirası olarak gerçekleşmiştir.

2.4. ÖDEME – TAKAS SİSTEMLERİ VE EMİSYON

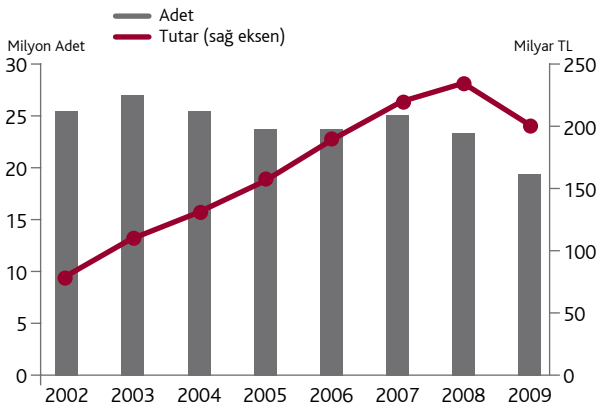
2.4.1. Çek Takas Sistemi:

Bankamızca yayımlanan Yönetmelik uyarınca kurulan BTOM (Bankalararası Takas Odaları Merkezi), faaliyetlerini Bankamız gözetiminde Ankara ve İstanbul Takas Odalarında yürütmektedir.

Ödeme sistemleri arasında önemli bir yer tutan çek takası faaliyetlerinin kesintisiz ve sorunsuz bir şekilde hizmet verebilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu çerçevede, sunulan hizmetin kalitesinin ve etkinliğinin artırılabilmesi amacıyla teknolojik gelişmeler ve ihtiyaçlar takip edilmekte ve gerekli iyileştirmeler yapılmaktadır.

Bankalararası takas odalarında hesaplaşmaya tabi tutulan çek adet ve tutarları 2008 yılında sırasıyla 23,1 milyon adet ve 234,3 milyar Türk Lirası olarak gerçekleşmişken, küresel krizin etkisiyle iktisadi faaliyetlerdeki yavaşlama nedeniyle 2009 yılında düşüş göstererek 19,3 milyon adet ve 200,8 milyar Türk Lirası olarak gerçekleşmiştir (Grafik 21).

Grafik 21 / Bankalararası Takas Odalarında Hesaplaşmaya Tabi Tutulan Çekler

Kaynak: Bankalararası Takas Odaları Merkezi.

2.4.2. Ödeme Sistemleri Alanında Avrupa Birliği Müktesebatına Uyum Süreci

AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı kapsamında Ödeme Sistemleri Kanunu Taslağı'na ilişkin çalışmalar sürdürülmüştür. Ayrıca, Uluslararası Banka Hesap Numarası Hakkında Tebliğ'in uygulamasında ortaya çıkan ihtiyaçlar dikkate alınarak, 2009/10 sayılı Uluslararası Banka Hesap Numarası Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ 19.12.2009 tarih, 27437 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

2.4.3. Perakende Ödeme Sistemi Çalışmaları

Perakende ödemelere EFT Sistemi çalışma saatleriyle kısıtlı olmaksızın daha uzun bir saat diliminde hizmet vermek, mevcut perakende ödemelerin EFT Sisteminde yaratabileceği riskleri azaltmak, mevcut ve yeni perakende ödemeler için etkin bir altyapı oluşturmak, banka dışı kuruluşların ödeme sistemlerine erişimini sağlamak, EFT Sisteminde alternatif ödeme kanalları oluşturmak, SEPA (Tek Avrupa Ödeme Alanı) standartlarıyla uyumlu hale gelmek ve EFT Sisteminin bir piyasa sistemi olarak uluslararası standartlar çerçevesinde yeniden yapılandırılmasına olanak sağlamak amacıyla bir perakende ödeme sistemi kurulması planlanmaktadır.

TCMB ve TBB bünyesindeki çalışma gruplarında 2009 yılı içinde çalışmalara devam edilerek sistemin özellikleri ve işleyiş kuralları büyük oranda kesinleştirilmiştir. Ayrıca, perakende ödeme sistemleri konusunda tecrübelerinden yararlanmak üzere hem Almanya ve Belçika merkez bankaları hem de SWIFT ile danışma çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

2001'den bu yana BIS'in CPSS ile ortaklaşa düzenlenmekte olan Bölge Ülkeleri Ödeme Sistemleri Çalıştayı Mayıs 2009'da İzmir'de gerçekleştirilmiştir.

2.4.4. Türk Lirası'nın CLS Sistemine Dahil Olması Çalışmaları

Türk Lirası'nın CLS (Continuous Linked Settlement) sisteminde işlem gören para birimleri arasında katılması amacıyla yürütülen çalışmalara CLS'ye hissedar olmak amacıyla niyet belirten bankalar ile koordinasyon içinde devam edilmiştir.

Bu kapsamda, para birimimizin CLS Sistemine katılması durumunda gerekecek olan CLS-EFT bağlantısında kullanılacak altyapı ve mesaj özellikleri belirlenmiş, geliştirilecek programların analiz ve tasarım çalışmaları büyük ölçüde tamamlanmıştır. Projenin hayata geçirilmesi için hissedar olacak bankaların kararları beklenmektedir.

2.4.5. Bölge Ülkeleri Ödeme Sistemleri Çalıştayı

2001'den bu yana BIS'in (Uluslararası Ödemeler Bankası) Ödeme ve Mutabakat Sistemleri Komitesi (CPSS) ile ortaklaşa düzenlenmekte olan Bölge Ülkeleri Ödeme Sistemleri Çalıştayı 27-30 Mayıs 2009 tarihlerinde İzmir'de gerçekleştirilmiştir.

Yirmi üç ülkeden merkez bankası yöneticileri ve uzmanlarından oluşan 50 kişilik bir katılımcı grubunun izlediği çalıştayda perakende ödemeler, perakende ödeme sistemlerinin gözetimi, banka dışı kuruluşların perakende ödeme sistemlerindeki rolü, ödeme ve menkul kıymet mutabakat sistemlerinin birbirlerine bağımlılığı, perakende ödemelerde yaratıcı yaklaşımlar (mobil ödemeler) ve SEPA konularında konuşmalar ve ülke sunumları yer almıştır. Ayrıca, ödeme ve menkul kıymet mutabakat sistemlerinin birbirlerine bağımlılığı konusu ile mobil bankacılığın geleceği konusunda paralel oturumlar düzenlenmiştir.

2.4.6. EFT-EMKT Sistemi Çalışmaları

2.4.6.1. Mesaj Doğrulama Uygulaması

EFT-EMKT Sistemlerinde katılımcılar tarafından ana bilgisayardan gönderilen mesajların, kaynağında kontrolü ve operasyonel düzenlemelere göre denetimi amacıyla mesaj doğrulama uygulaması geliştirilmiştir. Bu uygulama ile EFT-EMKT Sistemlerinde uçtan uca otomasyon seviyesi artırılmış ve hatalı işlem miktarı azaltılmış olacaktır.

2.4.6.2. Hizmet Yönetimi İyileştirmeleri

EFT-EMKT Sistemleri katılımcıları ve TCMB kullanıcılarına verilen hizmetlerin yönetiminde, ITILv3 standartlarına uygun olarak iyileştirme ve geliştirme faaliyetleri gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede kullanılmakta olan araçlar, yazılımlar ve yordamlar güncellenmiş ve iyileştirilmiştir. Hizmet Yönetiminde etkin kaynak kullanımını esas alan ve kullanıcı memnuniyetini en üst düzeyde tutmayı hedefleyen yeni yapı 2010 yılında devreye alınacaktır.

2.4.6.3. EFT-EMKT Sistemi Olağanüstü Durum Hazırlıkları

EFT-EMKT Sisteminin kesintisiz işletimini sağlamak üzere olağanüstü durumlara hazırlık çalışmaları kapsamında sistem katılımcılarının hazırlıkları hakkında bilgi edinilmesi, varsa eksiklerinin belirlenmesi ve bunların giderilmesini sağlamak önemlidir. Bu kapsamda ihtiyaç duyulan bilgilerin derlenmesine yönelik olarak bir sorgu formu hazırlanarak katılımcılara gönderilmiş ve yanıtlar hakkında bir değerlendirme raporu hazırlanmıştır.

EFT-EMKT Sisteminin kesintisiz işletimini hedefleyen bir diğer çalışma olarak katılımcıların sistemin özel iletişim ağı TICNET'e erişimlerinin G.SHDSL altyapısı üzerinden yedeklenmesine yönelik çalışmaya 2009 yılında başlanmıştır. Gerekli yönlendirici alımları ve hat tesisleri tamamlanmış olup, test ve konfigürasyon adımlarının ardından işleme geçiş sürecinin 2010 yılının ilk yarısında tamamlanması planlanmaktadır.

EFT-EMKT Sisteminden geçen işlemlerin tutarı 2009 yılı için toplam 23,70 trilyon Türk Lirası olmuştur.

2.4.6.4. EFT-EMKT Sistemi Kullanım İstatistikleri

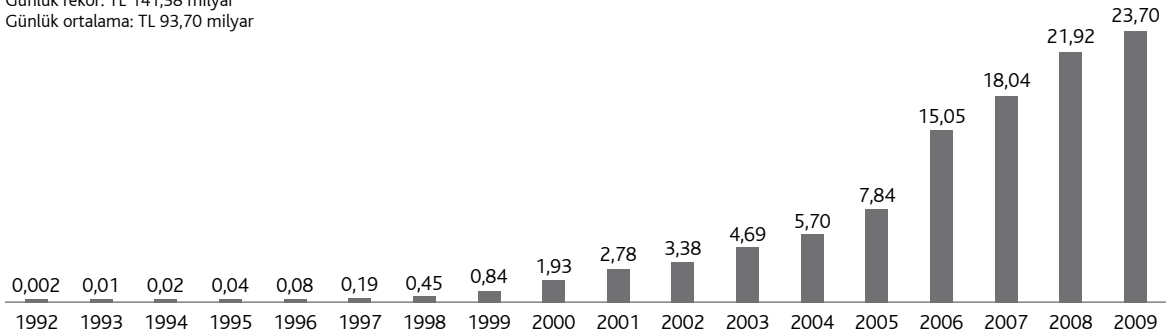
EFT-EMKT Sisteminden geçen mesaj ve para hacmi yıllar itibarıyla artış göstermektedir. Sistemden geçen işlemlerin tutarı 2009 yılı için toplam 23,70 trilyon Türk Lirası olmuştur. En yüksek günlük işlem tutarı 141,38 milyar Türk Lirası olup, 2009 yılı günlük ortalama işlem tutarı 93,7 milyar Türk Lirası olarak gerçekleşmiştir (Grafik 22).

Sistemde 2009 yılında 130,1 milyon adet işlem gerçekleşmiş ve günde ortalama 514.187 mesaj işlenmiştir. 2009 sonu itibarıyla günlük en yüksek işlem adedine 16 Kasım 2009 tarihinde 1.094.739 işlemle ulaşılmıştır (Grafik 23).

EFT-EMKT Sisteminde katılımcı sayısı 2009 sonu itibarıyla 48'dir.

Grafik 22 / EFT Sistemi İşlem Tutarları (Trilyon TL)

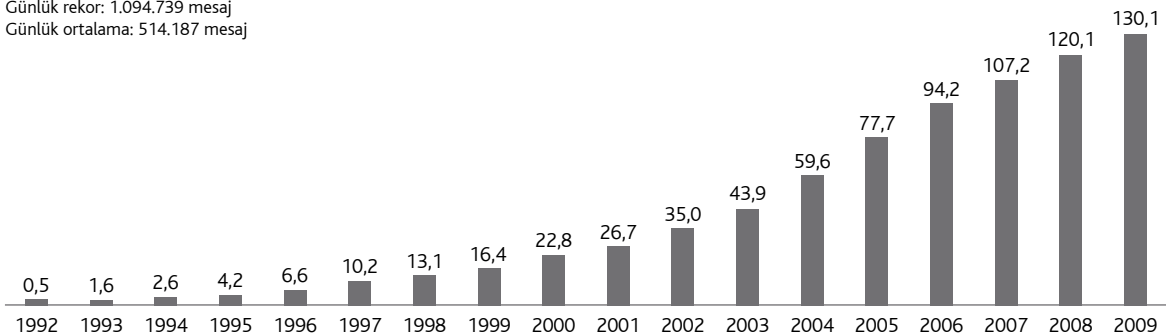
Günlük rekor: TL 141,38 milyar
Günlük ortalama: TL 93,70 milyar

Kaynak: TCMB.

Grafik 23 / EFT Sistemi İşlem Hacmi (Milyon Mesaj)

Günlük rekor: 1.094.739 mesaj
Günlük ortalama: 514.187 mesaj

Kaynak: TCMB.

2009 yıl sonu itibarıyla reel emisyon hacmi yüzde 13,4 oranında artmıştır.

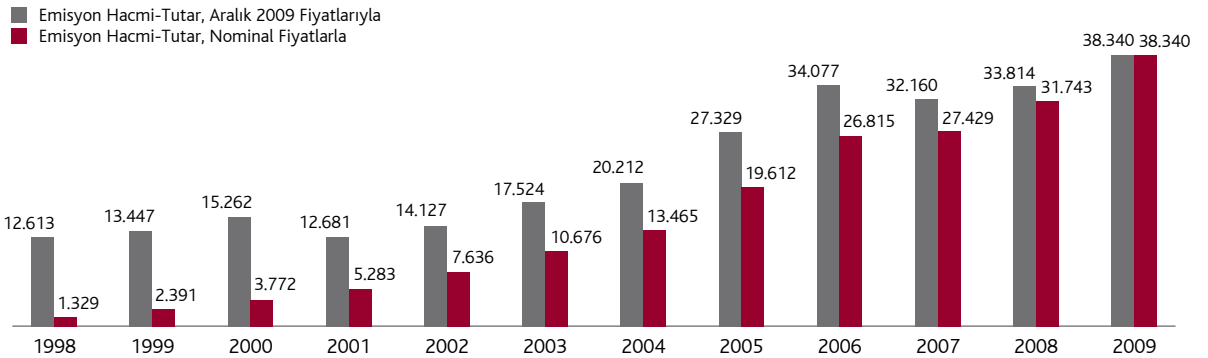
2.4.7. Emisyon İşlemleri

2009 yıl sonu itibarıyla emisyon hacmi bir önceki yıla göre yüzde 20,8 oranında artış göstererek 38,3 milyar Türk Lirası'na ulaşmıştır. Reel emisyon hacmi ise yüzde 13,4 oranında artmıştır (Grafik 24).

1998-2004 yılları arasında emisyon hacminin GSYİH'ye oranı ortalama yaklaşık yüzde 2,2 düzeyinde gerçekleşmiştir. 2005 yılında gerçekleştirilen Para Reformu sonrasında ise bu oran 2005-2009 yılları arasında yaklaşık ortalama yüzde 3,5 düzeyine yükselmiştir (Grafik 25).

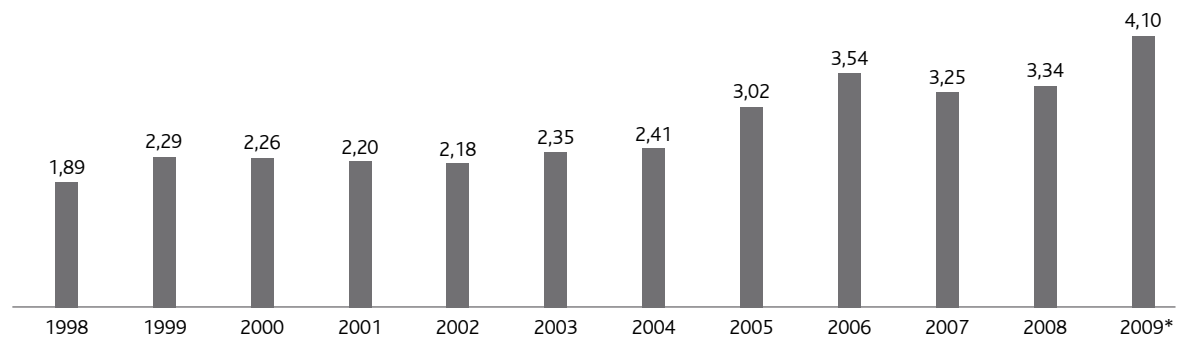
Grafik 24 / Emisyon Hacmi

(Reel ve Nominal, 1998-2009) (Milyon TL)

Kaynak: TCMB.

Grafik 25 / Emisyon Hacminin GSYİH'ye Oranı

Kaynak: TCMB, TÜİK.

*2009 yılı GSYİH verileri 9 aylık verilerin yıllık hale dönüştürülmesiyle elde edilmiştir.

2009 yılında Bankamızın, hizmet verdiği 21 şube, 14 banknot deposu ve 1 vezne merkezinde toplam 323,7 milyar TL'lik işlem gerçekleştirilmiştir.

Tedavülden kaldırılan ve 10 yıllık zaman aşımı süresi devam eden 7. Emisyon Grubu Türk Lirası banknotlar hariç tutulduğunda, 31 Aralık 2009 tarihi itibarıyla tedavülde 803,3 milyon adet banknot bulunmakta olup Türk Lirası'na geçtiğimiz 2009 yılında banknotlarda dönüşüm oranı tutar olarak yüzde 96,5, adet olarak ise yüzde 94,2 olarak gerçekleşmiştir.

Görüldüğü gibi, 2009 yıl sonu itibarıyla emisyon hacminin kupür dağılımında, adet ve tutar olarak en yüksek paya sahip olan kupürler 50 Türk Lirası ve 100 Türk Lirası'dır. En yüksek paya sahip bu iki kupürün toplam içindeki payı ise adet olarak yüzde 46,7 oranındadır.

2009 yılında Bankamızın, hizmet verdiği 21 şube, 14 banknot deposu ve 1 vezne merkezinde 158,5 milyar TL'lik tahsilat, 165,2 milyar TL'lik tediye olmak üzere toplam 323,7 milyar TL'lik işlem gerçekleştirilmiştir.

Şubelerimizin bulunmadığı illerde gerek banknot kalitesinin iyileştirilmesi, gerek piyasanın çeşitli kupür ihtiyacının zamanında karşılanabilmesi amacıyla (14 ilde – 2009 yılında Isparta Banknot Deposu açılmıştır) faaliyete geçen banknot depolarında 2009 yılında 15,4 milyar TL'lik tahsilat, 15,7 milyar TL'lik tediye işlemi yapılmıştır. Diğer bir ifadeyle, Bankamızda gerçekleşen toplam işlem hacminin yaklaşık yüzde 9,6'sı banknot depolarında gerçekleşmiştir.

İstanbul ilinin Anadolu Yakası'nda faaliyet gösteren vezne merkezi ise 32,1 milyar TL'lik işlem hacmi ile toplam işlem hacminden yüzde 9,9 oranında pay almış ve adeta üçüncü büyük şubemiz gibi faaliyet göstermiştir.

Tablo 11. 31.12.2009 Tarihinde Tedavülde Bulunan Banknotlar*

KUPÜR	TUTAR	% DAĞILIM	ADET	% DAĞILIM
200 TL	6.071.397.600,00	%15,9	30.356.988,00	%3,8
100 TL	15.553.557.200,00	%40,7	155.535.572,00	%19,4
50 TL	10.952.165.500,00	%28,7	219.043.310,00	%27,3
20 TL	2.545.534.600,00	%6,7	127.276.730,00	%15,8
10 TL	1.204.300.640,00	%3,2	120.430.064,00	%15,0
5 TL	521.450.420,00	%1,4	104.290.084,00	%13,0
TOPLAM	36.848.405.960,00	%96,5	756.932.748,00	%94,2
100 YTL	644.128.850,00	%1,7	6.441.288,50	%0,8
50 YTL	478.632.000,00	%1,3	9.572.640,00	%1,2
20 YTL	91.149.050,00	%0,2	4.557.452,50	%0,6
10 YTL	56.504.100,00	%0,1	5.650.410,00	%0,7
5 YTL	47.606.690,00	%0,1	9.521.338,00	%1,2
1 YTL	10.581.925,50	%0,0	10.581.925,50	%1,3
TOPLAM	1.328.602.615,50	%3,5	46.325.054,50	%5,8
GENEL TOPLAM	38.177.008.575,50	%100,0	803.257.802,50	%100,0

Kaynak: TCMB.

*Tedavülden kaldırılan ve 10 yıllık zaman aşımı süresi devam eden 7. Emisyon Grubu Türk Lirası banknotlar hariç.

Bankamızda, rezerv yönetiminde karar alma süreci üç aşamalı hiyerarşik bir yapıda oluşturulmuştur.

2.5. DÖVİZ REZERV VE RİSK YÖNETİMİ

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nin döviz cinsinden olan borçlarına karşılık iç ve dış borç servisini gerçekleştirmek, dışsal şoklara karşı gerekli döviz likiditesini bulundurmak, para ve kur politikası uygulamalarını desteklemek, piyasalara güven vermek gibi amaçlara yönelik olarak tutulan Bankamız rezervlerinin yönetimine ilişkin uygulamaların temel dayanağı, 1211 sayılı TCMB Kanunu'nda (Kanun) yer almaktadır. Ayrıca, Kanun'la verilen görev ve yetkiye dayanarak Banka Meclisinin, döviz ve altın rezerv yönetimine ilişkin düzenlediği yönetmelikler ve aldığı kararlar da rezerv yönetimi uygulamalarının çerçevesini oluşturmaktadır.

Bankamızda, rezerv yönetiminde karar alma süreci üç aşamalı hiyerarşik bir yapıda oluşturulmuştur. En yüksek karar organı olarak Banka Meclisi, Kanun'da sırasıyla güvenli yatırım, likidite ve getiri olarak sıralanan önceliklere göre hazırlanan Döviz Rezerv Yönetimi Yönetmeliği'ni onaylayarak rezerv yönetimi için genel yatırım kriterlerini belirlemekte, uygulamaya dönük kararların alınması konusunda Yönetim Komitesi ve DRYK'yi (Döviz Risk ve Yatırım Komitesi) yetkilendirmektedir. Banka Meclisince onaylanan Döviz Rezerv Yönetimi Yönetmeliği çerçevesinde, Yönetim Komitesi ve DRYK'nin aldığı kararlar, kurumsal karar alma sürecinin ikinci aşamasını oluşturmaktadır. Bu aşamada, Bankamızın genel risk toleransı ve yatırım stratejisini yansıtan SMP (Stratejik Model Portföy) belirlenerek karara bağlanmaktadır. SMP, Bankamızın stratejik varlık tahsisine ilişkin tercihlerini göstermekte olup, her yıl sonunda ertesi yıl uygulanmak üzere DRYK tarafından belirlenmekte, Yönetim Komitesinin onayı ile yürürlüğe konulmaktadır. Yönetmelik ve SMP ile belirlenen tercih ve kısıtlar çerçevesinde rezerv yönetimi uygulamalarının gerçekleştirilmesi kurumsal karar alma sürecinin üçüncü ve son aşamasını oluşturmaktadır. Rezerv yönetimi uygulamaları, görevler ayrılığı ilkesine göre oluşturulan bir organizasyon yapısı içinde gerçekleştirilmektedir. Buna göre, rezerv yönetim faaliyetleri Döviz İşlemleri Müdürlüğüne yürütülürken, rezerv yönetimine ilişkin risk yönetimi Döviz Risk Yönetim Müdürlüğü tarafından yerine getirilmektedir.

Rezerv yönetimi, Yönetmeliğe ve SMP'ye uygun olarak, belirlenen hedefler ve limitler çerçevesinde uluslararası piyasalarda yapılan spot ve vadeli döviz alım/satım işlemleri, yurtdışı efektif alım/satımı ve sevkiyatı ile yurt içi efektif sevkiyat işlemleri, döviz depo işlemleri, menkul kıymet alım/satım işlemleri, geri alım vaadiyle satım işlemleri, geri satım vaadiyle alım işlemleri, menkul kıymet borç verme işlemleri ile riskten sakınım amacı ile risk yönetimine yönelik olarak kullanılabilecek türev ürünlere dayalı işlemlerle gerçekleştirilmektedir.

Uluslararası standartta olan Bankamız altın rezervleri, Kanun'da yer alan hüküm ve şartlar dahilinde, Banka Meclisince düzenlenen yönetmelik çerçevesinde yönetilmektedir. Bu yönetmelik uyarınca, altın rezervlerine ilişkin doğrudan altın alım/satımı, altın depo ve altın "swap" işlemleri yapılabilmektedir. Rezervlerimizin yüzde 5,5'lik bölümünü oluşturan 116 ton ağırlığındaki uluslararası standarda sahip altın mevcutlarının miktarında (ons) 2009 yılı boyunca herhangi bir değişiklik olmamıştır.

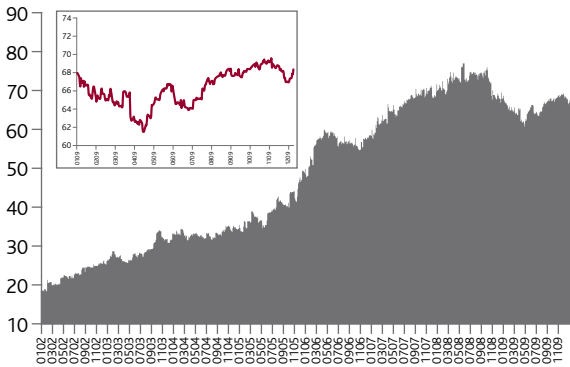
Rezerv yönetimi sırasında karşılaşılan risklerin tanımlanarak kontrolü, stratejik varlık tahsisi, dolayısıyla SMP'nin belirlenmesi aşamasında başlamaktadır. Döviz rezervlerinin öncelikle hangi para birimleri cinsinden, hangi yatırım araçlarında ve hangi vadelere yatırıma tabi tutulacağı belirlendiğinde, rezerv yönetiminden elde edilecek getiri ile maruz kalınacak finansal riskler büyük ölçüde belirlenmiş olmaktadır. Bankamızın stratejik varlık tahsisine ilişkin tercihlerini yansıtan SMP; hedef döviz kompozisyonu, hedef vade kompozisyonu ve bunlardan sapma limitleri, temel para birimleri bazında oluşturulacak alt portföylerin sayısı ve oranları, maksimum işlem limitleri toplamı, kullanılabilecek işlem türleri ile yatırım yapılabilecek ülkeleri ve yatırım araçlarını ifade eden yatırım evreninden oluşmaktadır. SMP belirlenirken, sermayenin korunması ve gerekli likiditenin temini kısıtları altında getiri elde edilmesi hedeflenmekte, ülkenin ulusal varlığı olan rezervlerin basiretli yönetimine büyük önem verilmektedir. Bankamız risk toleransı çerçevesinde kabul edilebilir genel risk düzeyi SMP ile belirlendikten sonra, mevcut risklerin ölçülmesi, gözetimi ve raporlaması düzenli olarak yapılmaktadır.

Küresel finansal kriz, Bankamızın 2009 yılı rezerv yönetimi stratejilerini belirlerken dikkate alınan önemli değişkenlerden biri olmaya devam etmiştir.

2007 yılı ortalarında başlayıp, 2008 yılında genişleyerek devam eden küresel finansal kriz, azalarak da olsa etkilerini 2009 yılında da sürdürmüş, dolayısıyla Bankamızın 2009 yılı rezerv yönetimi stratejilerini belirlerken dikkate alınan önemli değişkenlerden biri olmaya devam etmiştir. Bu kapsamda finansal risklerdeki önemli artış dikkate alınarak, 2008 yılında rezerv yönetiminde izlenen muhafazakar yaklaşım 2009 yılında da sürdürülmüş, rezervlerin korunması için gereken her tür tedbir alınmıştır.

Sonuç olarak, uluslararası ekonomi ve mali piyasalardaki gelişmelere paralel olarak rezerv ve risk yönetimindeki teorik ve teknik gelişmeler yakından takip edilmekte, Bankamızın gereksinimleri dikkate alınarak ülkemiz uygulamasının günümüz koşullarına paralel gelişme göstermesi sağlanmaktadır.

Grafik 26 / Merkez Bankası Döviz Rezervleri
(Milyar ABD Doları)

Kaynak: TCMB.

2.6. AVRUPA BİRLİĞİ UYUM ÇALIŞMALARI

AB'ye (Avrupa Birliği) tam üyelik sürecinin ilk aşaması olan tarama süreci kapsamında 3 Ekim 2005 tarihinde başlayan toplantılar 13 Ekim 2006 tarihinde tamamlanmıştır. Tarama toplantılarının ardından Avrupa Komisyonu tarafından her fasıla ilişkin hazırlanan tarama raporları doğrultusunda fasıllarda uyum çalışmaları devam etmektedir.

Bankamızın tarama çalışmalarına katıldığı fasıllarla ilgili gelişmeler Tablo 12'de gösterilmektedir.

Bankamızın doğrudan ilgili olduğu "18. İstatistik" ve "32. Mali Kontrol" fasılları 26 Haziran 2007 tarihinde, "4. Sermayenin Serbest Dolaşımı" faslı 19 Aralık 2008 tarihinde müzakerelere açılmış olup, söz konusu fasıllar için belirlenen kapanış kriterlerine ilişkin çalışmalar ilgili kurumlarla birlikte yürütülmektedir.

Bankamızın doğrudan ilgili olduğu diğer fasıllardan "9. Mali Hizmetler" 14-15 Aralık 2006 tarihlerinde gerçekleştirilen Zirve'de alınan karar uyarınca, "ülkemiz, Kıbrıs ile ilgili yükümlülüklerini tam olarak yerine getirene kadar müzakereye açılmayacak" sekiz fasıldan biridir. "17. Ekonomik ve Parasal Politika" faslında, Türkiye tarafından Müzakere Pozisyon Belgesi 9 Mart 2007 tarihinde sunulmuş ancak fasıl, 26 Haziran 2007 tarihinde gerçekleştirilen Hükümetlerarası Konferans'ta müzakereye açılmamıştır. "33. Mali ve Bütçesel Hükümler" faslı Konsey'de görüşülmeye devam etmektedir.

AB müktesebatına uyum için "Ödeme Sistemleri Kanunu" hazırlanması çalışmaları Bankamızın ilgili Birimince 2009 yılında sürdürülmüştür.

Bankamızın dolaylı ilgili olduğu "28. Tüketicinin ve Sağlığın Korunması" faslı 19 Aralık 2007 tarihinde, "6. Şirketler Hukuku" faslı 17 Haziran 2008 tarihinde, "16. Vergilendirme" faslı 30 Haziran 2009 tarihinde müzakerelere açılmıştır. "19. Sosyal Politika ve İstihdam" faslı için ise açılış kriterleri belirlenmiştir.

Bankamız, Türkiye'nin AB müktesebatına uyum sürecinde katettiği gelişmenin izlenebilmesini ve Avrupa Komisyonuna

iletilmesini teminen T.C. Başbakanlık Avrupa Birliği Genel Sekreterliğinde oluşturulan "Ulusal Veri Tabanı"na sorumlu olduğu fasıllardaki gelişmeler hakkında düzenli olarak bilgi aktarmaya devam etmiştir. Ayrıca, "4. Sermayenin Serbest Dolaşımı" ve "9. Mali Hizmetler" fasılları kapsamında AB müktesebatına uyum için "Ödeme Sistemleri Kanunu" hazırlanması çalışmaları Bankamızın ilgili Birimince sürdürülmüştür.

Tablo. 12. AB Tarama Sürecinde TCMB'nin Katılım Sağladığı Fasıllardaki Gelişmeler

Doğrudan ilgili fasıllar	Müzakerelerde Son Durum	Doğrudan ilgili olmayan fasıllar	Müzakerelerde Son Durum
4. Sermayenin Serbest Dolaşımı	Müzakereye açıldı. (19 Aralık 2008)	2. İşçilerin Serbest Dolaşımı	Konseyde görüşülmeye devam etmektedir.
9. Mali Hizmetler	Müzakere süreci askıya alındı. (14-15 Aralık 2006)	6. Şirketler Hukuku	Müzakereye açıldı. (17 Haziran 2008)
17. Ekonomik ve Parasal Politika	Müzakere Pozisyon Belgesi sunuldu. (9 Mart 2007)	16. Vergilendirme	Müzakereye açıldı. (30 Haziran 2009)
18. İstatistik	Müzakereye açıldı. (26 Haziran 2007)	19. Sosyal Politika ve İstihdam	Açılış kriterleri belirlendi.
32. Mali Kontrol	Müzakereye açıldı. (26 Haziran 2007)	28. Tüketicinin ve Sağlığın Korunması	Müzakereye açıldı. (19 Aralık 2007)
33. Mali ve Bütçesel Hükümler	Konseyde görüşülmeye devam etmektedir.		

TCMB; şeffaflık, dürüstlük, tutarlılık ve tarafsızlık temel ilkelerini gözeterek etkin bir iletişim politikası uygulamaya 2009 yılında da devam etmiştir.

2.7. İLETİŞİM POLİTİKASI VE FAALİYETLER

TCMB, sahip olduğu araç bağımsızlığının beraberinde getirdiği hesap verme sorumluluğu çerçevesinde ve 2006 yılından itibaren uygulanmakta olan açık enflasyon hedeflemesi rejiminin bir gereği olarak şeffaflık, dürüstlük, tutarlılık ve tarafsızlık temel ilkelerini gözeterek etkin bir iletişim politikası uygulamaya 2009 yılında da devam etmiştir.

TCMB Kanunu'nun 42. maddesi doğrultusunda Başkan Durmuş Yılmaz tarafından 20 Nisan ve 26 Ekim 2009 tarihlerinde Bakanlar Kurulunda, 21 Nisan ve 16 Kasım 2009 tarihlerinde ise Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonunda ekonomik görünüm, para ve kur politikaları uygulamalarına ilişkin sunumlar yapılmıştır.

Hesap verme sorumluluğu çerçevesinde analitik bilançosunu günlük bazda İnternet sitesinde yayımlayan TCMB, bilançosu ve gelir-gider tablolarını 2000 yılından bu yana bağımsız denetimden geçirmekte ve denetim sonuçlarını bir rapor aracılığıyla kamuoyuna duyurmaktadır. 2009 yılında da söz konusu Rapor, TCMB İnternet sitesi aracılığıyla kamuoyuna duyurulmuştur.

2008 yılında enflasyonun, belirsizlik aralığının üst sınırı olan yüzde 6 seviyesini aşarak, yüzde 10,06 seviyesinde gerçekleşmesi nedeniyle TCMB, hesap verme sorumluluğu çerçevesinde sapmanın nedenlerini ve enflasyonun tekrar hedefe ulaşması için alınan tedbirleri, 26 Ocak 2009 tarihinde "açık mektup" aracılığıyla Hükümete ve kamuoyuna duyurmuştur. 29 Temmuz ve 27 Ekim 2009 tarihlerinde ise TCMB gerçekleşen enflasyonun, hedef ile uyumlu patikanın alt sınırında kalması nedeniyle birer açık mektup yayımlamıştır.

Enflasyon hedeflemesi rejimi çerçevesinde 2009 yılında da, PPK'nın kısa vadeli faiz oranlarına ilişkin kararlarının ve toplantı özetlerinin basın duyuruları aracılığıyla TCMB İnternet sitesinde açıklanmasına devam edilmiştir.

Aylık enflasyon verilerinin doğru anlaşılmasına katkıda bulunmak amacıyla "Fiyat Gelişmeleri" Raporunun, enflasyonun açıklanmasını takip eden iş günü yayımlanmasına devam edilmiştir.

Temel iletişim aracı olarak Enflasyon Raporları, Başkanın katılımıyla düzenlenen basın toplantıları aracılığıyla 26 Ocak, 30 Nisan, 29 Temmuz ve 27 Ekim 2009 tarihlerinde yayımlanmıştır.

Temel amacı olan fiyat istikrarının yanı sıra destekleyici amaç olarak finansal istikrarı da gözeterek TCMB, daha önce açıkladığı yayımlama takvimi uyarınca 28 Mayıs ve 24 Kasım 2009 tarihlerinde Finansal İstikrar Raporu'nu açıklamış, finansal sektörün bütününe ilişkin görüşlerini kamuoyuyla paylaşmıştır.

TCMB ayrıca, 2009 yılı boyunca küresel finansal krizin etkilerini gidermeye yönelik alınan veya alınacak tedbirleri, basın duyuruları aracılığıyla etkin bir şekilde kamuoyuyla paylaşmıştır.

2009 yılında, İnternet sitemizde enflasyon hedeflemesi, çekirdek enflasyon, döviz kuru dinamikleri, dayanıklı tüketim mali fiyat dinamikleri, para politikası, parasal büyüklükler, parasal şoklar, küresel mali kriz sonrası gelişmeler, konut piyasasında fiyat katılıkları, mali piyasalar, kredi piyasası aksaklıkları ve merkez bankası likiditesi, servet dağılımı ve sosyal güvenlik reformu konularına ilişkin çalışmalar yayımlanmıştır.

2006 yılında yayımlanmaya başlayan üç aylık "Bülten" aracılığıyla gerek politika uygulamaları gerek TCMB'nin kurumsal yapısı ve yayınları hakkında kamuoyunun bilgilendirilmesine 2009 yılında da devam edilmiştir. Yurt içinde ve yurt dışında geniş bir çevreye gönderilen Bülten'e TCMB İnternet sitesinden de ulaşılabilir. TCMB

İletişim araçlarının çeşitlendirilmesi kapsamında TCMB, İnternet sitesi aracılığıyla yayımlamakta olduğu süreli yayınlarına 8 Ocak 2009 tarihinde "Yurt Dışında Yerleşik Kişilerin

TCMB, diğer ülke merkez bankaları ve uluslararası kuruluşlarla karşılıklı ilişki ve işbirliğinin geliştirilmesi amacıyla bir dizi çalıştay, toplantı ve konferans düzenlemiştir.

Mülkiyetindeki Menkul Değerler'i eklemiştir. Ayrıca ekonomik gelişmelere dair tartışmalara katkıda bulunmak ve TCMB bünyesinde Türkiye ekonomisi ve para politikası üzerine yapılan çalışmaların sonuçlarını kamuoyuyla paylaşmak amacıyla, hakemli yayın olarak hazırlanan "Ekonomi Notları" 2009 yılı Kasım ayı itibarıyla TCMB İnternet sitesinde yayımlanmaya başlanmıştır.

Doğrudan iletişim kapsamında Başkan Yılmaz tarafından 2009 yılında da, yurt içinde ve yurt dışında gerek Banka politika ve uygulamalarını içeren, gerek güncel ekonomik gelişmeleri değerlendiren çeşitli sunum ve konuşmalar gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda Antalya, Samsun, Ankara ve Eskişehir'de sanayi ve ticaret odaları tarafından basına açık olarak düzenlenen konferanslarda ekonomik görünüm ile para ve kur politikası uygulamaları konularında sunumlar yapılmıştır. Benzer şekilde, medya temsilcileri, köşe yazarları ve gazetelerin ekonomi editörleri ile bilgilendirme toplantıları düzenlenmiştir. Başkanın konuşma metinlerine ve bazı konuşmalarının video kayıtlarına TCMB İnternet sitesinden erişim mümkündür.

2009 yılında Başkanın yanı sıra PPK üyelerinin ve Bankanın üst düzey yetkililerinin yaptıkları sunum ve konuşmaların bir bölümü de TCMB İnternet sitesi üzerinden kamuoyu ile paylaşılmaya devam edilmiştir.

Üniversitelerden, kamu kurum ve kuruluşlarından gelen talepler doğrultusunda, 2009 yılında hem Bankamızda hem de Ankara dışında bilgilendirme programları düzenlenmiş, üniversite öğrencilerine Banka tarihi, para ve kur politikaları ve kariyer imkanları hakkında bilgi verilmiştir.

Akademik Çalışmalar için Mali Destek Programı kapsamında, ekonomi ve finans alanlarında düzenlenen konferans ve diğer akademik ve politika üretici çalışmalara mali yardım sağlanması faaliyetine 2009 yılında da devam edilmiş ve 26 etkinlikte çeşitli üniversite ve kuruluşlara maddi destekte bulunulmuştur. Programla ilgili ayrıntılı bilgiye TCMB İnternet sitesinden erişilmektedir.

Öte yandan, diğer ülkelerin merkez bankalarına çeşitli konularda sunumlar yapılmış ve karşılıklı bilgi alışverişinde bulunulmuştur.

TCMB, Banka dışındaki kişi, kurum ve kuruluşlarla iletişimini sağlamak amacıyla oluşturulan elektronik posta adresi iletisimbilgi@tcmb.gov.tr, Bilgi Edinme Kanunu kapsamında oluşturulan Bilgi Edinme Birimi ve Başbakanlık İletişim Merkezi (BİMER) aracılığıyla kendisine yöneltilen başvuruları değerlendirerek cevaplamayı 2009 yılında da sürdürmüştür.

Bunların yanı sıra, ülkemizin uluslararası ekonomik platformlarda tanıtılması, diğer ülke merkez bankaları ve uluslararası kuruluşlarla karşılıklı ilişki ve işbirliğinin geliştirilmesi amacıyla, gerek dünya gerek Türkiye ekonomisinde gündem oluşturan konuların irdelenmesini hedefleyen bir dizi çalıştay, toplantı ve konferans düzenlenmiştir. Bu kapsamda, 19-23 Mayıs 2009 tarihlerinde "Finansal Kriz ve Krizin Merkez Bankaları Rezerv Yönetimine Etkisi" konulu bir çalıştay, 2-4 Temmuz 2009 tarihlerinde "İktisadi Dinamikler Derneği 2009 Yıllık Toplantısı", 10 Temmuz 2009 tarihinde "Avrupa Merkez Bankası Politika Diyaloğu Toplantısı", 23-25 Ekim 2009 tarihlerinde "Küresel Finansal Sistemin Reformu" hakkında bir sunum ve 17 Kasım 2009 tarihinde "Dış Ticarete Yapısal Dönüşüm: Küresel Dinamikler ve Türkiye Ekonomisi" konulu bir konferans düzenlenmiştir.

TCMB, 6-7 Ekim 2009 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleştirilen IMF-Dünya Bankası Yıllık Toplantıları resmi programı dışında, uluslararası kurum ve kuruluşların işbirliğinde, 1-5 Ekim 2009 tarihleri arasında bazı uluslararası etkinliklere de ev sahipliği yapmıştır. Bu çerçevede, 1-2 Ekim 2009 tarihlerinde "Küresel Mali Sistem Nereye Gidiyor?" konulu bir konferans, 3 Ekim 2009 tarihinde "Krizin, Ekonomik ve Ticari İş Birliği Daimi Komitesi (İSEDAK) Üyesi ve Gözlemci Statüsü Bulunan Ünelere Etkileri" konulu bir toplantı, 5 Ekim 2009 tarihinde "G-30 Uluslararası Bankacılık" ve 5 Ekim 2009 tarihinde "Küresel Mali Kriz Sırasında ve Sonrasında İslami Finans" konularında birer seminer düzenlenmiştir.

3. BÖLÜM İDARİ VE SOSYAL İŞLER

20 TL

MİMAR KEMALEDDİN

1870-1927 yılları arasında yaşamış olan Mimar Kemaleddin, imza attığı mimari eserler ve eserlerindeki tarz ile ulusal mimarlık akımının öncülerinden birisi olarak kabul edilmektedir. Klasik dönem Osmanlı mimarisinden esinlenen Mimar Kemaleddin, Alman ile Osmanlı mimarilerinin belirgin özelliklerini sentezlemiş ve yeni bir tarz ortaya koymaya çalışmıştır.

TCMB personel kadro sayısı, 2009 yılı sonu itibarıyla 4.802'dir.

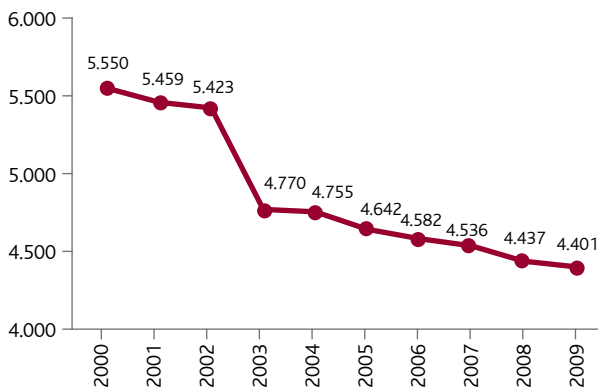
3.1. KADRO VE PERSONEL DURUMU

TCMB personel kadro sayısı, 2009 yılı sonu itibarıyla 4.802'dir. Fiili personel adedi 4.401 olup, personel kadrolarının faaliyet dönemi sonu itibarıyla doluluk oranı yüzde 91,65'tir (Grafik 27).

Bu faaliyet dönemi içinde emeklilik, istifa, işe son verme, askerlik, nakil ve vefat gibi sebeplerle 222 personel Bankamızdan ayrılmış, buna karşılık birimlerdeki iş durumunun gerektirdiği zorunluluklar nedeniyle Kıdemli Ekonomist, Ekonomist, Araştırmacı, Müfettiş Yardımcısı, Sivil Savunma Uzmanı, Uzman Yardımcısı, Memur, Takip Memuru, Koruma ve Güvenlik Memuru, Sayıcı-Operatör, Destek Hizmet Görevlisi, Teknisyen, İşletmen, Aşçı gibi elemanlar olmak üzere toplam 160 personel alınmıştır. Ayrıca, askerlik nedeniyle TCMB'den ayrılan 26 çalışan da tekrar göreve başlamıştır. Böylece yıl sonu itibarıyla fiili personel mevcudu, 2008 yılına göre 36 kişi azalarak 4.401'e düşmüştür.

TCMB'deki personel mevcudunun yüzde 68,69'unu genel idare hizmetleri, yüzde 6,82'sini teknik hizmetler, yüzde 0,25'ini sağlık, yüzde 0,32'sini avukatlık, yüzde 7,36'sını yardımcı hizmetler sınıfı, yüzde 16,56'sını ise sözleşmeli elemanlar oluşturmaktadır.

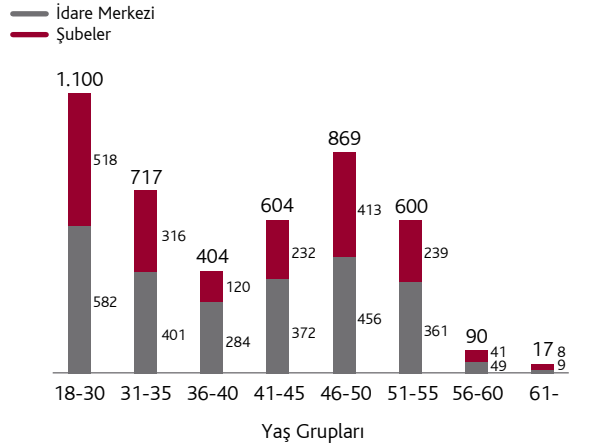
Grafik 27 / 2000-2009 Yılları Arasında Çalışan Sayısı

Kaynak: TCMB.

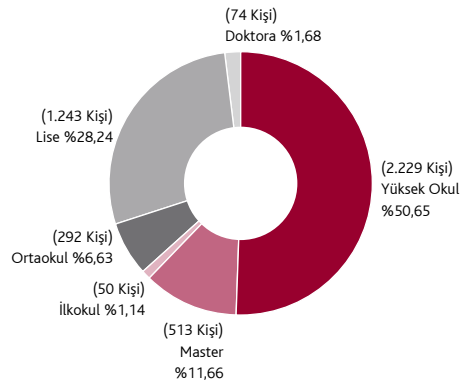
TCMB'deki personel mevcudunun yüzde 57,12'si İdare Merkezi'nde, yüzde 42,88'i ise Şubelerde çalışmaktadır. Yaş gruplarına göre dağılım incelendiğinde, personelimizin yüzde 41,28'inin 18-35 yaş grubunda olduğu görülmektedir (Grafik 28). Diğer taraftan, lisans ve üstü öğrenim yapmış elemanlarımızın payı ise yüzde 63,99'dur (Grafik 29).

Grafik 28 / Çalışanların Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

Kaynak: TCMB.

Grafik 29 / Çalışanların Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımı

Kaynak: TCMB.

2009 yılında TCMB tarafından düzenlenen eğitim etkinliklerinden 4.856, diğer kurum ve kuruluşların düzenlediği çeşitli programlardan ise 733 Bankamız personeli yararlanmıştır.

Tablo 13. TCMB Şubeler ve Temsilcilikler Personel Sayısı

Şubeler	Açılış Yılı	(2009 Sonu)
Adana	1969	75
Ankara	1931	269
Antalya	1963	64
Bursa	1969	74
Denizli	1974	55
Diyarbakır	1955	57
Edirne	1963	44
Erzurum	1959	51
Eskişehir	1954	58
Gaziantep	1956	58
İskenderun	1951	48
İstanbul	1931	405
İzmir	1932	160
İzmit	1983	71
Kayseri	1968	59
Konya	1974	52
Malatya	1977	58
Mersin	1933	54
Samsun	1933	57
Trabzon	1963	60
Van	1978	45
Temsilcilikler		
Frankfurt Temsilciliği	1976	4
Londra Temsilciliği	1977	4
New York Temsilciliği	1977	5
Tokyo Temsilciliği	1997	2

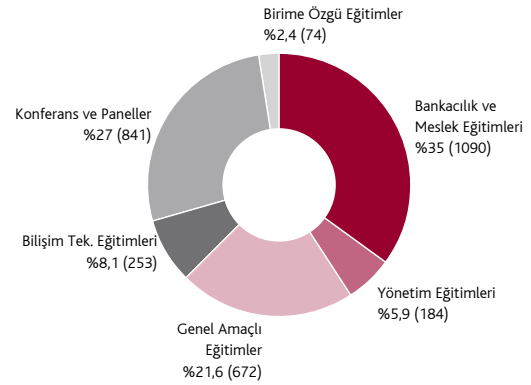
Kaynak: TCMB.

3.2. EĞİTİM FAALİYETLERİ

2009 yılında TCMB tarafından düzenlenen ve katılım sağlanan eğitim etkinliklerinden 4.856, diğer kurum ve kuruluşların düzenlediği çeşitli programlardan ise 733 Bankamız personeli yararlanmıştır.

2009 yılında eğitime katılan 4.856 kişinin 3.114'ünü Banka içi eğitimlere katılan Banka personeli oluşturmaktadır. "Bankacılık ve Meslek Eğitimleri", "Yönetim Eğitimleri", "Genel Amaçlı Eğitimler", "Bilişim Teknolojileri Eğitimleri", "Birimlere Özgü Programlar" ve "Konferans, Panel" programları çerçevesinde düzenlenen Banka içi eğitim programlarına 3.114 personelin katılımı sağlanmıştır (Grafik 30).

Grafik 30 / Eğitim Faaliyetleri (Banka Personeli)

Kaynak: TCMB.

Akademik Çalışmalar İçin Mali Destek Programı kapsamında çeşitli kurum/kuruluşların düzenlediği programlara 145 Bankamız personelinin katılımı sağlanmıştır.

Geriyeye kalan 1.742 katılımcının 1.641'ini Bankada staj yapan üniversite öğrencileri, 63'ünü yurt içi kurumlardan, 38'ini ise yurt dışı kurumlardan (yabancı bankalar vb.) katılımcılar oluşturmaktadır (Grafik 31).

Diğer kurumların yurt içinde düzenlediği kısa süreli eğitim programlarına 260, yurt dışındaki programlara ise 128 personelin katılımı sağlanmıştır. (Grafik 32)

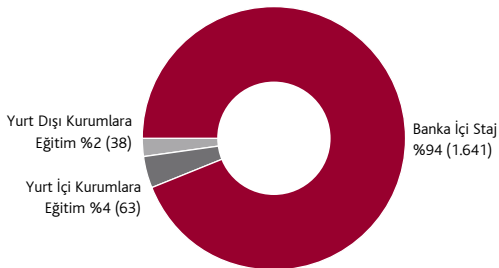
Akademik Çalışmalar İçin Mali Destek Programı kapsamında çeşitli kurum/kuruluşların düzenlediği programlara ise 145 Bankamız personelinin katılımı sağlanmıştır.

Lisansüstü (Yüksek Lisans/Doktora) eğitim programlarında yurt içinde 2009 yılında yeni başlayan 22 kişiyle birlikte toplam 97, yurt dışında ise yeni başlayan 17 kişiyle birlikte toplam 71 personel eğitimine devam etmiştir. (Grafik 33)

Çeşitli kamu kurumlarında düzenlenen eğitim etkinliklerinde öğretim elemanı/konuşmacı olarak 32 personel görevlendirilmiştir.

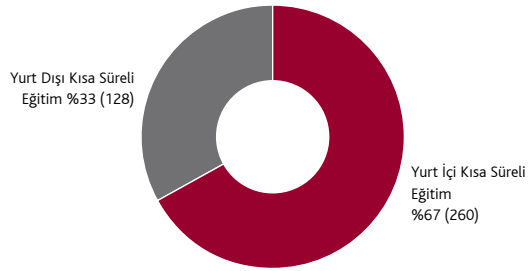
Ayrıca, uzman yardımcılarının uzman olarak atanabilmeleri için hazırladıkları 13 adet tez incelenmiş, oluşturulan tez kurullarında değerlendirilmiş ve başarılı bulunmuştur.

Grafik 31 / Eğitim Faaliyetleri (Banka Personeli Dışındaki Katılımcılar)

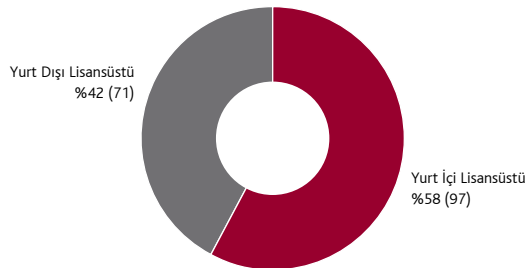
Kaynak: TCMB.

Grafik 32 / Banka Dışındaki Eğitim Programları

Kaynak: TCMB.

Grafik 33 / Lisansüstü Eğitim Programlarına Devam Eden Banka Personeli

Kaynak: TCMB.

"TCMB Koleksiyonu'ndan Türk Resim Sanatında Soyut Eğilimler" sergisi, Lüksemburg'da 03-30 Kasım 2009 tarihleri arasında düzenlenmiştir.

3.3. KÜLTÜR, SANAT VE SPOR FAALİYETLERİ

"Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Koleksiyonu'ndan Türk Resim Sanatında Soyut Eğilimler" sergisi, Lüksemburg'da BNP BGL Paribas Sanat Galerisi, Espace Royal Monterey'de, 03-30 Kasım 2009 tarihleri arasında düzenlenmiştir. 1950'li yıllardan itibaren Türk sanatçılarının soyut algı ve soyutlama iradelerini yansıtan eserlerinden örneklerin sunulduğu serginin kalıcılığını sağlamak amacıyla Türkçe, İngilizce ve Fransızca olarak üç dilde katalog bastırılmıştır.

Bankamız Koleksiyonu'ndan örneklerle, Bankamız Sanat Galerisi'nde çeşitli zamanlarda sergiler düzenlenmiştir.

Ülkemizin kültürel değerlerinin ulusal ve uluslararası platformda tanıtımına destek vermek amacıyla, Anadolu müzik geleneğini şekillendiren tarihsel, sosyal evreleri kapsamlı bir şekilde yansıtan "Bin Yılın Mirası" projesi çerçevesinde, üç CD'den oluşan seçme Türk Müziği koleksiyonu ile bir kitapçıktan oluşan yapım gerçekleştirilmiş ve CD'lerde yer alan eserlerden örneklerin sunulduğu bir tanıtım konseri düzenlenmiştir.

Sportif etkinlikler kapsamında "Avrupa Merkez Bankaları Spor ve Kültür Kulüpleri Başkanlar ve Sekreterler Toplantısı" Bankamız ev sahipliğinde İstanbul'da düzenlenmiştir. Ayrıca, Türk Cumhuriyetleri Merkez Bankaları ile Türkiye'de yerleşik bankaların satranç takımlarının katıldığı Bankalararası Satranç Turnuvası Bankamız ev sahipliğinde, Antalya'da gerçekleştirilmiştir.

Avrupa Merkez Bankaları Kültür ve Spor Kulüpleri Birliğine üye merkez bankaları ve uluslararası kuruluşların ev sahipliğinde organize edilen satranç (Macaristan'da), tenis (Portekiz'de), masa tenisi (Yunanistan'da), briç (Belçika'da) turnuvalarına katılım sağlanmıştır. Arnavutluk Merkez Bankası ev sahipliğinde düzenlenen "5. Merkez Bankaları Spor Turnuvası"na Bankamız futbol ve bayan voleybol takımları katılmıştır.

Ayrıca, T.C. Çevre ve Orman Bakanlığının işbirliğiyle ve Bankamız çalışanlarının katılımıyla Atatürk Orman Çiftliği, Eskişehir yolu güzergahında "Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Mensupları Hatıra Ormanı" oluşturulmuştur.

4. BÖLÜM FİNANSAL TABLOLAR

50 TL

FATMA ALİYE

1862-1936 yılları arasında yaşamış olan Fatma Aliye, Türk edebiyatının ilk kadın romancılarından birisi ve ilk kadın felsefecisidir. Tanzimat döneminde yaşayan yazar, eserlerinde çoğunlukla kadının toplumdaki yeri, aile içindeki ve evlilikteki konumu ve kadın eğitiminin önemi gibi konuları işlemiştir.

Portre, E-9 Emisyon Grubu
1. Tertip, 50 TL kupürdeki arka yüz tasarımından alınmıştır.

4.1. TCMB'NİN KARŞILAŞTIRMALI FİNANSAL TABLOLARI

4.1.1. KARŞILAŞTIRMALI BİLANÇOLAR

AKTİF	31.12.2008 (TL)	31.12.2009 (TL)	DEĞİŞİM (TL)
I- Altın Mevcudu	5.016.930.628	6.374.873.001	1.357.942.373
A. Uluslararası Standartta Olan	4.883.048.695	6.205.039.056	1.321.990.361
B. Uluslararası Standartta Olmayan	133.881.933	169.833.945	35.952.012
II- Döviz Alacakları	107.384.842.158	106.476.994.883	(907.847.275)
A. Konvertibl	107.384.842.157	106.476.994.882	(907.847.275)
a) Efektif Deposu	570.646.308	410.946.434	(159.699.874)
b) Muhabir Hesapları	106.549.027.991	105.799.335.573	(749.692.418)
c) Rezerv Dilimi Pozisyonu	265.167.858	266.712.875	1.545.017
B. Konvertibl Olmayan	1	1	-
a) Efektif Deposu	1	1	-
b) Muhabir Hesapları	-	-	-
III- Madeni Para	59.450.844	88.416.043	28.965.199
IV- Dahildeki Muhabirler	213.234.300	221.337.900	8.103.600
V- Menkul Kıymetler	33.653.502.314	39.692.302.230	6.038.799.916
A. Devlet İç Borçlanma Senetleri	33.653.502.314	39.692.302.230	6.038.799.916
a) Kuponlu	30.965.502.313	32.905.435.233	1.939.932.920
b) Kuponuz	2.688.000.001	6.786.866.997	4.098.866.996
B. Diğer	-	-	-
VI- İç Krediler	388.941	485.835.628	485.446.687
A. Bankacılık Sektörüne Kullanılan Krediler	388.941	485.835.628	485.446.687
a) Reeskont Kredileri	388.941	485.835.628	485.446.687
b) 1211 S.K.40/1-c Kapsamındaki Krediler	-	-	-
c) Diğer	-	-	-
B. TMSF'ye Kullanılan Krediler	-	-	-
VII- Açık Piyasa İşlemleri	20.060.924.685	35.265.339.657	15.204.414.972
A. Vadeli İşlemlerden Alacaklar	20.060.924.685	35.265.339.657	15.204.414.972
a) Nakit	20.060.924.685	33.249.339.657	13.188.414.972
i. Döviz	-	-	-
ii. Menkul Değer	20.060.924.685	33.249.339.657	13.188.414.972
b) Menkul	-	2.016.000.000	2.016.000.000
B. Diğer	-	-	-
VIII- Dış Krediler	38.110.832	33.564.251	(4.546.581)
IX- İştirakler	23.558.899	23.697.527	138.628
X- Gayrimenkuller ve Demirbaşlar	286.178.430	280.849.187	(5.329.243)
A. Gayrimenkuller	325.514.040	329.121.228	3.607.188
Amortismanlar(-)	(58.714.482)	(65.086.993)	(6.372.511)
B. Demirbaşlar	96.964.035	100.355.085	3.391.050
Amortismanlar(-)	(77.585.163)	(83.540.133)	(5.954.970)
XI- Takipteki Alacaklar (Net)	-	-	-
A. Takipteki Alacaklar	2.284.170.904	2.281.703.849	(2.467.055)
B. Takipteki Alacaklar Karşılığı (-)	(2.284.170.904)	(2.281.703.849)	2.467.055
XII- SDR Tahsisatı Nedeniyle Hazine Yükümlülüğü	264.067.449	2.533.694.809	2.269.627.360
XIII- Değerleme Hesabı	-	-	-
XIV- Faiz ve Gelir Reeskontları ve Tahakkukları	43.692.232	139.814.492	96.122.260
XV- Muvakkat Alacaklar	211.399.173	483.483.576	272.084.403
XVI- Diğer Aktifler	42.072.128	57.524.956	15.452.828
TOPLAM	167.298.353.013	192.157.728.140	24.859.375.127
NAZIM HESAPLAR	638.550.629.116	747.720.777.338	109.170.148.222

4.1.1. KARŞILAŞTIRMALI BİLANÇOLAR

PASİF	31.12.2008 (TL)	31.12.2009 (TL)	DEĞİŞİM (TL)
I- Tedavüldeki Banknotlar	31.743.434.114	38.340.278.128	6.596.844.014
II- Hazine'ye Borçlar	316.271.096	330.883.342	14.612.246
A. Altın	14.534.052	18.468.864	3.934.812
B. Rezerv Dilimi İmkânı	265.167.858	266.712.875	1.545.017
C. Diğer (Net)	36.569.186	45.701.603	9.132.417
III- Döviz Borçları	1.142.565	1.193.442	50.877
A. Konvertibl	1.142.565	1.193.442	50.877
B. Konvertibl Olmayan	-	-	-
IV- Mevduat	90.435.791.272	89.359.637.306	(1.076.153.966)
A. Kamu Sektörü	13.303.585.743	20.471.316.000	7.167.730.257
a) Hazine, Genel ve Özel Bütçeli İdareler	13.096.653.746	20.352.141.689	7.255.487.943
b) Kamu İktisadi Kuruluşları	14.612	29.283	14.671
c) İktisadi Devlet Teşekkülleri	75.231.876	60.061.695	(15.170.181)
d) Diğer	131.685.509	59.083.333	(72.602.176)
B. Bankacılık Sektörü	52.644.479.862	46.652.131.467	(5.992.348.395)
a) Yurtiçindeki Bankalar	38.993.289.854	33.570.379.897	(5.422.909.957)
b) Yurtdışındaki Bankalar	8.741.586	9.335.378	593.792
c) Zorunlu Karşılık (1211 S.K. Md.40)	13.642.395.433	13.072.370.155	(570.025.278)
i. Nakit	13.642.395.433	13.072.370.155	(570.025.278)
ii. Altın (Safi Gr.)	-	-	-
d) Diğer (Valörlü İşlemler)	52.989	46.037	(6.952)
C. Muhtelif	20.789.598.339	19.471.705.890	(1.317.892.449)
a) Kredi Mektuplu Döviz Tevdiatı	20.723.599.973	19.406.635.188	(1.316.964.785)
b) Diğer	65.998.366	65.070.702	(927.664)
D. Uluslararası Kuruluşlar	6.200.879	7.148.343	947.464
E. Fonlar	3.691.926.449	2.757.335.606	(934.590.843)
a) Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu	980.396	18.771.150	17.790.754
b) Diğer	3.690.946.053	2.738.564.456	(952.381.597)
V- Likidite Senetleri	-	-	-
VI- Açık Piyasa İşlemleri	29.935.299.998	47.331.936.054	17.396.636.056
A. Vadeli İşlemlerden Borçlar	19.999.999.998	35.017.436.054	15.017.436.056
a) Nakit	-	2.017.436.055	2.017.436.055
i. Döviz	-	-	-
ii. Menkul Değer	-	2.017.436.055	2.017.436.055
b) Menkul	19.999.999.998	32.999.999.999	13.000.000.001
B. Diğer	9.935.300.000	12.314.500.000	2.379.200.000
VII- Dış Krediler	13.760.458	13.861.842	101.384
A. Kısa Vadeli	-	-	-
B. Orta ve Uzun Vadeli	13.760.458	13.861.842	101.384
VIII- İthalât Akreditif Bedelleri, Terminat ve Depozitolar	776.821.985	679.678.222	(97.143.763)
A. Döviz Satışı Yapılmış Akreditif Bedelleri	776.818.299	679.674.536	(97.143.763)
B. Mal Bedeli ve Terminatlar	3.686	3.686	-
IX- Ödenecek Senet ve Havaleler	29.571.137	37.382.219	7.811.082
X- SDR Tahsisatı	264.067.449	2.533.694.809	2.269.627.360
XI- Sermaye	46.233.524	46.233.524	-
A. Ödenmiş Sermaye	25.000	25.000	-
B. Sermaye Enflasyon Düzeltme Farkı	46.208.524	46.208.524	-
XII. İhtiyat Akçesi	3.037.217.433	3.691.281.261	654.063.828
A. Adi ve Fevkalâde	2.682.955.485	3.335.529.535	652.574.050
B. Hususî (Bank.Kan Md.59)	889.471	2.379.249	1.489.778
C. İhtiyat Akçeleri Enflasyon Düzeltme Farkları	353.372.477	353.372.477	-
XIII- Karşılıklar	469.771.668	606.314.777	136.543.109
A. Emekli İkr. ve Kid. Tzm. Kar	84.564.344	92.526.988	7.962.644
B. Vergi Karşılıkları	339.854.215	465.750.157	125.895.942
C. Diğer Karşılıklar	45.353.109	48.037.632	2.684.523
XIV- Değerleme Hesabı	6.377.223.126	5.010.103.620	(1.367.119.506)
XV- Faiz ve Gider Reeskontları ve Tahakkukları	1.468.712.031	919.143.373	(549.568.658)
XVI- Muvakkat Borçlar	52.324.516	53.477.875	1.153.359
XVII- Diğer Pasifler	339.942.713	464.385.529	124.442.816
XVIII- Dönem Kârı	1.990.767.928	2.738.242.817	747.474.889
TOPLAM	167.298.353.013	192.157.728.140	24.859.375.127
NAZIM HESAPLAR	638.550.629.116	747.720.777.338	109.170.148.222

4.1.2. KARŞILAŞTIRMALI KÂR/ZARAR TABLOLARI

	01.01.2008 – 31.12.2008(TL) (*)	01.01.2009 – 31.12.2009 (TL)	DEĞİŞİM (TL)
Faiz Gelirleri	6.281.942.449	6.180.531.808	(101.410.641)
Faiz Giderleri	(5.264.551.439)	(4.062.481.191)	1.202.070.248
I - Net Faiz Geliri (Gideri)	1.017.391.010	2.118.050.618	1.100.659.608
Komisyon ve Hizmet Gelirleri	60.966.229	63.862.100	2.895.871
Komisyon ve Hizmet Giderleri	(8.086.772)	(9.782.439)	(1.695.667)
II - Net Komisyon ve Hizmet Geliri (Gideri)	52.879.457	54.079.661	1.200.204
Faiz Dışı Gelirler	3.969.842.715	3.563.064.288	(406.778.427)
Faiz Dışı Giderler	(2.709.491.039)	(2.531.201.593)	178.289.446
III - Net Faiz Dışı Gelir (Gider)	1.260.351.676	1.031.862.695	(228.488.981)
IV - Vergi Öncesi Net Kâr (Zarar) (I + II + III)	2.330.622.143	3.203.992.974	873.370.831
V - Vergi Karşılığı	(339.854.215)	(465.750.157)	(125.895.942)
VI - Dönem Kârı (Zararı)	1.990.767.928	2.738.242.817	747.474.889

(*) 2009 yılında faiz ve faiz dışı gelirler yeniden sınıflandırılmış, karşılaştırılabilirliğin sağlanması amacıyla yukarıdaki 2008 yılı kâr / zarar tablosu kalemleri yeniden düzenlenmiştir.

4.2. 31.12.2009 TARİHLİ BİLANÇO, KÂR-ZARAR TABLOSU VE AÇIKLAMALAR

4.2.1. TCMB'NİN MUHASEBE İLKELERİ VE POLİTİKALARI

4.2.1.a. Muhasebe Uygulamalarında Esas Alınan Temel İlkeler

Muhasebe uygulamalarında esas olan sosyal sorumluluk, kişilik, işletmenin sürekliliği, dönemsellik, parayla ölçülme, maliyet esası, tarafsızlık ve belgelendirme, tutarlılık, tam açıklama, ihtiyatlılık, özün önceliği ve önemlilik ilkeleri, finansal olayların kaydedilmesi ve ölçülmesinde Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (Banka) muhasebe uygulamalarının da temel dayanağını oluşturmaktadır.

4.2.1.b. Muhasebe Politikaları

Muhasebeleştirme Esasları

Banka mali tabloları, yürürlükteki Vergi Usul Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu'nun ilgili hükümleri ile 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu'na (Banka Kanunu) uygun olarak düzenlenmektedir. Banka Kanunu'nun 57. maddesi gereğince, hesap dönemi takvim yılıdır.

Muhasebe kayıtlarında alış bedeli esas alınmakta ve işlemler valör tarihlerine göre hesaplara yansıtılmaktadır. Menkul kıymetler, altın mevcudu ve yabancı para cinsinden tutulan varlık ve yükümlülükler rayiç değerleri ile gösterilmektedir.

31 Aralık 2003 ve 31 Aralık 2004 tarihleri itibarıyla enflasyon düzeltmesi şartlarının oluşması nedeniyle, Bankanın mali tablolarında yer alan parasal olmayan kalemlere ilişkin düzeltme işlemleri gerçekleştirilmiş, 2005-2009 yılları arasında ise düzeltme şartlarının oluşmaması nedeniyle enflasyon düzeltmesi yapılmamıştır.

Altın ve Yabancı Para İşlemler

Altın mevcudu üçer aylık dönemler itibarıyla ve dönemin son iş gününde Londra Borsasında saat 10:30 ve saat 15:00'te kote edilen altın fiyatlarının ortalaması ve bir ons altın = 31,1035 gram esas alınarak değerlemeye tabi tutulmaktadır. Yabancı para cinsinden kayıtlara geçirilmiş olan aktif ve pasif hesaplar ise yıl sonunda döviz ve efektif cari alış kurları esas alınarak değerlemeye tabi tutulmaktadır. Yabancı para hesapların kur değişiminden; altının ise hem fiyat hem kur değişiminden kaynaklanan değerleme farkları gerçekleşmemiş gelir ya da gider olarak Banka Kanunu'nun 61. maddesi gereğince "Değerleme Hesabı"nda takip edilmektedir.

Avrupa Birliği müktesebatına uyum süreci kapsamında, Avrupa Merkez Bankası tarafından yayımlanan "Avrupa Merkez Bankaları Sisteminde Muhasebe ve Finansal Raporlamaya İlişkin Avrupa Merkez Bankası Kılavuzu" çerçevesinde, gerçekleştirilen döviz ve efektif alım-satım işlemlerinden doğan kambiyo alım-satım kâr ve zararları, 'ağırlıklı ortalama' esasına göre hesaplanarak finansal tablolara yansıtılmaktadır.

Menkul Kıymetler

"Menkul Kıymetler" kalemi, Banka Kanunu'nun açık piyasa işlemleri ile ilgili 52. maddesine dayanılarak, para arzı ve ekonominin likiditesini düzenlemek amacıyla, Banka'nın kendi nam ve hesabına satın aldığı menkul kıymetler ile bankalara geri satım vaadi ile edindiği menkul kıymetlerden oluşmaktadır.

Banka, kesin alım ve geri satım vaadi ile alım (repo) yoluyla edindiği Türk parası menkul kıymetleri alış bedeli ile muhasebeleştirmekte, ay sonları itibarıyla rayiç değerleri ile değerlendirilmiş tutarları üzerinden göstermektedir. Rayiç değer, İMKB'de aynı gün valörlü işlemler için oluşan ağırlıklı ortalama fiyat, bu fiyatların bulunmaması durumunda ise, ilgili menkul kıymetlerin Banka'nın Resmi Gazete'de günlük olarak açıkladığı fiyatları üzerinden hesaplanmaktadır. Banka repo yoluyla alışını yaptığı menkul kıymetlerin alış fiyatları ile repo vadesindeki satış fiyatları arasındaki farkın ilgili döneme isabet eden kısmını gelir tablosuna yansıtılmaktadır.

4.2. 31.12.2009 TARİHLİ BİLANÇO, KÂR-ZARAR TABLOSU VE AÇIKLAMALAR

4.2.1. TCMB'NİN MUHASEBE İLKELERİ VE POLİTİKALARI

Kesin alımı yapılan ve geri alım vaadiyle satılan (ters repo) menkul kıymetlerin alış bedeli ile rayiç değeri arasındaki olumlu ya da olumsuz farklar ay sonları itibarıyla gelir tablosuna yansıtılmaktadır.

Yabancı para menkul kıymetler, bilançoda "Döviz Alacakları" kalemi altında yer alan "Muhabir Hesapları" içinde olup, bunlar ay sonları itibarıyla ilgili uluslararası piyasalarda oluşan kapanış fiyatları üzerinden hesaplanan rayiç değerleri ile gösterilmektedir. Söz konusu menkul kıymetlerin alış değeri ile rayiç değeri arasındaki olumlu ya da olumsuz farklar, gelir tablosuna yansıtılmaktadır. Kuponlu menkul kıymetler temiz fiyatları ile takip edilmektedir.

Likidite Senetleri

"Likidite Senetleri" kalemi, Banka Kanunu'nun 52. maddesi gereğince, para politikası hedeflerine uygun olarak para arzının ve ekonominin likiditesinin etkin bir şekilde düzenlenmesi amacıyla, açık piyasa işlemleri çerçevesinde Banka'nın kendi nam ve hesabına, ikincil piyasada alınıp satılabilen ve vadesi 91 günü aşmayan likidite senetleri ihraçlarından oluşmaktadır. Banka, likidite senetlerini ihraç tutarı üzerinden muhasebeleştirilmekte, ay sonları itibarıyla Banka'nın Resmi Gazete'de günlük olarak açıkladığı fiyatlar üzerinden rayiç değeri ile göstermektedir. İhraç tutarı ile rayiç değeri arasındaki farklar ay sonları itibarıyla gelir tablosuna yansıtılmaktadır.

Gelirlerin Muhasebeleştirilmesi

Tüm gelir ve gider kalemleri tahakkuk esasına göre muhasebeleştirilmektedir. Dönemsellik ilkesinin gereği olarak henüz vadesi gelmemiş alacaklar ve borçlara ait faizler için ay sonlarında gelir ve gider reeskontları, vadesi gelen ancak tahsilatı veya ödemesi bir sonraki dönemde yapılacaklar için ise gelir ve gider tahakkukları yapılmaktadır.

Banka Kanunu'nun 61. maddesi uyarınca, Türk parası değerinin değişmesi nedeniyle bilançonun aktif ve pasifindeki altın, efektif ve dövizlerin yeniden değerlendirilmesi sonucu oluşan gerçekleşmemiş gelir veya giderler, geçici bir hesap olan "Değerleme Hesabı" içerisinde takip edilmektedir. Gerçekleşen kur farkları ise, oluştukları tarih itibarıyla gelir tablosuna yansıtılmaktadır.

Menkul Kıymetlerin Geri Alım (Satım) Vaadiyle Satım (Alım) İşlemleri

Geri alım vaadiyle satım işlemlerinde (ters repo) menkul kıymetler, işlem tarihinde yapılan sözleşme sonucu işlem valöründe belirlenen fiyat üzerinden, ilerideki bir tarihte geri almak taahhüdüyle satılır. Bu işlem sonucu satılan menkul kıymetler, Banka portföyünden çıkarılarak aktifte "VII- Açık Piyasa İşlemleri / A. Vadeli İşlemlerden Alacaklar / b) Menkul" kaleminde izlenir, vadesinde ödenecek nakit borçlar ise pasifte "VI- Açık Piyasa İşlemleri / A. Vadeli İşlemlerden Borçlar / a) Nakit / ii. Menkul" başlığı altında takip edilir. Satılan menkul kıymetlerin maliyet ve satış fiyatı arasındaki fark, valör tarihinde gelir tablosuna yansıtılır. Vadede ters repo işlemine konu menkul kıymetler dönüş tutarı üzerinden Banka portföyüne dahil edilir.

Geri satım vaadiyle alım (repo) işlemlerinde ise menkul kıymetler, işlem tarihinde yapılan sözleşme sonucu işlem valöründe belirlenen fiyat üzerinden ilerideki bir tarihte geri satılmak taahhüdüyle satın alınarak Bankanın portföyüne dahil edilir. Söz konusu işlemde doğan nakit alacaklar aktifte "VII- Açık Piyasa İşlemleri / A. Vadeli İşlemlerden Alacaklar / a) Nakit / ii. Menkul Değer" kaleminde, menkul kıymet borçları ise pasifte "VI- Açık Piyasa İşlemleri / A. Vadeli İşlemlerden Borçlar / b) Menkul" başlığı altında takip edilir. Repo vadesindeki satış fiyatı ile menkul kıymetin alış fiyatı arasındaki fark, gelir tablosuna yansıtılır.

Repo işlemlerinden dolayı bankalardan alınacak ve ters repo işlemlerinden dolayı bankalara ödenecek faiz tutarları ise işlem sözleşmelerinde yer alan faiz oranı üzerinden ay sonlarında tahakkuk esasına göre muhasebeleştirilmektedir.

4.2. 31.12.2009 TARİHLİ BİLANÇO, KÂR-ZARAR TABLOSU VE AÇIKLAMALAR

4.2.1. TCMB'NİN MUHASEBE İLKELERİ VE POLİTİKALARI

Sabit Kıymetler

Banka bilançosundaki arsalar, gayrimenkuller ve demirbaşlardan oluşan sabit kıymetler, elde etme maliyeti ile muhasebeleştirilmekte; arsalar maliyet, gayrimenkuller ile demirbaşlar ise amortismanları ile netleşmiş değerleri üzerinden bilançoda gösterilmektedir.

Karşılıklar

Gelecek yıllarda doğabilecek riskleri ve/veya yükümlülükleri karşılamak üzere, Banka Meclisince uygun görülen tutarlarda karşılık ayrılmasını öngören Banka Kanunu'nun 59. maddesi kapsamında cari dönem içerisinde ayrılan dahili sigorta fonları ile emekli ikramiyesi, kıdem tazminatı ve vergi karşılıklarını içermektedir.

Kıdem Tazminatı

Banka, gelecekte mensupları için ödemekle yükümlü olduğu emekli ikramiyeleri ile kıdem tazminatlarının, ait olduğu cari dönem yükümlülük tutarları için mensupların emekli ikramiyesine ve kıdem tazminatına esas hizmet süresi üzerinden karşılık ayırmaktadır. Emekli ikramiyeleri ve kıdem tazminatları emeklilik veya işten çıkarılma durumunda ödenmektedir. Ödenecek tutar, mensubun unvanı ve hizmet yılına göre ilgili kanunlarda belirtilen esaslara göre hesaplanmaktadır.

Vergilendirme

Banka Kanunu'nun 1. maddesi gereğince "anonim şirket" olarak kurulan Banka, kurumlar vergisi mükellefidir. Elde ettiği kurum kazancı üzerinden kurumlar vergisi ödemektedir. Ayrıca Banka, Gelir Vergisi Kanunu'nun 94. maddesine göre ücretler, serbest meslek işleri dolayısıyla yapılan ödemeler, mevduat faizleri vs. üzerinden, Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 30. maddesine göre dar mükellefiyete tabi kurumlara yapılan gayrimenkul sermaye iratları, serbest meslek kazançları ve anılan maddede belirtilen diğer kazançlar dolayısıyla yapılan ödemeler üzerinden tevkifat yapmakla sorumludur.

Banka, banka ve sigorta muameleleri vergisi mükellefidir. 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu gereğince, katma değer vergisi mükellefiyeti bulunmama ile birlikte, sorumlu sıfatıyla mal ve hizmet ithalatı ödemeleri üzerinden tevkifat yapmaktadır. Banka Kanunu'nun 64. maddesinde yer alan muafiyet kapsamı dışındaki işlemlere ilişkin olarak düzenlenen kağıtlar için damga vergisi mükellefiyeti bulunmaktadır.

İştirakler

Bankanın, Banka Kanunu'nun 3. Maddesi uyarınca, Bank For International Settlements (BIS) ve Society For Worldwide Interbank Financial Telecommunication (SWIFT)'de iştirakleri bulunmaktadır. İştirak değerleri, yıl sonu itibarıyla geçerli olan döviz alış kurları üzerinden TL'ye çevrilerek mali tablolarda gösterilmektedir. İştiraklerden alınan temettümler ve hisselerde meydana gelen değer artış veya azalışları gelir tablosuna yansıtılmakta, Banka Kanunu'nun 61. maddesi gereğince, kur farklarından oluşan olumlu veya olumsuz farklar, gerçekleşmemiş gelir ya da gider olarak bilançoda gösterilmektedir.

4.2.2. 31.12.2009 TARİHLİ AYRINTILI BİLANÇO

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI BİLANÇOSU 31.12.2009 tarihinde sona eren 78. hesap devresi

AKTİF	TÜRK LİRASI HESAP TUTARI TL	YABANCI PARA HESAP TUTARI TL	TÜRK LİRASI HESAP TOPLAMI TL	YABANCI PARA HESAP TOPLAMI TL	GENEL TOPLAM TL
I- Altın Mevcudu					
A. Uluslararası St. Olan (Safi Gram).....	116.103.752,76			6.205.039,056	
B. Uluslararası St. Olmayan(Safi Gram) ...	3.177.797,62		169.833.945		6.374.873.001
II- Döviz Alacakları					
A. Konvertibl					
a) Efektif Deposu		410.946.434			
b) Muhabir Hesapları		105.799.335,573			
c) Rezerv Dilimi Pozisyonu		266.712.875		106.476.994,882	
B. Konvertibl Olmayan					
a) Efektif Deposu		1		1	106.476.994,883
b) Muhabir Hesapları		-			
III- Madeni Para			88.416,043		88.416,043
IV- Dahildeki Muhabirler				221.337,900	221.337,900
V- Menkul Kıymetler					
A. Devlet İç Borçlanma Senetleri					
a) Kuponlu	32.905.435,233				
b) Kupsuz	6.786.866,997		39.692.302,230		
B. Diğer					39.692.302,230
VI- İç Krediler					
A. Bankacılık Sektörüne Kullanılan Krediler					
a) Reeskont Kredileri		485.835,628			
b) 1211 S.K. 40/1-c Kapsamındaki Krediler					
c) Diğer				485.835,628	
B. TMSF'ye Kullanılan Krediler					485.835,628
VII- Açık Piyasa İşlemleri					
A. Vadeli İşlemlerden Alacaklar					
a) Nakit					
i. Döviz					
ii. Menkul Değer	33.249,339,657				
b) Menkul	2.016.000,000		35.265,339,657		
B. Diğer					35.265,339,657
VIII- Dış Krediler				33,564,251	33,564,251
IX- İştirakler				23,697,527	23,697,527
X- Gayrimenkuller ve Demirbaşlar					
A. Gayrimenkuller	329,121,228				
Amortismanlar(-)	(65,086,993)		264,034,235		
B. Demirbaşlar	100,355,085				
Amortismanlar(-)	(83,540,133)		16,814,952		280,849,187
XI- Takipteki Alacaklar (Net)					
A. Takipteki Alacaklar				2,281,703,849	
B. Takipteki Alacaklar Karşılığı (-)			(2,281,703,849)		
XII- SDR Tahsisatı Nedeniyle Hazine Yükümlülüğü				2,533,694,809	2,533,694,809
XIII- Değerleme Hesabı					
XIV- Faiz ve Gelir Reeskontları ve Tahakkukları			139,814,492		139,814,492
XV- Muvakkat Alacaklar			481,144,289	2,339,287	483,483,576
XVI- Diğer Aktifler			57,378,109	146,847	57,524,956
TOPLAM			73.893.374.103	118.264.354.037	192.157.728.140

NAZIM HESAPLAR

747.720.777.338

Binalar : 290.407.954 Türk Lirası bedelle sigortalıdır.
Demirbaşlar : 100.097.945 Türk Lirası bedelle sigortalıdır.

Reeskont ve avans işlemlerinde uygulanan iskonto ve faiz oranları:
Vadelerine en çok 3 ay kalan senetler karşılığında yapılacak;
Reeskont işlemlerinde % 15,00
Avans işlemlerinde % 16,00

4.2.2. 31.12.2009 TARİHLİ AYRINTILI BİLANÇO

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI BİLANÇOSU 31.12.2009 tarihinde sona eren 78. hesap devresi

PASİF	TÜRK LİRASI		YABANCI PARA		GENEL TOPLAM	
	HESAP TUTARI	TL	HESAP TUTARI	TL	HESAP TOPLAMI	TL
I- Tedavüldeki Banknotlar					38.340.278.128	38.340.278.128
II- Hazineye Borçlar						
A. Altın (Şafi Gram)... 345.574,68					18.468.864	
B. Rezerv Dilimi İmkanı						266.712.875
C. Diğer (Net)					45.662.455	39.148
III- Döviz Borçları						330.883.342
A. Konvertibl						1.193.442
B. Konvertibl olmayan						-
IV- Mevduat						1.193.442
A. Kamu Sektörü						
a) Hazine, Genel ve Özel Bütçeli İdareler	4.925.719.297		15.426.422.392			
b) Kamu İktisadi Kuruluşları	29.283					
c) İktisadi Devlet Teşekkülleri	55.405		60.006.290			
d) Diğer	59.083.333				4.984.887.318	15.486.428.682
B. Bankacılık Sektörü						
a) Yurtiçindeki Bankalar	26.169.285.738		7.401.094.159			
b) Yurtdışındaki Bankalar	9.335.378		-			
c) Zorunlu Karşılıklar (1211 S.K. Md. 40)						
i. Nakit	-		13.072.370.155			
ii. Altın (Şafi Gr.)						
d) Diğer (Valörlü İşlemler)	46.037		-		26.178.667.153	20.473.464.314
C. Muhtelif						
a) Kredi Mektuplu Döviz Tevdiatı			19.406.635.188			
b) Diğer	2.623.286		62.447.416		2.623.286	19.469.082.604
D. Uluslararası Kuruluşlar					7.148.343	
E. Fonlar						
a) Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu	17.059		18.754.091			
b) Diğer	135.635.185		2.602.929.271		135.652.244	2.621.683.362
V- Likidite Senetleri						89.359.637.306
VI- Açık Piyasa İşlemleri						-
A. Vadeli İşlemlerden Borçlar						
a) Nakit						
i. Döviz						
ii. Menkul Değer	2.017.436.055					
b) Menkul	32.999.999.999				35.017.436.054	
B. Diğer					12.314.500.000	47.331.936.054
VII- Dış Krediler						
A. Kısa Vadeli						
B. Orta ve Uzun Vadeli						13.861.842
VIII- İthalat Akreditif Bedelleri, Teminat ve Depozitolar						13.861.842
A. Döviz Satışı Yapılmış Akreditif Bedelleri						679.674.536
B. Mal Bedeli ve Teminatlar					3.686	-
IX- Ödenecek Senet ve Havaaleler						37.382.219
X- SDR Tahsisatı						2.533.694.809
XI- Sermaye						
A. Ödenmiş Sermaye					25.000	
B. Sermaye Enflasyon Düzeltme Farkı					46.208.524	46.233.524
XII- İhtiyat Akçesi						
A. Adi ve Fevkalade					3.335.529.535	
B. Hususi (1211 S.K. Md. 59)					2.379.249	
C. İhtiyat Akçeleri Enf. Düz. Farkı					353.372.477	3.691.281.261
XIII- Karşılıklar						
A. Emekli İkr. Ve Kıd. Tzm. Kar					92.526.988	
B. Vergi Karşılıkları					465.750.157	
C. Diğer Karşılıklar					48.037.632	606.314.777
XIV- Değerleme Hesabı					5.010.103.620	5.010.103.620
XV- Faiz ve Gider Reeskontları ve Tahakkukları					919.143.373	919.143.373
XVI- Muvakkat Borçlar					2.378.924	53.477.875
XVII- Diğer Pasifler					270.553.607	464.385.529
XVIII- Dönem Kârı					2.738.242.817	2.738.242.817
TOPLAM					130.329.579.434	61.828.148.706 192.157.728.140
NAZIM HESAPLAR						747.720.777.338

4.2.3. 31.12.2009 TARİHLİ BİLANÇO İLE İLGİLİ AÇIKLAMALAR

AKTİF HESAPLAR

1. Altın Mevcudu

Yıl sonu bakiyesi 119.281.550,38 safi gram karşılığı 6.374.873.001 TL olan altın mevcudumuz uluslararası standartta olan ve uluslararası standartta olmayan altınlardan oluşmaktadır. Altınlar, 31.12.2009 tarihinde Londra Borsasında oluşan 1 ons altın fiyatı 1.104 ABD doları kullanılarak hesaplanan 1 safi gram = 53,44391467 TL üzerinden değerlendirilmiştir.

	Safi Gram	(TL)
Uluslararası Standartta Olanlar	116.103.752,76	6.205.039.056
Uluslararası Standartta Olmayanlar	3.177.797,62	169.833.945
TOPLAM	119.281.550,38	6.374.873.001

2008 yıl sonu itibarıyla 116.103.752,76 safi gram karşılığı 4.883.048.695 TL olan uluslararası standarttaki altınlar; yıl içinde ABD dolarının TL karşısında değer kaybetmesi nedeniyle 27.198.816 TL azalış gösterirken, 1 ons altın fiyatının bir önceki yıl sonu değeri olan 865 ABD dolarından 2009 yılı sonunda 1.104 ABD dolarına yükselmesi ile 1.349.189.177 TL olmak üzere nette 1.321.990.361 TL artış göstererek, 2009 yılı sonunda 6.205.039.056 TL olarak gerçekleşmiştir.

Tamamı Bankaya ait uluslararası standarttaki altının 33.670.645,06 safi gramı Banka kasalarında, 82.433.107,70 safi gramı ise yurt dışı muhabir bankalar nezdinde muhafaza edilmektedir.

2008 yıl sonu itibarıyla 3.183.297,12 safi gram karşılığı 133.881.933 TL olan uluslararası standartta olmayan altınlarımız; yıl içinde 20 yıllık hizmet armağanı almaya hak kazanmış mensuplarımıza dağıtılmak üzere yaptırılan madalyonlar nedeniyle 5.500 gram karşılığı 231.296 TL ve ABD dolarının TL karşısında değer kaybetmesi nedeniyle 744.440 TL azalmış, ancak 1 ons altın fiyatının bir önceki yıl sonuna göre yükselmesi ile 36.927.748 TL artmasının etkisiyle 35.952.012 TL artış göstererek, 2009 yılı sonunda 3.177.797,62 gram karşılığı 169.833.945 TL olarak gerçekleşmiştir.

2. Döviz Alacakları

Bu kalem, konvertibl ve konvertibl olmayan döviz cinsleri üzerinden hariçteki muhabirlerimiz nezdinde açılan hesapları, ülkemizin IMF nezdinde bulunan kotasının altın ve yabancı para olarak ödenen kısmını (Rezerv Dilimi Pozisyonu) ve efektif mevcudunu içermektedir. Yıl sonundaki döviz ve efektif alış kurlarından bakiyesi 106.476.994.883 TL olan bu kalemin 106.476.994.882 TL'lik kısmı konvertibl, 1 TL'lik kısmı ise konvertibl olmayan efektiflerden oluşmaktadır.

a- Konvertibl

105.799.335.573 TL hariçteki muhabirler nezdindeki konvertibl dövizlerden, 266.712.875 TL Rezerv Dilimi Pozisyonundan ve 410.946.434 TL efektif mevcudundan oluşmaktadır.

b- Konvertibl Olmayan

İkili anlaşmalar gereğince açılan ve 31.12.2009 itibarıyla bakiye göstermeyen muhabir hesapları ile konvertibl olmayan 1 TL efektif mevcudunu göstermektedir.

3. Madeni Para

Banka'nın kasalarında bulunan madeni paraları göstermekte olup, yıl sonu bakiyesi 88.416.043 TL'dir.

4. Dahildeki Muhabirler

Dahili muhabirlik anlaşması gereğince TL cinsinden açılan muhabir hesabı ile döviz ve efektif piyasalarında yapılan döviz depo işlemlerinin gösterildiği kalemdir. 2008 yılında uluslararası kredi piyasalarında yaşanan sorunlar nedeniyle, döviz piyasasında döviz likiditesinin akışkanlığının artmasına katkıda bulunmak amacıyla, uluslararası piyasalardaki belirsizlikler ortadan kalkıncaya kadar,

4.2.3. 31.12.2009 TARİHLİ BİLANÇO İLE İLGİLİ AÇIKLAMALAR

9 Ekim 2008 tarihinde yeniden başlanan Döviz Efektif Piyasaları döviz depo piyasasındaki aracılık faaliyetleri 2009 yılında da devam etmiştir. 2008 yıl sonu itibarıyla 141 milyon ABD doları karşılığı 213.234.300 TL olan karşılardan döviz depoları, 2009 yılı sonunda 8.103.600 TL artarak 147 milyon ABD doları karşılığı 221.337.900 TL olarak gerçekleşmiştir.

5. Menkul Kıymetler

2001 yılında kamu ve fon bankalarından kesin alımı yapılan ve aynı yıl Ekim ayında uzun vadeli menkul kıymetlerle değiştirilen Devlet İç Borçlanma Senetleri (DİBS) ile ikincil piyasadan repo işlemleri yoluyla alınan DİBS'ler ve 23 Aralık 2009 tarihinden itibaren ikincil piyasadan kesin alışı yapılan DİBS'lerden oluşan bu kalem, 2008 yıl sonunda 33.653.502.314 TL bakiye göstermiştir. 2009 yıl sonu itibarıyla, 5.286.753.998 TL anapara itfasının, ters repo işlemleri nedeniyle 2.016.000.000 TL tutarında DİBS çıkışının ve ters repo dönüşü nedeniyle 112.324.663 TL maliyet azalışının etkisiyle azalmasına rağmen, repo işlemleri yoluyla alınan 13.000.000.000 TL tutarında DİBS'ler, ikincil piyasadan alınan 263.346.470 TL tutarında DİBS'ler ve 190.532.107 TL lehte değerlendirme nedeniyle 39.692.302.230 TL olmuştur.

Menkul Kıymetler kalemindeki hareketin, Banka'nın ticari bankalarla yaptığı ters repo işlemleri nedeniyle, bilançonun aktifinde yer alan "VII- Açık Piyasa İşlemleri / A. Vadeli İşlemlerden Alacaklar / b) Menkul" kalemindeki kıymetler ile repo işlemleri nedeniyle bilançonun pasifinde yer alan "VI- Açık Piyasa İşlemleri / A. Vadeli İşlemlerden Borçlar / b) Menkul" kalemindeki menkul kıymetlerle birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir.

6. İç Krediler

Bu kalem, bankacılık sektörüne ve Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna kullanılan kredileri içermektedir.

Dövizli nakit senetler karşılığı bankacılık sektörüne kullanılan reeskont kredilerinin yıl sonu itibarıyla bakiyesi 255.073.744 USD ve 47.109.703 EUR olup, TL karşılığı 485.835.628 TL'dir.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna kullanılan krediler, 2004 yılında DİBS karşılığında kullanılan avansın 9 Mayıs 2005 tarihinde erken itfa edilmesinden bu yana bakiye göstermemektedir.

	TL
A) Bankacılık Sektörüne Kullanılan Krediler	485.835.628
a) Reeskont Kredileri	485.835.628
b) 1211 S.K. 40/1-c Kapsamında Kullanılan Krediler	-
c) Diğer	-
B) TMSF'ye Kullanılan Krediler	-
TOPLAM	485.835.628

7. Açık Piyasa İşlemleri

Banka'nın, bankalardan repo işlemlerinden ve Bankalararası Para Piyasası işlemlerinden nakit alacaklarını ve ters repo işlemlerinden menkul kıymet alacaklarını gösteren bu kalem, repo işlemleri nedeniyle nakit alacaklarımızdan 33.249.339.657 TL, ters repo işlemleri nedeniyle menkul alacaklarımızdan 2.016.000.000 TL olmak üzere toplam 35.265.339.657 TL bakiye göstermektedir.

8. Dış Krediler

Sudan Merkez Bankası ile Banka arasında imzalanan Bankacılık Anlaşması uyarınca ve 31 Aralık 1990 tarihinde sona erdirilen Banka ile Arnavutluk Merkez Bankası arasındaki Bankacılık Düzenlemesi kapsamında tahsil edilemeyen alacaklar nedeniyle kullanılan krediler, imzalanan erteleme anlaşmaları çerçevesinde tahsil edilmektedir. 2008 yıl sonunda 25.200.576,77 ABD doları karşılığı 38.110.832 TL olan toplam dış kredi alacağından, Sudan Merkez Bankasından anapara taksidi olarak 2.827.912,08 ABD

4.2.3. 31.12.2009 TARİHLİ BİLANÇO İLE İLGİLİ AÇIKLAMALAR

doları ve Arnavutluk Merkez Bankasından 81.205,00 ABD dolarının tahsil edilmesi nedeniyle hesabın bakiyesi 2009 yıl sonunda 22.291.459,69 ABD doları karşılığı 33.564.251 TL olmuştur.

9. İştirakler

Yıl sonu itibarıyla bakiyesi 23.697.527 TL olup, Banka Kanunu'nun 3. maddesi gereğince, Banka'nın, BIS, Basle'deki 10.000.000 SDR ile Society For Worldwide Interbank Financial Telecommunication (SWIFT)'deki 22.000 EUR'luk iştirakini göstermektedir. Bu iştirakler, 1 SDR = 2,3650 TL ve 1 EUR = 2,1603 TL üzerinden değerlendirilmiştir.

10. Gayrimenkuller ve Demirbaşlar

Yıl sonu itibarıyla 280.849.187 TL bakiye gösteren bu kalem, Banka'nın sahip olduğu bina ve demirbaşların, bilançoda kayıtlı değerlerinden, birikmiş amortismanlar düşüldükten sonraki net değerini ve arsaların bilançoda kayıtlı değerini göstermektedir.

Geçen yıl gayrimenkullerin değeri 325.514.040 TL olup, bu yıl yapılan ilavelerle 3.607.188 TL artış göstererek 329.121.228 TL'ye ulaşmıştır. Banka binaları üzerinden ayrılan birikmiş amortismanlar toplamı 65.086.993 TL'nin düşülmesinden sonra gayrimenkullerin net değeri 264.034.235 TL olmaktadır.

Demirbaşların değeri olan 100.355.085 TL'den, demirbaşların birikmiş amortisman toplamı 83.540.133 TL'nin düşülmesinden sonra kalan net değeri 16.814.952 TL'dir. Geçen yıla göre demirbaşlarda 3.391.050 TL artış meydana gelmiştir.

11. Takipteki Alacaklar

Banka'nın, Irak Merkez Bankasından 1.422.802.989,77 ABD doları kredi alacağı karşılığı 2.142.314.462 TL ile Irak Bekhme Barajı projesi kapsamında Enka İnşaat ve Sanayii A.Ş.'den satın alınan senetler karşılığı kullanılan 92.574.475,48 ABD doları karşılığı 139.389.387 TL kredi alacağı olup, bu alacaklar için ayrılan toplam 2.281.703.849 TL karşılığın netleştirilmesi nedeniyle bu kalem yıl sonu itibarıyla bakiye göstermemektedir.

12. SDR Tahsisatı Nedeniyle Hazine Yükümlülüğü

IMF tarafından ülkemize tahsis edilmiş ve Hazine Müsteşarlığınca kullanılmış olan 1.071.329.729 SDR karşılığı 2.533.694.809 TL'den oluşmaktadır. Daha önceki yıllardan gelen 112.307.000 SDR'lik tahsisatın yanı sıra 28 Ağustos 2009 tarihinde 883.122.365 SDR tutarında Genel SDR Tahsisatı ve 9 Eylül 2009 tarihinde 75.900.364 SDR tutarında Özel SDR Tahsisatı gerçekleşmiştir. Hazine Müsteşarlığı yükümlülüğünün izlendiği bu kalem, pasifte "X-SDR Tahsisatı" kalemi ile karşılıklı olarak gösterilmektedir.

13. Değerleme Hesabı

Banka bilançosunun aktif ve pasifindeki altın, döviz ve efektiflerin yeniden değerlendirilmesi sonucu oluşan gerçekleşmemiş kur farkı giderlerinin takip edildiği bu kalem, 2008 yılından bu yana bakiye göstermemektedir.

14. Faiz ve Gelir Reeskontları ve Tahakkukları

31.12.2009 tarihinde tahakkuk eden faiz ve gelir reeskont ve tahakkuklarını gösteren ve yıl sonu bakiyesi 139.814.492 TL olan bu kalemin büyük bir kısmını repo yoluyla alınan DİBS'lerin faiz gelir reeskontları oluşturmaktadır.

4.2.3. 31.12.2009 TARİHLİ BİLANÇO İLE İLGİLİ AÇIKLAMALAR

15. Muvakkat Alacaklar

Yıl sonu bakiyesi 483.483.576 TL olan bu hesabın 481.144.289 TL'si Türk parası, 2.339.287 TL'si ise yabancı para cinsinden alacakları göstermekte olup, Türk parası cinsinden alacakların detayları aşağıda gösterilmiştir:

	TL
-Kurumlar Vergisinden Mahsup Edilecek Geçici Vergi	349.757.438
-Kurumlar Vergisinden Mahsup Edilecek Gelir Vergisi	67.024.965
-Yurt Dışındaki Milli Bankalar Nezdinde Açılan TL Mevduatları Takip Hesabı	61.652.022
-Genel ve Özel Bütçeli İdarelerden Tahsil Edilecek Maaş Ödemeleri Kur Farkları	1.424.070
-Banknot Matbaası Akreditif Bedelleri ve Diğer Hesapları	700.712
-Avans ve Depozitolar	563.943
-Diğer	21.139
TOPLAM	481.144.289

16. Diğer Aktifler

Yıl sonu bakiyesi 57.524.956 TL olan bu hesabın 57.378.109 TL'si Türk parası, 146.847 TL'si ise yabancı para cinsinden alacaklarımızı gösterir.

PASİF HESAPLAR

1. Tedavüldeki Banknotlar

Banka Kanunu'nun 36. maddesinin verdiği yetkiye dayanılarak tedavüle çıkarılan ve 2008 yıl sonu bakiyesi 31.743.434.114 TL olan tedavüldeki banknotlar, 6.596.844.014 TL artış göstererek yıl sonunda 38.340.278.128 TL'ye ulaşmıştır.

2. Hazine'ye Borçlar

Yıl sonu itibarıyla 330.883.342 TL olan Hazine'ye Borçlar kaleminde, geçen yıla göre 14.612.246 TL artış olmuştur.

a- Altın

345.574,68 safi gram karşılığı 18.468.864 TL olan Hazine'nin altın alacağında geçen yıla göre meydana gelen 3.934.812 TL'lik artış, yıl içinde ABD dolarının TL karşısında değer kaybetmesine rağmen, 1 ons altının ABD doları karşılığının bir önceki yıl sonuna göre artış göstermesinden kaynaklanmaktadır.

b- Rezerv Dilimi İmkânı

Türkiye'nin üyelik kotası olan 1.191,3 milyon SDR'nin altın ve yabancı para olarak ödenen kısmı dolayısıyla, Hazine'nin IMF nezdinde 112.775.000 SDR tutarında Rezerv Dilimi İmkânı bulunmaktadır. Aktifte "Döviz Alacakları" kaleminde yer alan "Rezerv Dilimi Pozisyonu" ile karşılıklı gösterilen bu kalemin yıl sonu bakiyesi 266.712.875 TL'dir.

c- Diğer (Net)

Hazine'nin çeşitli işlemlerinden doğan alacak ve borçlarının netleştirilmiş tutarını gösteren bu kalemin yıl sonu bakiyesi 45.701.603 TL'dir.

3. Döviz Borçları

Bu kalem, Banka'nın hariçteki muhabirlere konvertibl döviz cinsinden 1.193.442 TL tutarındaki borcunu göstermektedir.

4.2.3. 31.12.2009 TARİHLİ BİLANÇO İLE İLGİLİ AÇIKLAMALAR

a- Konvertibl

Geçen yıla göre 50.877 TL artış göstererek 1.193.442 TL olan konvertibl döviz borçları, hariçteki muhabir hesapları ile yurt dışı bankaların Banka nezdindeki hesaplarından oluşmaktadır.

b- Konvertibl Olmayan

Bankacılık düzenlemeleri çerçevesinde imzalanan ikili anlaşmalar gereğince açılan hesapları gösteren bu kalem, 2005 yılından bu yana bakiye göstermemektedir.

4. Mevduat

Yıl sonunda 89.359.637.306 TL bakiye gösteren bu kalemin Türk parası ve yabancı para olarak dökümü aşağıda gösterilmiştir:

	Türk Parası (TL)	Yabancı Para (TL)
A) Kamu Sektörü	4.984.887.318	15.486.428.682
a) Hazine, Genel ve Özel Bütçeli İdareler	4.925.719.297	15.426.422.392
i) Hazine Hesapları	4.826.827.816	14.610.169.630
ii) Genel Bütçeli İdareler	92.568.840	816.252.762
iii) Özel Bütçeli İdareler	6.322.641	-
b) Kamu İktisadî Kuruluşları	29.283	-
c) İktisadî Devlet Teşekkülleri	55.405	60.006.290
d) Diğer	59.083.333	-
B) Bankacılık Sektörü	26.178.667.153	20.473.464.314
a) Yurt İçindeki Bankalar	26.169.285.738	7.401.094.159
b) Yurt Dışındaki Bankalar	9.335.378	-
c) Zorunlu Karşılıklar (TCMB Kanunu Madde 40)	-	13.072.370.155
i) Nakit	-	13.072.370.155
ii) Altın (Safi gram)	-	-
d) Diğer (Valörlü İşlemler)	46.037	-
C) Muhtelif	2.623.286	19.469.082.604
a) Kredi Mektuplu Döviz Tevdiat Hesapları	-	19.406.635.188
b) Diğer	2.623.286	62.447.416
D) Uluslararası Kuruluşlar	7.148.343	-
E) Fonlar	135.652.244	2.621.683.362
a) Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu	17.059	18.754.091
b) Diğer	135.635.185	2.602.929.271
Toplam	31.308.978.344	58.050.658.962

5. Likidite Senetleri

Banka Kanunu'nun 52. maddesi gereğince ilk olarak 2007 yılında ihraç edilen likidite senetleri 2009 yılında bakiye göstermemektedir.

6. Açık Piyasa İşlemleri

Banka'nın, ters repo işlemlerinden ve Bankalararası Para Piyasası işlemlerinden nakit borçlarını ve repo işlemlerinden menkul kıymet borçlarını gösteren bu kalem; yıl sonu itibarıyla Banka'nın repo işlemleri nedeniyle 32.999.999.999 TL'lik menkul kıymet borcunu, ters repo işlemleri nedeniyle 2.017.436.055 TL ve Bankalararası Para Piyasası işlemlerinden olan 12.314.500.000 TL nakit borcunu göstermekte ve toplam olarak 47.331.936.054 TL'lik bakiye göstermektedir.

4.2.3. 31.12.2009 TARİHLİ BİLANÇO İLE İLGİLİ AÇIKLAMALAR

7. Dış Krediler

Garantisiz ticari borçları içeren bu kalem, 2009 yılı sonunda 13.861.842 TL bakiye göstermektedir.

8. İthalat Akreditif Bedelleri, Teminat ve Depozitolar

İthalat yönetmelikleri gereğince, Banka'ya yatırılan mal bedelleri ve teminatlar ile döviz satışı yapılmış akreditif işlemlerinin TL karşılıklarını içeren bu hesabın yıl sonu bakiyesi 679.678.222 TL olup, bu tutarın 679.674.536 TL'si döviz satışı yapılmış ithalat akreditif işlemlerini, 3.686 TL'si ise, Banka'ya yatırılan mal bedelleri ve teminatları göstermektedir.

9. Ödenecek Senet ve Havaleler

Yabancı para cinsinden ödenecek havale bedellerini içeren bu kalemin yıl sonu bakiyesi 37.382.219 TL'dir.

10. SDR Tahsisatı

IMF tarafından ülkemize tahsis edilmiş ve Hazine tarafından kullanılmış olan 1.071.329.729 SDR karşılığı 2.533.694.809 TL tutarındaki yükümlülüğü göstermektedir. Daha önceki yıllardan gelen 112.307.000 SDR'lik tahsisatın yanı sıra 28 Ağustos 2009 tarihinde 883.122.365 SDR tutarında Genel SDR Tahsisatı ve 9 Eylül 2009 tarihinde 75.900.364 SDR tutarındaki Özel SDR Tahsisatı gerçekleşmiştir. Aktifte "XII- SDR Tahsisatı Nedeniyle Hazine Yükümlülüğü" kalemiyle karşılıklı olarak gösterilmektedir.

11. Sermaye

Sermaye, Banka Kanunu'nun 5. maddesi gereğince her biri 0,10 TL itibari kıymette ve tamamen ödenmiş bulunan 250.000 hissedenden oluşan 25.000 TL tutarındaki ödenmiş sermaye ile 30 Aralık 2003 tarih ve 25332 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5024 sayılı Kanun hükümlerince ödenmiş sermaye kaleminde yapılan işlem sonucu 46.208.524 TL tutarındaki enflasyon düzeltmesi farkından oluşmaktadır. Hisse senetlerinin sınıflarına göre dökümü aşağıda yapılmıştır:

Sınıfı	Adedi	Toplam İçindeki yüzdesi	TL
A	136.800	54,72	13.680
B	64.340	25,74	6.434
C	54	0,02	5
D (*)	48.806	19,52	4.881
Ödenmiş Sermaye	250.000	100,00	25.000
Sermaye Enflasyon Düzeltmesi Farkı			46.208.524
TOPLAM			46.233.524

(*) Medeni Kanun uyarınca Hazine Müsteşarlığına intikal eden 53 adet hisse, D sınıfında izlenmektedir.

4.2.3. 31.12.2009 TARİHLİ BİLANÇO İLE İLGİLİ AÇIKLAMALAR

A sınıfı hisse senetlerinin tamamı Hazine'ye aittir. Hazine'nin D sınıfında yer alan hisseleri ile birlikte sermaye içindeki payı yüzde 54,74'tür. B sınıfı hisse senetlerinin tamamı Türkiye'de faaliyette bulunan Millî Bankalara tahsis edilmiştir.

B Sınıfı	Hisse Adedi	Toplam Sermaye İçindeki Yüzde Dağılımı	Tutarı (TL)
T.C. Ziraat Bankası A.Ş.	48.057	19,23	4.806
T. Garanti Bankası A.Ş.	6.208	2,48	621
T. İş Bankası A.Ş.	5.818	2,33	582
T. Halk Bankası A.Ş.	2.774	1,11	277
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	1.386	0,55	138
Akbank T.A.Ş.	75	0,03	8
Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	22	0,01	2
TOPLAM	64.340	25,74	6.434

Millî Bankalar dışında kalan diğer bankalarla, imtiyazlı şirketlere tahsis edilen, 15.000 adet hisse senedi ile sınırlandırılan ve toplam hisselerin yüzde 0,02'si olan 54 adet C sınıfı hisse senetlerinin tamamı ING Bank A.Ş.'ye aittir.

12. İhtiyat Akçesi

Yıl sonu bakiyesi 3.691.281.261 TL olan bu kalem, Banka Kanunu'nun 59. ve 60. maddeleri ile Türk Ticaret Kanunu'nun 469. maddesi gereğince ayrılmış bulunan İhtiyat Akçeleri ile 30 Aralık 2003 tarih ve 25332 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5024 sayılı Kanun gereği yapılan enflasyon düzeltmesi sonucu ortaya çıkan düzeltme farkını içermektedir.

	TL
A. Adi ve Fevkalade İhtiyat Akçesi	3.335.529.535
B. Hususi İhtiyat Akçesi (1211 S.K. Madde 59)	2.379.249
C. İhtiyat Akçeleri Enflasyon Düzeltme Farkı	353.372.477
TOPLAM	3.691.281.261

2008 yıl sonu itibarıyla 969.954.848 TL olan Adi İhtiyat Akçesi, 2008 yılı safi kârı olan 2.330.622.143 TL'den yüzde 20 oranında ayrılan 466.124.429 TL'nin eklenmesiyle 1.436.079.277 TL'ye yükselmiştir.

2008 yıl sonu itibarıyla 1.713.000.637 TL olan fevkalade ihtiyat, safi kârdan Banka Kanunu'nun 60. maddesinde belirtilen tutarlar düşüldükten sonra kalan miktarın yüzde 10'u oranında ayrılan 186.449.621 TL'nin eklenmesi ile 1.899.450.258 TL'ye yükselmiştir.

13. Karşılıklar

Yıl sonu bakiyesi 606.314.777 TL olan bu kalem, Banka Kanunu'nun 59. maddesi gereğince; gayri safi kârdan, Banka'ya özgü işlemler dolayısıyla meydana gelebilecek riskleri karşılamak üzere ayrılmış olan karşılıkları, yıl içinde ayrılan kıymet yollaması dahil sigorta karşılıklarını, emekli ikramiyesi ve kıdem tazminatı karşılığını ve yıl sonu kârından ayrılan vergi karşılıklarını göstermektedir.

	TL
A. Emekli İkramesi ve Kıdem Tazminatı Karşılıkları	92.526.988
B. Vergi Karşılıkları	465.750.157
C. Diğer Karşılıklar	48.037.632
TOPLAM	606.314.777

4.2.3. 31.12.2009 TARİHLİ BİLANÇO İLE İLGİLİ AÇIKLAMALAR

14. Değerleme Hesabı

Banka'nın bilançosunun aktif ve pasifindeki altın, döviz ve efektiflerin yeniden değerlendirilmesi sonucunda oluşan gerçekleşmemiş kur farkı gelirlerinin takip edildiği bu hesap 2009 yıl sonunda 5.010.103.620 TL bakiye göstermektedir.

15. Faiz ve Gider Reeskontları ve Tahakkukları

31.12.2009 tarihi itibarıyla bakiyesi 919.143.373 TL olan bu kalemin büyük bir kısmını işçi dövizli faiz gider reeskontları ve TL zorunlu karşılık faiz gider tahakkukları oluşturmaktadır.

16. Muvakkat Borçlar

Yıl sonu bakiyesi 53.477.875 TL olan bu hesabın, 2.378.924 TL'si Türk parası, 51.098.951 TL'si de yabancı para cinsi borçları göstermektedir.

17. Diğer Pasifler

270.553.607 TL Türk parası ve 193.831.922 TL yabancı para cinsinden olmak üzere, Banka'nın yıl sonu itibarıyla toplam 464.385.529 TL'lik borçlarını göstermektedir.

4.2.4. 01.01.2009-31.12.2009 DÖNEMİNE AİT AYRINTILI KÂR/ZARAR TABLOSU

MERKEZ BANKASI KÂR / ZARARI 01.01.2009 - 31.12.2009	TL
I- TÜRK LİRASI İŞLEMLERİ NET KÂRI / (ZARARI)	(778.582.929)
1- Türk Lirası DİBS Portföyü Net Kârı / (Zararı)	634.376.838
2- APİ, Likidite Senetleri ve BPPİ Net Kârı / (Zararı)	471.093.665
a- Açık Piyasa İşlemleri Net Kârı / (Zararı)	1.304.006.565
b- Bankalararası Para Piyasası İşlemleri Net Kârı / (Zararı)	(832.912.900)
3- Türk Lirası Mevduat Zorunlu Karşılık Faizleri	(1.379.172.481)
4- Diğer	(504.880.950)
a- Şüpheli Alacaklar Karşılığı	2.467.055
b- Genel Giderler	(533.835.883)
c- Diğer	26.487.877
II- YABANCI PARA İŞLEMLERİ NET KÂRI / (ZARARI)	3.982.575.902
1- Döviz Rezervleri Net Kârı / (Zararı)	3.985.564.472
a- Yabancı Para Portföy ve Depo Gelirleri	1.639.858.861
b- İşçi Dövizli Hesaplarına Ödenen Faizler	(569.911.238)
c- Yabancı Para Mevduat ve Zorunlu Karşılık Faizleri	(1.627.867)
d- Yabancı Para Alım-Satım Net Kârı	2.917.244.716
2- IMF Genel Kaynak Kullanımı Hesabı ve Hizmet Bedeli Ödemeleri	(2.988.569)
III- NET KÂR / (ZARAR) (I + II)	3.203.992.974

Banka'nın 2009 yılı kârının 1211 sayılı Banka Kanunu'nun 60. maddesi gereğince aşağıdaki gibi dağıtılması öngörülmektedir:

	TL
2009 Yılı Safi Kârı	3.203.992.974
1. İhtiyat Akçeleri	(897.117.883)
Adi İhtiyat (1211 S. K. Md. 60)	640.798.595
Fevkalade İhtiyat (1211 S. K. Md. 60)	256.319.288
2. Hissedarlara	(3.000)
İlk Kâr Hissesi	1.500
İkinci Kâr Hissesi	1.500
3. Memurlara Temettü	(7.667.114)
4. Vergi Karşılıkları	(465.750.157)
Kurumlar Vergisi	465.750.157
Kalan	1.833.454.819

4.2.5. 01.01.2009-31.12.2009 DÖNEMİNE AİT KÂR/ZARAR TABLOSU İLE İLGİLİ AÇIKLAMALAR

Banka'nın yıl sonunda TL işlemlerden net zararı 778.582.929 TL'dir. 2009 yılı sonu itibarıyla, Banka'nın portföyünde bulunan TL DİBS'lerden 634.376.838 TL'lik faiz geliri elde edilmiş; açık piyasa işlemleri net kârı 1.304.006.565 TL, Bankalararası Para Piyasası işlemleri net zararı 832.912.900 TL olarak gerçekleşmiş ve TL mevduat zorunlu karşılıklarına 1.379.172.481 TL faiz ödenmiştir.

Banka'nın yabancı para işlemlerinden yıl sonu kârı 3.982.575.902 TL'dir. Yabancı para portföy ve depo hesaplarından 1.639.858.861 TL gelir elde edilirken, işçi dövizli faiz giderleri 569.911.238 TL, yabancı para mevduat ve zorunlu karşılıkları faiz giderleri 1.627.867 TL, yabancı para alım-satım net kârı 2.917.244.716 TL ve IMF'den kullanılan kaynaklar için ödenen faiz gideri 2.998.569 TL olarak gerçekleşmiştir.

TL işlemleri içinde yer alan genel gider alt kalemleri bazında, Bankanın operasyonel aktiviteleri için son iki yılda yapılan cari harcamaların, 2003 fiyatlarıyla reel dağılımı aşağıdaki gibidir.

Reel (2003 fiyatlarıyla)	2008 (TL)	2009 (TL)	Değişim (%)
I-Personel Giderleri	227.547.178	250.760.211	10
II-Diğer Giderler	33.860.814	34.799.973	3
III-Banknot Tabı Giderleri	25.356.238	39.309.014	55
TOPLAM	286.764.230	324.869.198	13

2009 yılında, 2008 yılına göre personel giderlerinde, diğer giderlerde ve banknot tabı giderlerinde artış gözlenmektedir.

- **Personel giderleri;** aylıklar, yan ödemeler, sosyal güvenlik giderleri, sosyal yardımlar, sağlık harcamaları, eğitim giderleri ve görev yolluklarından oluşmaktadır.

Teknolojik gelişmelerin takip edilmesi, uygulanması ve nitelikli insan kaynağından yararlanmak suretiyle daha az sayıda ancak daha donanımlı eleman istihdam edilerek verimliliğin artırılması ve personel giderlerinin düşürülmesi politikası çerçevesinde, 1997 yılında 6880 olan personel sayısı, yüzde 36 azalarak 2009 yılında 4419'a düşmüştür.

Personel giderlerinde bir önceki yıla göre; yüzde 10 artış gerçekleşmiştir. Bu bölüm içinde önemli bir paya sahip olan personele ödenen aylık ve yan ödemelerde bir önceki yıla göre meydana gelen artış oranı da % 11 oranındadır. Banka Meclisi, Yönetim Komitesi ve Denetleme Kurulu üyelerinden oluşan Banka üst yönetimine 2009 yılında brüt ücret olarak toplam 3.262.185 TL ödenmiş olup, bu tutar Banka personeline 2009 yılında ödenen aylık ve yan ödemeler toplamının yüzde 1'ini oluşturmaktadır.

- **Diğer giderler;** 2009 yılında bir önceki yıla göre yüzde 3 oranında artmıştır. Bu artış 2009 yılında; kiralar, ısıtma, aydınlatma ve su giderleri, haberleşme giderleri, temsilcilik giderleri, sosyal içerikli giderler ile kıymet yollama giderleri için yapılan harcamanın 2008 yılına göre artmasından kaynaklanmıştır.

Diğer harcama kalemlerinde ise önemli bir değişim görülmemektedir.

- **Banknot tabı giderleri;** 2009 yılında bir önceki yıla göre yüzde 55 oranında artmıştır. Bu artış;
  - 2009 yılındaki banknot üretiminin 2008 yılındaki üretimden yaklaşık % 23 daha fazla,
  - TL banknotlarının üretiminde kullanılan kağıdın taşıdığı yüksek güvenlik özellikleri nedeniyle kağıt maliyetinin YTL banknotlarda kullanılan kağıtlara oranla yüksek (2008 yılı banknot üretiminin % 30'luk kısmı YTL'dir),
  - 2009 yılına ait ortalama Euro kurunun 2008 yılına göre yaklaşık % 13 daha yüksek (Banknot kağıt ve mürekkebi yurtdışından ithal edilmektedir)

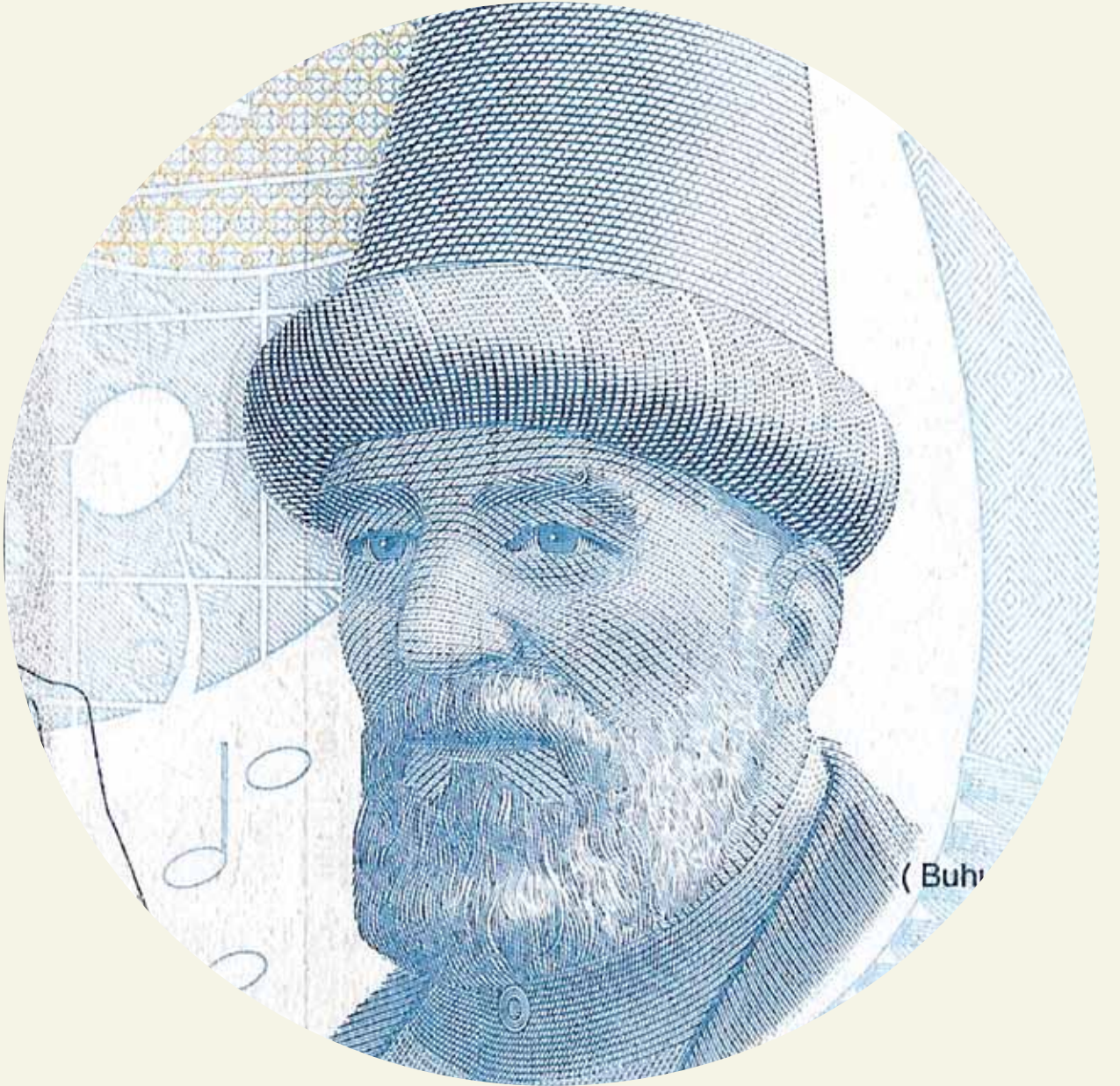
olmasından kaynaklanmaktadır.

Banka, Kanunu ile kendisine verilen emisyon, para politikasının belirlenmesi, fiyat istikrarının sağlanması ve ülkenin döviz rezerv yönetimi gibi temel görevleri yerine getirmek ve teknolojik gelişmelerin de gerisinde kalmamak üzere, gerek cari gerekse yatırım harcamalarında azami tasarrufa özen göstererek bütçesini hazırlamaktadır.

100 TL

İTRİ

Kaynaklarda 1640-1712 yılları arasında yaşadığı belirtilen İtri, Klasik Türk Müziği'nin kurucusudur. Bestelerindeki melodi zenginliği çok kuvvetli olan sanatçı, Türk müziğinin hemen her formunda eser vermiştir. Bugüne notalarıyla gelebilen parça sayısı 42 ise de 1000'e yakın bestesi olduğu bilinmektedir.

4.3. UFRS'YE UYGUN OLARAK DÜZENLENMİŞ FİNANSAL TABLOLAR

31 ARALIK TARİHİ İTİBARIYLA BİLANÇOLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

	Notlar	2009 Bin TL	2008 Bin TL	2009 Milyon ABD Doları (*)	2008 Milyon ABD Doları (*)
VARLIKLAR					
Nakit değerler ve altın rezervleri	6	6.874.235	5.647.028	4.565	3.734
Bankalardan alacaklar	7	43.063.546	25.649.432	28.600	16.961
Makul değer değişiklikleri gelir tablosunda muhasabeleşecek finansal varlıklar	8	104.665.581	114.220.178	69.513	75.527
Verilen kredi ve avanslar	9	512.318	31.440	340	21
Yatırım amaçlı finansal varlıklar					
- Satılmaya hazır	10	373.071	323.566	248	214
- Vadeye kadar elde tutulacak	10	-	339.380	-	224
Maddi duran varlıklar	11	240.567	244.011	160	161
Maddi olmayan duran varlıklar	12	4.964	4.889	3	3
Diğer varlıklar	13	59.566	48.360	40	31
Toplam varlıklar		155.793.848	146.508.284	103.469	96.876
YÜKÜMLÜLÜKLER					
Tedavüldeki banknotlar	14	38.340.278	31.743.434	25.463	20.990
Bankalara borçlar	15	46.893.296	53.279.066	31.144	35.231
Diğer mevduatlar	16	43.388.367	38.621.031	28.816	25.538
Uluslararası Para Fonu'na ("IMF") borçlar	17	8.201	6.794	5	4
Diğer alınan banka kredileri	18	14.333.082	9.939.440	9.519	6.572
Diğer yükümlülükler	19	875.278	945.677	581	625
Vergi yükümlülüğü	20	72.064	166.909	48	110
Ertelenmiş vergi yükümlülüğü	20	986.043	1.261.392	655	834
Kıdem tazminatı yükümlülüğü	21	76.247	70.541	51	47
Toplam yükümlülükler		144.972.856	136.034.284	96.282	89.951
ÖZ SERMAYE					
Ödenmiş sermaye	28	47.464	47.464	32	31
Birikmiş kâr		10.437.717	10.139.250	6.932	6.704
Diğer yedekler		335.811	287.286	223	190
Toplam öz sermaye		10.820.992	10.474.000	7.187	6.925
Toplam yükümlülükler ve öz sermaye		155.793.848	146.508.284	103.469	96.876
Taahhütler ve şarta bağlı yükümlülükler	27				

(*) ABD Doları tutarlar, sadece okuyuculara kolaylık sağlaması açısından TL tutarlar üzerinden 31 Aralık 2009 ve 2008 tarihlerinde Banka tarafından açıklanan resmi döviz alış kuru kullanılarak hesaplanmış olup bu mali tabloların bir parçası değildir (Not 2.c.).

31 ARALIK TARİHİNDE SONA EREN YILLARA AİT GELİR TABLOLARI

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

	Notlar	2009 Bin TL	2008 Bin TL	2009 Milyon ABD Doları (*)	2008 Milyon ABD Doları (*)
Faiz gelirleri	22	6.054.774	6.726.264	3.913	5.203
Faiz giderleri	22	(4.065.190)	(4.921.303)	(2.627)	(3.807)
Net faiz geliri		1.989.584	1.804.961	1.286	1.396
Ücret ve komisyon geliri	23	63.862	60.966	41	47
Ücret ve komisyon gideri	23	(9.782)	(8.087)	(6)	(6)
Net ücret ve komisyon geliri		54.080	52.879	35	41
Temettü geliri	24	4.841	4.884	3	4
Makul değer değişiklikleri gelir tablosunda muhasabeleşecek finansal varlıklar (gideri)/geliri, net		(1.182.053)	1.669.206	(764)	1.291
Kur farkı kârı, net	25	1.549.988	10.914.217	1.002	8.442
Diğer faaliyet geliri		1.050	7.245	1	6
Krediler değer düşüklüğü zararları	9	2.498	(576.517)	2	(446)
Diğer faaliyet giderleri	26	(593.861)	(491.858)	(384)	(380)
Vergi öncesi kâr		1.826.127	13.385.017	1.181	10.354
Vergi gideri	20	(189.466)	(1.586.960)	(122)	(1.228)
Net dönem kârı		1.636.661	11.798.057	1.059	9.126

(*) ABD Doları tutarlar, sadece okuyuculara kolaylık sağlaması açısından TL tutarlar üzerinden 31 Aralık 2009 ve 2008 tarihlerinde sona eren yıllara ait ortalama günlük resmi Banka döviz alış kuru kullanılarak hesaplanmış olup bu mali tabloların bir parçası değildir (Not 2.c.).

Sayfa 87-139 arasındaki notlar finansal tabloların tamamlayıcı parçasını oluştururlar.

31 ARALIK TARİHİNDE SONA EREN YILLARA AİT KAPSAMLI GELİR TABLOLARI

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

	Notlar	2009	2008
Net dönem kârı		1.636.661	11.798.057
Diğer kapsamlı gelir			
Satılmaya hazır finansal varlıkların makul değer artışı	10	49.505	79.508
Satılmaya hazır finansal varlıkların makul değer artışı üzerinden hesaplanan ertelenmiş vergi	20	(2.469)	(15.000)
Zamanaşımına uğrayan banknotlardan kazançlar	14	1.489	-
Döneme ait toplam kapsamlı gelir		1.685.186	11.862.565

Sayfa 87-139 arasındaki notlar finansal tabloların tamamlayıcı parçasını oluştururlar.

31 ARALIK TARİHİNDE SONA EREN YILLARA AİT ÖZ SERMAYE DEĞİŞİM TABLOLARI

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

	Ödenmiş Sermaye			Diğer yedekler	Birikmiş kârlar/ (zararlar)	Toplam
	Sermaye	Sermaye düzeltme farkı	Toplam ödenmiş sermaye			
1 Ocak 2008 tarihindeki bakiyeler	25	47.439	47.464	222.778	(1.652.086)	(1.381.844)
Nakit temettüleri	-	-	-	-	(6.721)	(6.721)
31 Aralık 2008 tarihinde sona eren yıla ait toplam kapsamlı gelir	-	-	-	64.508	11.798.057	11.862.565
31 Aralık 2008 tarihindeki bakiyeler	25	47.439	47.464	287.286	10.139.250	10.474.000
1 Ocak 2009 tarihindeki bakiyeler	25	47.439	47.464	287.286	10.139.250	10.474.000
Nakit temettüleri	-	-	-	-	(1.338.194)	(1.338.194)
31 Aralık 2009 tarihinde sona eren yıla ait toplam kapsamlı gelir	-	-	-	48.525	1.636.661	1.685.186
31 Aralık 2009 tarihindeki bakiyeler	25	47.439	47.464	335.811	10.437.717	10.820.992

Sayfa 87-139 arasındaki notlar finansal tabloların tamamlayıcı parçasını oluştururlar.

31 ARALIK TARİHİNDE SONA EREN YILLARA AİT NAKİT AKIM TABLOLARI

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

	Notlar	2009	2008
Faaliyetlerden sağlanan nakit akımları			
Net dönem kârı		1.636.661	11.798.057
Düzeltilmeler:			
Maddi duran varlıklar amortisman gideri	11	15.564	13.543
Maddi olmayan duran varlıklar itfa gideri	12	710	725
Kredi değer düşüklüğü karşılığı	9	(2.498)	576.517
Kredi değer düşüklüğü karşılığı kur farkı (gideri)/geliri	9	10.270	(519.051)
Kıdem tazminatı karşılığı	21	11.351	12.142
Net faiz geliri	22	(1.989.584)	(1.804.961)
Alınan faizler		5.952.011	6.631.610
Ödenen faizler		(4.615.553)	(4.745.785)
Temettü geliri	24	(4.841)	(4.884)
Net komisyon geliri	23	(54.080)	(52.879)
Alınan komisyonlar, net		62.792	60.674
Ödenen komisyonlar		(8.988)	(27.916)
Zaman aşımına uğrayan banknot yedeklerindeki artış	14	1.489	-
Vergi gideri	20	189.466	1.586.960
Diğer nakit dışı kalemler		(1.209.345)	(8.791.540)
Varlık ve yükümlülüklerdeki değişiklik öncesi faaliyet kârından sağlanan nakit akımları		(4.575)	4.733.212
Faaliyetlerle ilgili varlık ve yükümlülüklerdeki değişim:			
Makul değer değişiklikleri gelir tablosunda muhasebeleşecek finansal varlıklardaki azalış/(artış)		9.141.699	(7.079.673)
Verilen kredi ve avanslardaki net artış		(480.847)	(5.498)
Diğer varlıklardaki net azalış		84.005	20.444
Tedavüldeki banknotlardaki net artış		6.596.844	4.314.045
Bankalara borçlardaki net (azalış)/artış		(5.815.019)	11.224.344
Diğer mevduatlardaki net artış		5.000.087	(48.015)
Diğer yükümlülüklerdeki net azalış		(636.476)	(314.497)
Faaliyetlerden sağlanan nakit, net		13.885.718	12.844.362
Yatırım faaliyetlerinden sağlanan/(kullanılan) nakit akımları			
Maddi ve maddi olmayan duran varlık alımı, net	11,12	(12.905)	(26.133)
Menkul kıymet satımı/(alımı)		336.889	(177.791)
Alınan temettü		4.997	4.248
Yatırım faaliyetlerinde sağlanan/(kullanılan) nakit, net		328.981	(199.676)
Finansman faaliyetlerinden sağlanan nakit akımları			
Diğer alınan banka kredilerinin ve IMF'ye borçların geri ödemesi		4.395.049	6.026.317
Ödenen temettüler		(1.338.194)	(6.721)
Finansman faaliyetlerinden sağlanan nakit, net		3.056.855	6.019.596
Döviz kurlarındaki değişimin nakit ve nakit benzerleri üzerindeki etkisi		1.238.854	2.372.835
Nakit ve nakit benzerlerindeki artış, net		18.510.408	21.037.117
Dönem başı nakit ve nakit benzerleri	30	31.296.039	10.258.922
Dönem sonu nakit ve nakit benzerleri	30	49.806.447	31.296.039

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

NOT 1 - GENEL BİLGİ

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası A.Ş. ("Banka") 1931 yılında Türkiye'de kurulmuştur. Banka Türkiye'de banknot ihracı imtiyazına münhasıran sahip ve 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu'nda yer alan ("TCMB Kanunu") yazılı görev ve yetkileri haiz olmak üzere "Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası" unvanı altında anonim şirket olarak kurulmuştur. Banka'nın İdare Merkezi Ankara'da olup, İstiklal Cad. 10 Ulus, 06100 Ankara, Türkiye adresinde bulunmaktadır. Türkiye genelinde 21 şube ve 4 yabancı temsilciliği bulunan Banka'nın 31 Aralık 2009 tarihi itibarıyla personel sayısı 4.419'dur (2008: 4.437).

Banka'nın temel amacı fiyat istikrarını sağlamaktır. Banka, fiyat istikrarını sağlamak için kullanacağı para politikası araçlarını ve uygulayacağı para politikasını doğrudan kendisi belirler.

Banka'nın temel görevleri;

a) Açık piyasa işlemleri yapmak,

b) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ("T.C. Hükümeti") ile birlikte Türk Lirası'nın ("TL") iç ve dış değerini korumak için gerekli önlemler almak ve yabancı paralar ile altın karşısında muadeletini tespit etmeye yönelik kur rejimini belirlemek, TL'nin yabancı paralar karşısında değerinin belirlenmesi için döviz ve efektiflerin vadesiz ve vadeli alım ve satımı ile dövizlerin TL ile değişimi ve diğer türev işlemlerini yapmak,

c) Bankaların ve Banka'ca uygun görülecek diğer mali kurumların yükümlülüklerini esas alarak zorunlu karşılıklar ile ilgili usul ve esasları belirlemek,

d) Reeskont ve avans işlemleri yapmak,

e) Ülke altın ve döviz rezervlerini yönetmek,

f) TL'nin hacim ve dolaşımını düzenlemek, ödeme ve menkul kıymet transferi ve mutabakat sistemleri kurmak, kurulmuş ve kurulacak sistemlerin kesintisiz işlemlerini ve denetimini sağlayacak düzenlemeleri yapmak, ödemeler için elektronik ortam da dahil olmak üzere kullanılacak yöntemleri ve araçları belirlemek,

g) Finansal sistemde istikrarı sağlayıcı ve para ve döviz piyasaları ile ilgili düzenleyici tedbirleri almak,

h) Mali piyasaları izlemek,

i) Bankalardaki mevduatın vade ve türleri ile özel finans kurumlarındaki katılma hesaplarının vadelerini belirlemektir.

NOT 2 - SUNUM ESASLARI

(a) Türk Lirası mali tablolar

Bu mali tablolar, Uluslararası Muhasebe Standartları ("UMS") ve Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu ("UMSK") tarafından yayımlanan yorumları da kapsayan Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'na ("UFRS") uygun olarak hazırlanmıştır. Banka, muhasebe defterlerini ve yasal mali tablolarını Türk Ticaret Kanunu, vergi mevzuatı ve TCMB Kanunu'na uygun olarak hazırlamaktadır. Bu mali tablolar yasal kayıtlara, UMSK tarafından yayımlanan UFRS'ye uyumlu hale getirmek için gerekli düzeltmeler yansıtılarak düzenlenmiştir.

Mali tablolar, Türkiye Cumhuriyeti'nin para birimi olan TL cinsinden ifade edilmiştir.

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

Bu mali tablolar 19 Mart 2010 tarihinde Banka Meclisi'nde onaylandıktan sonra 20 Nisan 2010 tarihinde gerçekleşecek olan Banka Genel Kurulu'nun görüşüne sunulacaktır.

UFRS'ye uygun olarak hazırlanan mali tablolar, önemli muhasebe tahminlerinin kullanılmasının yanı sıra Banka'nın muhasebe politikalarının uygulanmasında yönetimin değerlendirmelerini de içermektedir. Önemli ölçüde değerlendirme ve karmaşıklık içeren alanlar ile tahmin ve varsayımların mali tablolara önemlilik arz ettiği alanlar Not 5'de açıklanmıştır.

1 Ocak 2009 tarihinden itibaren geçerli standartlar ve mevcut standartlara ilaveler ve yorumlar

Banka'nın faaliyetleri ile ilgili olan ve 1 Ocak 2009 tarihinden itibaren geçerli mevcut standartlara ilaveler ve yorumlar aşağıdaki gibidir.

UMS 1, "Finansal tabloların sunumu" (Değişiklik). Değişiklik, öz sermayede kontrol gücü olmayan paylardan kaynaklanan gelir gider değişikliklerinin öz sermaye değişim tablosunda gösterilmesini engellemekte, kontrol gücü olmayan paylardan kaynaklanan değişikliklerin ana ortaklık paylarından kaynaklanan değişikliklerden ayrı gösterilmesini öngörmektedir. Şirketler tek bir tablo (kapsamlı gelir tablosu) ya da iki tablo (gelir tablosu ve kapsamlı gelir tablosu) sunmak konusunda serbest bırakılmışlardır. Banka, iki ayrı tablo halinde sunmayı seçmiştir: gelir tablosu ve kapsamlı gelir tablosu.

UFRS 7, "Finansal Araçlar: Açıklamalar" (Değişiklik). Değişiklik, makul değer ölçümleri ve likidite riski ile ilgili sunulması gereken açıklamaları arttırmıştır. Buna bağlı olarak değişiklik makul değer ölçümlerinin belli bir hiyerarşiye göre yapılmasını gerektirmektedir. Değişikliğin Banka tarafından uygulanması ek açıklamalar getirmiş olmakla birlikte, Banka'nın finansal durumu veya kapsamlı geliri üzerinde bir etkisi bulunmamaktadır.

Aşağıda yer alan yeni standartlar, mevcut standartlarda yapılan değişiklikler ve yorumlar, 1 Ocak 2009 tarihinden itibaren geçerli olmakla birlikte, Banka'nın faaliyetleriyle ilgili değildir.

UFRS 8 Faaliyet Bölümleri. Standart, UMS 14 "Bölümlere Göre Raporlama" standartının yerini almakta ve bölümlere ilişkin bilgilerin iç raporlamada kullanılan bilgilerle aynı bazda olmasını sağlamak üzere bir "Yönetimsel Yaklaşım" gerektirmektedir.

UFRS 2, "Hisse Bazlı Ödemeler: Hak ediş koşulları ve iptaller" (Değişiklik). Bu değişiklik, asıl olarak hak ediş koşullarının tanımını ve şirket yerine diğer taraflarca yapılan iptallerdeki düzenlemeleri kapsamaktadır. Değişiklik, hak ediş koşullarının; sadece hizmet koşullarını ve performans koşullarını içerdiğini belirtmektedir. Hak ediş koşullarının değişen tanımı sonucunda, verilen özkaynağa dayalı finansal aracın gerçeğe uygun değeri hesaplanırken hak ediş olmayan koşullar göz önünde bulundurulmalıdır. Aynı zamanda standart, hak ediş koşulları ve hak ediş olmayan koşulların yerine getirilmediği zaman kullanılacak kayıt türünü tanımlamaktadır.

UMS 23, "Borçlanma maliyetleri" (Değişiklik). Değişiklik, kullanıma hazır hale gelmesi için belirli bir zaman geçmesi gereken varlıklar için yapılan borçlanmaların maliyetlerinin oluştuğu dönemde gelir tablosuna gider olarak muhasebeleştirilmesi yöntemini kaldırmıştır.

UMS 32, "Finansal Araçlar: Sunum" (Değişiklik). Değişiklik, finansal yükümlülük tanımına uyan bazı finansal araçların öz sermaye olarak sınıflandırılmasını gerektirmektedir. Kurumun net varlıklarından arta kalan kazancı temsil eden opsiyon içeren finansal araçların belirli özellikleri ve spesifik koşulları sağlaması durumunda öz sermaye altında sınıflandırılmasını öngörmektedir. Bu koşullara ilave olarak, sahibini tasfiye halindeki bir kurumun net varlıklarından orantılı miktarda yetkili kılan finansal araçlar bu finansal yükümlülük tanımına istisna teşkil etmektedir.

UFRYK 16, "Yurt dışındaki işletmede bulunan net yatırım riskinden korunma". UFRYK 16, net yatırım riskinden korunma işlemlerinin muhasebeleştirilmesine açıklık getirmektedir.

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

UFRYK 13, "Müşteri Sadakat Programları". UFRYK 13, mal ya da hizmetlerin müşteri sadakat programları (örnek olarak armağan puan veya ücretsiz ürünler) çerçevesinde satılıp satılmamasına açıklık getirir. Düzenleme, çok unsurlu öğeler içermektedir.

Henüz geçerli olmayan standartlar ve mevcut standartlar ile ilgili değişiklikler ve yorumlar

Henüz geçerli olmayan ve Banka tarafından geçerlilik tarihinden önce uygulanmamış Banka faaliyetleri ile ilgili standartlar ve mevcut standartlar ile ilgili değişiklik ve yorumlar

UFRS 9 "Finansal araçlar bölüm 1: Sınıflandırma ve ölçme" (1 Ocak 2013 tarihinden itibaren geçerlidir). UFRS 9, Kasım 2009'da yayımlanmış ve UMS 39'un finansal varlıkların sınıflandırma ve ölçümüne yönelik bölümlerinin yerini almıştır. Başlıca özellikleri aşağıda yer almaktadır:

•Finansal araçlar iki ölçüm kategorisinde sınıflandırılmalıdır, şöyle ki: sonraki ölçümlerinde gerçeğe uygun değerleriyle ölçülenler ve sonraki ölçümlerinde iskonto edilmiş maliyetinden ölçülenler. İlgili finansal aracın hangi kategoride değerlendirileceği kararı ilk muhasebeleştirme aşamasında verilmelidir. Sınıflandırma, şirketin finansal araçlarını yönetirken uyguladığı iş modeline ve finansal araçların sözleşmeden doğan nakit akım özelliğine bağlıdır.

•Bir finansal araç sonraki ölçümünde ancak bir borçlanma aracı olması ve şirketin iş modeliyle ilgili hedefinin ilgili finansal varlığı sözleşmeden doğan nakit akımlarını elde etmek olması ve varlığın sözleşmeden doğan nakit akımlarının yalnızca anapara ve faiz ödemelerinden oluşması (yalnızca "temel kredi özelliklerini" taşıması) koşullarını sağlaması şartıyla iskonto edilmiş maliyet yönetime göre ölçülür. Bu koşulları sağlamayan diğer tüm borçlanma araçları gerçeğe uygun değer değişimleri gelir tablosu ile ilişkilendirilen finansal araçlar olarak ölçülmelidir.

•Tüm özkaynağa dayalı finansal araçlar sonraki ölçümde gerçeğe uygun değerleriyle ölçülmelidir. Alım satım amaçlı özkaynağa dayalı finansal araçlar gerçeğe uygun değer değişimleri gelir tablosu ile ilişkilendirilen finansal araçlar olarak ölçülmelidir. İlk muhasebeleştirme aşamasında verilecek geri dönüşü olmayan karara uygun olarak diğer tüm özkaynağa dayalı finansal araçlardan oluşacak gerçekleşmiş ya da gerçekleşmemiş gerçeğe uygun değer kazanç ve kayıpları gelir tablosu yerine diğer kapsamlı gelir tablosuyla ilişkilendirilir. Gerçeğe uygun değer kazanç ve kayıplarının gelir tablosundan taşınması söz konusu değildir. Sınıflandırmaya yönelik olarak finansal araçların ilk muhasebeleşmesi aşamasında yapılacak seçim her bir finansal araç için ayrı ayrı uygulanabilir. Temettüpler yatırımdan elde edilen geliri temsil ettiği sürece gelir tablosuna yansıtılır.

UMS 39, "Finansal araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme - Uygun olan finansal riskten korunmaya konu kalemler" (Değişiklik) (1 Temmuz 2009 tarihinden itibaren geçerlidir). Değişiklik iki durum için yol göstermektedir. Finansal riskten korunmaya konu kalemdaki tek taraflı bir riskin belirlenmesinde, UMS 39, satın alınan opsiyonunun kendi bütünlüğü içerisinde riskten korunma aracının tek taraflı riski olarak belirtilmesinin tam olarak etkili olmayacağı sonucuna varmaktadır. Belirli durumlar dışında enflasyonun riskten korunmaya konu risk ya da kısım olarak belirtilmesine izin verilmemektedir.

Henüz geçerli olmayan ve Banka faaliyetleriyle ilgili olmayan mevcut standartlarla ilgili yorumlar ve değişiklikler

UFRS 3, "İşletme Birleşmeleri" (Değişiklik) (1 Temmuz 2009 tarihinden itibaren geçerlidir). Revize edilen standart, iktisap yöntemi uygulamasına devam etmekle birlikte önemli değişiklikler getirmektedir. Örneğin, iktisap için yapılan tüm ödemelerin iktisap tarihindeki gerçeğe uygun değerleri ile kaydedilmeleri, borç olarak sınıflandırılan iktisap sonrası yeniden değerlemeye tabi tutulan şarta bağlı ödemelerin de gelir tablosu ile ilişkilendirilmesi gerekmektedir. İktisap ile iktisap yapılması durumunda iktisap edilen varlıkta kontrol gücü olmayan paylar, gerçeğe uygun değerleri ya da iktisap edilen varlığın net varlıklar içindeki paylarının değeri üzerinden ölçülebilir. İktisap ile ilişkilendirilen tüm harcamaların giderleştirilmesinin gerektiğini belirtmektedir.

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

UMS 27, "Konsolide ve konsolide olmayan finansal tablolar" (Değişiklik) (1 Temmuz 2009 tarihinden itibaren geçerlidir). Revize edilen standart, kontrol oranında değişiklik olmadığı durumlarda kontrol gücü olmayan paylarla yapılan tüm işlemlerin öz sermayede gösterilmesini gerektirmekte olup, söz konusu işlemlerin şerefiye ya da gelir ve gider doğurmayacağını düzenlemektedir. Revize edilen standart, kontrolün sona erdiği durumlarda nasıl muhasebeleştirileceğini de belirlemektedir. Ayrıca standart, kontrolün sona erdiği işletmede kalan hisselerin gerçeğe uygun değerlerinin yeniden belirlenmesini ve ortaya çıkan kayıp ve kazançların gelir tablosunda muhasebeleştirilmesini öngörmektedir.

UFRS 1 ve UMS 27, "Bağlı ortaklık, müşterek yönetime tabi ortaklık ve iştiraklerdeki yatırımların açılış değeri" (Değişiklik) (1 Temmuz 2009 tarihinden itibaren geçerlidir). Revize edilen standart, UFRS'yi ilk defa uygulayanların, konsolide olmayan finansal tablolarında bağlı ortaklık, müşterek yönetime tabi ortaklık ve iştiraklerdeki yatırımlarının açılış değerini gerçeğe uygun değer ya da defter değeri üzerinden ölçmelerine olanak tanımaktadır. Değişiklik ayrıca UMS 27'de yer alan maliyet yöntemi tanımını kaldırmakta ve şirketlerin konsolide olmayan finansal tablolarında bağlı ortaklık, müşterek yönetime tabi ortaklık ve iştiraklerdeki yatırımlarından elde ettikleri temettüleri gelir olarak sunmalarını zorunlu hale getirmektedir.

UFYK 17, "Nakit dışı varlıkların ortaklara dağıtımı" (Değişiklik) (1 Temmuz 2009 tarihinden itibaren geçerlidir). Ortaklara dağıtılan nakit dışı temettülerin nasıl ölçülmesi gerektiğini belirtmektedir. Temettü şirket tarafından onaylandığında ve şirketin takdir yetkisi altından çıktığı zaman temettü yükümlülüğü muhasebeleştirilir. Bu temettü yükümlülüğü dağıtılacak olan net varlıkların gerçeğe uygun değerinde olmalıdır. Ödenen temettü ve dağıtılan net varlıklardan ileriki döneme taşınanlar arasındaki fark gelir tablosunda muhasebeleştirilmelidir. Ortaklara dağıtım amaçlı elde tutulan net varlıklar durdurulan faaliyet tanımını karşılıyor ise ilave dipnotlarda ek açıklamalar yapılmalıdır.

UFYK 18 "Müşterilerden varlık transferleri" (1 Temmuz 2009 tarihinden itibaren geçerlidir). Bu yorum, müşteriler tarafından maddi duran varlık transfer edilen işletmelere söz konusu transferlerin muhasebeleştirilmesi konusunda açıklık getirmektedir. Bu yorum ayrıca, müşteriden sağlanan nakit girişinin sadece maddi duran varlık inşası veya alımı için kullanıldığı ya da mal veya hizmet kaynağına devamlı surette erişimin sağlandığı anlaşılmalara uygulanmaktadır.

(b) Enflasyon etkilerinin muhasebeleştirilmesi

1 Ocak 2006'dan önce TL'nin satın alma gücündeki değişiklikler nedeniyle yapılan düzeltmeler

UMS 29, "Yüksek Enflasyon Dönemlerinde Mali Tabloların Düzeltilmesi" esas alınarak yapılmıştır. UMS 29, yüksek enflasyonlu bir ekonomiye ait para birimi esas alınarak hazırlanan mali tabloların aynı para biriminin bilanço tarihindeki satın alma gücünden hazırlanmasını ve önceki dönem mali tablolarında karşılaştırma amacıyla aynı değer ölçüleri kullanılarak yeniden düzenlenmesini öngörmektedir. Türkiye ekonomisindeki değişimler yüksek enflasyon ortamının sona erdiğini işaret ettiğinden, Banka 1 Ocak 2006'dan itibaren UMS 29 uygulamasına son vermiştir. Buna göre, TL'nin aynı tarihteki alım gücü ile ifade edilen 31 Aralık 2005 tutarları ilişikteki mali tablolardaki taşınan değerleri için temel oluşturmaktadır.

(c) ABD Doları'na çevrim

Bilançoda gösterilen ABD Doları tutarları sadece okuyuculara kolaylık sağlaması için TL'den ABD Doları'na Banka'nın 31 Aralık 2009 ve 2008 tarihlerinde resmi döviz alış kuru (1,5057 TL = 1 ABD Doları) (2008: 1,5123 TL = 1 ABD Doları) kullanılarak; gelir tablosunda gösterilen ABD Doları tutarları ise sadece okuyuculara kolaylık sağlaması için TL'den ABD Doları'na Banka'nın 31 Aralık 2009 ve 2008 tarihlerinde sona eren yıllara ait ortalama günlük resmi döviz alış kuru (1,5474 TL = 1 ABD Doları) (2008: 1,2929 TL = 1 ABD Doları) kullanılarak çevrilmiş olup bu finansal tabloların bir parçası değildir.

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

NOT 3 - ÖNEMLİ MUHASEBE POLİTİKALARININ ÖZETİ

Bu mali tabloların hazırlanmasında esas alınan temel muhasebe politikaları aşağıda açıklanmıştır. Söz konusu muhasebe politikaları bütün dönemler için aksi belirtilmedikçe tutarlılık ile uygulanmıştır.

(a) Yabancı para çevrimi

(i) Fonksiyonel ve raporlama para birimi

Mali tablolarda yer alan kalemler, işletmenin faaliyetlerinin önemli kısmını yürüttüğü ekonomik çevrenin para birimi kullanılarak ölçülür ("fonksiyonel para birimi"). Mali tablolar, Banka'nın fonksiyonel ve raporlama para birimi olan bin TL cinsinden sunulmuştur.

(ii) Dövizli işlemler ve bakiyeler

Dövizli işlemler, işlemin gerçekleştiği tarihte geçerli olan döviz kuru kullanılarak fonksiyonel para birimine çevrilmiştir. Gerçekleşen söz konusu işlemler ile döviz cinsinden olan parasal varlık ve yükümlülüklerin yılsonu döviz kuru çevriminden doğan kambiyo kâr ve zararları gelir tablosunda muhasebeleştirilmektedir.

(iii) Döviz kurları

Döviz cinsinden varlıklar ve yükümlülükler, raporlama amacıyla aşağıda belirtilen döviz kurları kullanılarak TL'ye çevrilmiştir.

	2009	2008
ABD Doları	1,5057	1,5123
Avro ("EURO")	2,1603	2,1408
İsviçre Frangı ("CHF")	1,4492	1,4300
İngiliz Sterlini ("GBP")	2,3892	2,1924
Japon Yeni ("JPY")	0,0163	0,0167
Özel Çekim Hakları ("SDR") (*)	2,3650	2,3513

(*) SDR ("Özel Çekim Hakları") para birimleri sepeti cinsinden ifade edilmekte olup, değeri dört ana para biriminin (EURO, Japon Yeni, GBP, ABD Doları) kur değerlerinin ağırlıklandırılmış toplamı ile belirlenmektedir. Mali tablolarda, SDR yabancı para birimi olarak ifade edilmiştir.

(b) Türev finansal araçlar ve riskten korunma muhasebesi

Türev finansal araçların, vadeli döviz alım satım işlemleri de dahil olmak üzere, ilk kayda alınmasında elde etme maliyeti kullanılmakta ve kayda alınmalarını izleyen dönemlerde makul değer ile değerlendirilmektedir. Türev finansal araçlar, alım-satım amaçlı finansal varlıklar olarak sınıflandırılmaktadır. Türev araçlarının makul değeri, son piyasa işlemlerini içeren piyasada oluşan makul değerleri ve indirgenmiş nakit akım modellerini içeren değerlendirme tekniklerinden uygun olanının kullanılması suretiyle hesaplanmaktadır.

Türev finansal araçlar, makul değerinin pozitif veya negatif olmasına göre bilançoda sırasıyla varlık veya yükümlülük olarak kaydedilmektedirler.

31 Aralık 2009 tarihi itibarıyla Banka'nın sahip olduğu türev finansal aracı bulunmamaktadır.

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

31 Aralık 2008 tarihi itibarıyla Banka'nın türev finansal araç olarak sahip olduğu 107.174 bin TL nominal değerli futures sözleşmesi bulunmaktadır (Not 27).

Bir türev işleminin makul değerinin en iyi kanıtı, benzer işlemin gözlemlenebilir bir piyasada oluşmuş bir fiyatı olmadığı veya değişkenleri gözlemlenebilir bir piyasadaki edinilmiş bir değerlendirme tekniğine dayanarak belirlenmediği sürece işlem fiyatıdır. Böyle bir kanıtın varlığında, Banka birinci gün kâr ya da zarar kaydeder.

Banka'nın bazı türev işlemleri ekonomik olarak risklere karşı etkin bir koruma sağlamakla birlikte, UMS 39 "Finansal araçlar: Kayda alınma ve Değerleme" standardı kapsamında riskten korunma aracı olarak sınıflandırılmamaları nedeniyle "Alım-satım amaçlı" olarak değerlendirilmekte ve makul değer değişiklikleri gelir tablosuna yansıtılmaktadır.

(c) Faiz gelir ve gideri

Faiz gelir ve gideri, etkin faiz yöntemi kullanılarak iskonto edilmiş maliyet üzerinden ölçülen tüm faiz oranına sahip finansal araçlar için gelir tablosunda kayda alınmaktadır.

Bir finansal varlık veya benzer finansal varlıklar grubu için değer düşüklüğü karşılığı ayrılması durumunda, faiz gelirini hesaplamak için gelecekteki nakit akımlarını iskonto etmekte kullanılan faiz oranı kullanılmaktadır.

(d) Ücret ve komisyon gelirleri

Etkin faiz hesaplamasına dahil edilmeyen ücret ve komisyon gelirleri tahakkuk esasına göre hizmetin verildiği dönemde gelir kaydedilmektedir. Kredi taahhütleri ücretleri (diğer direkt maliyetler ile birlikte) ertelenmekte ve ilgili kredinin etkin faiz oranına dahil edilmektedir. Diğer kredi taahhütleri ile ilgili ücretler taahhüt süresine yayılarak muhasebeleştirilmektedir.

(e) Gelir vergisi

(i) Cari yıl gelir vergisi yükümlülüğü

Gelir vergisi yükümlülüğü ("kurumlar vergisi") Türk vergi mevzuatına uygun olarak hesaplanmaktadır.

Kurumlar vergisi haricindeki diğer vergiler diğer faaliyet giderleri içerisinde muhasebeleştirilmektedir (Not 26).

(ii) Ertelenmiş gelir vergisi

Ertelenmiş gelir vergisi, yükümlülük yöntemi kullanılarak, varlık ve yükümlülüklerin mali tablolarda yer alan kayıtlı değerleri ile vergi değerleri arasındaki geçici farklar üzerinden hesaplanır. Ertelenmiş gelir vergisi, yürürlükte olan veya bilanço tarihi itibarıyla yürürlüğe giren vergi oranları ve vergi mevzuatı dikkate alınarak, vergi varlığının gerçekleşeceği veya yükümlülüğünün ifa edileceği dönemde uygulanması beklenen vergi oranları üzerinden hesaplanır.

Ertelenmiş gelir vergisi varlığı, gelecekte vergiye tabi kâr elde etmek suretiyle indirilebilir geçici farklardan yararlanmanın kuvvetle muhtemel olması şartıyla mali tablolara alınmaktadır (Not 20).

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

(f) Altın rezervleri

(i) Külçe Altın

Külçe altın, Banka'da ve muhabir bankalarda tutulan uluslararası standartta olan ve uluslararası standartta olmayan altın külçelerinden oluşmaktadır. Altın, Banka tarafından yabancı para rezervlerinin bir parçası olarak tutulmakta ve toplam yabancı para rezervlerinin %5,7'sini (2008: %4,5) oluşturmaktadır. Banka'nın altın rezervlerini, yabancı para rezerv yönetiminin bir parçası olarak muhafaza etmesi nedeniyle, mevcut altın rezervlerinden satış niyeti bulunmamaktadır. Külçe altın, ons cinsinden ölçülerek kayda alınmaktadır.

Altın, işlem maliyetleri hariç olmak üzere alım tarihindeki geçerli fiyatlar üzerinden kayda alınmakta ve kayda alınmalarını izleyen dönemlerde makul değer ile değerlendirilmektedir. Makul değer, bilgili ve istekli taraflar arasında her türlü muvazaadan ayrı olarak, bir varlığın el değiştirebileceği tutardır ve Londra Altın Borsası'nda dolar cinsinden belirlenen sabit değer cari TL/ABD Doları kuru ile çevrilmesiyle hesaplanmaktadır.

Makul değerdeki değişiklikler sonucu külçe altının değerlemesinden doğan kâr ve zararlar doğrudan gelir tablosu ile ilişkilendirilir.

31 Aralık 2009 tarihi itibarıyla külçe altının kuru 1.662 TL/ons (2008: 1.308 TL/ons)'dur.

(ii) Sikke altın

Geçerli bir para olarak kullanılmayan sikke altın, sanatsal ve koleksiyon değerine sahiptir ve içerisinde bulunan metal değerinden daha yüksek fiyatlardan alınıp satılmaktadır. Ancak Banka'nın sikke altının önemli bir kısmını satması durumunda değerinin bu düzeyde gerçekleşmesi beklenmemektedir. Dolayısıyla, sikke altınlar içerdikleri altının piyasa değeri ile değerlendirilmekte ve bilançodaki külçe altınların içerisine dâhil edilmektedir. Sikke altınların değerlemesinden doğan kâr ve zararlar külçe altında olduğu gibi gelir tablosuyla ilişkilendirilerek kaydedilmektedir.

(g) Makul değer değişiklikleri gelir tablosunda muhasebeleşecek finansal varlıklar

Bu kategorinin iki alt kategorisi bulunmaktadır: alım satım amaçlı olarak elde tutulan finansal varlıklar ile ilk kayda alınma sırasında makul değer değişikliklerinin gelir tablosunda muhasebeleştirilmesine karar verilen finansal varlıklar. Bir finansal varlık kısa vadede satılma amacıyla edinilmiş veya yönetim tarafından bu şekilde tanımlanmış ise bu kategoride sınıflandırılmaktadır. Türev finansal araçlar da riskten korunma aracı olarak tanımlanmadığı sürece alım satım amaçlı finansal varlıklar olarak sınıflandırılmaktadır. Bu finansal varlıklar, ilk olarak işlem maliyetleri de dâhil olmak üzere maliyet değerleri ile yansıtılmakta ve kayda alınmalarını takip eden dönemlerde piyasa fiyatları veya indirgenmiş nakit akım modelleri ile belirlenen tutarlar ile değerlemeye tabi tutulmaktadır. Bütün gerçekleşmiş veya gerçekleşmemiş kazanç ve kayıplar makul değer değişiklikleri gelir tablosunda muhasebeleşecek finansal varlıklar geliri hesabı altında gösterilmektedir. Finansal varlıkların elde tutulduğu süre zarfında kazanılan faiz gelirleri, faiz gelirleri hesabına; elde edilen kâr payları ise temettü gelirleri hesabına yansıtılmaktadır.

Makul değer değişiklikleri gelir tablosunda muhasebeleşecek finansal varlıkların alım satımları gerçekleşme tarihinde kayda alınmaktadır.

(h) Verilen krediler ve kredi değer düşüklüğü karşılığı

Banka tarafından verilen krediler, borçluya para sağlama yoluyla yaratılan finansal varlıklardır. Söz konusu krediler ilk olarak elde etme maliyetinden kredi risk karşılığının düşülmesi suretiyle kayda alınmaktadır. Verilen bütün kredi ve avanslar, nakdin borçluya transferi ile kayıtlara yansıtılmaktadır.

Ödenmesi gereken tutarların tahsil edilemeyecek olduğunu gösteren bir objektif delilin söz konusu olması halinde kredi değer düşüklüğüne ilişkin bir alacak risk karşılığı oluşturulur. Söz konusu bu karşılığın tutarı, kredinin kayıtlı değeri ile tahsili mümkün tutar arasındaki farktır. Tahsili mümkün tutar, teminatlardan ve güvencelerden tahsil edilebilecek tutarlar da dahil olmak üzere tüm nakit akışlarının, kredinin oluştuğu zamanki orijinal etkin faiz oranı esas alınarak iskonto edilen cari değeridir.

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

Dönem içinde ayrılan karşılıklar ilgili dönemin gelir tablosuna kaydedilmektedir. Yasal işlemlerin tamamlandığı ve alacakların tahsil edilemeyecek olduğunun belirlendiği tarihte, alacaklar, ilgili risk karşılığı ile netleştirmek suretiyle mali tablolardan çıkarılır. Önceki dönemlerde karşılık ayrılmış olan verilen kredi ve avansların tahsil edilmesi durumunda söz konusu tutar dönem içinde ayrılan kredi risk karşılığından indirilmek suretiyle muhasebeleştirilir (Not 9).

(i) Yatırım amaçlı finansal varlıklar

Yatırım amaçlı finansal varlıklar iki kategoride sınıflandırılmıştır: vadeye kadar elde tutulacak ve satılmaya hazır varlıklar. Banka'nın vade tarihine kadar elinde tutma niyetinde ve yeteneğinde olduğu belirli veya sabit ödemeleri olan ve sabit bir vadesi bulunan finansal araçlar, vadeye kadar elde tutulacak finansal varlıklar olarak sınıflandırılmıştır. Likidite ihtiyacına göre veya faiz oranlarındaki, kurlardaki ve hisse senedi fiyatlarındaki değişimler nedeniyle satılabilecek olan ve belirli bir süre gözetilmeksizin elde tutulan finansal araçlar, satılmaya hazır finansal varlıklar olarak sınıflandırılmıştır. Banka yönetimi, bu finansal araçların sınıflandırmasını satın alındıkları tarihte belirlemektedir.

Yatırım amaçlı finansal varlıklar ilk olarak makul değerlerini yansıtan işlem fiyatları üzerinden kaydedilmektedir.

Kayda alınmalarını takip eden dönemlerde satılmaya hazır finansal varlıkların makul değeri, piyasa fiyatları veya diğer değerlendirme yöntemleri kullanılarak belirlenmektedir. Satılmaya hazır finansal varlıkların makul değer değişiklikleri sebebiyle oluşan gerçekleşmemiş kazanç ve kayıplar, öz sermayede "diğer yedekler" hesabında takip edilmekte ancak söz konusu varlıkların değerinde kalıcı bir değer düşüklüğü mevcut ise söz konusu değer düşüklüğü gelir tablosuna yansıtılmaktadır. Sermaye paylarının gelir tablosunda muhasebeleşen değer düşüklüğü tutarları izleyen dönemlerde varlığın geri kazanılabilir tutarında müteakip artışın bulunması durumunda gelir tablosundan geri çevrilmez. Makul değeri güvenilir bir şekilde ölçülemeyen hisse senetleri, finansal varlığın maliyetinden şayet mevcut ise değer düşüklüğü karşılığının çıkarılması suretiyle muhasebeleştirilmektedir. Satılmaya hazır finansal varlıklar mali tablolardan çıkarıldıklarında, öz sermayede takip edilen ilgili makul değer düzeltmeleri gelir tablosuna transfer edilir.

Kur değişimlerinden kaynaklanan kur farkı kâr ya da zararları, borçlanma senetleri için gelir tablosunda gösterilmekte, sermaye payları için ise makul değer hareketleri içerisine dahil edilmektedir.

Vadeye kadar elde tutulacak finansal varlıklar etkin faiz oranı yöntemi kullanılarak iskonto edilmiş bedelleri üzerinden değer düşüklüğü karşılığının çıkarılması suretiyle bilançoya taşınmaktadır.

Banka, her bilanço tarihinde bir finansal varlık veya finansal varlık grubunun değer düşüklüğüne dair herhangi bir gösterge olup olmadığını değerlendirmektedir. Satılmaya hazır olarak sınıflandırılmış yatırımları için değer düşüklüğü karşılığı ayrılması için alınacak karar aşamasında menkul kıymetin makul değerinde maliyetinin altında önemli bir azalma olup olmadığı dikkate alınmaktadır. Böyle bir durum söz konusu olduğunda birikmiş zarar, daha önce kâr veya zarar olarak kayda alınmış tutar düşüldükten sonra kalan elde etme maliyeti ile raporlama tarihindeki makul değer arasındaki fark, özkaynaklardan çıkarılır ve gelir tablosunda kayda alınır.

Hisse senetlerinin gelir tablosunda muhasebeleşen değer düşüklüğü tutarları izleyen dönemlerde varlığın geri kazanılabilir tutarında müteakip artışın bulunması durumunda gelir tablosundan geri çevrilmez. Satılmaya hazır finansal varlıklar altında sınıflandırılan borçlanmayı temsil eden finansal varlıklar, söz konusu varlığın geri kazanılabilir tutarındaki müteakip artışın, değer düşüklüğünün kayıtlara yansıtılmasını izleyen dönemlerde ortaya çıkan bir olayla ilişkilendirilebilmesi durumunda daha önce değer düşüklüğü ayrılan tutarı geçmeyecek şekilde gelir tablosundan geri çevrilir.

Yatırım amaçlı finansal varlıklardan edinilen faiz, faiz geliri olarak kaydedilir. Sermaye paylarından edinilen temettü alacakları, Banka'nın ilgili temettüyü almayı hak ettiği dönemde gelir kaydedilmektedir.

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

Yatırım amaçlı finansal varlıkların alım ve satım işlemleri "teslim tarihi" ne göre varlıkların Banka'ya ulaştığı/Banka'dan çıktığı tarihler dikkate alınarak kayıtlara yansıtılmakta ve kayıtlardan çıkarılmaktadır.

(j) Finansal araçları netleştirme

Finansal varlık ve yükümlülükler, gerekli kanuni hakkın var olması ve söz konusu varlık ve yükümlülükleri net olarak değerlendirmeye niyet olması veya varlıkların elde edilmesi ile yükümlülüklerin yerine getirilmesinin aynı anda gerçekleşebileceği durumlarda bilançoda net olarak gösterilirler.

(k) Satış ve geri alım anlaşmaları

Geri alım vaadiyle ("repo") satılan menkul kıymetler makul değer değişiklikleri gelir tablosunda muhasebeleşecek finansal varlıklar olarak sınıflandırılır ve karşı taraf yükümlülüğü, bankalara borçlar veya diğer mevduatlar altında gösterilmektedir. Geri satım taahhüdü ("ters repo") ile alınan menkul kıymetler bankalardan alacaklar hesabına kaydedilir. Satış ve geri alım fiyatı arasındaki fark faiz olarak kabul edilir ve etkin faiz oranı yöntemi kullanılarak anlaşmanın süresi boyunca tahakkuk ettirilir.

Karşı taraflara ödünç verilen menkul kıymetler mali tablolarda gösterilmektedir. Ödünç alınan ve ters repo işlemleri için teminat olarak alınan menkul kıymetler, üçüncü taraflara satılmadığı sürece mali tablolara kaydedilmez. Üçüncü taraflara satılması durumunda sermaye piyasası işlemleri kârı veya zararı olarak kayda alınır. Söz konusu işlemler ile ilgili geri dönüş tutarları makul değer üzerinden yükümlülük olarak kaydedilmektedir.

TL cinsinden menkul kıymetlerin satış ve geri alım anlaşmaları Banka'nın yürüttüğü açık piyasa işlemleri çerçevesinde gerçekleştirilmektedir.

(l) Banknot üretimi

Kağıt para basma yetkisi Banka'ya aittir. Banka'nın banknot matbaasında üretilen yarı mamul banknot stokları Diğer Varlıklar hesabı altında maliyet tutarı üzerinden izlenmektedirler. Banknotlar ile ilgili harcamalar aktifleştirilmekte ve banknotların Banka'nın yedek deposuna transfer edildiği dönemde giderleştirilmektedir. Mamul ve yarı mamul maliyetleri; direkt maliyetler ile amortisman gideri, personel gideri, banknot taşıma gideri ve diğer üretim giderleri gibi genel giderleri içermektedir. Kullanılan hammadde birim maliyeti hareketli ağırlıklı ortalama metodu ile belirlenmektedir.

Banknotlar, ticari bankalardan tahsilat işlemi ile geri döndüğü takdirde tedavüldeki banknotlar hesabından düşülmektedir. Söz konusu banknotlar, fiziki durumlarına göre imha edilmekte ya da Banka'nın yedek deposuna alınmaktadır.

(m) Finansal yükümlülükler

Makul değer değişiklikleri gelir tablosunda muhasebeleşen finansal yükümlülükler dışındaki finansal yükümlülükler iskonto edilmiş maliyet değeri ile değerlendirilmektedir.

Finansal yükümlülükler ilk olarak makul değerleri ile kaydedilmekte, iskonto edilmiş maliyetleri üzerinden taşınan finansal yükümlülükler (bankalara borçlar, Uluslararası Para Fonuna borçlar, diğer mevduatlar ve diğer alınan banka kredileri) ise makul değerlerinden işlem maliyetlerinin çıkartılması ile kaydedilmektedir. İşlem masrafları düşüldükten sonra kalan tutarlar ile iskonto edilmiş maliyet değeri arasındaki fark, gelir tablosunda kredi dönemi süresince yansıtılmaktadır. Talep üzerine geri ödenebilir finansal yükümlülükler nominal değerleri ile kaydedilir. Finansal yükümlülükler ödendiğinde kayıtlardan çıkartılır. Bankalara borçlar hesabı banka zorunlu karşılık mevduatları ve bankaların cari hesaplarından oluşmaktadır.

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

(n) Maddi duran varlıklar

Arsa ve binalar çoğunlukla Banka şubeleri ve ofislerinden oluşmaktadır. Maddi duran varlıklar elde etme maliyetleri ile kayda alınmaktadır. Amortisman, maddi duran varlıkların düzeltilmiş değerleri üzerinden tahmin edilen faydalı ömürleri esas alınarak doğrusal amortisman yöntemi kullanılarak hesaplanmaktadır. Maddi duran varlıkların yaklaşık faydalı ömürleri aşağıda belirtilmiştir:

Binalar	50 yıl
Ekipman ve taşıt araçları	5 yıl

Müteakip maliyetler bu varlıkla ilgili gelecekteki ekonomik yararın Banka'ya aktarılmasının muhtemel olması ve ilgili varlığın maliyetinin güvenilir bir şekilde ölçülebilmesi durumunda kayıtlı değerine dahil edilir veya uygunsa ayrı bir varlık olarak muhasebeleştirilir. Varlıkların bakım ve onarımı için yapılan harcamalar gelir tablosuna yansıtılır.

Varlıkların net defter değeri ve faydalı ömürleri her bilanço tarihinde gözden geçirilmekte ve gerekli düzeltmeler yapılmaktadır. Maddi duran varlığın taşınan değerinin ilgili varlığın net gerçekleştirilebilir değerinin üzerinde olması durumunda söz konusu kıymetin değeri net gerçekleştirilebilir değerine (net gerçekleştirilebilir değer ve kullanım değerinden büyük olanı) indirilir.

Maddi duran varlıkların elden çıkartılması sonucu oluşan kâr veya zarar, taşınan değer ile tahsil olunan tutarların karşılaştırılması ile belirlenir ve bu tutarlar gelir tablosunda diğer faaliyet giderleri içinde gösterilir.

(o) Maddi olmayan duran varlıklar

Yazılım ve lisans haklarının alımı sırasında ve kullanıma hazır getirmek için katlanılan maliyetler aktifleştirilmektedir. Söz konusu maliyetler varlıkların faydalı ömürleri (beş yıl) boyunca amortismanına tabi tutulmaktadır.

Bilgisayar yazılım programlarını geliştirme veya muhafaza etme ile ilgili maliyetler olduğu anda gider olarak kayda alınmaktadır. Banka tarafından yazılım ürünlerinin geliştirilmesi ile doğrudan ilgili ve bir yıldan uzun bir süre boyunca, maliyetlerin üzerinde bir ekonomik fayda yaratması muhtemel maliyetler maddi olmayan duran varlık olarak kayda alınmaktadır. Direkt maliyetlerin önemli bir tutarı yazılım geliştirme ile ilgili iççilik maliyetlerinden ve ilgili genel giderlerden oluşmaktadır.

Bilgisayar yazılımı geliştirme maliyetleri için tahmini faydalı ömürleri esas alınarak doğrusal amortisman yöntemi uygulanmaktadır.

(p) Tedavüldeki Banknotlar

(i) Tedavüldeki banknotlar - Türk Lirası

Banka tarafından ihraç edilen banknotlar, söz konusu banknotları elinde tutan kişi ve kuruluşlar adına Banka karşısında bir alacak ifade etmektedir. Tedavüldeki banknotlar ile ilgili yükümlülük mali tablolara banknotların üzerindeki nominal değerleriyle kaydedilmektedir.

5083 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin Para Birimi Hakkında Kanun'un 1'inci maddesi uyarınca ve 4 Nisan 2007 tarihli ve 2007/11963 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı gereğince, Yeni Türk Lirası ("YTL") ve Yeni Kuruş'ta ("YKr") yer alan "Yeni" ibareleri 1 Ocak 2009 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere kaldırılmıştır. Buna göre bir önceki para birimi olan YTL ve YKr değerleri TL'ye ve Kr'ye dönüştürülürken 1 YTL, 1 TL'ye ve 1 YKr, 1 Kr'ye eşit tutulmaktadır.

Hukuki sonuç doğuran tüm yasa, mevzuat, idari ve hukuki işlem, mahkeme kararı, kıymetli evrak ve her türlü belgenin yanı sıra ödeme ve değişim araçlarında, Türk Lirası'na yapılan referanslar, yukarıda belirtilen dönüşüm oranı ile TL cinsinden yapılmış sayılmaktadır. Sonuç olarak, 1 Ocak 2009 tarihinden itibaren TL ve Kr mali tablo ve kayıtların tutulması ve gösterimi açısından sırasıyla YTL ve YKr'nin yerini almış bulunmaktadır. Buna bağlı olarak, cari yıl ile uyum sağlanması açısından karşılaştırılmalı tablolar TL cinsinden sunulmuştur.

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

(ii) Tedavülden Kaldırılan Banknotlar - Türk Lirası ve Yeni Türk Lirası

Banka, 5083 sayılı "Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin Para Birimi Hakkında Kanun"un Geçici 1'inci Maddesi gereğince Yeni Türk Lirası banknotlar ile birlikte 1 Ocak 2005 ile 31 Aralık 2005 tarihleri arasında yasal olarak tedavüle bulunan Türk Lirası banknotların tedavül mecburiyeti süresini 31 Aralık 2005 günü sona erdirmiştir. 1 Ocak 2006 tarihinde işlemeye başlayan 10 yıllık zamanaşımı süresi ise 31 Aralık 2015 günü mesai saati sonuna kadar devam edecektir. On yıllık zamanaşımı süresince bu banknotlar Banka ve Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş. şubelerinde değiştirilecek, 1 Ocak 2016 gününden itibaren ise değerlerini tamamen yitireceklerdir.

5 Mayıs 2007 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan Bakanlar Kurulu Kararı ile 1 Ocak 2005 tarihinde tedavüle çıkarılan Yeni Türk Lirası ve Yeni Kuruluş'ta yer alan "Yeni" ibarelerinin 1 Ocak 2009 tarihinde kaldırılmasına karar verilmiş ve Türk Lirası banknotlar aynı tarih itibarıyla tedavüle çıkarılmıştır. Buna göre, Türk Lirası banknotlar ile birlikte 1 Ocak 2009 ve 31 Aralık 2009 tarihleri arasında yasal olarak tedavüle bulunan Yeni Türk Lirası banknotların tedavül mecburiyeti süresi 31 Aralık 2009 günü sona ermiştir. Birlikte tedavül süresinin sona ermesiyle birlikte, 1 Ocak 2010 tarihinden itibaren, Yeni Türk Lirası banknotlar 31 Aralık 2019 tarihi mesai bitimine kadar 10 yıl boyunca, Banka ve T.C. Ziraat Bankası A.Ş. şubelerince kabul edilecek ve değiştirilebilecektir.

Önemli tutarda tedavülden kaldırılan banknotların değiştirilme amacıyla Banka'ya girişi beklenmemektedir. Banka söz konusu yükümlülükleri yasal olarak sona erdiği güne kadar mali tablolarından çıkaramayacaktır.

Banka Türk Lirası ve Yeni Türk Lirası banknotlar ile ilgili olan yükümlülüğünü finansal tablolarda "Tedavüldeki banknotlar" hesabı altında göstermektedir.

Banka'nın 31 Aralık 2009 tarihi itibarıyla tedavülden kaldırılmış ve zamanaşımına uğramış, ancak halen dolaşımda bulunan banknotlardan kaynaklanan ve sermaye yedekleri altında muhasebeleştirilmiş 1.489 bin TL tutarında kazancı bulunmaktadır. 31 Aralık 2008 tarihi itibarıyla Banka'nın böyle bir kazancı bulunmamaktadır (Not 14).

(r) Karşılıklar

Banka'nın geçmişteki işlemlerinin sonucunda mevcut hukuki veya geçerli bir yükümlülüğünün bulunması, yükümlülüğün yerine getirilmesi için nakit çıkışının gerekli olabileceği ve tutar için güvenilir bir tahminin yapılabileceği durumlarda karşılıklar hesaplanmaktadır.

(s) Kıdem tazminatı yükümlülüğü

Kıdem tazminatı yükümlülüğü, tüm çalışanların emeklilikleri dolayısıyla Banka'dan ayrılmaları durumunda İş Kanunu ve UFRS gereği ileride doğacak yükümlülük tutarının net bugünkü değerini ifade etmektedir (Not 21).

(t) İlişkili taraflar

Bu mali tabloların amacı doğrultusunda Banka'nın hissedarları ile birlikte kamu işletmeleri ilişkili taraflar olarak kabul edilip dipnotlarda gösterilmiştir (Not 31).

(u) Nakit ve nakit benzerleri

Nakit akım tabloları için nakit ve nakit benzerleri, orijinal vadeleri 3 aydan az olan nakit, altın rezervi ve bankalardaki hesaplardan oluşmaktadır (Not 30).

(v) Kârın Dağıtılması

TCMB Kanunu'nun 60. maddesine istinaden Banka'nın yıllık yasal safi kârı, aşağıdaki şekilde dağıtılır.

i) %20'si ihtiyat akçesine,

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

ii) Hisse senetlerinin nominal değerleri üzerinden, %6 oranında ilk kâr hissesi olarak hissedarlara,

iii) Yukarıdaki yüzdeler tutarının düşülmesinden sonra kalan miktarın en çok %5'i, iki aylık maaş tutarını geçmemek üzere Banka mensuplarına ve %10'u fevkalade ihtiyat akçesine,

iv) Hisse senetlerinin nominal değerleri üzerinden Genel Kurul kararıyla en çok %6 nispetinde ikinci kâr hissesi olarak hissedarlara verilmektedir.

Bu dağıtımdan sonra kalan bakiye T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı'na ("Hazine Müsteşarlığı") transfer edilmektedir.

Banka'nın muhasebe defterlerini ve yasal mali tablolarını Türk Ticaret Kanunu, vergi mevzuatı ve TCMB Kanunu'na uygun olarak hazırlanması sebebiyle Banka'nın TCMB Kanunu ile kâr dağıtımına baz kârı yasal net dönem kârıdır.

(y) Karşılaştırmalı bilgiler

Cari yıl mali tabloların sunumu ile uygunluk sağlanması amacıyla karşılaştırmalı bilgilerde cari yıldaki değişikliklere uygun olarak sınıflandırma işlemleri yapılmıştır.

(z) Saklama işlemleri

Banka, bireyler ve finansal kurumların nam ve hesabına varlıkları elinde bulundurarak yeddi emin işlevi görmektedir. Söz konusu finansal varlıkların Banka'nın varlıkları olmamaları sebebiyle söz konusu varlıklardan doğan gelirler mali tabloların dışında tutulmaktadır. 31 Aralık 2009 ve 2008 tarihleri itibarıyla Banka'nın saklamasında bulunan finansal varlıklar aşağıda sunulmuştur:

	2009	2008
Emanete alınan kıymetler	314.651.258	260.753.692
	314.651.258	260.753.692

NOT 4 - FİNANSAL RİSK YÖNETİMİ

(a) Finansal araçların kullanım stratejisi

Banka'nın faaliyetleri, doğası gereği, türev ürünler de dahil olmak üzere finansal araçların kullanımını gerektirmektedir. Banka, diğer bankalardan ve kamu kuruluşlarından mevduat; Türkiye'de faaliyet gösteren banka ve finans kurumlarından zorunlu karşılık ve yurt dışında yerleşik işçilerden döviz mevduatı kabul etmektedir. Banka ayrıca, enflasyon hedefini gerçekleştirmek ve fiyat istikrarını sağlamak için sahip olduğu temel para politikası aracı olan kısa vadeli faiz oranlarını etkilemek amacıyla, açık piyasa işlemleri aracılığıyla kısa vadeli fon/menkul kıymet kabul etmekte ya da plase etmektedir.

Banka nezdindeki döviz tevdiat hesaplarına yatırılan döviz mevduatları ile Banka'nın düzenli ihaleler ve doğrudan alımlar suretiyle elde ettiği dövizler Banka'nın döviz rezervlerinin kaynağını oluşturmaktadır. Banka, kendi döviz yükümlülükleri yanında T.C. Hükümeti mali ajanı sıfatıyla dış borç servisini gerçekleştirmek, dışsal şoklara karşı gerekli döviz likiditesini bulundurmak, para ve kur politikası uygulamalarını desteklemek, piyasalara güven vermek gibi amaçlarla döviz rezervi bulundurmaktadır. Banka, döviz rezervlerini TCMB Kanunu'nda belirtildiği şekilde sırasıyla güvenli yatırım, likidite ve getiri önceliklerini dikkate alarak muhafazakâr bir yaklaşımla uluslararası piyasalarda yatırıma tabi tutmaktadır.

Bu çerçevede, Banka'nın maruz kaldığı finansal risklerin tamamına yakını, para ve kur politikalarının uygulanması, döviz rezervlerinin yönetilmesi, bankacılık kesimine ve T.C. Hükümeti'ne belirli bankacılık hizmetlerinin sunulması gibi yasal görevlerin yerine getirilmesi sürecinde ortaya çıkmaktadır. Banka, sözü edilen işlemler nedeniyle kredi, piyasa ve likidite risklerine maruz kalmaktadır. Banka'nın para otoritesi olarak para ve kur politikalarının uygulanması sürecinde karşılaştığı finansal riskler seçilen

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

politika hedeflerinin bir sonucudur. Diğer taraftan, döviz rezervlerinin yönetimi sırasında ortaya çıkan finansal riskler bir yatırım tercihinin sonucu olarak ortaya çıkmakta, buna karşın Banka söz konusu riskleri muhafazakâr bir şekilde yöneterek en aza indirmeye çalışmaktadır. Döviz rezervleri, Banka Meclisi tarafından onaylanan Döviz Rezerv Yönetimi Yönetmeliği'nde ("Yönetmelik") belirlenmiş olan yatırım kriterleri ve bu çerçevede her yılsonunda, takip eden yılda uygulanmak üzere Döviz Risk ve Yatırım Komitesi tarafından belirlenen ve Yönetim Komitesi'nin onayı ile uygulamaya konulan Stratejik Model Portföy'de ("SMP") belirtilen hedefler ve limitler çerçevesinde yönetilmektedir.

(b) Kredi riski

Banka, gerçekleştirdiği finansal işlemlerde karşı tarafın işlemde doğan yükümlülüklerini kısmen veya tamamen yerine getirememesi olasılığı olarak tanımlanan kredi riskine maruz kalmaktadır. Kredi riski temel olarak, para politikası uygulamaları çerçevesinde bankalara kısa süreli likidite sağlamak için gerçekleştirilen açık piyasa işlemlerinden, ödeme sistemlerinin aksamadan işlemlerini sağlamak üzere Gün İçi Limit uygulaması çerçevesinde bankalara verilen fonlardan ve döviz rezerv yönetimi sırasında yapılan yatırımlardan kaynaklanmaktadır. Para politikasının uygulanması ve Gün İçi Limit işlemleri sırasında ortaya çıkan kredi riski kaçınılmaz bir risk olmakla birlikte, işlem miktarının tamamının, belirli bir marj tutarını da içerecek şekilde çok yüksek kredi değerliliğine sahip ve ikincil piyasası bulunan kıymetlerle (döviz depoları, devlet iç borçlanma senetleri ve gelişmiş ülkelerin hazinelerince ihraç edilen menkul kıymetler gibi) teminatlandırılması, mevcut risklerin düzenli izlenip gerektiğinde ilave teminat istenilmesi suretiyle söz konusu riskler yönetilmektedir.

Döviz rezerv yönetimi sırasında maruz kalınan kredi riskinin yönetimi ise, işlem yapılan kuruluşların temerrüt olasılığı ve temerrüt durumunda oluşacak finansal kaybın en aza indirilmesi ilkesi üzerine kurulmuştur. Bu çerçevede Banka, döviz rezerv yönetimi sırasında maruz kaldığı kredi riskini en aza indirmek için üç aşamalı bir risk yönetimi süreci uygulamaktadır. İlk aşamada Banka, yatırımlarını uluslararası kredi derecelendirme kuruluşlarının verdiği kredi notlarını temel olarak Yönetmelik ile belirlenmiş olan minimum kredi notu kısıtına uyan, yüksek kredi kalitesine sahip, önde gelen uluslararası finansal kuruluşlar ve borçlanıcılar ile sınırlandırmaktadır. Buna göre Banka, vadesi bir yılı geçmemek üzere en az A1 veya dengi kredi notuna sahip banka riski alabilmekte; vadesine en fazla 10 yıl kalması kaydıyla, en az Aa2 veya dengi kredi notuna sahip ülkelerce kendi para birimleri üzerinden ihraç edilen veya doğrudan garanti edilen kıymetlere yatırım yapabilmektedir. Ayrıca, Banka, kredi notu kısıtı aranmaksızın Dünya Bankası, Uluslararası Ödemeler Bankası (Bank for International Settlements ("BIS")) ve Avrupa Yatırım Bankası tarafından ihraç edilen menkul kıymetlere de yatırım yapabilmektedir. İkinci aşamada ise, takas riski de dahil olmak üzere finansal kuruluşlar ile yapılan işlemlerden kaynaklanan tüm kredi risklerini kontrol etmek amacıyla belirlenen işlem limitlerinin toplamı, yönetilebilir rezervin belirli bir oranı ile sınırlandırılmaktadır. Her yıl SMP kapsamında belirlenen söz konusu toplam kredi riski limiti ile ülke riski dışında kalan kredi riskinin Banka açısından kabul edilebilir düzeyin üzerine çıkmasının önlenmesi amaçlanmaktadır. Üçüncü aşamada ise, Yönetmelik ile belirlenmiş olan minimum kredi notu sınırlamasına uyan kuruluşlar arasından, temel ve finansal analiz yöntemlerini de kullanarak işlem yapılabilir kuruluşlar belirlenmekte ve her bir kuruluşa sermaye büyüklüğü ve kredi değerliliğini de dikkate alan bir yöntemle bir kredi riski limiti tanınmaktadır. Kuruluşlarla yapılan tüm işlemlerde işlem türüne göre hesaplanan kredi riskine maruz tutarlar anlık olarak kuruluşların limitlerine yansıtılmakta, limitlerin kullanımı düzenli olarak izlenmekte ve raporlanmaktadır.

Sonuç olarak, rezervlerin çok büyük bir bölümünün ülke hazineleri tarafından ihraç ya da doğrudan garanti edilen kıymetler ile Dünya Bankası, Avrupa Yatırım Bankası ve Uluslararası Ödemeler Bankası gibi uluslararası kuruluşlar tarafından ihraç edilen kıymetlere yatırılması nedeniyle rezerv yönetimi sırasında alınan kredi riski çok düşük düzeylerde kalmaktadır.

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

31 Aralık 2009 ve 2008 tarihleri itibarıyla varlıkların maksimum kredi riskine maruz tutarı varlık sınıflarına göre (Kredi notlarına göre yapılan sınıflandırma Moody's tarafından açıklanan kredi notları baz alınarak yapılmıştır) aşağıdaki tabloda sunulmaktadır:

	31 Aralık 2009		31 Aralık 2008	
	TL	Oran (%)	TL	Oran (%)
Bankalardan alacaklar	43.063.546	29	25.649.432	18
- Vadesiz mevduatlar	5.622.665	4	3.978.165	3
Merkez Bankaları	3.182.430	2	3.827.177	3
Uluslararası Kuruluşlar	2.294.082	2	35.146	<1
Yabancı Ticari Bankalar	146.153	<1	115.842	<1
- Vadeli mevduatlar	4.089.434	3	1.422.004	1
Merkez Bankaları	742.764	<1	-	-
Uluslararası Kuruluşlar	2.520.323	2	351.255	<1
Yurtdışı Ticari Bankalar	826.347	1	1.070.749	1
Aaa	389.509	<1	432.761	<1
Aa1	-	-	637.988	<1
Aa2	436.838	<1	-	-
- Ters repo işlemlerinden alacaklar	33.351.447	22	20.249.263	14
Yurtiçi Ticari Bankalar	33.351.447	22	20.249.263	14
Makul değer değişiklikleri gelir tablosunda muhasabeleşecek finansal varlıklar	104.665.581	71	114.220.178	82
Yabancı Ülke				
Hazineleri	91.016.528	61	95.306.061	68
Aaa	89.829.169	60	91.376.237	65
Aa1	1.187.359	1	3.929.824	3
Uluslararası Kuruluşlar	4.940.751	4	5.260.615	4
Hazine Müsteşarlığı	8.708.302	6	13.653.502	10
Verilen kredi ve avanslar	512.318	<1	31.440	<1
Yatırım amaçlı finansal varlıklar	373.071	<1	662.946	<1
Uluslararası Kuruluşlar	373.071	<1	323.566	<1
Yabancı Ülke Hazineleri	-	-	339.380	<1
Diğer varlıklar	8.346	<1	7.225	<1
Toplam	148.622.862	100	140.571.221	100

Yukarıdaki tabloda Hazine Müsteşarlığı tarafından ihraç edilen devlet tahvilleri bulunmakta olup, Banka Hazine Müsteşarlığı'ndan olan söz konusu alacaklarını kredi riski açısından riskli olarak değerlendirmemekte ve kredi riskine maruz tutarın hesaplamasında söz konusu finansal varlıkları dikkate almamaktadır. Ayrıca, Banka'nın yurtiçi ticari bankalara para politikası işlemleri için plase ettiği mevduatlar daha önce de açıklandığı üzere tamamen teminat altında olduğundan, Banka kredi riskine maruz tutar hesaplamasına söz konusu mevduatları da dahil etmemektedir. 31 Aralık 2009 tarihi itibarıyla Banka'nın yurtiçi ticari bankalarda 33.130.033 bin TL (2008: 20.035.812 bin TL) tutarında geri alım vaadiyle satım işlemleri ve 221.414 bin TL (2008: 213.451 bin TL) tutarında döviz depo piyasası işlemleri çerçevesinde toplam 33.351.447 bin TL (2008: 20.249.263 bin TL) tutarında mevduatı bulunmaktadır. Banka'nın 31 Aralık 2009 tarihi itibarıyla yurtiçindeki ticari bankalarda geri alım vaadiyle satım işlemleri çerçevesinde bulunan

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

mevduatına ilişkin bankalardan almış olduğu 32.683.414 bin TL (2008: 20.035.812 bin TL) tutarında teminatı bulunmaktadır. Ayrıca, Banka'nın 221.414 bin TL (2008: 213.451 bin TL) tutarındaki döviz depo piyasası işlemleri çerçevesinde yurtiçi ticari bankalarda bulunan mevduatına ilişkin bankalardan almış olduğu teminat tutarı dahil olmak üzere tüm döviz ve efektif piyasası işlemleri için bankalardan almış olduğu toplam 7.126.898 bin TL (2008: 8.298.015 bin TL) tutarında teminatı bulunmaktadır. 31 Aralık 2009 ve 2008 tarihleri itibarıyla Banka'nın almış olduğu teminatlar Hazine Müsteşarlığı tarafından ihraç edilmiş devlet tahvilleridir.

31 Aralık 2009 ve 2008 tarihleri itibarıyla kredi riskine maruz tutarın sektörlere göre sınıflandırması aşağıdaki gibidir.

31 Aralık 2009							
	Yabancı Ülke Hazinelere	Yabancı Ülke Merkez Bankaları	Uluslararası Finansal Kuruluşlar	Yurtiçi Finansal Kuruluşlar	Yurtdışı Finansal Kuruluşlar	Hazine Müsteşarlığı	Toplam
Bankalardan alacaklar	-	3.925.194	4.814.405	33.351.447	972.500	-	43.063.546
Makul değer değişiklikleri gelir tablosunda muhasebeleşecek finansal varlıklar	91.016.528	-	4.940.751	-	-	8.708.302	104.665.581
Verilen kredi ve avanslar	-	26.482	-	485.836	-	-	512.318
Yatırım amaçlı finansal varlıklar:							
-Satılmaya hazır	-	-	373.071	-	-	-	373.071
-Vadeye kadar elde tutulacak	-	-	-	-	-	-	-
Diğer varlıklar	-	-	3.864	4.482	-	-	8.346
Toplam	91.016.528	3.951.676	10.132.091	33.841.765	972.500	8.708.302	148.622.862

31 Aralık 2008							
	Yabancı Ülke Hazinelere	Yabancı Ülke Merkez Bankaları	Uluslararası Finansal Kuruluşlar	Yurtiçi Finansal Kuruluşlar	Yurtdışı Finansal Kuruluşlar	Hazine Müsteşarlığı	Toplam
Bankalardan alacaklar	-	3.827.177	386.401	20.249.263	1.186.591	-	25.649.432
Makul değer değişiklikleri gelir tablosunda muhasebeleşecek finansal varlıklar	95.306.061	-	5.260.615	-	-	13.653.502	114.220.178
Verilen kredi ve avanslar	-	31.051	-	389	-	-	31.440
Yatırım amaçlı finansal varlıklar:							
-Satılmaya hazır	-	-	323.566	-	-	-	323.566
-Vadeye kadar elde tutulacak	-	339.380	-	-	-	-	339.380
Diğer varlıklar	-	-	3.771	3.454	-	-	7.225
Toplam	95.306.061	4.197.608	5.974.353	20.253.106	1.186.591	13.653.502	140.571.221

Yukarıdaki tabloda gösterildiği gibi Banka'nın kredi riski, 31 Aralık 2009 ve 2008 tarihleri itibarıyla, yerli ve yabancı ülke hazineleri ile uluslararası ve yurtdışı finansal kuruluşlarda yoğunlaşmıştır.

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

Varlıklar, yükümlülükler ve taahhütlerin 31 Aralık 2009 ve 2008 tarihleri itibarıyla coğrafi dağılımı aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2009					Toplam
	Türkiye	Diğer Avrupa Ülkeleri	Kanada ve ABD	Güney Doğu Asya	Diğer Ülkeler	
Nakit değerler ve altın rezervleri	2.468.687	2.872.273	1.533.275	-	-	6.874.235
Bankalardan alacaklar	33.351.447	4.192.676	4.277.533	1.234.864	7.026	43.063.546
Makul değer değişiklikleri gelir tablosunda muhasebeleşecek finansal varlıklar	8.708.302	49.964.855	45.992.424	-	-	104.665.581
Verilen kredi ve avanslar	485.836	5.085	-	-	21.397	512.318
Yatırım amaçlı finansal varlıklar:						
-Satılmaya hazır	-	373.071	-	-	-	373.071
-Vadeye kadar elde tutulacak	-	-	-	-	-	-
Maddi duran varlıklar	240.567	-	-	-	-	240.567
Maddi olmayan duran varlıklar	4.964	-	-	-	-	4.964
Diğer varlıklar	55.702	3.864	-	-	-	59.566
Toplam varlıklar	45.315.505	57.411.824	51.803.232	1.234.864	28.423	155.793.848
Tedavüldeki banknotlar	38.340.278	-	-	-	-	38.340.278
Bankalara borçlar	46.883.961	2	-	9.333	-	46.893.296
Diğer mevduatlar	23.312.192	20.076.175	-	-	-	43.388.367
IMF'ye borçlar	-	-	8.201	-	-	8.201
Diğer alınan banka kredileri	14.333.082	-	-	-	-	14.333.082
Diğer yükümlülükler	98.899	155.908	619.186	445	840	875.278
Vergi yükümlülüğü	72.064	-	-	-	-	72.064
Ertelenmiş vergi yükümlülüğü	986.043	-	-	-	-	986.043
Kıdem tazminatı yükümlülüğü	76.247	-	-	-	-	76.247
Öz sermaye	10.820.992	-	-	-	-	10.820.992
Toplam yükümlülükler ve öz sermaye	134.923.758	20.232.085	627.387	9.778	840	155.793.848
Net bilanço pozisyonu	(89.608.253)	37.179.739	51.175.845	1.225.086	27.583	-
Bilanço dışı yükümlülükler	25.803.223	70.950	-	-	-	25.874.173

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

31 Aralık 2008						
	Türkiye	Diğer Avrupa Ülkeleri	Kanada ve ABD	Güney Doğu Asya	Diğer Ülkeler	Toplam
Nakit değerler ve altın rezervleri	2.180.087	2.260.332	1.206.609	-	-	5.647.028
Bankalardan alacaklar	20.249.263	1.825.005	2.079.754	1.489.710	5.700	25.649.432
Makul değer değişiklikleri gelir tablosunda muhasebeleşecek finansal varlıklar	13.653.502	55.312.563	45.254.113	-	-	114.220.178
Verilen kredi ve avanslar	389	5.230	-	-	25.821	31.440
Yatırım amaçlı finansal varlıklar:						
-Satılmaya hazır	-	323.566	-	-	-	323.566
-Vadeye kadar elde tutulacak	-	-	339.380	-	-	339.380
Maddi duran varlıklar	244.011	-	-	-	-	244.011
Maddi olmayan duran varlıklar	4.889	-	-	-	-	4.889
Diğer varlıklar	43.453	4.907	-	-	-	48.360
Toplam varlıklar	36.375.594	59.731.603	48.879.856	1.489.710	31.521	146.508.284
Tedavüldeki banknotlar	31.743.434	-	-	-	-	31.743.434
Bankalara borçlar	53.270.325	5	-	8.736	-	53.279.066
Diğer mevduatlar	17.076.045	21.544.986	-	-	-	38.621.031
IMF'ye borçlar	-	-	6.794	-	-	6.794
Diğer alınan banka kredileri	9.939.440	-	-	-	-	9.939.440
Diğer yükümlülükler	80.495	223.595	638.342	15	3.230	945.677
Vergi yükümlülüğü	166.909	-	-	-	-	166.909
Ertelenmiş vergi yükümlülüğü	1.261.392	-	-	-	-	1.261.392
Kıdem tazminatı yükümlülüğü	70.541	-	-	-	-	70.541
Öz sermaye	10.474.000	-	-	-	-	10.474.000
Toplam yükümlülükler ve öz sermaye	124.082.581	21.768.586	645.136	8.751	3.230	146.508.284
Net bilanço pozisyonu	(87.706.987)	37.963.017	48.234.720	1.480.959	28.291	-
Bilanço dışı yükümlülükler	26.124.227	70.539	107.174	-	-	26.301.940

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

Banka şüpheli alacakları için Banka Meclisi tarafından onaylanmak şartı ile özel karşılık ayırmakta ve karşılık tutarının belirlenmesinde kredi ile ilgili teminatlar ve üçüncü kişilerin garantileri dikkate alınmaktadır. Şüpheli alacak karşılığının belirlenmesinde kredinin kayıtlı değeri ile gelecekteki nakit akımlarının, garanti ve teminatlardan tahsil edilmesi beklenen nakit akımları dahil, kredinin orijinal etkin faiz oranı ile hesaplanmış bugünkü değeri arasındaki fark kullanılmaktadır.

Banka'nın alacaklarını yeniden yapılandırma politikası kredi ödemelerinin daha uzun bir süreye yayılması, ödeme dönemlerinin değiştirilmesi, kredi sözleşmesindeki şartların yeniden gözden geçirilerek kredi şartlarının değiştirilmesi veya ödemelerin ertelenmesi faaliyetlerini içermekte olup Banka ile karşı taraf arasında yapılan yeniden yapılandırma anlaşması Banka Meclisi tarafından onaylanmaktadır.

31 Aralık 2009 ve 2008 tarihleri itibarıyla, Banka'nın kredi ve müşterilere verilen avanslar hesabı içerisinde yer alan karşılık ayrılmamış ancak gecikmesi bulunan kredi bakiyesi ve dolayısıyla söz konusu kredilere ait teminat veya garanti bulunmamaktadır.

31 Aralık 2009 ve 2008 tarihleri itibarıyla, Banka'nın elden çıkarılmak amacıyla tutulan varlığı bulunmamaktadır.

(c) Piyasa riski

Piyasa riski, finansal piyasalardaki fiyatların dalgalanması sonucunda zarara uğrama olasılığını ifade etmekte olup, Banka açısından piyasa riskinin en önemli kaynakları, TL ve rezerv para birimlerine ait faiz oranları, döviz kurları ve altın fiyatlarıdır. Banka, ülkedeki para otoritesi olması itibarıyla, büyük ölçüde açık piyasa işlemleri için kullandığı DİBS portföyünden kaynaklanan TL faiz oranı riskini aktif olarak yönetmemektedir. Bu çerçevede Banka'nın maruz kaldığı TL faiz oranı riski dışında, maruz kaldığı piyasa riskinin asıl olarak bilançosunda yer alan döviz varlık ve yükümlülüklerinden kaynaklandığını söylemek mümkündür.

Banka, maruz kaldığı piyasa riskini yönetmek için, politika hedeflerini ve rezerv bulundurma gerekçelerini dikkate alarak "Varlık/ Yükümlülük Uyumunu" yaklaşımını benimsemiştir. Ancak, benzer yaklaşımları kullanan ticari bankalardan farklı olarak bu yaklaşım çerçevesinde dikkate alınan yükümlülükler Banka bilançosunda yer alan döviz yükümlülükleri yanında Hazine Müsteşarlığı adına gerçekleştirilecek dış borç ödemeleri gibi bilançoda yer almayan tahmini nakit akımlarını da içermektedir. Bu yaklaşım çerçevesinde, her yıl Banka'nın risk toleransını yansıtmak üzere SMP belirlenmekte, SMP'nin temel değişkenleri olan döviz kompozisyonu ve vade yapısına ilişkin hedefler ve bu hedeflerden sapma limitleri ile piyasa riskinin en aza indirilmesine çalışılmaktadır.

(d) Kur riski

Banka, kur politikasını uygulamak ve diğer politika hedeflerini gerçekleştirmek amacıyla döviz pozisyonu taşıdığından kur riskine maruz kalmaktadır. Kur riski, TL ile bilançoda yer alan yabancı para birimleri arasındaki kurların dalgalanmasından kaynaklanmakta olup, yabancı para birimlerindeki net bilanço pozisyonlarının büyüklüğü ile doğrudan ilişkilidir. Bilançodaki yabancı para net genel pozisyonu ise uygulanan para ve kur politikalarının bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Ancak, para birimleri bazında taşınan net pozisyonların dağılımı da, söz konusu para birimlerinin birbirlerine karşı olan değerlerindeki dalgalanmalar nedeniyle Banka'nın taşıdığı kur riskini etkilemektedir.

Bu çerçevede Banka, SMP kapsamında döviz rezervleri için belirlediği döviz kompozisyonu hedefleri ve bu hedeflerden sapma limitleri ile kur riskini kontrol etmektedir.

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

Banka'nın 31 Aralık 2009 ve 2008 tarihleri itibarıyla yabancı para net genel pozisyonu aşağıdaki tabloda özetlenmiştir. Söz konusu tabloda, Banka'nın para birimi cinsinden sınıflandırılmış, kayıtlı değerleri üzerinden varlıkları, yükümlülükleri ve öz sermayesi yer almaktadır:

	31 Aralık 2009									
	Yabancı Para									
	ABD Doları	EURO	JPY	CHF	GBP	SDR	Diğer	Toplam	TL	Toplam
Nakit değerler ve altın rezervleri	6.523.536	237.216	90	7.988	13.795	-	3.194	6.785.819	88.416	6.874.235
Bankalardan alacaklar	4.481.984	1.476.183	1.234.437	136.592	230.376	2.292.978	18.610	9.871.160	33.192.386	43.063.546
Makul değer değişiklikleri gelir tablosunda muhasebeleşecek finansal varlıklar	45.992.424	48.431.385	-	-	1.533.470	-	-	95.957.279	8.708.302	104.665.581
Verilen kredi ve avanslar	410.547	101.771	-	-	-	-	-	512.318	-	512.318
Yatırım amaçlı finansal varlıklar:										
-Satılmaya hazır	-	48	-	-	-	373.023	-	373.071	-	373.071
-Vadeye kadar elde tutulacak	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Maddi duran varlıklar	-	-	-	-	-	-	-	-	240.567	240.567
Maddi olmayan duran varlıklar	-	-	-	-	-	-	-	-	4.964	4.964
Diğer varlıklar	87	145	-	-	223	3.864	632	4.951	54.615	59.566
Toplam varlıklar	57.408.578	50.246.748	1.234.527	144.580	1.777.864	2.669.865	22.436.113	504.598	42.289.250	155.793.848
Tedavüldeki banknotlar	-	-	-	-	-	-	-	-	38.340.278	38.340.278
Bankalara borçlar	8.201.311	12.026.456	-	-	245.914	-	-	20.473.681	26.419.615	46.893.296
Diğer mevduatlar	8.209.830	27.655.016	3.863	76.521	51.870	2.268.089	16	38.265.205	5.123.162	43.388.367
IMF'ye borçlar	-	-	-	-	-	8.201	-	8.201	-	8.201
Diğer alınan banka kredileri	-	-	-	-	-	-	-	-	14.333.082	14.333.082
Diğer yükümlülükler	595.804	171.978	29	2.427	5.774	-	970	776.982	98.296	875.278
Vergi yükümlülüğü	-	-	-	-	-	-	-	-	72.064	72.064
Ertelenmiş vergi yükümlülüğü	-	-	-	-	-	-	-	-	986.043	986.043
Kıdem tazminatı yükümlülüğü	-	-	-	-	-	-	-	-	76.247	76.247
Öz sermaye	-	-	-	-	-	-	-	-	10.820.992	10.820.992
Toplam yükümlülükler ve öz sermaye	17.006.945	39.853.450	3.892	78.948	303.558	2.276.290	986	59.524.069	96.269.779	155.793.848
Net bilanço pozisyonu	40.401.633	10.393.298	1.230.635	65.632	1.474.306	393.575	21.450	53.980.529	(53.980.529)	-

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

	31 Aralık 2008									
	Yabancı Para									TL
	ABD									
	Doları	EURO	JPY	CHF	GBP	SDR	Diğer	Toplam	TL	Toplam
Nakit değerler ve altın rezervleri	5.334.649	240.452	219	7.473	3.516	-	1.268	5.587.577	59.451	5.647.028
Bankalardan alacaklar	2.228.875	1.126.323	1.489.710	166.920	529.122	35.304	12.461	5.588.715	20.060.717	25.649.432
Makul değer değişiklikleri gelir tablosunda muhasebeleşecek finansal varlıklar	49.084.414	50.339.693	-	-	1.142.569	-	-	100.566.676	13.653.502	114.220.178
Verilen kredi ve avanslar	31.051	389	-	-	-	-	-	31.440	-	31.440
Yatırım amaçlı finansal varlıklar:										
-Satılmaya hazır	-	46	-	-	-	323.520	-	323.566	-	323.566
-Vadeye kadar elde tutulacak	339.380	-	-	-	-	-	-	339.380	-	339.380
Maddi duran varlıklar	-	-	-	-	-	-	-	-	244.011	244.011
Maddi olmayan duran varlıklar	-	-	-	-	-	-	-	-	4.889	4.889
Diğer varlıklar	-	1.136	-	-	-	3.771	-	4.907	43.453	48.360
Toplam varlıklar	57.018.369	51.708.039	1.489.929	174.393	1.675.207	362.595	13.729	112.442.261	34.066.023	146.508.284
Tedavüldeki banknotlar	-	-	-	-	-	-	-	-	31.743.434	31.743.434
Bankalara borçlar	8.543.784	12.908.193	3	-	310.123	-	-	21.762.103	31.516.963	53.279.066
Diğer mevduatlar	9.542.926	26.808.986	5.871	84.392	43.927	-	19	36.486.121	2.134.910	38.621.031
IMF'ye borçlar	-	-	-	-	-	6.794	-	6.794	-	6.794
Diğer alınan banka kredileri	-	-	-	-	-	-	-	-	9.939.440	9.939.440
Diğer yükümlülükler	639.485	212.892	15	1.962	7.598	-	3.230	865.182	80.495	945.677
Vergi yükümlülüğü	-	-	-	-	-	-	-	-	166.909	166.909
Ertelenmiş vergi yükümlülüğü	-	-	-	-	-	-	-	-	1.261.392	1.261.392
Kıdem tazminatı yükümlülüğü	-	-	-	-	-	-	-	-	70.541	70.541
Öz sermaye	-	-	-	-	-	-	-	-	10.474.000	10.474.000
Toplam yükümlülükler ve öz sermaye	18.726.195	39.930.071	5.889	86.354	361.648	6.794	3.249	59.120.200	87.388.084	146.508.284
Net bilanço pozisyonu	38.292.174	11.777.968	1.484.040	88.039	1.313.559	355.801	10.480	53.322.061	(53.322.061)	-

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

Kambiyo kâr/zararının döviz kurlarındaki oynaklığa karşı olan duyarlılığını ölçmek için, TL'nin bütün yabancı paralar karşısında %10 değer kazandığı varsayımı altında yabancı para net pozisyon değerleri yeniden hesaplanmıştır. Böyle bir varsayıma dayanan senaryonun Banka'nın 31 Aralık 2009 ve 2008 tarihleri itibarıyla mevcut net döviz pozisyonunun toplam piyasa değerinde yol açacağı değer kaybı aşağıdaki tablolarda sunulmaktadır:

Net yabancı para pozisyonunun duyarlılığı:

31 Aralık 2009										
Yabancı Para										
	ABD								TL	Toplam
	Doları	EURO	JPY	CHF	GBP	SDR	Diğer	Toplam		
Toplam varlıklar	57.408.578	50.246.748	1.234.527	144.580	1.777.864	2.669.865	22.436	113.504.598	42.289.250	155.793.848
Toplam yükümlülükler	17.006.945	39.853.450	3.892	78.948	303.558	2.276.290	986	59.524.069	96.269.779	155.793.848
Net bilanço pozisyonu	40.401.633	10.393.298	1.230.635	65.632	1.474.306	393.575	21.450	53.980.529	(53.980.529)	-
TL'nin %10 değer										
kazanması senaryosu	(4.040.163)	(1.039.330)	(123.063)	(6.563)	(147.431)	(39.358)	(2.145)	(5.398.053)	-	(5.398.053)
31 Aralık 2008										
Yabancı Para										
	ABD								TL	Toplam
	Doları	EURO	JPY	CHF	GBP	SDR	Diğer	Toplam		
Toplam varlıklar	57.018.369	51.708.039	1.489.929	174.393	1.675.207	362.595	13.729	112.442.261	34.066.023	146.508.284
Toplam yükümlülükler	18.726.195	39.930.071	5.889	86.354	361.648	6.794	3.249	59.120.200	87.388.084	146.508.284
Net bilanço pozisyonu	38.292.174	11.777.968	1.484.040	88.039	1.313.559	355.801	10.480	53.322.061	(53.322.061)	-
TL'nin %10 değer										
kazanması senaryosu	(3.829.217)	(1.177.797)	(148.404)	(8.804)	(131.356)	(35.580)	(1.048)	(5.332.206)	-	(5.332.206)

(e) Faiz riski

Banka, piyasa faiz oranlarındaki dalgalanmalar nedeniyle zarara uğrama olasılığı olarak ifade edilen faiz oranı riskine maruz kalmaktadır. Faiz oranı riski, varlıkların, yükümlülüklerin ve bilanço dışı kalemlerin vadeleri veya yeniden fiyatlandırılması arasındaki zaman farklarını içeren çeşitli faktörlerden kaynaklanmaktadır. Getiri eğrisinin şeklinde veya eğiminde meydana gelen değişiklikler de faiz oranı riskine yol açmaktadır.

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

Banka'nın 31 Aralık 2009 ve 2008 tarihleri itibarıyla faiz oranı riskine maruz pozisyonu TL ve yabancı para aktif ve pasifler için, aşağıdaki tablolarda özetlenmiştir. Tablolarda, Banka'nın sözleşme yeniden fiyatlandırma tarihlerine kalan sürelerle göre sınıflandırılmış kayıtlı değerleri üzerinden varlık ve yükümlülükleri yer almaktadır.

31 Aralık 2009

	Yabancı Para						Faizsiz	Toplam
	1 aya kadar	1 - 3 ay	3 ay - 1 yıl	1 - 5 yıl	5 yıl ve üzeri			
Nakit değerler ve altın rezervleri	-	-	-	-	-	6.785.819	6.785.819	
Bankalardan alacaklar	4.310.848	-	-	-	-	5.560.312	9.871.160	
Makul değer değişiklikleri gelir tablosunda muhasebeleşecek finansal varlıklar	7.186.613	12.297.324	42.172.105	34.301.237	-	-	95.957.279	
Verilen kredi ve avanslar	-	415.844	75.041	13.823	7.610	-	512.318	
Yatırım amaçlı finansal varlıklar:								
-Satılmaya hazır	-	-	-	-	-	373.071	373.071	
-Vadeye kadar elde tutulacak	-	-	-	-	-	-	-	
Maddi duran varlıklar	-	-	-	-	-	-	-	
Maddi olmayan duran varlıklar	-	-	-	-	-	-	-	
Diğer varlıklar	-	-	3.864	-	-	1.087	4.951	
Toplam varlıklar	11.497.461	12.713.168	42.251.010	34.315.060	7.610	12.720.289	113.504.598	
Tedavüldeki banknotlar	-	-	-	-	-	-	-	
Bankalara borçlar	221.414	-	-	-	-	20.252.267	20.473.681	
Diğer mevduatlar	778.333	1.426.132	7.786.806	10.084.906	-	18.189.028	38.265.205	
IMF'ye borçlar	-	1.053	-	-	-	7.148	8.201	
Diğer alınan banka kredileri	-	-	-	-	-	-	-	
Diğer yükümlülükler	38.242	-	688.087	-	-	50.653	776.982	
Vergi yükümlülüğü	-	-	-	-	-	-	-	
Ertelenmiş vergi yükümlülüğü	-	-	-	-	-	-	-	
Kıdem tazminatı yükümlülüğü	-	-	-	-	-	-	-	
Öz sermaye	-	-	-	-	-	-	-	
Toplam yükümlülükler ve öz sermaye	1.037.989	1.427.185	8.474.893	10.084.906	-	38.499.096	59.524.069	
Bilançodaki faize duyarlı açık	10.459.472	11.285.983	33.776.117	24.230.154	7.610	(25.778.807)	53.980.529	

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

TL								
	1 aya kadar	1 - 3 ay	3 ay - 1 yıl	1 - 5 yıl	5 yıl ve üzeri	Faizsiz	Toplam	TOPLAM
	-	-	-	-	-	88.416	88.416	6.874.235
25.074.750	8.055.283	-	-	-	-	62.353	33.192.386	43.063.546
8.708.302	-	-	-	-	-	-	8.708.302	104.665.581
-	-	-	-	-	-	-	-	512.318
-	-	-	-	-	-	-	-	373.071
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	240.567	240.567	240.567
-	-	-	-	-	-	4.964	4.964	4.964
4.995	954	4.569	-	-	-	44.097	54.615	59.566
33.788.047	8.056.237	4.569	-	-	-	440.397	42.289.250	155.793.848
-	-	-	-	-	-	38.340.278	38.340.278	38.340.278
26.410.235	-	-	-	-	-	9.380	26.419.615	46.893.296
-	-	-	-	-	-	5.123.162	5.123.162	43.388.367
-	-	-	-	-	-	-	-	8.201
14.333.082	-	-	-	-	-	-	14.333.082	14.333.082
47.433	-	46.776	-	-	-	4.087	98.296	875.278
-	-	72.064	-	-	-	-	72.064	72.064
-	-	-	-	-	-	986.043	986.043	986.043
-	-	-	-	-	-	76.247	76.247	76.247
-	-	-	-	-	-	10.820.992	10.820.992	10.820.992
40.790.750	-	118.840	-	-	-	55.360.189	96.269.779	155.793.848
(7.002.703)	8.056.237	(114.271)	-	-	-	(54.919.792)	(53.980.529)	-

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

31 Aralık 2008

	Yabancı Para					Faizsiz	Toplam
	1 aya kadar	1 - 3 ay	3 ay - 1 yıl	1 - 5 yıl	5 yıl ve üzeri		
Nakit değerler ve altın rezervleri	-	-	-	-	-	5.587.577	5.587.577
Bankalardan alacaklar	1.635.455	-	-	-	-	3.953.260	5.588.715
Makul değer değişiklikleri gelir tablosunda muhasebeleşecek finansal varlıklar	2.238.841	3.229.534	14.070.155	80.849.496	178.650	-	100.566.676
Verilen kredi ve avanslar	-	2.531	2.897	17.731	8.281	-	31.440
Yatırım amaçlı finansal varlıklar:							
-Satılmaya hazır	-	-	-	-	-	323.566	323.566
-Vadeye kadar elde tutulacak	-	-	339.380	-	-	-	339.380
Maddi duran varlıklar	-	-	-	-	-	-	-
Maddi olmayan duran varlıklar	-	-	-	-	-	-	-
Diğer varlıklar	-	-	3.771	-	-	1.136	4.907
Toplam varlıklar	3.874.296	3.232.065	14.416.203	80.867.227	186.931	9.865.539	112.442.261
Tedavüldeki banknotlar	-	-	-	-	-	-	-
Bankalara borçlar	213.451	-	-	-	-	21.548.652	21.762.103
Diğer mevduatlar	795.916	1.314.273	7.837.840	11.596.958	-	14.941.134	36.486.121
IMF'ye borçlar	-	593	-	-	-	6.201	6.794
Diğer alınan banka kredileri	-	-	-	-	-	-	-
Diğer yükümlülükler	24.427	-	785.429	-	-	55.326	865.182
Vergi yükümlülüğü	-	-	-	-	-	-	-
Ertelenmiş vergi yükümlülüğü	-	-	-	-	-	-	-
Kıdem tazminatı yükümlülüğü	-	-	-	-	-	-	-
Öz sermaye	-	-	-	-	-	-	-
Toplam yükümlülükler ve öz sermaye	1.033.794	1.314.866	8.623.269	11.596.958	-	36.551.313	59.120.200
Bilançodaki faize duyarlı açık	2.840.502	1.917.199	5.792.934	69.270.269	186.931	(26.685.774)	53.322.061

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

	TL					Faizsiz	Toplam	TOPLAM
	1 aya kadar	1 - 3 ay	3 ay - 1 yıl	1 - 5 yıl	5 yıl ve üzeri			
	-	-	-	-	-	59.451	59.451	5.647.028
20.035.812	-	-	-	-	-	24.905	20.060.717	25.649.432
13.653.502	-	-	-	-	-	-	13.653.502	114.220.178
-	-	-	-	-	-	-	-	31.440
-	-	-	-	-	-	-	-	323.566
-	-	-	-	-	-	-	-	339.380
-	-	-	-	-	-	244.011	244.011	244.011
-	-	-	-	-	-	4.889	4.889	4.889
5.986	158	1.976	-	-	-	35.333	43.453	48.360
33.695.300	158	1.976	-	-	-	368.589	34.066.023	146.508.284
-	-	-	-	-	-	31.743.434	31.743.434	31.743.434
30.933.032	575.136	-	-	-	-	8.795	31.516.963	53.279.066
-	-	-	-	-	-	2.134.910	2.134.910	38.621.031
-	-	-	-	-	-	-	-	6.794
9.939.440	-	-	-	-	-	-	9.939.440	9.939.440
39.138	-	34.060	-	-	-	7.297	80.495	945.677
-	-	166.909	-	-	-	-	166.909	166.909
-	-	-	-	-	-	1.261.392	1.261.392	1.261.392
-	-	-	-	-	-	70.541	70.541	70.541
-	-	-	-	-	-	10.474.000	10.474.000	10.474.000
40.911.610	575.136	200.969	-	-	-	45.700.369	87.388.084	146.508.284
(7.216.310)	(574.978)	(198.993)	-	-	-	(45.331.780)	(53.322.061)	-

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

Banka'nın ülkedeki para otoritesi olması itibarıyla tablolarda yer alan faize duyarlı bilanço pozisyonlarının dikkatli yorumlanması gerekmektedir. Örneğin, 31 Aralık 2009 tarihi itibarıyla 0-1 ay vade grubunda Banka'nın sahip olduğu görece olarak yüksek faize duyarlı pozisyon, büyük ölçüde bu vade grubunda yer alan TL mevduat munzam karşılıklarından kaynaklanmaktadır. Ancak, munzam karşılıkların Banka'nın politika araçlarından birisi olması nedeniyle mevduat munzam karşılık oranları ve söz konusu karşılıklara ödenen faiz oranları, Banka için yaratacağı faiz oranı riski dikkate alınmaksızın ilgili politika hedeflerine ulaşmak amacıyla yine Banka'nın kendisi tarafından belirlenmektedir. Banka 5 Aralık 2008 tarihinde munzam karşılıklarla ilgili olarak önemli bir politika değişikliği kararı almış, yabancı para munzam karşılıklarına faiz ödemeyi durdurmuş ve ters dolarizasyonu desteklemek ve TL mevduat ve kredileri teşvik etmek amacıyla TL munzam karşılıklara ödenen faiz oranını yükseltmiştir. Ancak, diğer merkez bankaları ile benzer şekilde, kısa vadeli faiz oranlarını temel para politikası aracı olarak kullanan Banka'nın, TL varlıklarından kaynaklanan faiz oranı riskini aktif olarak yönetmesi Banka'nın para politikası uygulamaları ile çelişebileceğinden tercih edilmemektedir. Ancak, toplam faiz riskinin gösterilmesi amacıyla hazırlanan tablolarda, Banka'nın TL faiz riskini yönetip yönetmediğine bakılmaksızın TL varlık ve yükümlülükleri de içeren bütün varlık ve yükümlülükleri bulunmaktadır.

Banka, yabancı para varlıklarından kaynaklanan faiz oranı riskini ise, SMP kapsamında temel rezerv para birimleri için vade hedefleri belirleyerek kontrol etmektedir. Vade hedeflerinin belirlenmesinde, faiz oranı riskinin seviyesi için önemli bir gösterge olan "süre" (duration) değerleri kullanılmaktadır. Banka'nın faiz oranı riskine karşı genel tolerans seviyesini gösteren SMP süre hedefleri, bilançoda yer alan yükümlülüklerin ve bilanço dışı tahmini nakit akımlarının vade yapısı baz alınarak belirlenmekte, belirlenen süre hedeflerinden sapmalar ise limitler ile sınırlandırılmaktadır.

Banka'nın döviz varlıklarının faiz oranı riskine duyarlılığını ölçmek için, temel rezerv para birimlerindeki (ABD Doları ve EURO) varlıkların ortalama "düzeltilmiş süre" (modified duration) rakamları kullanılarak ilgili faiz oranlarındaki değişimlerin varlıkların piyasa değerine etkisini tahmin etmek mümkündür.

Bu çerçevede, 31 Aralık 2009 ve 2008 tarihleri itibarıyla mevcut döviz varlıklarının ortalama düzeltilmiş süre rakamlarına göre, ilgili faiz oranlarında %1'lik bir artış olması durumunda varlıkların piyasa değerinde ortaya çıkabilecek düşüşler aşağıdaki tabloda sunulmaktadır. %1'lik artış senaryosu, ilgili para birimlerine ait getiri eğrilerinin bütün vadelerde anlık olarak %1 yukarı kayması varsayımına dayanmaktadır.

Döviz varlıklarının piyasa değerinin faiz oranlarına duyarlılığı;

	31 Aralık 2009			31 Aralık 2008		
	ABD Doları	EURO	Toplam	ABD Doları	EURO	Toplam
Varlıkların piyasa değeri	50.474.408	49.907.568	100.381.976	51.652.669	51.466.016	103.118.685

Faiz oranlarında %1 oranında

artış olmasının varlıkların piyasa değerine etkisi	(347.620)	(491.618)	(839.238)	(454.320)	(680.771)	(1.135.091)
--	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-------------

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

Aşağıdaki tablolar, 31 Aralık 2009 ve 2008 tarihlerinde parasal finansal araçlar için para birimlerine göre ortalama etkin faiz oranlarını özetlemektedir:

	31 Aralık 2009		
	ABD Doları (%)	EURO (%)	TL (%)
Varlıklar			
Bankalardan alacaklar	0,14	0,16	7,24
Makul değer değişiklikleri gelir tablosunda muhasabeleşecek finansal varlıklar	0,44	0,97	5,61
Verilen kredi ve avanslar	0,37	0,82	-
Yükümlülükler			
Bankalara borçlar	0,89	-	5,20
Diğer mevduatlar	2,98	2,86	-
Diğer alınan banka kredileri	-	-	6,50
	31 Aralık 2008		
	ABD Doları (%)	EURO (%)	TL (%)
Varlıklar			
Bankalardan alacaklar	0,68	1,65	15,55
Makul değer değişiklikleri gelir tablosunda muhasabeleşecek finansal varlıklar	0,43	2,28	10,47
Verilen kredi ve avanslar	4,50	4,60	-
Yatırım amaçlı finansal varlıklar	1,03	-	-
Yükümlülükler			
Bankalara borçlar	1,89	-	12,00
Diğer mevduatlar	3,53	3,10	-
Diğer alınan banka kredileri	-	-	15,00

(f) Likidite riski

Likidite riski, vadesi gelen yükümlülükleri karşılayacak nakdi bulmakta zorluk çekmek ya da varlıkları olması gereken değer altında nakde dönüştürmek zorunda kalmak olarak tanımlanmaktadır. Türk bankacılık sistemi için nihai likidite kaynağı olan Banka açısından, TL likidite riskinden bahsetmek çok anlamlı olmamaktadır. Banka, yabancı para varlık ve yükümlülüklerinden kaynaklanan likidite riskini yönetmek için ise, nakit akımlarını para birimleri bazında uyumlandırmaya çalışmakta, beklenmeyen ödemelerin sorunsuz karşılanmasını temin edebilmek için de yalnızca yüksek likiditeye sahip varlıklara yatırım yapmaktadır.

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

Aşağıdaki tablolar, Banka'nın TL ve yabancı para varlık ve yükümlülüklerini bilanço tarihinde, sözleşmede yer alan vade tarihlerine kalan süreyi baz alarak ilgili vade gruplamasına göre analiz etmektedir.

31 Aralık 2009

	Yabancı para							Toplam
	Vadesiz	1 aya kadar	1 - 3 ay	3 ay - 1 yıl	1 - 5 yıl	5 yıl ve üzeri	Dağıtılamayan	
Nakit değerler ve altın rezervleri	6.785.819	-	-	-	-	-	-	6.785.819
Bankalardan alacaklar	5.560.312	4.310.848	-	-	-	-	-	9.871.160
Makul değer değişiklikleri gelir tablosunda muhasebeleşecek finansal varlıklar	-	7.186.613	12.297.324	42.172.105	34.301.237	-	-	95.957.279
Verilen kredi ve avanslar	-	-	415.844	75.041	13.823	7.610	-	512.318
Yatırım amaçlı finansal varlıklar								
-Satılmaya hazır	-	-	-	-	-	-	373.071	373.071
-Vadeye kadar elde tutulacak	-	-	-	-	-	-	-	-
Maddi duran varlıklar	-	-	-	-	-	-	-	-
Maddi olmayan duran varlıklar	-	-	-	-	-	-	-	-
Diğer varlıklar	-	-	-	3.864	-	-	1.087	4.951
Toplam varlıklar	12.346.131	11.497.461	12.713.168	42.251.010	34.315.060	7.610	374.158	113.504.598
Tedavüldeki banknotlar	-	-	-	-	-	-	-	-
Bankalara borçlar	-	20.473.681	-	-	-	-	-	20.473.681
Diğer mevduatlar	15.567.345	778.333	1.426.132	7.786.806	10.084.906	-	2.621.683	38.265.205
IMF'ye borçlar	-	-	1.053	-	-	-	7.148	8.201
Diğer alınan banka kredileri	-	-	-	-	-	-	-	-
Diğer yükümlülükler	3.356	38.242	-	688.087	-	-	47.297	776.982
Vergi yükümlülüğü	-	-	-	-	-	-	-	-
Ertelenmiş vergi yükümlülüğü	-	-	-	-	-	-	-	-
Kıdem tazminatı yükümlülüğü	-	-	-	-	-	-	-	-
Öz sermaye	-	-	-	-	-	-	-	-
Toplam yükümlülükler ve öz sermaye	15.570.701	21.290.256	1.427.185	8.474.893	10.084.906	-	2.676.128	59.524.069
Net likidite açığı	(3.224.570)	(9.792.795)	11.285.983	33.776.117	24.230.154	7.610	(2.301.970)	53.980.529

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

TL									
Vadesiz	1 aya kadar	1 - 3 ay	3 ay - 1 yıl	1 - 5 yıl	5 yıl ve üzeri	Dağıtılamayan	Toplam	TOPLAM	
88.416	-	-	-	-	-	-	88.416	6.874.235	
62.353	25.074.750	8.055.283	-	-	-	-	33.192.386	43.063.546	
-	2.018.245	-	6.423.888	266.169	-	-	8.708.302	104.665.581	
-	-	-	-	-	-	-	-	512.318	
-	-	-	-	-	-	-	-	373.071	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	240.567	240.567	240.567	
-	-	-	-	-	-	4.964	4.964	4.964	
724	4.995	954	4.569	-	-	43.373	54.615	59.566	
151.493	27.097.990	8.056.237	6.428.457	266.169	-	288.904	42.289.250	155.793.848	
-	-	-	-	-	-	38.340.278	38.340.278	38.340.278	
9.335	26.410.235	-	-	-	-	45	26.419.615	46.893.296	
4.987.509	-	-	-	-	-	135.653	5.123.162	43.388.367	
-	-	-	-	-	-	-	-	8.201	
-	14.333.082	-	-	-	-	-	14.333.082	14.333.082	
-	47.433	-	46.776	-	-	4.087	98.296	875.278	
-	-	-	72.064	-	-	-	72.064	72.064	
-	-	-	-	-	-	986.043	986.043	986.043	
-	-	-	-	-	-	76.247	76.247	76.247	
-	-	-	-	-	-	10.820.992	10.820.992	10.820.992	
4.996.844	40.790.750	-	118.840	-	-	50.363.345	96.269.779	155.793.848	
(4.845.351)	(13.692.760)	8.056.237	6.309.617	266.169	-	(50.074.441)	(53.980.529)	-	

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

31 Aralık 2008

	Yabancı para							Toplam
	Vadesiz	1 aya kadar	1 - 3 ay	3 ay - 1 yıl	1 - 5 yıl	5 yıl ve üzeri	Dağıtılamayan	
TOPLAM								
Nakit değerler ve altın rezervleri	5.587.577	-	-	-	-	-	-	5.587.577
Bankalardan alacaklar	3.953.260	1.635.455	-	-	-	-	-	5.588.715
Makul değer değişiklikleri gelir tablosunda muhasebeleşecek finansal varlıklar	-	2.238.841	3.229.534	14.070.155	80.849.496	178.650	-	100.566.676
Verilen kredi ve avanslar	-	-	2.531	2.897	17.731	8.281	-	31.440
Yatırım amaçlı finansal varlıklar:								
-Satılmaya hazır	-	-	-	-	-	-	323.566	323.566
-Vadeye kadar elde tutulacak	-	-	-	339.380	-	-	-	339.380
Maddi duran varlıklar	-	-	-	-	-	-	-	-
Maddi olmayan duran varlıklar	-	-	-	-	-	-	-	-
Diğer varlıklar	-	-	-	3.771	-	-	1.136	4.907
Toplam varlıklar	9.540.837	3.874.296	3.232.065	14.416.203	80.867.227	186.931	324.702	112.442.261
Tedavüldeki banknotlar	-	-	-	-	-	-	-	-
Bankalara borçlar	-	21.762.103	-	-	-	-	-	21.762.103
Diğer mevduatlar	11.391.773	795.916	1.314.273	7.837.840	11.596.958	-	3.549.361	36.486.121
IMF'ye borçlar	-	-	593	-	-	-	6.201	6.794
Diğer alınan banka kredileri	-	-	-	-	-	-	-	-
Diğer yükümlülükler	9.634	24.427	-	785.429	-	-	45.692	865.182
Vergi yükümlülüğü	-	-	-	-	-	-	-	-
Ertelenmiş vergi yükümlülüğü	-	-	-	-	-	-	-	-
Kıdem tazminatı yükümlülüğü	-	-	-	-	-	-	-	-
Öz sermaye	-	-	-	-	-	-	-	-
Toplam yükümlülükler ve öz sermaye	11.401.407	22.582.446	1.314.866	8.623.269	11.596.958	-	3.601.254	59.120.200
Net likidite açığı	(1.860.570)	(18.708.150)	1.917.199	5.792.934	69.270.269	186.931	(3.276.552)	53.322.061

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

Vadesiz		TL				5 yıl ve üzeri	Dağıtılamayan	Toplam
		1 aya kadar	1 - 3 ay	3 ay - 1 yıl	1 - 5 yıl			
59.451	-	-	-	-	-	59.451	5.647.028	
16.726	20.035.812	-	-	-	8.179	20.060.717	25.649.432	
-	-	-	5.232.070	8.421.432	-	13.653.502	114.220.178	
-	-	-	-	-	-	-	31.440	
-	-	-	-	-	-	-	323.566	
-	-	-	-	-	-	-	339.380	
-	-	-	-	-	244.011	244.011	244.011	
-	-	-	-	-	4.889	4.889	4.889	
3.223	5.986	158	1.976	-	32.110	43.453	48.360	
79.400	20.041.798	158	5.234.046	8.421.432	-	289.189	34.066.023	146.508.284
-	-	-	-	-	-	31.743.434	31.743.434	31.743.434
8.742	30.933.032	575.136	-	-	-	53	31.516.963	53.279.066
1.992.345	-	-	-	-	-	142.565	2.134.910	38.621.031
-	-	-	-	-	-	-	-	6.794
-	9.939.440	-	-	-	-	-	9.939.440	9.939.440
-	39.138	-	34.060	-	-	7.297	80.495	945.677
-	-	-	166.909	-	-	-	166.909	166.909
-	-	-	-	-	-	1.261.392	1.261.392	1.261.392
-	-	-	-	-	-	70.541	70.541	70.541
-	-	-	-	-	-	10.474.000	10.474.000	10.474.000
2.001.087	40.911.610	575.136	200.969	-	-	43.699.282	87.388.084	146.508.284
(1.921.687)	(20.869.812)	(574.978)	5.033.077	8.421.432	-	(43.410.093)	(53.322.061)	-

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

Banka'nın türev enstrümanları dışındaki finansal yükümlülüklerine ait, sözleşmeye dayalı brüt nakit akımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Bu anapara ve faiz ödemelerini içeren nakit akımların indirgenmemiş olması sebebiyle toplam tutarlar bilançoda belirtilen toplam tutarlar ile farklılık gösterecektir.

31 Aralık 2009								
	Vadesiz	1 aya kadar	1-3 ay	3 ay- 1 yıl	1- 5 yıl	5 yıl ve üzeri	Dağıtılamayan	Toplam
Tedavüldeki banknotlar	-	-	-	-	-	-	38.340.278	38.340.278
Bankalara borçlar	9.335	46.883.916	-	-	-	-	45	46.893.296
Diğer mevduatlar	20.554.854	819.482	1.508.028	8.223.795	10.904.910	-	2.757.336	44.768.405
IMF'ye borçlar	-	-	1.053	-	-	-	7.148	8.201
Diğer alınan banka kredileri	-	14.340.830	-	-	-	-	-	14.340.830
Toplam finansal yükümlülükler	20.564.189	62.044.228	1.509.081	8.223.795	10.904.910	-	41.104.807	144.351.010

31 Aralık 2008								
	Vadesiz	1 aya kadar	1-3 ay	3 ay- 1 yıl	1- 5 yıl	5 yıl ve üzeri	Dağıtılamayan	Toplam
Tedavüldeki banknotlar	-	-	-	-	-	-	31.743.434	31.743.434
Bankalara borçlar	8.742	53.270.271	-	-	-	-	53	53.279.066
Diğer mevduatlar	13.384.118	856.665	1.289.017	9.075.137	11.675.773	-	3.691.926	39.972.636
IMF'ye borçlar	-	-	593	-	-	-	6.201	6.794
Diğer alınan banka kredileri	-	9.939.440	-	-	-	-	-	9.939.440
Toplam finansal yükümlülükler	13.392.860	64.066.376	1.289.610	9.075.137	11.675.773	-	35.441.614	134.941.370

(g) Operasyonel risk

Operasyonel risk insan veya sistem hataları, başarısız iş süreçleri veya dışsal olaylardan kaynaklanan kayıplara ilişkin risktir.

Banka, personelin veya iş süreçlerinin başarısızlığı nedeniyle ortaya çıkabilecek hataları veya olayları engellemek ve tespit etmek amacıyla etkin iç kontrol sistemleri kurmakta ve bu şekilde, operasyonel riskin neden olduğu kayıpları en aza indirmeyi amaçlamaktadır.

Banka, operasyonel risklerin yönetimini birimlerin kendi sorumluluğuna bırakmıştır. Banka Meclisi kararları çerçevesinde, operasyonel riskler sonucu herhangi bir finansal kaybın ortaya çıkması durumunda bu durum finansal kaybın büyüklüğüne göre çeşitli yönetim kademelerine raporlanmaktadır. Söz konusu zararlara ilişkin limitler gerek görüldükçe Banka Meclisi tarafından güncellenmektedir. Yapılan incelemeler sonucunda yetkilendirilmiş yönetim kademesinin uygun görüşü üzerine finansal kayıp kanunen kabul edilmeyen giderler kalemine alınmaktadır. Kaydedilen giderler üçer aylık devrelerde Banka Meclisi'nin bilgisine sunulmaktadır.

Operasyonel riskler dahil olmak üzere risklerin etki ve olasılıklarına göre değerlendirilmesi ve riskleri karşılamak amacıyla kurulan kontrollerin yeterliliği, etkinliği ve verimliliği doğrudan Başkan'a raporlama yapan Denetim Genel Müdürlüğü ("DGM") tarafından yürütülen denetimler ile tespit edilmektedir.

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

DGM'nin yaptığı risk değerlendirmesi iki aşamadan oluşmaktadır. Bunlardan ilki Yıllık Denetim Planının oluşturulması amacıyla yapılmaktadır. DGM her yılsonunda Banka genelinde temel iş süreçlerini gözden geçirmekte ve yaptığı risk değerlemesi ile denetlenecek iş süreçlerini risk bazlı olarak sıralamaktadır. Her iş süreci finansal risk, operasyonel risk, imaj/itibar riski ve yasal risk başlıkları altında değerlendirilmekte ve riski en yüksek iş süreçleri bir sonraki yılın Yıllık Denetim Planına alınmaktadır.

İkinci aşamada, yapılan denetimlerde risk seviyesi yüksek olan süreçler riskler ve kontroller açısından daha detaylı incelenmektedir. İnsan hatası, sistem hatası, yetersiz/etkin olmayan prosedürler ve alt süreçler nedeniyle yürütülen işlemlerde karşılaşılabilecek riskler belirlenmektedir. Denetlenen iş süreci, iş sürekliliğinin sağlanması amacıyla yapılan planlar, fiziksel güvenlik, sistemsel güvenlik, yasal düzenlemelere ve yazılı kurallara uygunluk, insan kaynağının yeterliliği ve bilgi güvenliği açısından değerlendirilmektedir. Ayrıca iş süreçlerinde karşılaşılabilecek finansal riskler ile imaj/itibar riskleri de belirlenmektedir. Bu risklerin makul seviyeye indirilmesi için tasarlanan kontroller yeterlilik ve etkinlikleri açısından değerlendirilmekte, etkinliği artıracak ek kontroller önerilmektedir.

Yapılan denetimler sonrasında belirlenen önemli riskler ve önerilen kontroller üç ayda bir Yönetim Komitesine sunulmakta, risklerin makul seviyeye indirilmesi için yapılan çalışmalar takip edilmektedir.

(h) Finansal araçların makul değeri

Makul değer bir finansal aracın, zorunlu bir satış veya tasfiye işlemi dışında, gönüllü taraflar arasında gerçekleşecek bir cari işlemde, el değiştirebileceği tutar olup, eğer varsa teşkilatlanmış bir piyasada işlem gören fiyatı ile en iyi şekilde belirlenir.

Banka, finansal araçların tahmini makul değerlerini hâlihazırda mevcut piyasa bilgilerini ve uygun değerlendirme yöntemleri kullanarak belirlemiştir. Ancak piyasa bilgilerini değerlendirip makul değerleri tahmin edebilmek, yorum ve muhakeme gerektirmektedir. Buna bağlı olarak burada sunulan tahminler Banka'nın cari bir piyasa işleminde elde edebileceği değerlerden farklı olabilir.

Aşağıdaki tablo, Banka'nın bilançosunda makul değerleri ile sunulmayan finansal varlıkların defter değerlerini ve makul değerlerini özetlemektedir.

Finansal varlıklar	Defter değeri		Makul değer	
	2009	2008	2009	2008
Nakit değerler ve altın rezervleri	6.874.235	5.647.028	6.874.235	5.647.028
Bankalardan alacaklar	43.063.546	25.649.432	43.074.215	25.649.432
Verilen kredi ve avanslar	512.318	31.440	511.163	29.823
Yatırım amaçlı finansal varlıklar (vadeye kadar elde tutulacak)	-	339.380	-	340.264

Finansal yükümlülükler

Tedavüldeki banknotlar	38.340.278	31.743.434	38.340.278	31.743.434
Bankalara borçlar	46.893.296	53.279.066	46.893.296	53.279.066
Diğer mevduatlar	43.388.367	38.621.031	43.727.766	38.453.295
Diğer alınan banka kredileri	14.333.082	9.939.440	14.333.082	9.939.440

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

Finansal araçların makul değerinin tahmini için kullanılan uygulanabilir yöntem ve varsayımlar aşağıdaki gibidir:

(i) Finansal varlıklar

İskonto edilmiş maliyet bedeliyle gösterilen nakit değerler ve bankalardaki alacakların kayıtlı değerlerinin kısa vadeli olmaları sebebiyle makul değerlerini yansıttığı kabul edilmektedir.

Verilen kredi ve avansların makul değerleri, bilanço tarihi itibarıyla benzer finansal varlıklara uygulanan faiz oranları üzerinden gelecekteki nakit akışlarının indirgenmesi suretiyle hesaplanmıştır.

Yatırım amaçlı menkul kıymetler altında yer alan satılmaya hazır finansal varlıklar borsada işlem görmeyen hisse senedi katılımlarından oluşmakta ve vadeye kadar elde tutulacak finansal varlıklar ise faiz getiren varlıkları içermektedir. Vadeye kadar elde tutulacak finansal varlıkların makul değeri, bilanço tarihinde geçerli olan piyasa fiyatlarına ve faiz oranlarına göre belirlenir.

(ii) Finansal yükümlülükler

Tedavüldeki banknotların makul değeri, nominal değerlerini ifade etmektedir.

Bankalara borçlar ve diğer alınan banka kredileri gibi iskonto edilmiş maliyet değerinden muhasebeleştirilen finansal yükümlülüklerin kısa vadeli olmaları nedeniyle, taşınan değerlerinin makul değerlerini yansıttığı kabul edilir.

Diğer mevduatların makul değerinde benzer kredi riski taşıyan, aynı para biriminde ve vadedeki finansal araçlar için bilanço tarihinde geçerli olan piyasa faiz oranı kullanılarak iskonto edilmiş nakit akımları temel alınmaktadır.

Aşağıdaki tablo, 31 Aralık 2009 ve 2008 tarihleri itibarıyla Banka'nın bilançosunda yer alan finansal varlıkların gerçeğe uygun değerlerinin, değerlendirme tekniklerinin seviyesine göre sunumunu özetlemektedir:

31 Aralık 2009	Seviye 1 (*)	Seviye 2 (**)	Seviye 3 (***)	Toplam
Makul değer değişiklikleri				
gelir tablosunda muhasebeleşecek finansal varlıklar				
Alım-satım amaçlı finansal varlıklar				
- Borçlanma senetleri	98.241.693	6.423.888	-	104.665.581
Satılmaya hazır finansal varlıklar				
- Hisse senetleri	-	373.071	-	373.071
Toplam varlıklar	98.241.693	6.796.959	-	105.038.652

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

31 Aralık 2008	Seviye 1 (*)	Seviye 2 (**)	Seviye 3 (***)	Toplam
Makul değer değişiklikleri gelir tablosunda muhasebeleşecek finansal varlıklar				
Alım-satım amaçlı finansal varlıklar				
- Borçlanma senetleri	100.566.676	13.653.502	-	114.220.178
Satılmaya hazır finansal varlıklar				
- Hisse senetleri	-	323.566	-	323.566
Toplam varlıklar	100.566.676	13.977.068	-	114.543.744

(*) Gerçeğe uygun değer, borsaya kote özkaynağa dayalı finansal araçlar ve diğer borçlanma araçları için, aktif piyasalarda kote edilmiş fiyatlar (düzeltme yapılmamış) kullanılarak belirlenmiştir. Bu seviye borsaya kote borçlanma araçlarını içermektedir.

(**) Gerçeğe uygun değer, borçlanma senetleri ve özkaynağa dayalı finansal varlıklar için gözlenebilir veriler (direkt olarak fiyat veya dolaylı olarak fiyatlardan elde edilen veriler) kullanılarak belirlenmiştir.

(***) Gerçeğe uygun değeri gözlenebilir olmayan veriler temel alınarak belirlenmiştir.

i) Sermaye yönetimi

Banka'nın 31 Aralık 2009 ve 2008 tarihleri itibarıyla öz sermaye kalemleri aşağıdaki tabloda özetlenmiştir:

	2009	2008
Ödenmiş sermaye	47.464	47.464
Birikmiş kâr	10.437.717	10.139.250
Diğer yedekler	335.811	287.286
Öz sermaye toplamı	10.820.992	10.474.000

Banka'nın yıl içerisindeki öz sermaye hareketleri öz sermaye değişim tablolarında açıklanmıştır.

Banka'nın yıllık net yasal kârının dağıtımına ilişkin hususlar TCMB Kanunu ile belirlenmekte ancak Banka'nın tutması gereken asgari sermaye miktarına ilişkin herhangi bir yasal düzenleme bulunmamaktadır. Sermaye artışının en önemli kaynağını dağıtılmamış kârlar oluşturmaktadır.

Banka kâr amacı gütmeyen bir kuruluş olması nedeniyle, kârını azami seviyeye çıkarmayı amaçlamamaktadır ancak normal operasyonlarından piyasa getirileri ile orantılı bir kâr elde etmeyi hedeflemektedir.

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

Banka'nın sermaye yönetimindeki en önemli amacı TCMB Kanunu gereği görevlerini yerine getirmesi sırasında ortaya çıkan beklenmeyen zararları karşılayabilecek düzeyde yeterli sermaye bulundurmasıdır. Söz konusu beklenmeyen zararların Banka'nın destekleyici faaliyetlerinden, Banka'nın nihai likidite kaynağı olmasından veya TL'nin diğer yabancı paralar karşısında değer kazanması ile yabancı para rezervlerdeki zararlardan kaynaklanması muhtemeldir.

Banka, yeterli sermaye miktarını ve gerekli likiditeyi sağlamak amacıyla karşı tarafların kredi risklerini de dikkate alarak ve düşük risk içeren yatırım araçları kullanarak makul bir getiri kazanmayı hedeflemektedir. Bunlara ilave olarak Banka, stratejik varlık tahsisinde Banka'nın risk toleransını dikkate almakta ve sermayenin ve ulusal rezervlerin korunmasına önem vermektedir.

NOT 5 - ÖNEMLİ MUHASEBE TAHMİNLERİ VE MUHASEBE POLİTİKALARININ UYGULANMASINDA VERİLEN KARARLAR

Banka, bir sonraki finansal dönemde raporlanacak varlık ve yükümlülüklerini etkileyen tahmin ve varsayımlar yapmaktadır. Tahmin ve varsayımlar devamlı olarak değerlendirilmekte ve mevcut şartlar dahilinde makul olduğuna inanılan gelecek beklentileri de içeren tarihsel deneyimlere ve diğer faktörlere dayandırılmaktadır.

(a) Kredi ve avansların değer düşüklüğü karşılıkları

Banka, kredi portföyünü olası bir değer düşüklüğünü tespit etmek amacıyla periyodik olarak gözden geçirmektedir. Banka, değer düşüklüğü karşılığı ayrılmasına ilişkin karar aşamasında, kredi portföyünün gelecekteki tahmini nakit akışında ölçülebilir bir azalmayı gösteren bir veri olup olmadığını özellikle bireysel olarak bir kredinin değer düşüşünün tespitinden önce değerlendirmektedir. Bu değerlendirme, portföy içindeki borçluların nakit akışları ile ilgili olumsuz gelişmeleri ifade edebilecek verileri ve aynı zamanda belli bir risk grubunun aktiflerindeki zafiyetle doğrusal ilişki içerisinde olan ulusal ya da mahalli ekonomik koşulları içermektedir. Banka, gelecekteki nakit akışlarının planlanmasında kredi riski taşıyan varlıklar için geçmişteki tecrübeleri ve portföyde bulunan benzer varlıkların değer düşüklüğü kanıtlarını değerlendirmektedir. Gelecek nakit akışının tutarının ve zamanlamasının tahmininde kullanılan yöntem ve varsayımlar tahmin edilen zarar ve gerçekleşen zarar arasındaki farkı en aza indirmek için düzenli olarak gözden geçirilmektedir.

(b) Satılmaya hazır finansal varlık olarak muhasebeleştirilen yatırım amaçlı finansal varlıkların makul değeri

Banka'nın merkez bankacılığı faaliyeti çerçevesinde uzun vadeli olarak tuttuğu ve satılmaya hazır finansal varlık olarak sınıflandırılan sermaye yatırımı, söz konusu sermaye yatırımının net varlık değerinin %70'i olarak hesaplanan makul değer ile muhasebeleştirilmiştir. Bu değerlendirme yöntemi daha önce söz konusu sermaye yatırımının alım ve geri-alım işlemleri fiyatlandırmasında kullanılmıştır (Not 10).

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

NOT 6 - NAKİT DEĞERLER VE ALTIN REZERVLERİ

	2009	2008
Külçe altın - Uluslararası standartta	6.205.039	4.883.049
Nakit	499.362	630.097
Külçe altın - Uluslararası standartta olmayan	165.609	130.557
Sikke altın	4.225	3.325
	6.874.235	5.647.028

18.469 bin TL (2008: 14.534 bin TL) tutarındaki sikke ve külçe altın Hazine Müsteşarlığı adına, Banka kasasında muhafaza edilmektedir.

NOT 7 - BANKALARDAN ALACAKLAR

	2009	2008
Ters repo işlemlerinden alacaklar	33.351.447	20.249.263
Vadeli mevduatlar	4.089.434	1.422.004
Vadesiz mevduatlar	5.622.665	3.978.165
	43.063.546	25.649.432

Ters repo işlemleri Banka'nın açık piyasa işlemleri çerçevesinde gerçekleştirilmektedir.

NOT 8 - MAKUL DEĞER DEĞİŞİKLİKLERİ GELİR TABLOSUNDA MUHASEBELEŞECEK FİNANSAL VARLIKLAR

	2009		2008	
	Maliyet	Defter değeri	Maliyet	Defter değeri
Hazine Müsteşarlığı tarafından ihraç edilen devlet tahvilleri ve hazine bonoları	8.658.589	8.708.302	13.794.321	13.653.502
Yabancı devlet tahvilleri ve hazine bonoları	90.268.379	91.016.528	93.333.957	95.306.061
Yabancı şirket tahvilleri	4.767.938	4.940.751	5.107.752	5.260.615
	103.694.906	104.665.581	112.236.030	114.220.178

Yabancı şirket tahvilleri Avrupa Yatırım Bankası (European Investment Bank) tarafından ihraç edilen kuponlu ve iskontolu menkul kıymetlerdir.

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

31 Aralık 2009 tarihi itibarıyla, yabancı devlet tahvilleri, şirket tahvilleri ve hazine bonolarının taşınan değerlerinin ülke bazında kırılımı aşağıdaki gibidir:

Ülke	2009
Amerika Birleşik Devletleri	45.992.424
Almanya	22.688.631
Fransa	12.356.343
İspanya	5.803.424
Hollanda	2.429.201
Belçika	1.187.359
Diğer	5.499.897
	95.957.279

NOT 9 - VERİLEN KREDİ VE AVANSLAR

	2009	2008
Şirketlere verilen kredi ve avanslar:		
Yabancı ülke kredileri	26.482	31.051
Yurt içi krediler	485.836	389
Toplam canlı krediler	512.318	31.440
Tahsili gecikmiş krediler	2.288.800	2.291.298
Toplam verilen kredi ve avanslar - brüt	2.801.118	2.322.738
Krediler değer düşüklüğü karşılığı	(2.288.800)	(2.291.298)
Net verilen kredi ve avanslar	512.318	31.440

Kredi karşılığı hareket tablosu aşağıdaki gibidir:

	2009	2008
1 Ocak bakiyesi	2.291.298	1.714.781
Krediler için değer düşüklüğü karşılığı	7.772	57.466
Kur farkı (kârı)/zararı	(10.270)	519.051
31 Aralık bakiyesi	2.288.800	2.291.298

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

31 Aralık 2009 tarihi itibarıyla Banka'nın yeniden yapılandırılan 26.482 bin TL (2008: 31.051 bin TL) tutarında verilen kredi ve avansları bulunmaktadır. Yeniden yapılandırma anlaşmasına göre Banka, yukarıda bahsedilen yeniden yapılandırılmış kredinin 7.096 bin TL (4.712.511 ABD Doları) tutarındaki (2008: 7.127 bin TL (4.712.511 ABD Doları)) faiz alacağından karşı tarafın yeniden yapılandırma anlaşmasındaki yükümlülüğünü yerine getirememesi durumunda tutarın tekrar tahakkuk ettirilmesi şartıyla vazgeçmiştir. 31 Aralık 2009 ve 2008 tarihleri itibarıyla Banka söz konusu şarta bağlı alacağı için karşılık ayırmıştır.

NOT 10 - YATIRIM AMAÇLI FİNANSAL VARLIKLAR

	2009	2008
Satılmaya hazır finansal varlıklar		
Sermaye payları		
- borsada işlem görmeyen	373.071	323.566
Toplam satılmaya hazır finansal varlıklar	373.071	323.566
Vadeye kadar elde tutulacak finansal varlıklar		
Devlet tahvilleri	-	339.380
Toplam vadeye kadar elde tutulacak finansal varlıklar	-	339.380
Toplam yatırım amaçlı finansal varlıklar	373.071	662.946

Banka, BIS'in hisselerine sahiptir. Hisselerin her biri 5.000 SDR nominal değere sahip olup 1.250 SDR'si ödenmiştir. Hisse başına 3.750 SDR'lik tutarın BIS'in yönetim kurulu kararıyla 3 aylık ihbar süresi içerisinde geri çağırılma opsiyonu bulunmaktadır. 31 Aralık 2009 ve 2008 tarihleri itibarıyla söz konusu yükümlülük, taahhütler ve şarta bağlı yükümlülükler altında bulunmaktadır (Not 27).

Banka'nın BIS'deki hisseleri makul değeri ile değerlendirilmiştir. BIS'in 31 Aralık 2009 ve 2008 tarihleri itibarıyla hesaplanan makul değeri, Banka'nın BIS'in 31 Aralık 2009 ve 2008 tarihli net varlıkları üzerindeki hakkının %70'i olarak hesaplanmış ve yılsonundaki TL/SDR kuru ile TL'ye çevrilmiştir. Söz konusu değerlendirme yöntemi, önceden BIS hisselerinin alım ve satım işlemlerindeki fiyatın belirlenmesinde kullanılan yöntemdir.

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

31 Aralık tarihi itibarıyla satılmaya hazır finansal varlıklar aşağıda belirtilmiştir:

Hisse senetleri	Hizmet alanı	Hisse payı (%)		Tutar	
		2009	2008	2009	2008
BIS	Bankacılık Düzenleme Hizmetleri	1,5	1,5	373.023	323.520
SWIFT	Elektronik Fon Transfer Hizmetleri	0,007	0,007	48	46
				373.071	323.566

Yatırım amaçlı finansal varlıkların hareket tablosu aşağıda verilmiştir:

	Satılmaya hazır	Vadeye kadar elde tutulacak	Toplam
1 Ocak 2009	323.566	339.380	662.946
Alımlar	-	-	-
Makul değer değişiklikleri	47.620	-	47.620
İtfalar	-	(336.889)	(336.889)
Kur farkı geliri	1.885	(2.491)	(606)
31 Aralık 2009	373.071	-	373.071

31 Aralık 2008 tarihi itibarıyla, vadeye kadar elde tutulacak finansal varlıklar ABD Hazine'si tarafından ihraç edilen tahvillerden oluşmaktadır. Söz konusu tahviller, Türk Savunma Fonu ("TSF") mevduatı ile finanse edilmekte ve Banka adına ABD Merkez Bankası depolarında saklanmaktadır. Söz konusu varlıklar maliyet bedelleri üzerinden mali tablolarda gösterilmektedir. 2009 yılı içerisinde söz konusu varlıklar itfa olmuş ve elde edilen gelirler TSF'nin mevduat hesabına kaydedilmiştir.

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

NOT 11 - MADDİ DURAN VARLIKLAR

	Arsa ve binalar	Makina ve ekipmanlar	Devam etmekte olan yatırımlar	Toplam
31 Aralık 2007 tarihi itibarıyla				
Maliyet	324.630	44.463	4.351	373.444
Birikmiş amortismanlar	(117.029)	(22.230)	-	(139.259)
Net defter değeri	207.601	22.233	4.351	234.185
31 Aralık 2008 tarihinde sona eren yıl				
Açılış net defter değeri	207.601	22.233	4.351	234.185
Alımlar	8.947	11.649	2.810	23.406
Transferler	411	-	(411)	-
Elden çıkarılanlar (net)	(21)	(16)	-	(37)
Dönem içi amortisman (Not 26)	(6.898)	(6.645)	-	(13.543)
Kapanış net defter değeri	210.040	27.221	6.750	244.011
31 Aralık 2008 tarihi itibarıyla				
Maliyet	333.783	55.086	6.750	395.619
Birikmiş amortismanlar	(123.743)	(27.865)	-	(151.608)
Net defter değeri	210.040	27.221	6.750	244.011
31 Aralık 2009 tarihinde sona eren yıl				
Açılış net defter değeri	210.040	27.221	6.750	244.011
Alımlar	1.945	5.050	5.477	12.472
Transferler	2.617	-	(2.617)	-
Elden çıkarılanlar (net)	(285)	(67)	-	(352)
Dönem içi amortisman (Not 26)	(6.931)	(8.633)	-	(15.564)
Kapanış net defter değeri	207.386	23.571	9.610	240.567
31 Aralık 2009 tarihi itibarıyla				
Maliyet	337.391	57.691	9.610	404.692
Birikmiş amortismanlar	(130.005)	(34.120)	-	(164.125)
Net defter değeri	207.386	23.571	9.610	240.567

Banka, 31 Aralık 2009 ve 2008 tarihlerinde sona eren yıllarda satış tarihi itibarıyla itfa olmuş 669 bin TL (2008: 184 bin TL) tutarında arsa ve bina ve 2.378 bin TL (2008: 1.010 bin TL) tutarında makine ve ekipmanı satmıştır.

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

NOT 12 - MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR

	Maliyet	Birikmiş itfa payları	Net defter değeri
1 Ocak 2008 tarihi itibarıyla açılış bakiyesi	8.537	(5.687)	2.850
Alımlar	2.764	(725)	2.039
31 Aralık 2008 tarihi itibarıyla bakiyesi	11.301	(6.412)	4.889
1 Ocak 2009 tarihi itibarıyla açılış bakiyesi	11.301	(6.412)	4.889
Alımlar	785	(710)	75
31 Aralık 2009 tarihi itibarıyla bakiyesi	12.086	(7.122)	4.964

NOT 13 - DİĞER VARLIKLAR

	2009	2008
Hammadde ve yarı mamul	37.928	28.724
Elektronik Fon Transferi ("EFT") Komisyon gelir tahakkuku	4.478	3.409
Temettü gelir tahakkukları	3.864	3.771
Peşin ödenen giderler	2.802	2.514
Kurumlar vergisi alacağı	2.057	1.344
Diğer	8.437	8.598
	59.566	48.360

Banka ulusal para biriminde banknotlar basmaktadır. Basımı tamamlanmayan banknotlar ile ilgili giderler yarı mamul olarak ve banknot üretiminde kullanılan banknot kağıtları ise hammadde olarak kaydedilmektedir.

NOT 14 - TEDAVÜLDEKİ BANKNOTLAR

	2009	2008
1 Ocak bakiyesi	31.743.434	27.429.389
Tedavüle giren banknotlar	54.250.067	25.591.848
Tedavülden çekilen ve imha edilen banknotlar	(47.651.734)	(21.277.803)
Zamanaşımına uğramış banknotlar	(1.489)	-
31 Aralık bakiyesi	38.340.278	31.743.434

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

NOT 15 - BANKALARA BORÇLAR

	2009	2008
Zorunlu karşılık mevduatları	39.482.604	45.192.519
Bankaların cari hesapları	7.189.278	7.873.096
Döviz depo piyasası banka mevduatları	221.414	213.451
	46.893.296	53.279.066

Zorunlu karşılıklar, Türkiye'deki yürürlükte olan bankacılık mevzuatına göre, bankalar tarafından yatırılan, yurt içi bankalararası mevduatlar dışında, mudilerden bankalar tarafından toplanan mevduatın oranı olarak hesaplanan miktarı ifade etmektedir.

NOT 16 - DİĞER MEVDUATLAR

	2009	2008
Hazine Müsteşarlığı mevduatı	20.370.611	13.111.188
İşçi dövizleri mevduatı	20.076.175	21.544.986
Kamu fonlarına ait mevduatlar	2.822.406	3.757.925
Kamu kurum mevduatları	119.175	206.932
	43.388.367	38.621.031

İşçi dövizleri mevduatları vadesi 1 yıl ile 3 yıl arasında değişen vadeli mevduatlardır. Vadesiz kamu kuruluşları mevduatının ise 64.730 bin TL (2008: 18.543 bin TL) tutarındaki kısmı faizli olup, geri kalan tutarı faizsiz mevduatlardan oluşmaktadır.

İşçi dövizlerinin para birimi cinsinden dağılımı ile faiz oranları aşağıdaki gibidir:

	2009		2008	
	Faiz oranı (*) (%)	TL tutarı	Faiz oranı (*) (%)	TL tutarı
ABD Doları	0,25-3,25	935.599	0,25-3,25	1.077.441
EURO	0,25-2,75	19.056.640	0,25-2,75	20.375.369
CHF	0,25-0,50	76.520	0,25-0,75	84.392
GBP	0,25-1,00	7.416	0,25-1,00	7.784
		20.076.175		21.544.986

6 Mart 2006 tarihinden önce EURO, ABD doları, GBP, CHF karşılığında açılmış olan bir yıl vadeli kredi mektuplu döviz tevdiat hesaplarının vadesi, hesap sahiplerinin aksine bir talimatı olmadıkça yenilenme tarihinden itibaren %0,25 oranında faiz uygulamak suretiyle kendiliğinden uzatılmaktadır. Bu hesaplar hariç tutulduğunda 31 Aralık 2009 tarihi itibarıyla mevduata uygulanan en düşük faiz oranları EURO için %1,00, ABD doları için %1,00, CHF için %0,5, GBP için %1,00 olarak gerçekleşmiştir (2008: EURO için %2,25, ABD doları için %2,00, CHF için %0,75, GBP için %1,00)

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

NOT 17 - IMF'YE BORÇLAR

IMF'ye borçlar SDR cinsinden olup, 31 Aralık 2009 ve 2008 tarihlerinde sona eren yıllar için Türkiye'nin IMF kotası ile bağlantılı borçlarından oluşmaktadır. 31 Aralık 2009 ve 2008 tarihleri itibarıyla Türkiye'nin IMF kotası ile bağlantılı borçları vadesi belirlenmemiş faizsiz borçlardır.

IMF'den alınan tüm borçlar, T.C. Hükümeti tarafından da imzalanan senetler ile garanti altına alınmıştır.

1 Kasım 2006 tarihi itibarıyla Türkiye'nin IMF'deki ülke kotası, 227.300.000 SDR artırılarak 1.191.300.000 SDR olmuştur. Söz konusu kota artışının 56.825.000 SDR'ye karşılık gelen %25'lik bölümü nakit olarak, geri kalan 170.475.000 SDR'lik kısmı TL cinsinden IMF'nin Banka nezdindeki menkul kıymet hesabına ödenmiştir.

NOT 18 - DİĞER ALINAN BANKA KREDİLERİ

	2009	2008
Bankalararası para piyasalarından borçlar	12.316.723	9.939.440
Repo işlemlerinden sağlanan fonlar	2.016.359	-
	14.333.082	9.939.440

NOT 19 - DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER

	2009	2008
İthalat ödeme emirleri	679.678	776.822
Ödenecek vergi ve stopajlar	83.084	66.140
Gider tahakkukları	49.136	36.956
Devam etmekte olan davalar için tutulan bloke tutarlar	35.518	35.627
Emaneten tevdi edilen efektiflerden borçlar	570	484
Diğer	27.292	29.648
	875.278	945.677

NOT 20 - VERGİLER

	2009	2008
Ödenecek kurumlar vergisi	467.284	340.568
Peşin ödenen vergiler	(395.220)	(173.659)
Vergi yükümlülüğü - net	72.064	166.909

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

Kurumlar Vergisi Kanunu 13 Haziran 2006 tarih ve 5520 sayılı yasa ile değişmiştir. Söz konusu 5520 sayılı yeni Kurumlar Vergisi Kanunu'nun pek çok hükmü 1 Ocak 2006 tarihinden geçerli olmak üzere yürürlüğe girmiştir. Buna göre Türkiye'de, kurumlar vergisi oranı 2009 yılı için %20'dir (2008: %20). Kurumlar vergisi oranı kurumların ticari kazancına vergi yasaları gereğince indirim kabul edilmeyen giderlerin ilave edilmesi, vergi yasalarında ve TCMB Kanunu'nda yer alan istisna ve indirimlerin indirilmesi sonucu bulunacak vergi matrahına uygulanır. Kâr dağıtılmadığı takdirde başka bir vergi ödenmemektedir.

Türkiye'deki bir işyeri ya da daimi temsilcisi aracılığı ile gelir elde eden dar mükellef kurumlar ile Türkiye'de yerleşik kurumlara ödenen kâr paylarından (temettüleri) stopaj yapılmaz. Bunların dışında kalan kişi ve kurumlara yapılan temettü ödemeleri %15 oranında stopaja tabidir. Kârın sermayeye ilavesi, kâr dağıtımını sayılmaz ve stopaj uygulanmaz.

Kurumlar üçer aylık mali kârları üzerinden %20 oranında geçici vergi hesaplar ve o dönemi izleyen ikinci ayın 17'nci günü akşamına kadar öderler. Yıl içinde ödenen geçici vergi o yıla ait olup izleyen yıl verilecek kurumlar vergisi beyannamesi üzerinden hesaplanacak kurumlar vergisinden mahsup edilir. Mahsuba rağmen ödenmiş geçici vergi tutarı kalması durumunda bu tutar nakden iade alınabileceği gibi devlete karşı olan diğer mali borçlara da mahsup edilebilir.

En az iki yıl süre ile elde tutulan iştirak hisseleri ile gayrimenkullerin satışından doğan kârların %75'i, Yeni Kurumlar Vergisi Kanunu'nda öngörüldüğü şekilde sermayeye eklenmesi veya 5 yıl süreyle özkaynaklarda tutulması şartı ile vergiden istisnadır.

Türk vergi mevzuatına göre beyanname üzerinde gösterilen mali zararlar 5 yılı aşmamak kaydıyla dönem kurum kazancından indirilebilirler. Ancak, mali zararlar, geçmiş yıl kârlarından mahsup edilemez.

Türkiye'de ödenecek vergiler konusunda vergi otoritesi ile mutabakat sağlamak gibi bir uygulama bulunmamaktadır. Kurumlar vergisi beyannameleri hesap döneminin kapandığı ayı takip eden dördüncü ayın 25'inci günü akşamına kadar bağlı bulunulan vergi dairesine verilir. Bununla beraber, vergi incelemesine yetkili makamlar beş yıl zarfında muhasebe kayıtlarını inceleyebilir ve hatalı işlem tespit edilirse ödenecek vergi miktarları değişebilir.

31 Aralık 2009 ve 2008 tarihleri itibarıyla gelir vergisi aşağıda özetlenmiştir:

	2009	2008
31 Aralık tarihli gelir tablosunda yer alan vergi karşılığı		
- Kurumlar vergisi	467.284	340.568
- Ertelenmiş vergi	(277.818)	1.246.392
Vergi karşılığı	189.466	1.586.960

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

Ertelemiş vergiler

2009 mali yılında gerçekleşen geçici farklar üzerinden yükümlülük yöntemine göre hesaplanan ertelenen vergi varlıkları ve yükümlülükleri için uygulanacak vergi oranı %20'dir (2008: %20).

Banka, ertelenmiş gelir vergisi varlık ve yükümlülüklerini, bilanço kalemlerinin UFRS ve vergi mali tablolarında farklı değerlendirmelerin sonucunda ortaya çıkan geçici farkların etkilerini dikkate alarak hesaplamaktadır. Söz konusu geçici farklar genellikle gelir ve giderlerin, UFRS ve vergi kanunlarına göre değişik raporlama dönemlerinde muhasebeleştirilmesinden kaynaklanmaktadır. 31 Aralık 2009 tarihi itibarıyla geçici farklar, kıdem tazminatı yükümlülüğü, maddi duran varlıkların vergi tabanı ile taşınan değeri arasındaki fark, finansal varlıklar makul değer farkları ve değerlendirme hesabının gelir tablosuna sınıflandırmasından kaynaklanan farklardan oluşmaktadır (Not 25).

Ertelemiş vergi varlığı, gelecekte vergiye tabi kâr elde etmek suretiyle indirilebilir geçici farklardan yararlanmanın kuvvetle muhtemel olması şartıyla mali tablolara alınmaktadır. Banka'nın yakın gelecekte ertelenen vergiyi indirebileceği vergilendirilebilir kazanç elde etmesi konusunda bir planı olmaması sebebiyle 1 Ocak 2008 tarihinden önce mali tablolarda herhangi bir ertelenmiş vergi varlığı kayda alınmamıştır. 31 Aralık 2009 ve 2008 tarihleri itibarıyla Banka ortaya çıkan geçici farkların etkilerini dikkate alarak ertelenen vergi yükümlülüklerini hesaplamıştır.

31 Aralık itibarıyla ertelenmiş vergiye konu olan birikmiş geçici farklar ve yürürlükteki vergi oranları kullanılarak hesaplanan ertelenen vergi varlıkları/(yükümlülükleri)'nin dökümü aşağıdaki gibidir:

	Toplam geçici farklar		Ertelenen vergi varlıkları/ (yükümlülükleri)	
	2009	2008	2009	2008
Kıdem tazminatı yükümlülüğü	76.247	70.541	15.249	14.108
Maddi duran varlıkların vergi tabanı ile taşınan değeri arasındaki fark	44.928	44.028	8.986	8.806
Diğer	55.489	42.835	11.098	8.567
Toplam Varlıklar	176.664	157.404	35.333	31.481
Değerleme hesabının gelir tablosuna sınıflandırılması	(5.010.104)	(6.377.223)	(1.002.021)	(1.275.445)
Finansal varlıklar makul değer farkları	(349.373)	(300.007)	(17.469)	(15.000)
Mevduatlar için etkin faiz oranı kullanılarak hesaplanan faiz tahakkuku farkı	(9.433)	(12.142)	(1.886)	(2.428)
Toplam Yükümlülükler	(5.368.910)	(6.689.372)	(1.021.376)	(1.292.873)
Net Yükümlülük	(5.192.246)	(6.531.968)	(986.043)	(1.261.392)

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

Ertelenen vergi yükümlülüğünün dönem içerisindeki hareketi aşağıda özetlenmiştir:

	2009	2008
1 Ocak bakiyesi	1.261.392	-
Gelir tablosu ile ilişkilendirilen ertelenen vergi - net	(277.818)	1.246.392
Öz sermaye ile ilişkilendirilen ertelenen vergi	2.469	15.000
31 Aralık bakiyesi	986.043	1.261.392

Vergi giderinin mutabakatı aşağıda sunulmuştur:

	2009	2008
Vergi öncesi kâr	1.826.127	13.385.017
%20 Kurumlar vergisi oranı		
üzerinden hesaplanan karşılık (2008: %20)	365.225	2.677.003
Vergiye tabi olmayan gelir	(181.561)	(1.095.011)
Kanunen kabul edilmeyen giderler	5.802	4.968
Vergi gideri	189.466	1.586.960

NOT 21 - KIDEM TAZMİNATI YÜKÜMLÜLÜĞÜ

Türk İş Kanunu'na göre, Banka bir senesini doldurmuş olan ve zorunlu sebeplerden dolayı ilişkisi kesilen veya emekli olan, 25 hizmet yılını (kadınlarda 20) dolduran ve emeklilik hakkı kazanan (kadınlar için 58 yaşında, erkekler için 60 yaşında), askere çağrılan veya vefat eden personeli için kıdem tazminatı ödemekle mükelleftir. 23 Mayıs 2002 tarihindeki mevzuat değişikliğinden sonra emeklilikten önceki hizmet süresine ilişkin bazı geçiş süreci maddeleri çıkartılmıştır. Ödenecek tazminat her hizmet yılı için bir aylık maaş kadardır ve bu tutar 2.365,16 TL (31 Aralık 2008: 2.173,19 TL) ile sınırlandırılmıştır.

Kıdem tazminatı yükümlülüğü yasal olarak herhangi bir fonlamaya tabi değildir ve herhangi bir fonlama şartı bulunmamaktadır.

Kıdem tazminatı karşılığı çalışanların emekliliği halinde Banka'nın ödemesi gereken muhtemel yükümlülüğün bugünkü değeri hesaplanarak ayrılmaktadır.

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

UMS 19 "Çalışan Hakları" işletmenin yükümlülüklerinin hesaplanabilmesi için aktüeryel değerlendirme metodlarının kullanımını gerekli kılmaktadır. Bu bağlamda, toplam yükümlülüklerin hesaplanmasında aşağıdaki aktüeryel varsayımlar kullanılmıştır.

	2009	2008
İskonto oranı (%)	5,92	6,26
Emeklilik ihtimaline ilişkin kullanılan oran (%)	99	99

Temel varsayım, her hizmet yılı için 2.365,16 TL olan kıdem tazminatı tavanının her sene enflasyon oranında artacağıdır. Böylece uygulanan iskonto oranı enflasyonun beklenen etkilerinden arındırılmış reel oranı gösterecektir. Banka'nın kıdem tazminatı yükümlülüğü kıdem tazminatı tavanı her altı ayda bir ayarlandığı için, 1 Ocak 2010 tarihinden itibaren geçerli olan 2.427,04 TL (1 Ocak 2009: 2.260,05 TL) üzerinden hesaplanmaktadır.

Kıdem tazminatı yükümlülüğünün bilançodaki hareketleri aşağıdaki gibidir:

	2009	2008
1 Ocak bakiyesi	70.541	64.292
Yıl içinde ayrılan karşılık	11.351	12.142
Yıl içinde ödenen	(5.645)	(5.893)
31 Aralık bakiyesi	76.247	70.541

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

NOT 22 - NET FAİZ GELİRİ

	2009	2008
Faiz geliri:		
Makul değer değişiklikleri gelir tablosunda muhasebeleşecek finansal varlıklar	3.733.149	4.682.629
Geri satım vaadiyle alınan menkul kıymetler	2.290.840	1.894.753
Bankalardan alacaklar	15.597	95.144
Verilen kredi ve avanslar	15.188	53.738
	6.054.774	6.726.264
Faiz gideri:		
Bankalara borçlar	1.383.050	2.297.259
Diğer alınan banka kredileri	1.119.667	1.011.156
Geri alım vaadiyle satılan menkul kıymetler	986.833	835.497
Diğer mevduatlar	572.620	764.997
IMF'ye borçlar	2.989	6.030
Makul değeri ile gösterilen finansal yükümlülükler	-	6.290
Diğer	31	74
	4.065.190	4.921.303
Net faiz geliri	1.989.584	1.804.961

NOT 23 - NET ÜCRET VE KOMİSYON GELİRİ

	2009	2008
Ücret ve komisyon geliri:		
EFT komisyon geliri	54.318	52.339
Açık piyasa işlemleri	3.987	3.308
Diğer fon transfer ücretleri	717	1.377
Diğer	4.840	3.942
	63.862	60.966
Ücret ve komisyon gideri		
Muhabir banka hesapları	3.068	3.107
Diğer	6.714	4.980
	9.782	8.087
Net ücret ve komisyon geliri	54.080	52.879

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

NOT 24 - TEMETTÜ GELİRİ

Temettü geliri Banka'nın sermaye yatırımlarından doğan nakit temettüleri ifade etmektedir.

	2009	2008
Satılmaya hazır finansal varlıklar	4.841	4.884
	4.841	4.884

NOT 25 - KUR FARKI KÂRI, NET

	2009	2008
Kur farkı kârı, net		
- evalüasyon (zararı)/kârı, net	(1.367.257)	11.082.744
- döviz alım satım kârı/(zararı), net	2.917.245	(168.527)
	1.549.988	10.914.217

31 Aralık 2009 ve 2008 tarihleri itibarıyla evalüasyon kârı/(zararı), altın tutarlarının değerlemesi sonucu oluşan gerçekleşmemiş gelirleri ve dövizlerin yeniden değerlemesi sonucu oluşan gerçekleşmemiş evalüasyon gelir/(giderlerini) içermektedir. Banka, yasal mali tablolarında, TCMB Kanunu gereği, altın tutarlarının değerlemesi sonucu oluşan gerçekleşmemiş gelirleri ve dövizlerin yeniden değerlemesi sonucu gerçekleşmemiş evalüasyon kârı/(zararı)'nı net dönem kârına dahil etmemekte ve geçici hesap olan "Değerleme Hesabı" altında takip etmektedir.

NOT 26 - DİĞER FAALİYET GİDERLERİ

	2009	2008
Ücretler ve maaşlar	371.887	318.719
Yönetim giderleri	124.931	95.429
KOSGEB Fonu katkı payı	46.728	34.057
Sosyal güvenlik giderleri	32.076	28.004
Amortismanlar (Not 11 ve 12)	16.274	14.268
Diğer	1.965	1.381
	593.861	491.858

Banka'nın sermayesinin %50'sinden fazlasının kamu kurum ve kuruluşlarına ait olması sebebiyle, Banka, Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı'na ("KOSGEB"), KOSGEB kuruluş kanunu uyarınca kurumlar vergisine matrah olan yıllık kârının %2'si nispetinde yıllık aidat ödemektedir.

Banka tarafından 2009 yılında istihdam edilen ortalama personel sayısı 4.454'tür (2008: 4.520).

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

NOT 27 - TAAHHÜTLER VE ŞARTA BAĞLI YÜKÜMLÜLÜKLER

	2009	2008
Alınan teminatlar	25.803.223	26.124.227
BIS geri çağırma opsiyonu (Not 10)	70.950	70.539
Futures işlemleri	-	107.174
	25.874.173	26.301.940

31 Aralık 2009 tarihi itibarıyla Banka'nın sahip olduğu türev finansal aracı ve türev finansal araçlar için verilmiş teminatı bulunmamaktadır.

31 Aralık 2008 tarihi itibarıyla Banka'nın türev finansal araç olarak bilanço dışı yükümlülükler hesabında 107.174 bin TL nominal tutarında faiz futures işlemi bulunmaktadır. Bu sözleşmelerle ilgili olarak değerlendirme piyasa fiyatı ile günlük olarak yapılmakta ve Banka lehine kâr olması durumunda söz konusu tutar karşı finansal kuruluş tarafından Banka'nın cari hesabına yatırılmakta, Banka aleyhine zarar olması durumunda ise söz konusu tutarın Banka'nın cari hesabından ilgili finansal kuruluşun hesabına transferi yapılmaktadır. Bu işlemlerle ilgili olarak 31 Aralık 2008 tarihi itibarıyla söz konusu faiz futures işlemleri ile ilgili olarak Banka'nın muhabir hesaplarında 602 bin TL tutarında teminatı bulunmaktadır.

31 Aralık 2009 tarihi itibarıyla Banka aleyhine açılmış olup halen yasal işlem sürecinde olan 65.928 bin TL, 247.352 ABD Doları ve 162.810 EURO (2008: 76.691 bin TL, 379.320 ABD Doları ve 338.098 EURO) tutarlarında çeşitli davalar bulunmaktadır. Banka, söz konusu davalardan ikisi için 1.665 bin TL (2008: 1.651 bin TL) tutarında karşılık ayrılmış olup, diğer davalara ilişkin profesyonel görüşün önemli bir maddi kayıp olasılığının düşük olduğu yönünde verilmiş olması sebebiyle herhangi bir karşılık hesaplanmamıştır.

NOT 28 - SERMAYE

31 Aralık 2009 ve 2008 tarihleri itibarıyla Banka'nın ödenmiş sermaye yapısı aşağıdaki gibidir:

	31 Aralık 2009		31 Aralık 2008	
	TL	Pay %	TL	Pay %
Hazine Müsteşarlığı	14	55	14	55
T.C. Ziraat Bankası A.Ş.	5	19	5	19
TCMB Mensupları Sosyal Güvenlik ve Yardımlaşma Sandığı Vakfı	1	5	1	5
Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	1	3	1	3
Türkiye İş Bankası A.Ş.	1	2	1	2
Diğer	3	16	3	16
Ödenmiş sermaye	25	100	25	100
Sermaye düzeltmesi	47.439		47.439	
Toplam ödenmiş sermaye	47.464		47.464	

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

Sermaye, TCMB Kanunu'nun 5. maddesi uyarınca 25 bin TL olup her biri 0,1 TL tutarında 250.000 hisseye ayrılmıştır. Bu sermaye T.C. Hükümeti'nin tasvibiyle artırılabilir. Hisse senetleri (A), (B), (C) ve (D) sınıflarına ayrılmıştır. (A) sınıf hisse senetleri münhasıran Hazine Müsteşarlığı'na, (B) sınıfı milli bankalara, (C) sınıfı milli bankalar dışında kalan bankalara ve bazı önceliklere sahip şirketlere ve (D) sınıf hisse senetleri de Türk ticaret müesseselerine ve Türk vatandaşlığına haiz tüzel ve gerçek kişilere tahsis edilmiştir.

NOT 29 - GEÇMİŞ YILLAR KÂRLARI VE YASAL YEDEKLER

Yasal mali tablolarda yer alan ihtiyat akçeleri dışındaki birikmiş kârlar TCMB Kanunu'na istinaden mensuplara, Hazine Müsteşarlığı'na ve diğer hissedarlara, aşağıda belirlenen ihtiyat akçelerine ilişkin sınırlamalara uygun olarak dağıtılabilir.

Banka'nın yıllık yasal safi kârı, aşağıdaki şekilde dağıtılır.

- %20'si ihtiyat akçesine;
- Hisse senetlerinin nominal değerleri üzerinden, %6 oranında ilk kâr hissesi olarak hissedarlara;
- Yukarıdaki yüzdeler tutarının düşürülmesinden sonra kalan miktarın en çok %5'i, iki aylık maaş tutarını geçmemek üzere Banka mensuplarına ve %10'u fevkalade ihtiyat akçesine;
- Hisse senetlerinin nominal değerleri üzerinden Genel Kurul kararıyla en çok %6 nispetinde ikinci kâr hissesi olarak hissedarlara verilmektedir.

Bu dağıtımdan sonra kalan bakiye Hazine Müsteşarlığı'na transfer edilmektedir.

Bu rapor tarihi itibarıyla Genel Kurul, Banka'nın 2009 yılı yasal dağıtılabilir kârının dağıtımına ilişkin karar almamıştır.

NOT 30 - NAKİT VE NAKİT BENZERLERİ

	2009	2008
Nakit değerler ve altın rezervleri	6.874.235	5.647.028
Bankalardan alacaklar (faiz gelir reeskontları hariç)	42.932.212	25.649.011
	49.806.447	31.296.039

31 ARALIK 2009 TARİHİ İTİBARIYLA HAZIRLANAN FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN NOTLAR

(Aksi belirtilmedikçe, tutarlar bin Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

NOT 31 - İLİŞKİLİ TARAFLARLA BAKİYELER VE İŞLEMLER

Ekteki mali tablolar aşağıda sunulan ilişkili taraflarla olan bakiye ve işlemleri içermektedir.

(i) ilişkili taraf bakiyeleri

Bankalardan alacaklar hesabı altında sınıflandırılan 2.519.714 bin TL (2008: 350.317 bin TL) tutarındaki BIS'den alacaklar bakiyesi dışındaki ilişkili taraf bakiyeleri, hissedarlara ilişkin bakiyeleri ifade etmektedir.

	2009	2008
Varlıklar:		
Makul değer değişiklikleri gelir tablosunda muhasebeleşecek finansal varlıklar	8.708.302	13.864.337
Bankalardan alacaklar	31.214.688	19.975.794
Yükümlülükler:		
Bankalara borçlar	34.711.335	41.550.054
Diğer mevduatlar	23.312.192	17.076.045

	2009	2008
(ii) ilişkili taraflarla gerçekleştirilmiş işlemler		
Üst düzey yöneticilere sağlanan ücret ve diğer faydalar	3.452	2.638
Faiz gelirleri (*)	730.958	1.701.961
Faiz giderleri (*)	1.033.980	1.709.139
Ücret ve komisyon gelirleri (*)	28.756	28.234
Ortaklara kâr dağıtımı	1.334.625	3

(*) Hissedarlara ilişkin işlemleri ifade etmektedir.

200 TL

YUNUS EMRE

Kaynaklarda 1238-1320 yılları arasında yaşadığı belirtilen Yunus Emre, Anadolu'da Türkçe şiirin öncüsü olan mutasavvıf bir Türk halk şairidir. Yunus Emre'nin derin hoşgörüsü sanat anlayışına da yansımış, dini ve milli değerleri bağdaştırdığı mısralarında bu kavramları, Türkçe'nin en güzel ve en güçlü özelliklerini kullanarak işlemiştir.

4.4. TCMB'DE DENETİM VE DENETİM RAPORLARI

4.4.1. TCMB'DE DENETİM

Bir anonim şirket olan TCMB faaliyetinin denetimi, 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu'ndaki düzenlemeler doğrultusunda yapılmakta ve Banka içi ve dışı organlarca gerçekleştirilen denetimler olarak ikiye ayrılmaktadır.

Banka İçi Denetimler

TCMB Kanunu'nun 15. maddesi uyarınca Genel Kurul, Banka Meclisi tarafından verilen Yıllık Rapor ile Denetleme Kurulu Raporu'nu, Bankanın bilançosunu, kâr ve zarar hesaplarını denetler ve karara bağlar. Genel Kurul, Bankanın yıllık faaliyetinin denetimini her yıl Banka Meclisini ve Denetleme Kurulunu ibra konusunda karar almak suretiyle gerçekleştirir.

Denetleme Kurulu ise, Banka Kanunu'nun 24. maddesi uyarınca, Bankanın bütün muamele ve hesaplarını denetler; yıl sonunda hazırlayacağı raporu Genel Kurula sunar. Banka Kanunu'nun verdiği yetki çerçevesinde Denetleme Kurulu, mütalaalarını yazılı olarak Banka Meclisine bildirir ve bir kopyasını da Başbakanlığa verir.

Bankanın mutad işlemlerinin denetim görev ve yetkisi, TCMB Teşkilat ve Görevleri Esas Yönetmeliği'nin 49. ve 50. maddeleri uyarınca Denetim Genel Müdürlüğüne verilmiştir.

2009 yılında, Teftiş Kurulu Başkanlığı ve İç Denetim Genel Müdürlüğü'nün Denetim Genel Müdürlüğü çatısı altında yeniden yapılandırılmasına dair çalışmalar sonuçlandırılmış ve Banka Meclisinin 09.07.2009 tarih ve 9193/18792 sayılı Kararıyla; "Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Denetim Yönetmeliğinin" yayım tarihinden geçerli olmak üzere yürürlüğe konulması ve söz konusu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası İç Denetim Yönetmeliği ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Teftiş Kurulu Yönetmeliğinin yürürlükten kaldırılması kabul edilmiştir. Denetim Yönetmeliği 29.08.2009 tarih ve 27334 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Denetim Genel Müdürlüğü, 1211 sayılı Kanun ve diğer mevzuatın tanıdığı yetkiler ve görevler çerçevesinde, Bankanın birimleri, şubeleri ve temsilcilikleri ile Banka dışı kurumlar ve kuruluşlar nezdinde denetim yapmak; inceleme ve araştırmalarda bulunmak; gerektiğinde soruşturma yapmak ve danışmanlık faaliyetinde bulunmak görev ve yetkisini haizdir.

Denetim Genel Müdürlüğünde; 2 müşavir müfettiş, 15 başmüfettiş, 5 başdenetçi, 8 denetçi, 3 müfettiş, 11 müfettiş yardımcısı, 4 yetkili denetçi yardımcısı ve 2 yetkili bilişim teknolojileri denetçi yardımcısı görev yapmaktadır. Söz konusu denetim elemanlarından bir başdenetçi ile bir başmüfettiş, Genel Müdür'e görevlerinde yardımcı olmak üzere görevlendirilmiştir.

Denetim raporlarının sonuçlarına ilişkin gerekli önlemlerin alınıp alınmadığını takip amacıyla oluşturulan ve Yönetim Komitesi, Banka Meclisi ile Denetleme Kurulunun bilgilendirilmesini, gündemdeki konulara ilişkin görüşlerinin alınmasını amaçlayan; 2009 yılının Şubat, Ağustos ve Kasım aylarında gerçekleştirilen "Denetim Takip Sistemi" faaliyetinin her yılın Mayıs ve Kasım aylarında düzenli olarak yapılması kararlaştırılmıştır.

Banka Dışı Denetimler

TCMB nezdinde gerçekleştirilen dış denetimin yasal dayanağı, TCMB Kanunu'nun 42. maddesidir. Buna göre Başbakan, Bankanın işlem ve hesaplarını denettirme yetkisine sahiptir.

Banka Kanunu'nun 42. maddesi uyarınca Başkan tarafından, Banka faaliyeti ile uygulanmış ve uygulanacak olan para politikası hakkında, her yıl Nisan ve Ekim aylarında Bakanlar Kuruluna rapor sunulmaktadır. Banka, faaliyetine ilişkin olarak yılda iki defa Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonunu bilgilendirmektedir.

Banka Kanunu'nun 42. maddesinin 2. paragrafına göre; Banka, bilanço, kâr ve zarar hesaplarını bağımsız denetim kuruluşlarına denettirebilir. Uluslararası standartlarda faaliyet gösteren merkez bankalarının temel ilkeleri olan "şeffaflık" ve "hesap verme sorumluluğu" çerçevesinde en etkin araçlardan biri olarak görülen bağımsız dış denetim uygulamalarına 2000 yılında başlanmış olup, her yıl yapılan bağımsız denetimlerin sonucunda hazırlanan raporlar Bankamız İnternet sitesi aracılığıyla kamuoyuna duyurulmaktadır.

Yukarıda belirtilen denetimlerin yanı sıra; Hazine Müsteşarlığı, Devlet Denetleme Kurulu, bazı Bakanlıklar ve yetkili diğer kamu otoriteleri, gerek görülen durumlarda, kendi görev alanlarına giren konularda, denetim elemanları aracılığıyla, Bankamızda denetim yapabilirler.

4.4.2. TCMB DENETLEME KURULU RAPORU

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI
ANONİM ŞİRKETİ
DENETLEME KURULU

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI A.Ş.
2009
YETMİŞSEKİZİNCİ HESAP YILINA AİT
DENETLEME KURULU RAPORU

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın 2009 Yılı Hesap Dönemi faaliyet ve sonuçları, ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde Kurulumuzca incelenmiştir.

1.İdare Merkezi ve Şubelerde yapılan denetleme ve sayımlarda; yedek ve servis kasalarında bulunan nakit, altın, efektif ve kıymetli evrakın muhasebe ve mevcutlar defterindeki kayıtlarına uygun bulunduğu, bu kıymetlerin talimata göre muhafaza edilerek yönetildiği,

2.Banka hesaplarıyla ilgili defterlerin incelenmesinde; kayıtların düzenli ve mevzuata uygun olarak tutulduğu, Banka işlemlerinde Bankamız Kanunu ve Ana Sözleşmesi hükümlerine aykırı bir duruma rastlanmadığı, Banka'ca doğrudan ve dolaylı olarak açılan iç kredilerin belirlenen limitler dahilinde işlem gördüğü,

3.31 Aralık 2009 tarihi itibarıyla düzenlenmiş bulunan "Bilanço" ile 01.01.2009 – 31.12.2009 dönemini kapsayan "Kâr ve Zarar Hesabı"nın Türk Ticaret Yasası, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Yasası ve Vergi Yasaları'nın öngörmüş olduğu "Değerleme" esaslarına ve muhasebe kurallarına uygun olarak hazırlandığı,

4.Mali Tabloların Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın 31 Aralık 2009 tarihi itibarıyla mali durumunu ve aynı tarihte sona eren yıla ait faaliyet sonucunu Türkiye'de yürürlükte bulunan mevzuata ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Yasası'na uygun olarak doğru, gerçek ve açık bir şekilde gösterdiği,

5.Hukuki sorumluluk konusunda Banka'ca açılan davanın temyiz aşamasında olduğu,

Kurulumuzca tespit olunmuştur.

Sonuç olarak; 31 Aralık 2009 tarihli "Bilanço" ile "Kâr ve Zarar Tablosu"nu Sayın Genel Kurul'un onayına saygılarımızla arz ederiz.

Ankara, 18/03/2010

Denetleme Kurulu Üyesi
Mustafa Saim UYSAL

Denetleme Kurulu Üyesi
Abdullah YALÇIN

Denetleme Kurulu Üyesi
Mehmet TÜFEKÇİ

Denetleme Kurulu Üyesi
Prof. Dr. Ekrem YILDIZ

4.4.3. TCMB KANUNU'NA VE İLGİLİ MEVZUATA UYGUN OLARAK DÜZENLENMİŞ FİNANSAL TABLOLARIN BAĞIMSIZ DENETİM RAPORU

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Anonim Şirketi'ne

1. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası A.Ş.'nin ("Banka") 31 Aralık 2009 tarihli ilişikteki bilançosunu, aynı tarihte sona eren yıla ait kâr ve zarar tablosunu, özkaynak değişim tablosunu ve nakit akım tablosunu, önemli muhasebe politikalarının özetini ve diğer dipnotlarını denetlemiş bulunuyoruz.

Finansal Tablolara İlgili Olarak Banka Yönetiminin Sorumluluğu

2. Banka yönetimi finansal tabloların Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu'na ve ilgili mevzuata uygun olarak hazırlanmasından ve doğru bir şekilde sunumundan sorumludur. Bu sorumluluk, finansal tabloların hata veya hileden kaynaklanan önemli ölçüde yanlış düzenleme içermeyecek biçimde hazırlanmasını ve doğru olarak sunulmasını sağlamak amacıyla gerekli iç kontrol sisteminin tasarlanmasını, uygulanmasını ve muhafaza edilmesini, mevcut koşullar altında makul muhasebe tahminlerinin yapılmasını, uygun muhasebe politikalarının seçilmesini ve uygulanmasını içermektedir.

Denetçi'nin Sorumluluğu

3. Sorumluluğumuz, yaptığımız bağımsız denetime dayanarak finansal tablolar hakkında görüş bildirmektir. Denetim çalışmalarımız Uluslararası Denetim Standartları'na uygun olarak yapılmıştır. Bu standartlar, etik ilkelere uyulmasını ve denetimin, finansal tablolarda önemli bir hata bulunmadığı hususunda makul bir güvence sağlamak üzere planlanarak yürütülmesini gerektirmektedir.

Denetim, finansal tablolardaki tutarlar ve açıklamalarla ilgili destekleyici kanıt toplamak amacıyla, denetim tekniklerinin kullanılmasını içermektedir. Denetim tekniklerinin seçimi, finansal tabloların, hata veya hileden kaynaklanıp kaynaklanmadığı hususu da dahil olmak üzere, önemli ölçüde yanlış düzenleme içerip içermediğine dair risk değerlendirmesini de kapsayacak şekilde, denetçinin kanaatine göre yapılır. Bu risk değerlendirmesinde, işletmenin finansal tabloların hazırlanması ve doğru sunumu ile ilgili iç kontrol sistemi göz önünde bulundurulmakla birlikte, amaç iç kontrol sisteminin etkinliği hakkında görüş vermek değil, mevcut koşulların gerektirdiği denetim tekniklerini geliştirmektir. Denetim, aynı zamanda işletme yönetimi tarafından uygulanan muhasebe politikalarının uygunluğu ve yapılan muhasebe tahminlerinin makullüğünün yanında finansal tabloların genel sunuş şeklinin değerlendirilmesini de içermektedir.

Elde ettiğimiz denetim kanıtlarının, görüşümüzün oluşturulmasına yeterli ve uygun bir dayanak oluşturduğuna inanıyoruz.

Görüş

4. Görüşümüze göre, ilişikteki finansal tablolar, Banka'nın 31 Aralık 2009 tarihi itibarıyla finansal durumunu, aynı tarihte sona eren yıla ait finansal performansını ve nakit akımlarını, tüm önemli taraflarıyla, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu'na ve ilgili mevzuata uygun olarak doğru bir biçimde yansıtmaktadır.

Başaran Nas Bağımsız Denetim ve
Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik A.Ş.
a member of
PricewaterhouseCoopers

Zeynep Uras, SMMM
Sorumlu Ortak Başdenetçi
İstanbul, 26 Şubat 2010

4.4.4. UFRS'YE GÖRE DÜZENLENMİŞ FİNANSAL TABLOLARIN BAĞIMSIZ DENETİM RAPORU

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Anonim Şirketi'ne

1. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası A.Ş.'nin ("Banka") 31 Aralık 2009 tarihli ilişikteki bilançosunu, aynı tarihte sona eren yıla ait gelir tablosunu, kapsamlı gelir tablosunu, öz sermaye değişim tablosunu ve nakit akım tablosunu, önemli muhasebe politikalarının özeti ve diğer dipnotlarını denetlemiş bulunuyoruz.

Finansal Tablolara İlgili Olarak Banka Yönetiminin Sorumluluğu

2. Banka yönetimi finansal tabloların Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'na uygun olarak hazırlanmasından ve doğru bir şekilde sunumundan sorumludur. Bu sorumluluk, finansal tabloların hata veya hileden kaynaklanan önemli ölçüde yanlış düzenleme içermeyecek biçimde hazırlanmasını ve doğru olarak sunulmasını sağlamak amacıyla gerekli iç kontrol sisteminin tasarlanmasını, uygulanmasını ve muhafaza edilmesini, mevcut koşullar altında makul muhasebe tahminlerinin yapılmasını, uygun muhasebe politikalarının seçilmesini ve uygulanmasını içermektedir.

Denetçi'nin Sorumluluğu

3. Sorumluluğumuz, yaptığımız bağımsız denetime dayanarak finansal tablolar hakkında görüş bildirmektir. Denetim çalışmalarımız Uluslararası Denetim Standartları'na uygun olarak yapılmıştır. Bu standartlar, etik ilkelere uyulmasını ve denetimin, finansal tablolarda önemli bir hata bulunmadığı hususunda makul bir güvence sağlamak üzere planlanarak yürütülmesini gerektirmektedir.

Denetim, finansal tablolardaki tutarlar ve açıklamalarla ilgili destekleyici kanıt toplamak amacıyla, denetim tekniklerinin kullanılmasını içermektedir. Denetim tekniklerinin seçimi, finansal tabloların, hata veya hileden kaynaklanıp kaynaklanmadığı hususu da dahil olmak üzere, önemli ölçüde yanlış düzenleme içerip içermediğine dair risk değerlendirmesini de kapsayacak şekilde, denetçinin kanaatine göre yapılır. Bu risk değerlendirmesinde, işletmenin finansal tabloların hazırlanması ve doğru sunumu ile ilgili iç kontrol sistemi göz önünde bulundurulmakla birlikte, amaç iç kontrol sisteminin etkinliği hakkında görüş vermek değil, mevcut koşulların gerektirdiği denetim tekniklerini geliştirmektir. Denetim, aynı zamanda işletme yönetimi tarafından uygulanan muhasebe politikalarının uygunluğu ve yapılan muhasebe tahminlerinin makullüğünün yanında finansal tabloların genel sunuş şeklinin değerlendirilmesini de içermektedir.

Elde ettiğimiz denetim kanıtlarının, görüşümüzün oluşturulmasına yeterli ve uygun bir dayanak oluşturduğuna inanıyoruz.

Görüş

4. Görüşümüze göre, ilişikteki finansal tablolar, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası A.Ş.'nin 31 Aralık 2009 tarihi itibarıyla finansal durumunu, aynı tarihte sona eren yıla ait finansal performansını ve nakit akımlarını, tüm önemli taraflarıyla, Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'na uygun olarak doğru bir biçimde yansıtmaktadır.

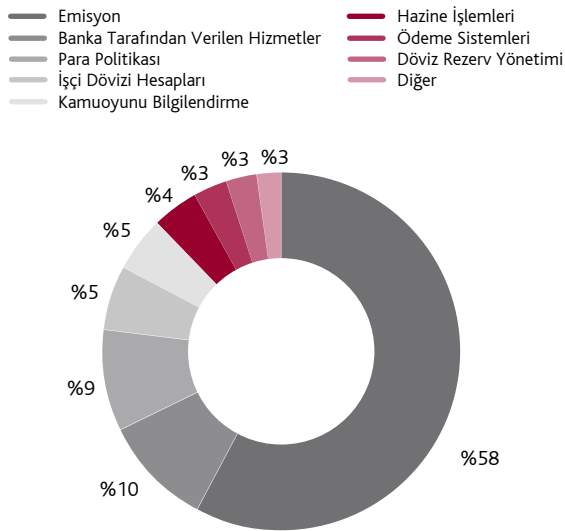
Başaran Nas Bağımsız Denetim ve
Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik A.Ş.
a member of
PricewaterhouseCoopers

Zeynep Uras, SMMM
İstanbul, 8 Mart 2010

4.5. TCMB'DE AKTİVİTEYE DAYALI MALİYET MUHASEBESİ

Banka'nın 2009 yılı harcamaları Aktiviteye Dayalı Maliyet Muhasebesi verilerine göre incelendiğinde; 11 temel aktivite maliyetinin genel maliyet toplamı içindeki payları arasında Emisyon aktivitesi yüzde 58 ile birinci sırayı almaktadır. Banka Tarafından Verilen Hizmetler aktivitesinin yüzde 10, Para Politikası aktivitesinin yüzde 9, İşçi Döviz Hesapları ile Kamuoyunu Bilgilendirme aktivitesinin yüzde 5, Hazine İşlemleri aktivitesinin yüzde 4 ve Döviz Rezerv Yönetimi ile Ödeme Sistemleri aktivitesinin yüzde 3'lük paylara sahip olduğu görülmektedir.

Grafik 34 / Temel Aktivitelerin Dağılımı

Kaynak: TCMB.

4.6. TÜRKİYE-IMF PARASAL İLİŞKİLERİ

Türkiye'nin 1947 yılından beri üyesi olduğu IMF ile ilişkilerinde, mali ajan olarak Hazine Müsteşarlığı, muhafaza kurumu olarak da Banka belirlenmiştir.

Bu çerçevede, IMF'den SDR satın alma, geri ödeme, faiz ve diğer ödemeler, mali ajan sıfatıyla, Türkiye adına işlem yapma yetkisine sahip olan Hazine Müsteşarlığı tarafından; söz konusu işlemlerin IMF'nin Banka nezdindeki Türk Lirası üzerinden tutulan 1 ve 2 no.lu hesapları ile menkul kıymetler hesabına yansıtılması ise Banka tarafından gerçekleştirilmektedir.

Türkiye'nin, IMF üyeliği çerçevesinde, 31 Aralık 2009 tarihi itibarıyla kotası 1.191,3 milyon SDR'dir. IMF nezdinde, kotanın döviz üzerinden nakit olarak ödenen kısmı olan 112,775 milyon SDR'lik rezerv pozisyonu mevcuttur.

Banka'nın IMF'ye yükümlülüğü, 31 Aralık 2005 tarihi itibarıyla sıfırlanmıştır. Hazine Müsteşarlığının IMF'den doğrudan borçlanma yoluyla sağladığı krediler, 2008 yılı sonunda 5.534 milyon SDR iken, 2009 yılında 458 milyon SDR tutarında kredi geri ödemesi sonucunda, 31 Aralık 2009 tarihi itibarıyla 5.076 milyon SDR'ye düşmüştür. 2008 ve 2009 yıl sonları itibarıyla, IMF'den sağlanan kaynakların ayrıntısı aşağıdaki tabloda sunulmaktadır.

(SDR)	2008	2009
Kullanımlar	5.534.350.937	5.076.335.686
Doğrudan Hazine Kullanımı	5.534.350.937	5.076.335.686

31 Aralık 2009 tarihi itibarıyla, IMF'nin Banka nezdinde 6.155 milyon SDR'nin 30 Nisan 2009'da IMF tarafından belirlenen SDR kurundan karşılığı, 14.756 milyon TL mevcudu bulunmaktadır.

	TL	SDR
1 numaralı hesap	7.140.358	2.978.250
2 numaralı hesap	8.021	3.346
Menkul kıymetler hesabı	14.749.143.339	6.151.882.436
	14.756.291.718	6.154.864.032

4.6. TÜRKİYE-IMF PARASAL İLİŞKİLERİ

IMF'nin 1 ve 2 no.lu hesapları, Banka bilançosunun pasifinde Uluslararası Kuruluşlar Mevduatı başlığı altında izlenmektedir. Nazım hesaplarda izlenen menkul kıymetler hesabı ise, Hazine Müsteşarlığı tarafından IMF lehine verilmiş ciro edilemez, faizsiz ve istendiğinde paraya çevrilebilir menkul kıymetlerden oluşmaktadır. Söz konusu menkul kıymetler, Türkiye'nin IMF nezdindeki kotasının geçerli bir döviz cinsinden nakit olarak ödenen kısım dışında kalan TL cinsinden yükümlülük, bütçe finansmanı amaçlı SDR alımları ve IMF tarafından her yıl 30 Nisan'da gerçekleştirilen yeniden değerlemeler nedeniyle ihraç edilmiş kıymetlerdir. Banka ile Hazine Müsteşarlığı arasında, Türkiye ile IMF arasındaki ilişkileri açıklığa kavuşturmak amacıyla imzalanan 6 Mayıs 2002 tarihli protokole istinaden, IMF tarafından rezerv desteği amacıyla, Banka hesaplarına aktarılan kaynakların TL-SDR kurundaki değişimler sonucu, ortaya çıkan lehte veya aleyhte kur farkları, ay sonları itibarıyla, Banka Kanunu'nun 61. maddesi kapsamında kur farklarının izlendiği Değerleme Hesabından karşılanmak veya Değerleme Hesabına aktarılmak suretiyle, Banka tarafından IMF'nin 1 ve 2 no.lu hesaplarına yansıtılmaktadır.

IMF - Türkiye ilişkileri çerçevesinde üçer aylık devrelerde:

- Kullanılan IMF kaynakları üzerinden faiz ödenmekte,
- Rezerv pozisyonu üzerinden faiz tahsil edilmekte,
- IMF nezdindeki SDR cari hesabı ile SDR tahsisatı arasındaki fark için faiz ödenmektedir.

www.tcmb.gov.tr